

కర్నాటక ప్రభుత్వం

వ్యాయామ విద్య

10

వదో తరగతి
Tenth Standard

పరిష్కార ప్రతి

కర్నాటక పార్యు పుస్తక సంఘం (రి)

100 అడుగుల రింగ్ రోడ్, బనశంకరి ఆవ్హాన్, కృష్ణాజీలు, ఆంధ్రప్రదేశ్, భారతదేశం

ఫోన్: +91 98765 43210

ಮುನ್ಮಡಿ

“If education were identical with information, the libraries would be the greatest sages in the world and encyclopedias would be the rishis. We need life building , man making and character forming education ..... Our country needs men with nerves of steel, muscles of iron and gigantic will which nothing can resist, which can penetrate into the mysteries and secrets of the universe and will accomplish their purpose in any fashion even if it meant going down to the depths of the ocean, meeting death face to face.” – Swami Vivekananda

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕಲ್ಪನೆಯು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಬೇಕಾದರೆ ನಾವಿಂದು ರೂಪಿಸಿರುವ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಆರೋಗ್ಯಕರವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಅವರ ದೇಹ, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾಸದರ್ತು ಸಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಗಳಿಸಿದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ತನಗಾಗಿ, ದೇಶದ ಏಳಿಗಾಗಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನದರೊಂದಿಗೆ ಜೀವನದ ಸಕಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಎದುರಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಧೀ: ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿರಬೇಕು.

ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೌದಲ ಭಾಗವು ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಯೋಗ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಸಾಕಾರಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಮೂರೂ ಅಂತರಾಳ ಐಸಿಎಫ್ 2005 ಮತ್ತು ಕೆಸಿಎಫ್ 2007 ರ ಅನ್ನಯ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮದ ಭಾಗವಾಗಿವೆ. ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವು 1 ರಿಂದ 10 ನೇ ತರಗತಿಗಳ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮದ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು, 6 ನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಹೊರಧನಾ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮಸ್ತಕಗಳ ರಚನೆಗಾಗಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಯದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕಾಲೇಜಿನ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ ಇತರ ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಜನ್ಮನೋಜಗೊಂಡ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ. ಪರ್ಯಾಕ್ರಮವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ದೈಹಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಆಟಗಳು ಹಾಗೂ ಯೋಗವನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪರ್ಯಾಕ್ರಮಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ದೈಹಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ‘ಕಲಿಯುವುದನ್ನು ಕಲಿ, ಕಲಿತುದನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸು’ ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಈ ಮಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮಗ್ರ ಹಾಗೂ ನಿರಂತರ ವ್ಯಾಲ್ಯೂಮಾಪನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧ ವ್ಯಾಲ್ಯೂಮಾಪನ ವಿಧಾನದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕನಾಂಟಿಕ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮಸ್ತಕ ಸಂಘವು ಈ ಮಸ್ತಕದ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ, ಸದಸ್ಯರಿಗೆ, ಕಲಾಕಾರರಿಗೆ, ಪರಿಶೀಲಕರಿಗೆ, ಸಂಯೋಜಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ, ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮಸ್ತಕ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಸ್ತಕವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಮುದ್ರಕರಿಗೆ ತನ್ನ ಹೃತ್ಯಾವಾಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಡಾ. ಜಿ ಎಸ್ ಮುಡಂಬಡಿತ್ತಾಯ
ಮುನ್ಮಡಿ ಸಂಯೋಜಕರು
ಪರ್ಯಾಕ್ರಮಸ್ತಕ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಹಾಗೂ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮಸ್ತಕ ರಚನೆ
ಕನಾಂಟಿಕ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು

ನಾಗೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್
ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು
ಕನಾಂಟಿಕ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮಸ್ತಕ ಸಂಘ
ಬೆಂಗಳೂರು

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ನುಡಿ

2009-10 ರಿಂದ ಅಂದರೆ ಇದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ದೃಷ್ಟಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವು ಕನಾಂಟಿಕದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪರ್ಯಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಗೊಂಡು ಪರೀಕ್ಷೆ ವಿಷಯವಾದ ನಂತರ 2011-12 ರಲ್ಲಿ ಎನ್.ಸಿ.ಎಫ್.-2005 ಹಾಗೂ ಕೆ.ಸಿ.ಎಫ್.-2007 ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಕ್ಷಮ ಮತ್ತು ಪರ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗನುಗೂಣವಾಗಿ ಪರ್ಯಪ್ರಸ್ತರಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. 2009-10 ರಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ 6 ರಿಂದ 9ನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದ್ದಿತು. ಪರ್ಯಕ್ಷಮದ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯಾದನಂತರ ದೃಷ್ಟಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು 10ನೇಯ ತರಗತಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸದರೀ ಪರಿಷ್ಕರ ಪರ್ಯಕ್ಷಮವನ್ನು ಕೆಳಿದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷ (2013-14) ದಿಂದ 6, 8 ಮತ್ತು 9 ನೇ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದ್ದು ಈ ವರ್ಷ (2014-15) ದಿಂದ 7 ಮತ್ತು 10ನೇಯ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಎನ್.ಸಿ.ಎಫ್.-2005 ಹಾಗೂ ಕೆ.ಸಿ.ಎಫ್.-2007 ರ ನೀತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಾತ್ತ್ವಿಕ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಕನಿಷ್ಠ ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ವಿಷಯಗಳ ಮತ್ತು ಕೌಶಲಗಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಲಾಗಿದೆಯಲ್ಲದೇ, ಮಕ್ಕಳು ಹೆಚ್ಚಿರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ವಿಷಯಗಳಿಗಾಗಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವೀನ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸ್ವಜನಾತ್ಮಕ ನಿರ್ಮಾತಿಗಾಗಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕೇವಲ ನಿಸ್ತಿಯಾಗಿ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಕಲಿಯದೆಯೇ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ನಾವೀನ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸೃಜಿಸಬೇಕಂದು ವಿಚಾರಮಾಡುವಂತೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ಪ್ರಚೋದಿಸಬೇಕು.

ಕಳಿದ ಒಂದರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಶಾಲಾ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಿ.ಸಿ.ಎ. ಎಂಬ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ವಿಧಾನ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಂಡಿದೆ. ದೃಷ್ಟಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಿಕ್ಷಕರು ಕ್ರೀಡಾಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನುಲ್ಲದೇ ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯ ದೃಷ್ಟಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಶಿಕ್ಷಕನು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಗಮನಕೊಟ್ಟಿ ಏಕೀಕ್ಷಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ಷಣಿಕಣಕ್ಕೂ ಅವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದಾಗಲೇ ಮಕ್ಕಳ ಸರ್ವಾಂಗಿಣಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮತ್ತು ದೃಷ್ಟಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಕೆಗೂಡುವವು. ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಧಿಸಬೇಕಲ್ಲದೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಕ್ರೀಡಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಜನಾತ್ಮಕತೆಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಬೇಕು. ತಾತ್ತ್ವಿಕ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಬೇಕಂದು ಆ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಅಂದಾಗಲೇ ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ದೃಷ್ಟಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪರ್ಯಕ್ಷಮ, ಪರ್ಯವಸ್ತು ಮತ್ತು ಪರ್ಯಪ್ರಸ್ತರಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪರ್ಯಕ್ಷಮವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಪರ್ಯಪ್ರಸ್ತರವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತನು-ಮನಗಳಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸಹಾಯ-ಸಹಕಾರ ಒದಗಿಸಿದ ಸಮಿತಿಯ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಹೃತ್ಯಾವರ್ಷಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪರ್ಯಪ್ರಸ್ತರವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಪ್ರಸ್ತರವನ್ನು ಭೌತಿಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಆವಿಷದಕಾರಗೊಳಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕನಾಂಟಿಕ ಪರ್ಯಪ್ರಸ್ತರ ಸಂಘದ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸಂಯೋಜಕರು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ವ್ಯೇಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲರ ಪರವಾಗಿ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ಅದರಂತೆ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾ ಅಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸಹಾಯ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನಂತ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಡಾ. ಆನಂದ ನಾಡಗೀರ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ
ಪರ್ಯಪ್ರಸ್ತರ ರಚನಾ ಸಮಿತಿ

ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ರಚನಾ ಸಮಿತಿ

- ಅಧ್ಯಕ್ಷರು** : ಡಾ. ಆನಂದ ನಾಡಗಿರೆ, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ಕೆ.ಜಿ. ನಾಡಗಿರೆ ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ.
- ಸದಸ್ಯರು** : ಡಾ. ಜೆರಾಲ್ಡ್ ಡಿಸೋಜ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸ್ವಾತಕೋತ್ತರ ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮಂಗಳೂರು.
 ಶ್ರೀ ಜಿ.ಡಿ. ಭಟ್, ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕಮಲಾ ಬಾಳಿಗಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕುಮುಟಾ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ.
 ಶ್ರೀ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ, ನಿವೃತ್ತ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಭಾಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.
 ಶ್ರೀಮತಿ ಭಾರತಿ ಬಬಲೇಶ್ವರ, ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಸುಂಕೇನಹಳ್ಳಿ, ಹನುಮಂತನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-19.
 ಶ್ರೀ ಶಿವಶಂಕರ್, ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಬಾಗೇಶಪುರ, ಅರಸೀಕರೆ ತಾ॥, ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆ.
 ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಎನ್.ಎಸ್. ಮಸೇನಿ, ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಜಯನಗರ 9ನೇ ಬಳ್ಳಾಕ್, ಬೆಂಗಳೂರು-69.
 ಶ್ರೀ ಡಿ.ಸಿ. ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಯ್ಯ, ಜಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಮಸ್ತಳ್ಳಿ, ತುಮಕೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು.
 ಶ್ರೀ ಡಿ.ಕೆ. ಅಚ್ಚುತನ್, ಜಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಹತ್ತೆಪ್ಪನಹಟ್ಟಿ, ಶಿರಾ ತಾ॥, ಮಧುಗಿರಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಜಿಲ್ಲೆ.
- ಪರಿಶೀಲಕರು** : ಡಾ. ಗಿಜಾನನ ಪ್ರಭು ಬಿ. ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸ್ವಾತಕೋತ್ತರ ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಶಂಕರಪ್ಪಟಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ.
 ಶ್ರೀ ಬಾಲಚಂದ್ರ, ನಿರ್ದೇಶಕರು, ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಭಾಗ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದಜ್ಞ ಕಾಲೇಜು, ಹರಿಹರ ದಾವಣಗರೆ ಜಿಲ್ಲೆ.
- ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿ** : ಡಾ. ಸುಂದರರಾಜ ಅರಸ್, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸ್ವಾತಕೋತ್ತರ ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಶ್ರೀ ಎಂ. ಏ. ರಾಮಕೃಷ್ಣಯ್ಯ, ನಿವೃತ್ತ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಜಿಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಭಾಷಾಂತರಕಾರರು:** ಶ್ರೀ ಜಿ. ರವೀಂದ್ರ ರೆಡ್ಡಿ, ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಸ.ತೆಲುಗು.ಹಿ.ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ, ಓ.ಪಿ.ಹೆಚ್ ರಸ್ತೆ, ಶಿವಾజಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು - 001
- ಮುಖ್ಯ ಸಂಯೋಜಕರು:** ಡಾ. ಜಿ. ಎಸ್. ಮುಡಂಬಿತಾಯ, ಸಂಯೋಜಕರು, ಪರ್ಯಾಪ್ತಕು ಪರಿಷ್ಠರಣೆ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ರಚನಾ ವಿಭಾಗ, ಕನಾಂಟಿಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು - 85.
- ಮುಖ್ಯ ಸಲಹಕಾರರು** : ಶ್ರೀ ನಾಗೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾಂಟಿಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು ಶ್ರೀ ಪಾಂಡುರಂಗ, ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು (ಪ್ರಭಾರಿ), ಕನಾಂಟಿಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು - 85.
- ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ**
- ಸಂಯೋಜಕರು:** ಶ್ರೀ ಎ.ಟಿ. ರಂಗದಾಸಪ್ಪ, ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾಂಟಿಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು - 85.

About the Revision of Textbooks

Honourable Chief Minister Sri Siddaramaiah who is also the Finance Minister of Karnataka, in his response to the public opinion about the new textbooks from standard I to X, announced, in his 2014-15 budget speech of constituting an expert-committee, to look into the matter. He also spoke of the basic expectations there in, which the textbook experts should follow: "The textbooks should aim at inculcating social equality, moral values, development of personality, scientific temper, critical acumen, secularism and the sense of national commitment", he said.

Later, for the revision of the textbooks from class I to X, the Department of Education constituted twenty seven committees and passed an order on 24-11-2014. The committees so constituted were subject and class-wise and were in accordance with the standards prescribed. Teachers who are experts in matters of subjects and syllabi were in the committees.

There were already many complaints, and analyses about the textbooks. So, a freehand was given in the order dated 24-11-2014 to the responsible committees to examine and review text and even to prepare new text and revise if necessary. Eventually, a new order was passed on 19-9-2015 which also gave freedom even to re-write the textbooks if necessary. In the same order, it was said that the completely revised textbooks could be put to force from 2017-18 instead of 2016-17.

Many self inspired individuals and institutions, listing out the wrong information and mistakes there in the text, had sent them to the Education Minister and to the Textbook Society. They were rectified. Before rectification we had exchanged ideas by arranging debates. Discussions had taken place with Primary and Secondary Education Teachers' Associations. Questionnaires were administered among teachers to pool up opinions. Separate meetings were held with teachers, subject inspectors and DIET Principals. Analytical opinions had been collected. To the subject experts of science, social science, mathematics and languages, textbooks were sent in advance and later meetings were held for discussions. Women associations and science

related organisations were also invited for discussions. Thus, on the basis of inputs received from various sources, the textbooks have been revised where ever necessary.

Another important aspect has to be shared here. We constituted three expert committees. They were constituted to make suggestions after making a comparative study of the texts of science, mathematics and social science subjects of central schools (NCERT), along with state textbooks. Thus, the state text books have been enriched based on the comparative analysis and suggestions made by the experts. The state textbooks have been guarded not to go lower in standards than the textbooks of central schools. Besides, these textbooks have been examined along side with the textbooks of Andhra Pradesh, Kerala, Tamil Nadu and Maharashtra states.

Another clarification has to be given here. Whatever we have done in the committees is only revision, it is not the total preparation of the textbooks. Therefore, the structure of the already prepared textbooks have in no way been affected or distorted. They have only been revised

in the background of gender equality, regional representation, national integrity, equality and social harmony. While doing so, the curriculum frames of both central and state have not been transgressed. Besides, the aspirations of the constitution are incorporated carefully. Further, the reviews of the committees were once given to higher expert committees for examination and their opinions have been inculcated into the textbooks.

Finally, we express our grateful thanks to those who strived in all those 27 committees with complete dedication and also to those who served in higher committees. At the same time, we thank all the supervising officers of the Textbook Society, who sincerely worked hard in forming the committees and managed to see the task reach its logical completion. We thank all the members of the staff who co-operated in this venture. Our thanks are also to the subject experts and to the associations who gave valuable suggestions.

Prof. Baraguru Ramachandrappa

Chairman-in-Chief

Textbook Revision Committees

Karnataka Textbook Society (R)

Bengaluru.

Narasimhaiah

Managing Director

Karnataka Textbook Society (R)
Bengaluru.

Textbook Revision Committee

Chairman-in-Chief :

Prof Baraguru Ramachandrappa, State Textbook Revision Committees, Karnataka Textbook Society, Bengaluru.

Chairperson :

Dr. Gajanana Prabhu B. Assistant Professor, Dept. of studies and Research in Physical Education, Kuvempu University, Shankaraghatta, Shivamogga.

Members:

Sri Rohan D'costa, Director of Physical Education, Government First Grade College, Hole Honnuru.

Sri Raghavendra Shetty, Physical Education Teacher, Government high School, Makkandooru, Madikeri taluk, Kodagu District.

Sri Venkataraju, Physical Education Teacher (Rtd.) "Nisarga", 317, Vishwaneedam Post, Vinayaka School Road, Anjananagara, Magadi Road, Bengaluru.

Sri K Kittanna Rai, Physical Education Officer (Rtd.) 'Avani' House, Perabe Village, Putturu Taluk, Dakshina Kannada

Smt M K Susheela, Physical Education Teacher, Government Higher Primary School, Bangarappa Nagar, Bengaluru South-1

Artist :

Sri Arogya Swamy, Drawing artist and Designer, No. 31, 7th cross road, Nagadevanhalli, Jnanabharati Post, Kengeri, Bengaluru.

High Power Review Committee Members:

Dr. Sundar Raj Urs, Professor, Department of studies and Research in Physical Education, Bengaluru University, Jnanabharati, Bengaluru.

Sri M S Gangrajaiah, Principal, Sri Siddaganga College of Physical Education, Siddaganga Mutt, Tumkur.

Sri M G Thimmapur, Principal, Sri K G Nadiger College of Physical Education, Marata Colony, Dharwad.

Translator:

Sri S Rangaswamy naidu, A,M (Rtd.) Government Telugu High school, OPH Road, Shivajinagar, Bengaluru.

Programme Co-ordinator :

Smt Bharathi Sreedhara Hebbalalu, Senior Asst. Director, Karnataka Text Book Society, Bengaluru.

విషయ సూచిక

ప్రాయోగికం

క్ర.సం.	అధ్యయం	పుట సంఖ్య
	జట్టు అటలు	
1.	వాలిబాల్	1
2.	హోకి	4
3.	హ్యాండ్ బాల్	12
4.	బాస్కెట్ బాల్	15
5.	బ్యాడ్జుంటన్	18
	అష్ట్రోటిక్స్	
6.	హ్యాండ్ పరుగు	22
7.	నడక	25
8.	చక్రం విసరడం	27
	యోగాసనలు	
9.	ఆసనాలు	29
	తాళబధ్ కార్యచరణాలు	
10.	ఎన్.డి.ఎన్. లెరియుమ్స్	38
11.	ఏరోబిక్స్	43
12.	పద కవాయత్	48
13.	స్వ-రక్షణా తంత్రాలు	50
14.	వినోదపు అటలు	60
15.	జాతీయ స్టేప్క్యూత - వందేమాతరం	65
	వినోదపు అటలు పారం మాత్రమే తాకుండా, ఈ అటలను వివిధ పారశాల వినోదపు విభాగాలలో ఉపయోగించాలి	

తాత్వికం

క్ర.సం.	అధ్యాయం	పుట సంఖ్య
	వ్యాయామ విద్య	
1.	ఆధునిక ఒలింపిక్, ఆసియా క్రీడలు	67
	జట్టు క్రీడలు	
2.	వాలబాల్	71
3.	హాకి	74
4.	హ్యాండ్ బాల్	80
5.	బాస్కెట్ బాల్ల	83
6.	బ్యాడ్జ్యంటన్	87
	అఫ్టెటిక్స్	
7.	హార్డిస్ పరుగులు	96
8.	నడక	104
9.	చక్తం విసరడం	109
	యోగాసనలు	
10.	ధ్యానం	115
	ఆరోగ్య విద్య	
11.	సముదాయ ఆరోగ్యం	117
12.	ప్రథమ చికిత్స	123
13.	అంటు వ్యాధులు	126
14.	జీవన శైలి రోగాలు	132
	జాతీయ సమైక్యత	
15.	జాతీయ సమైక్యత	140

ప్రాయోగికం

జట్టు ఆటలు

అధ్యాయం - 1

వాలిబార్

ఈ ఆటలో మారు కింది నైపుణ్యాలు నేర్చుకుంటారు.

ఈ తేలెడు సర్వీస్, శరీరాన్ని త్రిప్పి కొట్టడం.

ఈ జ్ఞాకింగ్ మరియు వైవిధ్యతలు (సింగల్ జ్ఞాక్, డబల్ జ్ఞాక్)

కిందటి తరగతిలో వాలిబార్ మరియు ఆటలోని కొన్ని మూలభూత, క్లిప్ నైపుణ్యాలు నేర్చుకున్నారు. ఈ తరగతిలో కొన్ని సంకీర్ణ నైపుణ్యాలను, ఆట తంత్రాలను నేర్చుకుండాం.

1. తేలెడు సర్వీస్ (Floating Service)

ఇది బంతిని గాలిలో జిగ్జాగ్ ఆకారంలో తేలుతూ వెళ్ళనట్లు చేయు సర్వీస్ నైపుణ్యం.

ఎ) నిలబడుటం: ఆటగాడు సర్వీస్ జోన్లో బంతిని ఎడమ చేతిలో పట్టుకొని డయాగ్రూల్ స్థితిలో నిలబడి ఉండాలి. భుజాలు నెట్కు సమాంతరంగా ఉండి, శరీర భారం రెండు కాళ్ళపైన సమానంగా ఉండునట్లు నిలబడాలి. గురి సిర్ఫరించుకోవాలి.

బ) నిర్వహణ (Execution):

బంతిని విసరడం (Toss the ball): బంతిని ఆటగాడు నిలబడిన ఎత్తుకు మించకుండా ఎడమ చేత్తో పైకి విసరాలి (చిమ్మాలి) శరీర చలనం లయబద్ధంగా ఉండాలి. విసిరేటప్పుడు (Jerk) అనవసర చలనాలు కాకూడడు.

సర్వీస్ విధానం (Service Action): శరీర భారం ముందుకాళ్ళపైకి మార్చుతూ పృష్ఠభాగాన్ని ముందుకు త్రిప్పాలి. దీనితో పాటు కుడి చేతిని బంతి వైపుకు తేవాలి.

సంపర్కం (Contact): బంతిని దాని మధ్యభాగంలో ఎడమ భుజానికి కొఢిగా ముందుభాగంలో అరచేతుల భాగం నుండి నేరుగా సంపర్కంచాలి. ఈ విధంగా కొట్టునప్పుడు. అరచేయి పూర్తిగా తెరచి ఉంచి, ప్రేశ్చు వెనుకు వంచాలి. బంతిని కొట్టేటప్పుడు అరచేయి, మణికట్టు కొఢిగా వెనుకు వంగిఉండాలి. (Wrist to be extended)

అంత్యానుగతం (Follow through): ఆటగాడు బంతిని సంపర్కం తరువాత చేతులను గట్టిగా పట్టుకొని బంతి చలించు దిక్కును ఒక క్లాంటం చూస్తుఉండాలి.

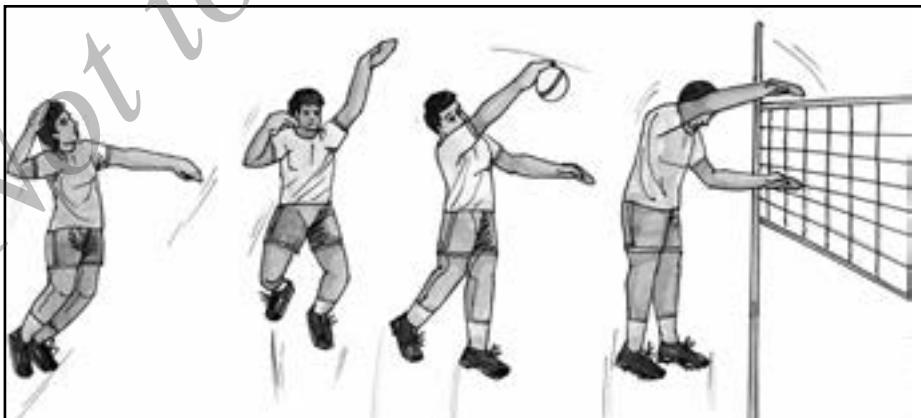
చిత్రం - 1.1- తేలెడు సర్వీస్

2. శరీరాన్ని త్రిపీ కొట్టడం (Body turn smash)

ఇదీక సామాన్యంగా కొట్టే వైపుణ్యం. ఇందులో బంతిని కొట్టేవాడు వైకి ఎగిరి, జ్లాకర్ చలనాలను గమనించి, గాలిలో ఉన్నప్పుడు తన శరీరాన్ని త్రిపీ కొట్టాలి. ఈ సందర్భంలో కొట్టేవాడు తన ఎగిరిన అత్యంత ఎత్తు బిందువులో బంతిని సంపర్కించాలి. శరీర తిరుగుబడు వేగంగా అవుతుంది.

ఎ) నిలువు మరియు ప్రవేశం (Stance and Approach): చలనం నెట్కు కొద్దిగా సమానాంతరంగా ఉండి, డయాగ్రూల్ స్థితిలో నిలబడి ఉండాలి. మొదటి రెండు అడుగులు చిన్నవిగా ఉండి చివరి అడుగు కొద్దిగా పెద్దదిగా ఉండాలి. ఈ అడుగులో వేగ నియంత్రణ కూడా చేయాలి.

బి) నిర్వహణ : టేక్ ఆఫ్ మరియు శరీరం తిరగడం : చివరి అడుగులో వేగం తక్కువ చేస్తూ ముందుకు పెట్టిన ఎడమ కాలిని, కుడి కాలి జతలో కలపాలి. ఈ సందర్భంలో చలనాలు మిండి మ నుండి తుదికాళ్ళకు మారాలి. ఎగిరిన వెంటనే శరీరం గాలిలో కావలసిన వైపుకు తిరగాలి. తన కుడి చేతిని నెట్ దగ్గరకు తేచాలి.

చిత్రం - 1.2- శరీరాన్ని త్రిపీ కొట్టడం

2) గాలిలో శరీర స్థితి: బంతిని కొట్టేవాడు తన శరీరాన్ని గాలిలో విల్లు ఆకారంలో వెనుకకు వంచుతూ ఎడమ చేతిని ముందుకు తేపాలి. కొట్టే చేతి (కుడిచేయి) ని తల వెనుకకు తీసుకొని వెళ్ళి కొట్టుడానికి తయారు కావాలి.

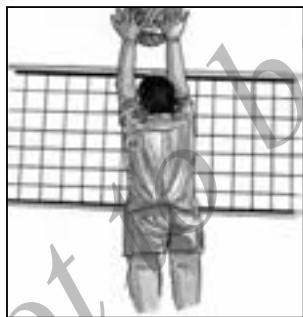
3) బంతిలో సంపర్కం: బంతిని కుడి అరచేతిలో గట్టిగాగల భాగంనుండి సంపర్కించాలి. ఈ కొట్టుడులో కుడిచేయి శరీరానికి సమీపంలో ఉండాలి. దీనివల్ల చాలా ఎక్కువ బలం వేయడానికి సాధ్యమౌతుంది.

సి) అంత్యమగతం (Follow through): నెట్కు ఆకకుండా చేతులు కిందికి దించి శరీర సమతూలనాన్ని కాపాడుకొని నేలమీదకు దిగాలి.

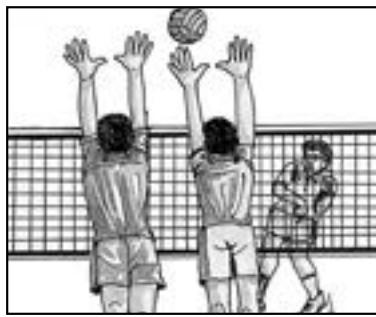
3. బ్లాకింగ్, పైవిధ్యతలు (Blocking and variation)

వాలిబాల్ ఆటలో ప్రత్యధి జట్టు ఆక్రమణను అరికట్టు ప్రముఖ సాధనే బ్లాకింగ్ . ఈ వైపుణ్యాన్ని అంకణం యొక్క ముందు వరుసలోగల అనగా అట్యాక్ లైన్లోని ఆటగాళ్ళు మాత్రం ఎగిరి బ్లాక్ చేయడానికి అర్పుతై ఉంటారు. ఈ వైపుణ్యం ప్రముఖ రక్షణా వైపుణ్యం. ఈ సందర్భలలో బ్లాక్ చేయు ఆటగాడు రెండు చేతులను సాధ్యముయునంతస్కి చాచి చేతులను వరస్వరము దగ్గరగా ఎత్తి పట్టి రెండు చేతులతోను బంతిని నిలపడానికి ప్రయత్నింస్తున్నపుడు బంతిని దిట్టంగా నియమించాలి.

పైవిధ్యతలు: బ్లాకింగ్ వైపుణ్యాన్ని ఒక్క ఆటగాడు నిర్వహించిన చో దాసిని సింగల్ బ్లాక్ అంటారు. ఆట్లే ఈ వైపుణ్యాన్ని ఇద్దరు ఆటగాళ్ళు చేరి నిర్వహిస్తే దానిని డబల్ బ్లాక్ అంటారు. ఒక వేళ ముదువరసలో నే ముగ్గురు బ్లాక్ నిర్వహిస్తే దానిని లైపల్ బ్లాక్ అంటారు.

చిత్రం 1.3-సింగల్ బ్లాక్

చిత్రం 1.4-డబల్ బ్లాక్

మిాకు తెలిసుండనీ: లిబో ఆటగాడు ప్రత్యేకంగా కనబడడానికి విశిష్టరంగు సమపక్కాన్ని ధరిస్తాడు. అతుడు ముందు వరుసలో ఉంటూ ఇతర ఆటగాళ్ళ ప్రతి ఆక్రమణ చేయరాదు. లిబో ఆటగాళ్ళ ముఖ్యంగా అట్యాక్, బ్లాక్ సర్విసు చేయరాదు.

ఆలోచించండి: ఆక్రమణ జట్టువారు, షార్ట్, మిాడియం, ప్లో లేదా వేవ్ పాస్లను ఉపయోగించి, స్ట్రైఫ్ చేయు సందర్భాలలో రక్షణా జట్టువారు ఏ విధమైన బ్లాక్లను ఉపయోగిస్తే మంచిది?

ఆధ్యాయం - 2

హోకి

ఈ ఆటలో మీరు కింది నైపుణ్యాలు నేర్చుకుంటారు.

ఈ లాంగ్ కార్బూర్	ఈ పెనాల్టీ కార్బూర్
ఈ పెనాల్టీ స్ట్రోక్	ఈ పొజిషనల్ ప్లే
ఈ గోల్ కీపింగ్ - కొట్టడం, చేతితో అడ్డగించుట	

మీరు కిందటి తరగతులలో హోకి ఆటకు సంబంధించిన కొన్ని ప్రాథమిక, క్లిప్పు నైపుణ్యాలు నేర్చుకున్నారు. అంతేకాకుండా కొంతవరకు అఖండ ఆటను కూడా ఆడారు. ఈ తరగతిలో కొన్ని పూర్వయోజిత ఆటలు నిర్దిష్టపరచిన స్థానాలలో ఆటాడునటువంటి ఆటలు నేర్చుకుందాం. అలాగే కొనసాగించి ఆటలోని కొన్ని టెక్నిక్లు కూడా నేర్చుకుందాం.

పూర్వయోజిత ఆటలు (Set plays)

ఇలాంటి పథకాలలో కొన్ని నైపుణ్యాలను పూర్వయోజిత ఉపాయం చేసిన విధానంలో కార్బూరూపం దాల్చి ప్రత్యేర్థులను బిహించడానికి ప్రయత్నించబడుతుంది. లాంగ్ కార్బూర్, పెనాల్టీ కార్బూర్ (షార్ట్ కార్బూర్), పెనాల్టీ స్ట్రోక్ లు పూర్వయోజిత ఆటలు. ఏటిని విశిష్ట సందర్భాలలో నియోజించి, ఆడబడుతాయి.

ధీర్ఘాంతర కార్బూర్ (Long corner)

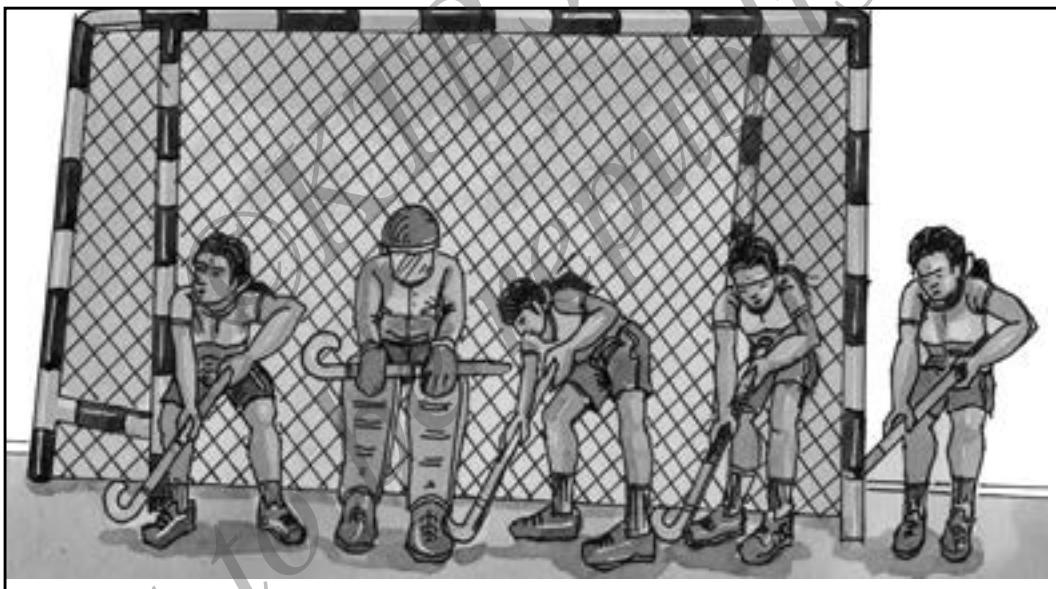
దాడిచేయువారు బంతిని మూలలోగల జెండానుండి 5మిమి. దూరం ప్రక్క గీత గుర్తుపైన పెట్టి, బంతిని కొట్టడం లేదా త్రోయడం ద్వారా ప్రత్యేర్థుల గోల్వైపు సాగించి, గోల్ పొందడానికి ప్రయత్నించాలి. అదేవిధంగా రక్కకులు తమ గోల్ రక్కణ చేయడానికి ప్రయత్నించాలి.

అక్రమణ: కార్బూర్ యొక్క ఉద్దేశం బంతిని గోల్ వేసే ప్రదేశానికి పంపడం. కార్బూర్ తీసుకొను సందర్భంలో దాడికారులు సంరక్కకుని ముందు నిలబడి, వారికి అడ్డంగా వచ్చి బంతి కనబడకుండా చేయాలి. కార్బూర్ కొట్టునప్పుడు ప్రత్యేర్థుల ఎడమవైపు కొట్టి బంతిని కొట్టడానికి కష్టం అగునట్లు చేయాలి. బంతిని గోల్తో పాటు దొబ్బడానికి ఒక ఆటగాడిని లేదా ఆటగాళ్ళను నియమించి, బంతిని కొట్టిన అవధులలో ఆతను/వారు తన/తమ నిర్దిష్ట స్థానానికి నూకాలి. అదే సమయం ఇతర ఆటగాళ్ళు వివిధ రకాల చలనాలతో ప్రత్యేర్థుల గమనం మళ్లించాలి. అదేవిధంగా మరొక రీతిలో, కార్బూర్లో వేరేవైపు పాన్ చేసి, బంతి వేరే దిక్కునుండి ‘డి’ లోపలికి నూకి ప్రత్యేర్థుల సమతూలనం తప్పునట్లు చేయాలి.

రక్షణ: ప్రతి రక్షకుడు ఒక్కొక్క దాడికారున్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని, బంతి అతనికి దొరక కుండా చూసుకోవాలి ప్రత్యేర్థుల చలనవలనాలను ముందుగానే ఉపాంచి, తమ మనస్సును 'డి' యొక్క అపాయకర స్థాలపైన కేంద్రికరించాలి. క్రియాశిలంగా పాల్గొను ప్రత్యేర్థులను మాత్రమే కాకుండా దూరంగా ఉండి, ఊరకే ఉండు ప్రత్యేర్థుల పైనకూడా దృష్టి పెట్టాలి.

పెనాల్టీ కార్బుర్: ఈ పూర్వనియోజిత ఆటను సంరక్షణా కారులు తమదే గోలు కొట్టు క్షేత్రంలో కొన్ని ఉల్లంఘనలు చేసినప్పుడు ఆక్రమణ ఆటగాళ్ళను కరుణించవచ్చు.

ఆక్రమణ: ఒక దాడికారుడు తన ఆక్రమణ గోల్సునుండి 10మింటి దూరంగాల గుర్తునుండి బంతిని ఎదురుగా 'డి' వెలుపల జతగాళ్ళకు తోస్తారు. ఇతరలు 'డి' నుండి వెలుపల ఉండి బంతిని వెలుపల ఆపి మళ్ళీ లోపలికి తెచ్చి గోల్ పొందడానికి ప్రయత్నిస్తారు. కొందరు మధ్యగీత వెనుక నిలబడాలి.

చిత్రరం-2.1-పెనాల్టీకార్బుర్ రక్షణ

రక్షణ: గోల్కీపర్టో కలిపి ఐదుమంది రక్షకులు గోల్ గీత వెనుక నిలబడి బంతి తోసిన వెంటనే ముందుకు పరుగెత్తి, గోల్ రక్షించడానికి ప్రయత్నించాలి. మిగిలిన ఆరుమంది రక్షకులు మధ్య గీత వెనుక ఉండి, బంతి తోసిన వెంటనే గోల్ రక్షించడానికి పరుగెత్తి రావాలి.

ఆలోచించండి:

- పెనాల్టీ కార్బుర్ను గోల్గా పరివర్తించు వివిధ విధానాల గురించి ఆలోచించి, ఆటలో అనుసరిచడం.
- రక్షణా ఆటగాళ్ళు పెనాల్టీ కార్బుర్ను గోల్గా పరివర్తన చేయకుండా ఉపయోగించే వివిధ రకాల తంత్రాల గురించి ఆలోచించి ఆటలో అలవరచుకోవడం.

ఆక్రమణ విధానాలు: పెనాల్టీ కార్బర్ తీసుకోవడానికి కింద చూపినట్లుగా వివిధ విధానాలున్నాయి.

1. ఎడమవైపు నుండి నేరుగా కొట్టడం (సింగర్ బ్యాటరి): ఒక ఆటగాడు బంతిని తోస్తాడు. రెండవవాడు బంతిని నిలిపి ‘డి’ లోపలకి తోయాలి మూడవ ఆటగాడు బంతిని గోల్కు కొట్టాలి మరొక విధానంలో రెండవ ఆటగాడు నిలిపిన తరువాత మూడవవాడు బంతిని ‘డి’ లోపలకి లాగి ప్లీక్ (డ్రాగ్ ప్లీక్) చేయాలి.

2. ఎడమవైపు నుండి నేరుగా కొట్టడం (డబల్ బ్యాటరి): ఇది కూడా పై విధంగానే ఉంటుంది అయితే ఇందులో ప్రత్యేర్థులలో గడిబిడి ఏర్పరచడానికి బంతిని పొందు, కొట్టు రెండు జంటలు వేర్చేరుగా నిలబడాలి. అయితే తోటి ఆటగాళ్ళు తోసిన బంతిని ఒక జంట ఆటగాళ్ళు నిలిపి కొట్టాలి.

3. ఇదే విధంగా పెనాల్టీ కార్బర్ను వివిధ రకాలుగా నియోజించవచ్చు. ఇందులో ఒక బంతిని నిలిపిన తరువాత, ఎడమ వైపుకు లేదా కుడి వైపుకు పాన్ ఇచ్చి గోల్ కొట్టడానికి ప్రయత్నించవచ్చు. అదేవిధంగా బంతి నిలిపిన తరువాత హాపన్ తోయువాడికి ఇచ్చి, అతను బంతిని గోల్లోపలకి తోయడానికి ప్రయత్నించవచ్చు ఈ విధంగా ప్రత్యేర్థుల రక్షణా పథకాన్ని అవలంబించి పెనాల్టీ కార్బర్ను వివిధ రకాలుగా నియోజించవచ్చు. రక్షకుల కంటే దాడిచేయు వారి సంఖ్య ఎక్కువగా ఉండటం వలన, ‘డి’ లోపల వివిధరకాలుగా దీనిని సదుపయోగం చేసి, గోల్ కొట్టడానికి ప్రయత్నించడానే పెనాల్టీ కార్బర్ ఆక్రమణ లక్ష్యం.

రక్షణా తంత్రాలు: దాడిచేయువారు బంతిని తోసి, తరువాత గోల్ కీపర్ కొట్టే (angled of hit) కోణాన్ని తక్కువ చేయడానికి 3-4 అడుగులు ముందుకెళ్లాలి, ముందుగా పరుగెత్తిన రక్షకుడు బంతిని నేరుగా నిలుపు ఆటగాడి స్టైక్ వైపు పరుగెత్తి నేరుగా కొట్టడాన్ని తప్పించడానికి ప్రయత్నించాలి. రెండవ మరియు మూడవ రక్షకుడు ముందుకు పరుగెత్తి, మొదటి వాడికి కోద్దిగా వెనుక నిలబడి పరోక్ష గోల్ ప్రయత్నాన్ని నిలవడానికి ప్రయత్నించాలి. చివరివాడు గోల్ కీపర్ యొక్క దుర్గల మైనవైపులో నిలబడి అతని నిలుపునుండే వచ్చిన లేదా అతనికి తప్పిపోయిన బంతిని వెలుపలికి వేయడానికి సన్నద్దమవ్యాలి. అదేవిధంగా మధ్యగీతలో నిలబడిన ఇతర ఆటగాళ్ళు బంతి తోసిన వెంటనే, తమ ‘డి’ వైపుకు పరుగెత్తి రక్షణలో పాల్గొలి.

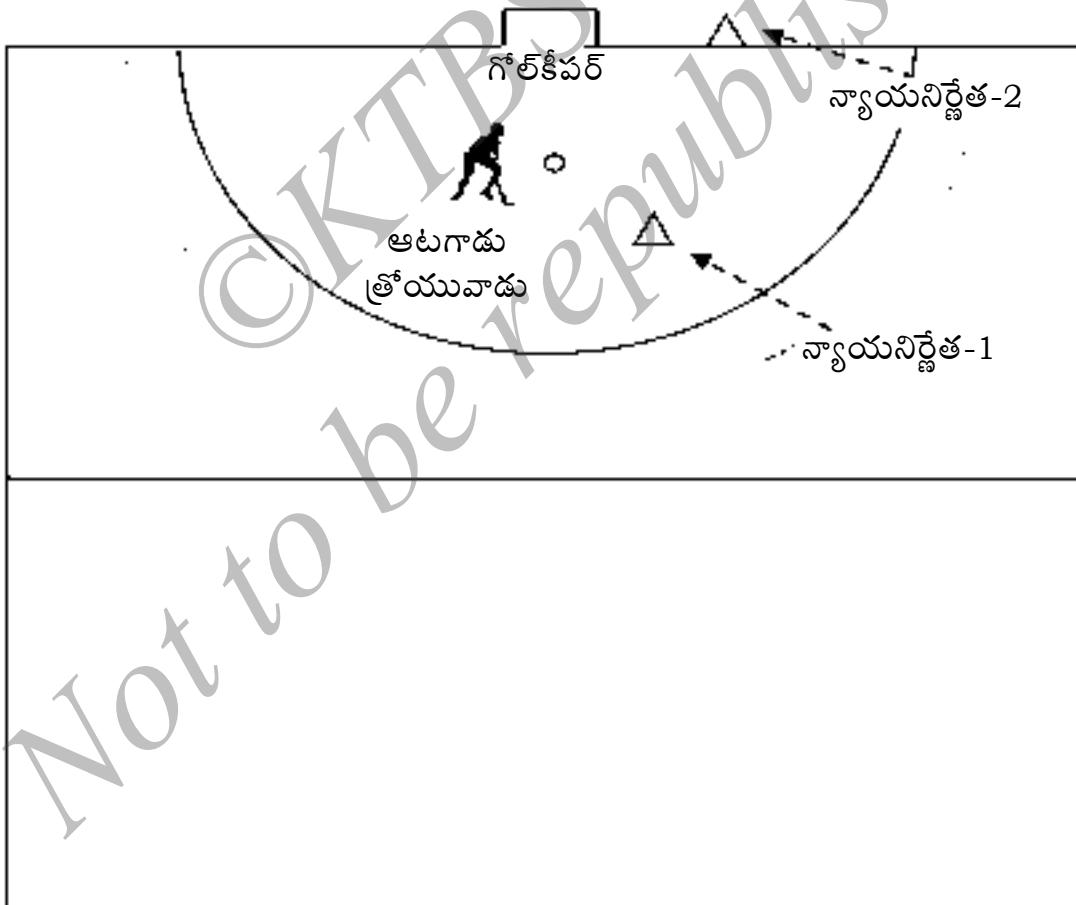
కార్బర్ రక్షణా పథకం చేయడంలో పాటించాల్సిన నియమాలేవి ఉండవు. అయితే ప్రత్యేర్థుల రక్షణా పథకాలను అనుసరించి, తమ పథకాలు రెప్పపాటులో రూపొందించుకోవాలి.

పెనాల్టీ ప్రోక్: బంతిని గోల్ గీతనుండి 6.10 మిం (7యార్డ్లు) దూరంగాల గుర్తు (Penalty spot) పైనపెట్టాలి. ఒక దాడికారుడు అంపైర్ విజర్ ఊదిన తరువాత తోయవచ్చు లేదా ప్లీక్ లేదా స్యూప్ చేయవచ్చు.

అదేవిధంగా దీనిని అరికట్టడానికి గోల్ కీపర్ గోల్ గీత ముందు నిలబడి ప్రయత్నించడాన్ని ఇతర ఆటగాళ్లందరు 23మింటులు (25 యార్చులు) గీత వెనుక నిలబడాలి.

ఆక్రమణ: దాడిచేయువారు ఆత్మ విశ్వాసం కలిగి, తాను నెట్టు దలసిన స్థానిన్న ముందుగానే నిర్ధారించుకోవాలి బంతిషైన లక్ష్యం పెట్టి, ఏకాగ్రతతో ఒకేసారి త్రోయాలి.

రక్షణ: చలనకు ఆటంకం కలగకుండా గోల్కీపర్ తన కాళ్లు చేతులను వెదల్చు చేసి, తన శరీరాన్ని పెద్దగాచేసి దొబ్బువానికి గోల్ పోస్ట్ చిన్నదిగా కనబడునట్లు చేయాలి. ఇదే దొబ్బువాని మనస్సులో గడిబిణి ఏర్పరచుతుంది. త్రోయువారి చలనాలకు గమనం ఇవ్వకుండా, అతని గమనం బంతిషైన ఉండాలి. త్రోయువారి ఇష్టమైన పుష్ గురించి తెలుసుకొని, త్రోయడానికి ముందు బంతిని నిరీక్షించి గోల్ను సంరక్షించాలి.

చిత్రం-2.2-పెనాల్టీ స్టోక్

నిర్దిష్ట పరచిన స్థానాలలో ఆడటంతాంటి ఆట (Positional play):

గోల్ కీపర్: గోల్ కీపర్ ఆట రక్షణ చివరి దశ, ఆక్రమణ యొక్క మొదటి దశ, అతడు గోల్ రక్షణా బాధ్యతను ఎత్తుకోవడం వలన అతనిని 'కస్టోడియన్' అని అంటారు. అతడు శరీర భాగాలన్నింటి నుండి బంతిని ఆడి రెట్లలపైన వచ్చిన బంతిని తన స్టీక్టో ఆపాలి. అతనికి తన విశేష అనుకూలాలు 'డి' లోపల లభ్యమై ఉండి 'డి' వెలుపలికి పోతే అతడు మిగిలిన వారిమాదరిగా సాధారణ ఆటవాడు అవుతాడు.

వెనుక ఆడే రక్షకుడు (Full Backs): ఇలాంటి రక్షకుడు ట్యూక్సీంగ్లో (రక్షణా వైపులైయం) ఉత్తముడై బంతిని దూరానికి పంచించడానికి బాగా కొట్టేవాడు కావాలి. కుడివైపుగల పుల్ బ్యాక్ ప్రత్యర్థి 'లెప్ప ఇన్'ను, అదే విధంగా ఎడమవైపున పుల్ బ్యాక్ ప్రత్యర్థి 'రెట్ ఇన్'ను గుర్తించాలి వీరు 15మింటులు (16 యార్పులు) కొట్టడం పొంది, సాధారణంగా పెనాల్టీ కార్బూ రక్షణలో పాల్గొనాలి.

మధ్యలో ఆడే ప్రముఖ రక్షకుడు (Center Half):

సెంటర్ హోఫ్ జట్టు యొక్క వెన్నెముక ఉన్నట్లుగా దాడిని పెంచే రక్షణ చేయు బాధ్యతను వహించుకోవాలి అతను తిరుగుడై (Rivot) మైదానం మధ్యబాగంలో ఉండి, ప్రత్యర్థి ముఖ్య ఆటగాడి పైన దృష్టి పెట్టాలి అతడు ఎక్కువగా తన చివరి గీతనుండి ప్రత్యర్థి 'డి' తుది వరకు చలనం చేయాలి. మైదానంలోని మధ్య భాగపు కొట్టులన్నింటిని తానే తీసుకోవాలి.

మైదానపై మధ్యలో కుడి మరియు ఎడమ వైపులో ఆడే రక్షకుడు (Right half and Left half):

కుడివైపున గల రక్షకుడు సులభమైన వైపు ఆడటం వలన దాడిలో ఎక్కువగా పాల్గొనాలి కుడివైపు రక్షకుడు ప్రత్యర్థి యొక్క లెప్పే బోట్ మళ్ళీ ఎడమ వైపు రక్షకుడు ప్రత్యర్థి యొక్కరెట్ బోట్ను గుర్తించాలి. వారు తమ 23మింటులు (25 యార్పులు) ప్రత్యర్థుల మధ్య గీతవరకు చలనం చేయాలి. ఈ మధ్యలో ఆడే రక్షకులు తమ వెనుకగల రక్షకులు, దాడి చేయువారి మధ్య సరిగంటే, చివరి రక్షకుడి నుండి బంతిని పొంది, దాడిచేయువారికి ఇవ్వాలి.

గీత పొడువునా ఆడే దాడిచేయువారు (Wing Forwards - Right-out and Left -out):

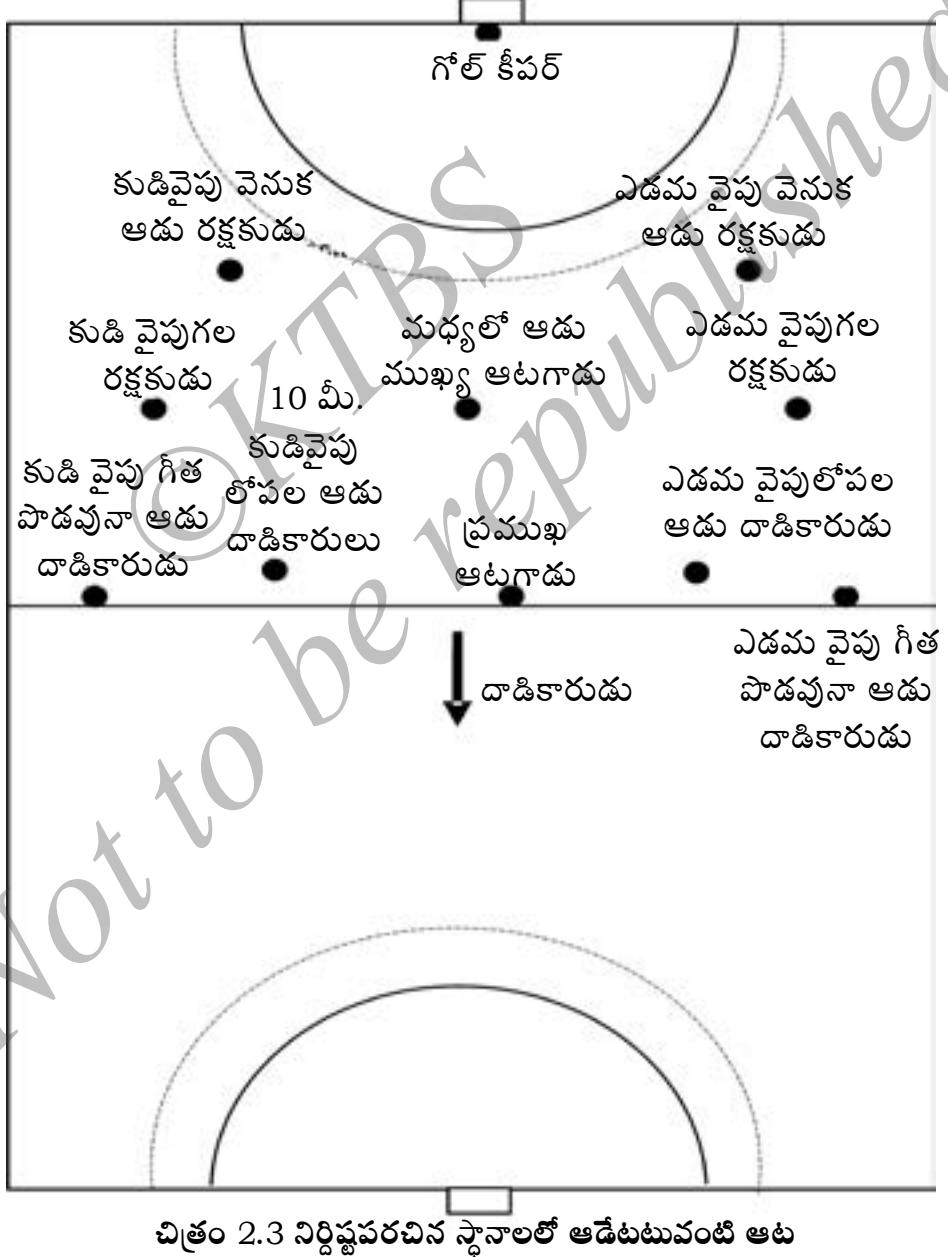
వీరికి పార్ష్వ గీత పొడువుకు దాడిని పెంచు కర్తవ్యం ఉండటం వలన, వీరు చాలా వేగంగా ఆట్లాడి, ఖాళీగా ఉన్న స్థాలకు పరుగెత్తి బంతిని పొందేవారు కావాలి. వీరు ఎక్కువగా బంతిని గీత పొడువుకు తీసుకోనీ, ప్రత్యర్థి అర్దంలో తానే లోపల ప్రవేశించాలి. లేదా వారి 'డి' లోపల బంతిని పొందాలి లేదా దాడి దిక్కును మార్చడానికి తన రక్షకునికి బంతినివ్వడం మొదలగు ఏదైనా తంత్రాలను ఉపయోగించవచ్చు.

కుడి, ఎడమ వైపులో లోపల ఆడు దాడిచేయువారు (Inside forwards):

వీరిని ఫేల్ మేకర్స్ లేదా ఆటను రూపించువారు అంటారు. వీరు తమ ఆక్రమణకారి ఆటనుండి ప్రత్యర్థులను ఓడించి, తమ ప్రముఖ దాడికారునికి లేదా పార్ష్వం గీత దాడికారునికి బంతినిచ్చి అవకాశం కల్పించాలి, రక్షణలో పాల్గొని మధ్యబాగపు రక్షకులతో పాటు కలిసి దాడి దిక్కును మార్చాలి, ప్రక్కలనుండి బంతిని గోల్లోపల త్రోయడానికి ప్రయత్నించాలి.

ప్రముఖ దాడికారుడు (Center forward):

ఇతడు ప్రైకర్ (కొట్టేవాడు) అనిపించు కొంటాడు. ఇతను ఖాళీగల స్థాలలో నూకి దొరికిన అవకాశాలను గోల్లో మార్చడానికి నిపుణుడు కావాలి. ప్రత్యేర్ధులలో గడిబిడి ఏర్పరచడానికి సదా చలనంలోగల ఇతడు దొరికిన బంతిని చాలా తక్కువ సమయంలో చాలా వేగంగా ఆట్లాడి, ఒకదాని కంటే ఎక్కువ ప్రత్యేర్ధులను ఓడించు సామర్థ్యం కలిగి ఉండాల్సి..

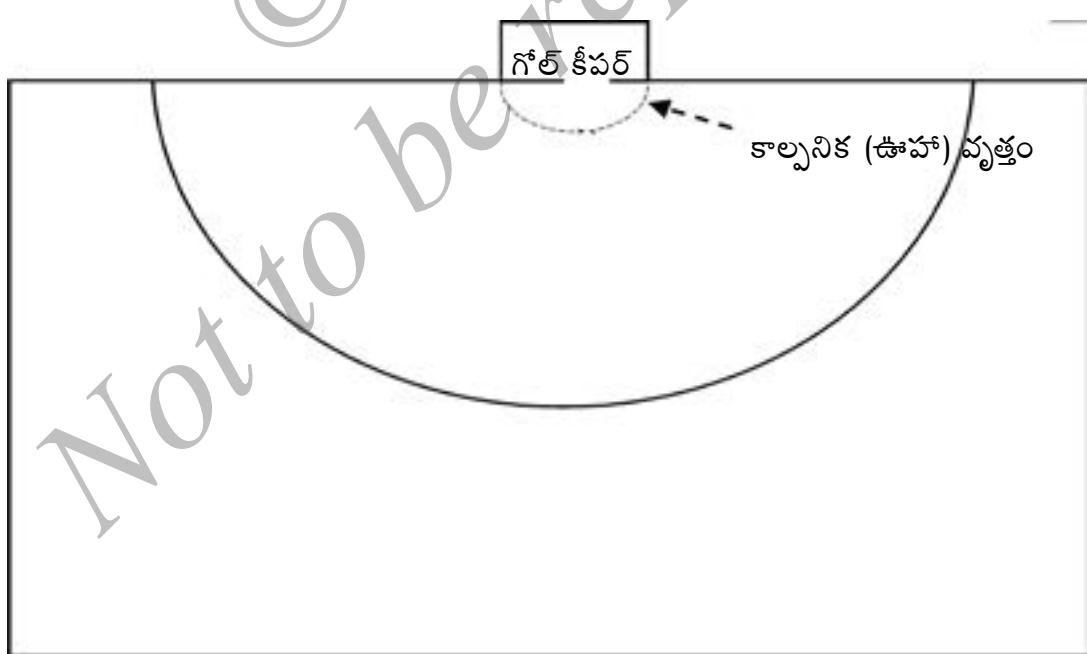
గోల్ రక్షణ (Goal Keeping):

చేతులతో రక్షించడం: గాలిలో వచ్చిన బంతిని గోల్ రక్షకుడు తన చేతులతో ఆపి, అక్కడే కిందకు దింపాలి లేదా గోల్ పైకి లేదా ప్రక్కకు త్రోయాలి. బంతి స్థితిని అనుసరించి తన స్థానానికి వచ్చి నిలబడి బంతి తనవైపు వచ్చినప్పుడు తన చేతి దెబ్బకు రావడానికి కాయాలి. లేదా పరిస్థితిని చూసి దానివైపు వెళ్లాలి ఈ విధంగా కవచం ధరించిన అరచేతులలో బంతిని ప్రక్కకు తట్టాలి. బంతి నేరుగా వచ్చినచో మొత్తటి చేతులతో ఆపి అక్కడే పడేటట్లు చేసి తరువాత పాదాలతో కొట్టాలి లేదా స్టీక్టో త్రోయాలి లేదా దొబ్బాలి.

చిత్రం - 2.4 - గోల్ రక్షకుడు

కాళ్ళతో రక్షించడం: గోల్ రక్షకుడు తాను ఊహించుకొన్న ‘డి’ పైన మూల స్థితిలో నిలబడాలి బంతి తనవైపు వచ్చినప్పుడు తన పాదాల లోపలి భాగం నుండి ప్రక్కకు నెట్టాలి, గోల్ రక్షకుడు తన కల్పన యొక్క ‘డి’ పైన ఏ స్థాఫంలో నిలబడాలంటే, తాను నిలబడిన చోటునుండి ఏదైనా ప్రక్క కాళ్ళను చాంచినప్పుడు, బంతి ఆ కాలి ప్రక్కనుండి వెళ్ళినచో, అది గోల్ను ప్రవేశించరాదు, ఆపిన బంతి ‘డి’ లోపల నిలబడితే, దానిని తన స్టీక్టో లేదా పాదాలతో ప్రత్యర్థులకు దొరకుండా ప్రక్కకు నెట్టాలి.

చిత్రం 2.5 గోల్ రక్షకుడే గోల్ తరువాత ఊహిత్వక్రమమైన ‘డి’ ప్రదేశం

కొట్టడం (Kicking): గోల్ రక్కము తన మూల స్థితిలో ఉండాలి. తాను కల్పించిన చిన్న 'ఛి'వైన బంతిని కొట్టాలి. బంతిని పాదాల లోపలి వైపునండి లేదా తుదినుండి త్రోయాలి. బంతి వస్తుండగానే చిన్న అడుగులు పెట్టి, త్వరగా ముందుకు కదలాలి. ఆ వేగంలోనే ప్రత్యర్థులకు దొరకడానికి ముందుగానే, బంతి ఉన్న వైపు కాళ్ళను చాంచి ప్రక్కకు త్రోయాలి. ఇలా త్రోయునపుడు నుదురు నేరుగా బంతెపైన ఉండాలి. ప్రక్కకు వచ్చిన బంతిని ఆ వైపుగల కాలి లోపలి భాగం నుండి త్రోస్తే, నేరుగా వచ్చే బంతిని తుదికాలితో కొట్టాలి. బంతిని ఎల్లప్పుడూ ప్రత్యర్థులు లేని ప్రక్కలో కొట్టాలి.

మీకు తెలిసుండని: గోల్ రక్కణలో బంతిని చేతిలో పట్టుకోకూడదు.

కార్యాయోజనం (Project)

విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయుల మార్గదర్శనంలో ఈ పారంలో నేర్చుకున్న వైపుణ్యాలు అభ్యాసం చేయడానికి పూరక కార్యాచరణాలు రూపీంచాలి.

అధ్యాయం - 3

హ్యాండ్ బాల్

ఈ అటలో మిరు కింది నైపుణ్యాలు నేర్చుకుంటారు.

ఈ రివర్స్ పాస్

ఈ ఫాల్ షాట్

ఈ వివోట్ డాట్ మరియు గోల్ పోస్ట్ వైపు కొట్టినటువంటి బంతిని నిలిపి గోల్ రక్షణ చేయడం.

కిందటి తరగతులలో హ్యాండ్ బాల్ ఆటయొక్క కొన్ని ప్రాథమిక, కీప్స్ నైపుణ్యాలను నేర్చుకున్నారు. అంతే కాకుండా కొంతవరకు అఖండ ఆటను కూడా అడినారు. ఈ తరగతిలో కొన్ని కొససాగించబడిన నైపుణ్యాలు, ఆటయొక్క కొన్ని తంత్రాలను నేర్చుకుండాం.

1. పాసింగ్ | రివర్స్ పాస్:

ఎ) స్థితి : కాళ్ళను వెడల్పుగా పెట్టి నిలవాలి మరియు బంతిని కుడిచేతి ప్రేశ్చు.

ముంజేతి మధ్య గట్టిగా పట్టుకోవాలి.

బి) నిర్వహణ : ఎడమ కాలును ముందుకు పెట్టాలి మరియు కుడి చేతిని వీపు వెనుకకు వీస్తూ, బంతిని ఎడమ దిక్కులో పాస్ చేయాలి.

సి) అంత్యానుగతం : ఆటగాళ్ళు మరలి యథాస్థితికి వచ్చి, నిలబడాలి.

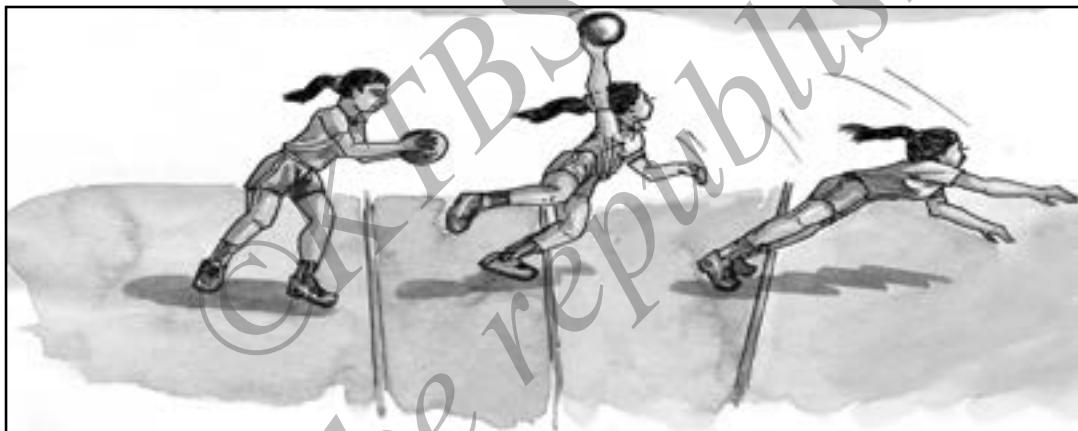

చిత్రం-3.1-రివర్స్ పాస్

2. షాట్ ఫాల్ షాట్:

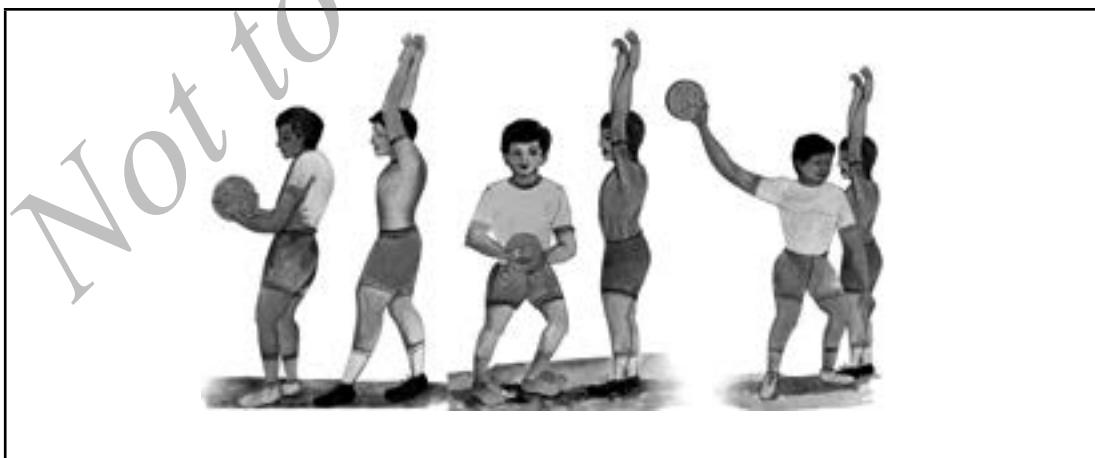
ఈ వైపుణ్యంలో ఆటగాడు డైవ్ చేయడానికి ఒదులు నేలమీద పడాలి.

- ఎ) స్థితి : ఎడమ కాలు ముందుకు, ప్రక్కకు పెట్టి డయాగ్రూల్ స్థితిలో నిలబడాలి.
- బి) నిర్వహణ : కుడి కాలు ఎత్తి శరీరంనుండి దూరంగా చాచాలి, ఎడమ భుజం గోల్ పోస్ట్ దిక్కులో ఉండాలి, బంతిని కుడిచేతిలో పట్టుకొని, కుడిచేతిని, శరీరంనుండి దూరంగా చాచాలి.
- సి) అంత్యమగతం : బంతిని గోల్ పోస్ట్ వైపులో విసిరాలి. రెండు చేతులు చాచి ముందుకు పడాలి.

చిత్రం-3.2-ఫాల్ షాట్

3. డాడ్జింగ్ | పివోట్ డాడ్జ్

చిత్రం-3.3-పివోట్ డాడ్జ్

ఎ) స్థితి : రక్షణాత్మక ఆటగాడి నుండి సుమారు 2 అడుగుల దూరంలో ఉన్నప్పుడు సహా ఆటగాడి నుండి బంతిని పొంది, రెండు కాళ్ళపైన నిలబడాలి.

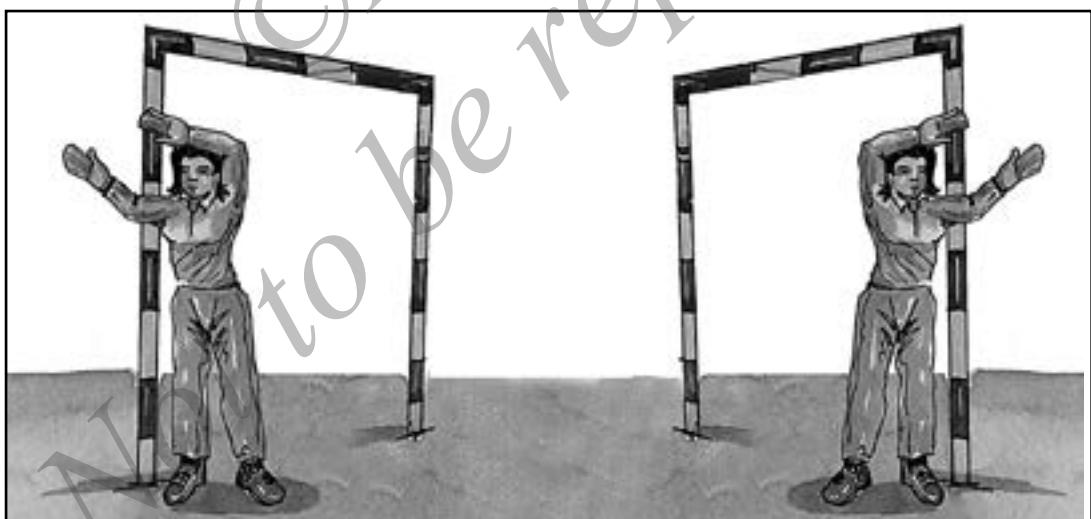
బ) నిర్వహణ : కుడి కాలిని వివోటో పుట్టగా ఉపయోగించి ఎడమ వైపు నుండి 180° తిరిగి గోల్ పోస్ట్ కు ఎదురు కావాలి. ఎడమకాలిని రక్షణాత్మక ఆటగాడి ఎడమ ప్రక్క పెట్టి పైకి ఎగిరి బంతిని విసరాలి.

సి) అంత్యమగతం : బంతిని విసిరిన తరువాత శరీర సమతూలనం కాపాడుకొని నేల మీదకు దిగాలి.

4. గోల్ పోస్ట్ వైపుకు కొట్టినటువంటి బంతిని నిలపడం :

ఎ) స్థితి : బంతి వచ్చే మూలకు సమీపంలోగల గోల్ పోస్ట్ కు అనుకొని నిలబడాలి. రెండు కాళ్ళను నేరుగా పెట్టుకొని నిలబడాలి. గోల్ పోస్ట్ కు సమీపంలోగల చేతిని పైకి ఎత్తి ఉండాలి. మరొక చేతిని ప్రక్కకు చూంచి ఉండాలి.

బ) నిర్వహణ : ప్రత్యేకిలు విసిరిన బంతిని రెండు చేతులలో ఆపి, వేగంగా వచ్చిన బంతిని పట్టుకోవడానికి ప్రయత్నించాలి.

చిత్రం-3.4-గోల్ పోస్ట్ వైపుకు కొట్టినటు వంటి బంతిని నిలపడం

కార్య యోజనం (Project) :

విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయుల మార్గదర్శనంలో, ఈ పాఠంలో నేర్చుకున్న వైపుణ్యాలను అభ్యాసం చేయడానికి పూరక కార్యాచరణాలు రూపీంచాలి.

అధ్యాయం - 4

బాసైట్ బాల్

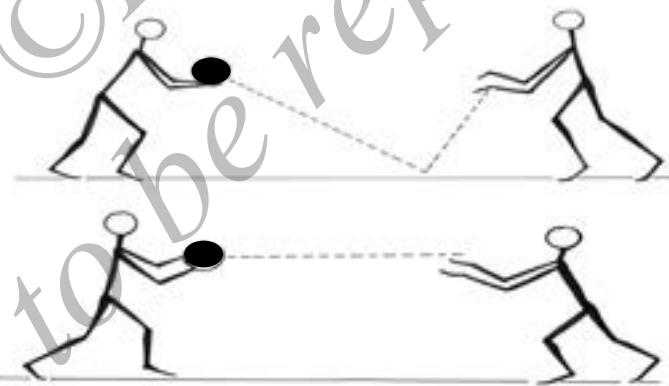
ఈ అటలో మిచు కింది నైపుణ్యాలు నేర్చుకుంటారు.

ఈ బోన్స్ పాన్, ఇ జంవ్ స్టోంవ్, ఇ జంవ్ షాట్, ఇ ఆక్రమణ మరియు రక్షణా తంత్రాలు.

కిందటి తరగతులలో బాసైట్ బాల్లోని కొన్ని ప్రాథమిక, సంకీర్ణ నైపుణ్యాలు నేర్చుకున్నారు. అంతే కాకుండా కొంతవరకు అఖిండ ఆటను కూడా అడినారు. ఈ తరగతిలో కొన్ని కొనసాగించబడిన నైపుణ్యాలు, ఆటలోని కొన్ని తంత్రాలను నేర్చు కుండాం.

బోన్ పాన్ :

ఈ నైపుణ్యాన్ని బోన్ పాన్లాగానే నిర్వహించాలి అయితే ఈ నైపుణ్యం నుండి బంతి నేల నుండి ఎగిరించిన తరువాత జితగాడి నడుము స్థాయికి వెళ్లాలి. దీనికి బంతిని కావాలనినంత జోరుగా మరియు ఇద్దరి మధ్య అంతరం 3 లేదా 4 అడుగులంత దూరంలో పుటీంచాలి (ఎగిరించాలి). (చిత్రంలో చూపినట్లుగా)

చిత్రం-4.1-బోన్ పాన్

జంవ్ షాట్ :

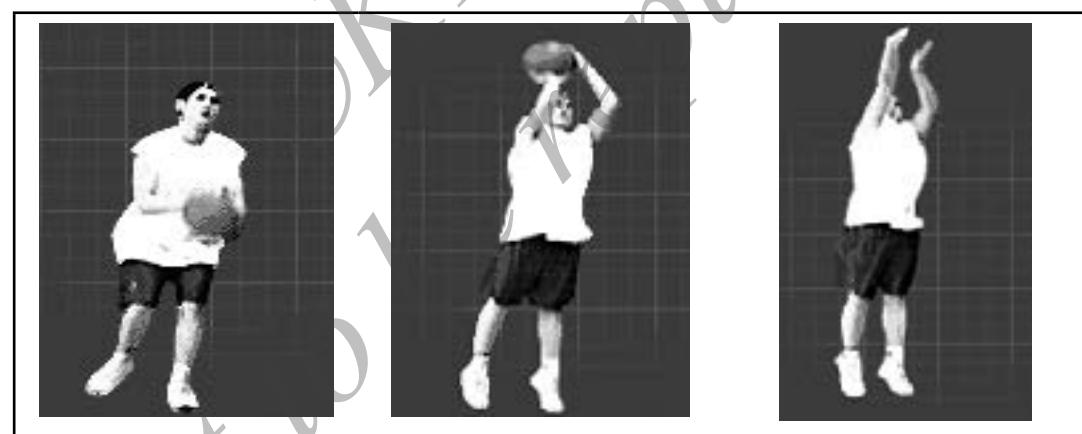
జంవ్ షాట్ నైపుణ్యం సెట్ షాట్ రీతిలోనే చేయాలి. అయితే, ఈ నైపుణ్యంలో మరొక ఎగిరింపుతో గాలిలో తేలుతూ, బంతిని బాసైట్ లో వేయాలి. తరువాత భూమిని సృష్టించాలి బంతిని ఘాట్ చేయునప్పుడు ఘాట్ చేయు ముందుభాగంలో ఉండాలి.

ఏ సందర్భంలో జంప్ షాట్ ఉపయోగించాలి?

ఈ నైపుణ్యాన్ని ప్రత్యర్థి అంకణంలో సాధారణంగా ఉపయోగించవచ్చు ముఖ్యంగా ప్రత్యర్థి మీ సమీపంలో ఉండి, మిమ్మల్ని ఆవరించునప్పుడు మీ జట్టువారికి బంతిని ఇవ్వబడుతుంది. లేదా బంతిని డ్రిబల్ చేయని సందర్భంలో జంప్ షాట్ నైపుణ్యం ఉపయోగించాలి.

జంప్ షాట్ చేయు విధానం :

పాదాలు నేలమీద అదిమి మోకాళ్ళు కొద్దిగా వంగి ఉండాలి. శరీరం బాస్కెట్‌కు ముఖంగా ఉండి పైన ఎగిరే స్థితిలో ఉండాలి. పైకి ఎగిరి రెండు చేతులతో ఘాట్ చేయు సందర్భంలో ముంజేతులు, ప్రేళ్ళతో బంతిని వదలాలి.

చిత్రం-4.3-జంప్ షాట్ చేయు విధానం
అక్రమం, సంరక్షణ తంత్రాలు;
వందెం అడు సందర్భంలో అక్రమం నైపుణ్యాలు

1. వేగంగా పాస్ ఇవ్వడం.
2. బంతికంటే వేగంగా ముందుకు దూసుకు హౌవడం.
3. పాస్ ఇచ్చునప్పుడు వంచించి, గ్యావీల మధ్య తప్పించుకోవడం.
4. బంతిని రోల్ చేయడం, లాంగ్ పాస్ ఇవ్వడం.

సంరక్షణ తంత్రాలు.

1. 3-2 వలయ రక్షణకు సిద్ధంగా ఉండాలి.
2. వ్యక్తి నుండి వ్యక్తికి మరియు వలయ రక్షణ.
3. తక్కువ చాటక్కుతనం కలగిన ఆటగాళ్లను ప్రత్యేది జట్టునుండి రక్షించడం.
4. మూడు సెకెన్డుల వలయంలో అయినంత జాగ్రత వహించడం.

మీకు తెలిసుండనీ : బాస్కెట్ బాల్ బంతి 3 (5, 6 మరియు 7) పరిమాణాలలో అందుబాటులో ఉంది. ఏటిని పురుషులు మహిళలు మరియ 12 సంవత్సరాల లోపలి జాల- జాలికలకు ఉపయోగిస్తారు.

కార్య యోజనం (Project)

విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయుల మార్గదర్శనంలో ఈ పాఠంలో నేర్చుకున్న వైపులాయిలు అభ్యాసం చేయడానికి పూరక కార్యాచరణాలు రూపొందించాలి.

అధ్యాయం - 5

బ్యాడ్మింటన్

ఈ ఆటలో మిరు కింది నైపుణ్యాలు నేర్చుకుంటారు.

ఈ ముంజేతులు కరిన స్ట్రోచింగ్ (Front hand) (Back hand) ర్యాలి, మరియు తంత్రాలు.

తొమ్మిదవ తరగతిలో మీరు ఫ్లైసింగ్ బ్యాక్ హ్యాండ్ సర్వీస్, బ్యాక్ హ్యాండ్ రిసీవ్ / రిటర్న్ మరియు బివర్ హెడ్ ఫోర్ హ్యాండ్ రిటర్న్ నైపుణ్యాలు నేర్చుకున్నారు. తలపైగల ముంజేతులు వెనక్కు నెట్టడం (బివర్ హెడ్ ఫోర్ హ్యాండ్ రిటర్న్) నైపుణ్యాస్ట్రాక్ట్ కంగా షటీల్సు వెనుకకు పంపడానికి ఉపయోగించడంతో పాటు కపటో పాయాలతో ప్రత్యధ్రులను మోసం చేయడానికి లేదా ఆక్రమణాగా షటీల్సు వేగంగా వెనుకకు పంపి, అంకములు పొందడానికి ఉపయోగించబడుతుంది. ఈ పారంలో ఆక్రమణకారి కొట్టుషైన ముంజేతుల (ఫోర్ హ్యాండ్ స్ట్రోచింగ్) వెనుక చేతి కరిన స్ట్రోచింగ్ (బ్యాక్ హ్యాండ్ స్ట్రోచింగ్) మరియు దాని తంత్రాలు నేర్చుకుండాం.

1. 1. ముంజేతి స్ట్రోచింగ్ (Front hand Smashing):

నెట్ కంటే ఎత్తులో వస్తున్న షటీల్సు వేగంగా ప్రత్యధ్రీ వెనుకకు పంపలేని విధంగా కొట్టడమే ‘స్ట్రోచింగ్ లేదా ఆరచేతి కరిన స్ట్రోచింగ్’ అవుతుంది. నైపుణ్యాలన్నింటికి ఉన్నట్లుగా స్ట్రోచింగ్ కు కూడా మూడు దశలు ఉంటాయి. అపి అ) సిద్ధత ఆ) నిర్వహణ ఇ) అంతానుగతం.

అ. సిద్ధత :

- రెండు తుది కాళ్ళపైన సమాన భారంవేసి, ఎడమ కాలు ముందుకు నెట్వైపు పెట్టి ఉండాలి.
- రాకెట్ తలపైన మరియు వెనుకకు వచ్చునట్లు పట్టుకొని ఉండాలి. ఎడమ చేతిని షటీల్ వస్తున్న దిక్కులో పైకి ఎత్తి పట్టుకొని ఉండాలి.
- ఎడమ భుజాన్ని నెట్వైపు త్రిప్పాలి. (కుడి చేతి ఆటగాళ్ళ).

అ. నిర్వహణ :

- వెనుకగల కాలు పైన శరీర భారాన్ని స్థానాంతరం చేసి ఉండాలి (కుడి కాలు).
- శరీర సమతూలనం కొరకు ఎడమ చేతిని ముందుకు చాచాలి.
- రాకెట్ వెనుకకు లాగడంతో పాటు ముంజేయి వెనుకకు మడచాలి.
- శరీర భారాన్ని ఎడమ చేతిపైన స్థానాంతరం చేసి, రాకెట్ వైపు మరియు ముందు వేగంగా లాగి షటీల్సు సాధ్యమైనంత పైన మరియు శరీరంలో కొద్దిగా ముందుకు సంపర్కించాలి.

- ఎదమ చేయి ముందుకు మరియు కిందికి వేగంగా లాగడంతో పాటు శరీరాన్ని ముందుకు త్రిప్పడానికి నహయపడుతుంది.
- రాకెట్ ముఖ్య భాగం షటీల్ చలిస్తున్న దారిలో ముందుకు సాగుతుంది.

ఇ. అంత్యాను గతం :

- రాకెట్‌ను ముందుకు, కిందికి శరీరం ముందు లాగాలి.
- కుడికాలు ముందుకు రావాలి. కుడి భుజం షటీల్ వెళ్లిన దిక్కువైపుకు ఉండాలి.
- రాకెట్‌ను లాగు వేగం అటగాడిని మళ్ళీ షటీల్ పాందడానికి సిద్ధం చేయాలి.

చిత్రం-5.1-ముంజేతి కరిన స్వృథింగ్

2. వెనుక చేత్త స్వృథింగ్ :

అ. నిద్దత:

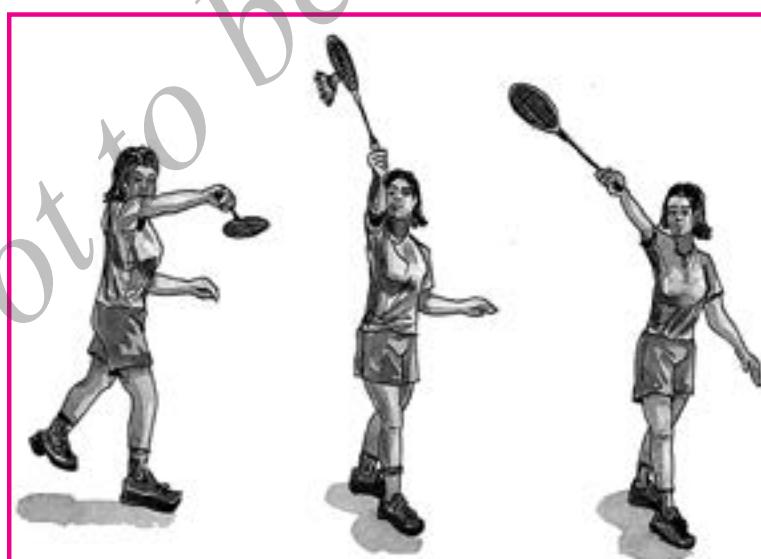
- రెండు తుదికాళ్ళవైన సమాన భారంవేసి, కుడికాలు ముందుకు నెట్‌వైపు పెట్టి ఉండాలి.
- నెట్‌వైపు వీపు వచ్చునట్లు భుజాలను త్రిప్పాలి.
- చేతులు పైకెత్తి, నేలకు సమాంతరంగా వచ్చునట్లు పట్టుకోవాలి.
- రాకెట్ ప్రధాన భాగం (Head of the racket) కింది ముఖంగా ఉండాలి.

ఆ. నిర్వహణ :

- ప్రారంభంలో వెనుక కాలిపైన శరీన భారాన్ని స్థానంతరం చేయాలి (ఎడమ కాలు).
- శరీర సమతూలనం కొరకు ఎడమచేతిని ఎడమపైపుకు చాచి ఉంచాలి.
- రాకెట్ ను వెనుకకు లాగడంతో పాటు ముంజేతులు ముందుతు వంచాలి.
- శరీర భారాన్ని కుడికాలిపైకి స్థానంతరం చేసి, రాకెట్ ను పైకి మరియు ముందుకు వేగంగా లాగి షటీల్ ను సాధ్యమైనంతపైకి మరియు శరీరం నుండి కొఢిగా ముందుకు సంపర్చించాలి.
- ఎడమ చేయి ముందుకు, కిందికి వేగంగా లాగడంతో పాటు శరీరాన్ని ముందుకు త్రిపుడునికి సహాయపడుతుంది.
- రాకెట్ ముందు భాగం షటీల్ చలిస్తున్న దారిలో ముందుకు సాగుతుంది.

ఇ. అంత్యమ గతం :

- రాకెట్ ను షటీల్ చలిస్తున్న దిక్కులో లాగాలి.
- కుడి భుజం షటీల్ వెళ్లిన దిక్కుపై ఉండాలి. రాకెట్ సహజంగా ముందుకు, వెనుకకు ఆడాలి.
- ఎడమ కాలి నుండి ప్రారంభమైన విస్మృటిన శక్తి, కుడి ముంజేతిలో అంత్యం చెందుతుంది.
- రాకెట్ లాగు వేగం, ఆటగాడిని మళ్ళీ షటీల్ పొందడానికి సిద్ధం చేయాలి.

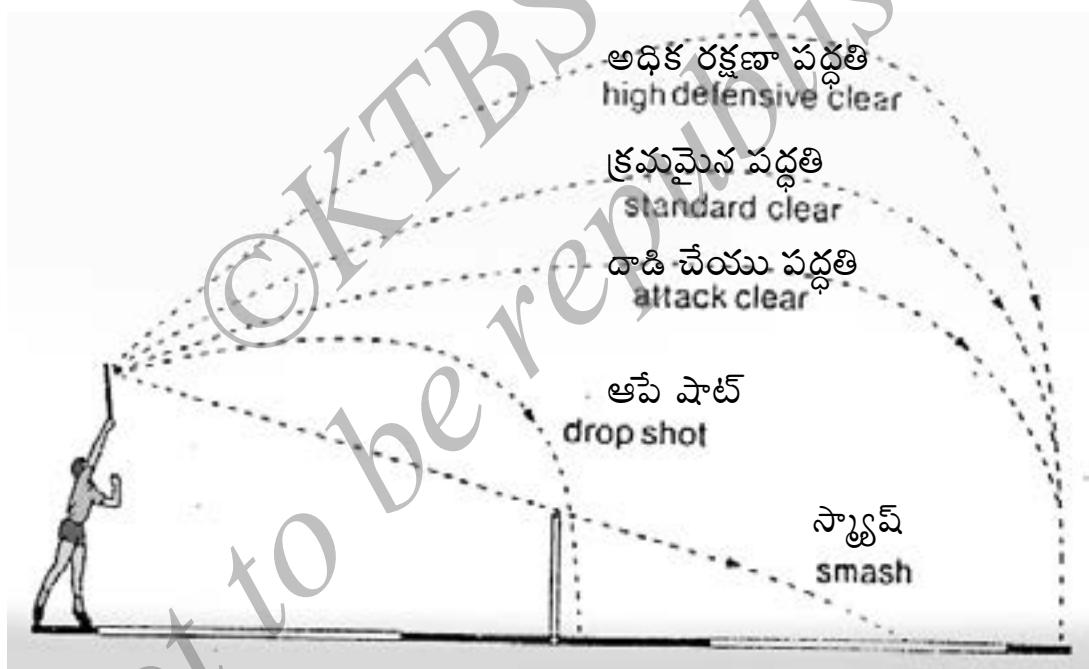
చిత్రం-5.2-వెనుక చేతి కతిన స్వీనింగ్

3. ర్యాలి :

బ్యాడ్మింటన్ ఆటయొక్క ఏదో ఒక సైపుణ్యం ఉపయోగించి. షటీల్సు ఒక అంకణం నుండి మరొక అంకణానికి వరుసగా వెనుకకు, ముందుకు దాటించు ప్రక్రియను ర్యాలి అంటారు.

4. తంత్రాలు :

- అ. షటీల్సువెనుక చేత్తో కరినంగా స్ట్రోచింగ్ చేయునప్పుడు స్థానం మరియు అతని చలనం వైపు గమనం పెట్టి ఉండాలి.
- ఆ. షటీల్సు ఎడమచేత్తో కరినంగా స్ట్రోచింగ్ చేయునప్పుడు నడుము, భూజాలను వేగంగా త్రిపుడం ద్వారా శరీర భారాన్ని సమర్థవంతంగా ఉపయోగించవచ్చు.

చిత్రం - 5.3-స్ట్రోచింగ్ లోని వివిధ దశాలు

మీకు తెలిని ఉండనీ : శ్రీ ప్రతాప్ పడుకొనెగారు ఇప్పటి వరకు ఇంగ్లాండ్ బ్యాడ్మింటన్ బాంపియన్ చివ్ సెలిబ్రిటీ క్రాటిక్ క్రూటుకు చెందిన ఆటగాడు.

కార్య యోజనం (Project)

విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయుల మార్గదర్శనంలో ఈ పాఠంలో నేర్చుకొన్న సైపుణ్యాలను అభ్యాసం చేయడానికి పూరక కార్యాచరణాలను రూపొందించాలి.

అధ్యాయిక్ష

అధ్యాయం - 6

హర్షిత్ పరుగు

ఈ అటలో మారు కింది సైపుణ్యాలు నేర్చుకుంటారు.

- ॥ ప్రారంభ తంత్రాలు, ॥ ప్రారంభం నుండి మొదటి హర్షిత్ పరుగెత్తడం, ॥ ఎగరడం, ॥ హర్షిత్ దాటడం, ॥ వెనుక కాలి చలనం మరియు ల్యాండింగ్, ॥ రెండు హర్షిత్ మధ్య పరుగు.

మీరు ఎనిమిది మరియు తొమ్మిదవ తరగతులలో మధ్యమ, ధీర్ఘ అంతరాల పరుగు పంచ్యాలు, ఎత్తులో దూకడం, త్రివిధ దూకడం మరియు భ్రజి వినిరేసైపుణ్యాలు నేర్చుకున్నారు. ఈ తరగతిలో హర్షిత్ పరుగు/ నడక మరియు డిస్క్స్ వినిరేసైపుణ్యాలు నేర్చుకుందాం.

హర్షిత్ పరుగు పంచ్యాలు మూలం: వేగపు పరుగుల ఒక విభిన్న రూపంగా పరిగణించడమైంది. ఈ పోటిలో పరుగుకారుడు వేగపు పరుగులు లాగా గరిష్ట భాగంలో పరుగెడుతూ, తన ఓటి (Lane)లో పెట్టిన హర్షిత్ ను దాటుతూ ముగింపు గీత ముట్టాలి.

1. హర్షిత్ పరుగు కొరకు ప్రారంభ తంత్రం :

- వేగపు పరుగులో ఉపయోంచునట్టుగా హర్షిత్ పరుగులో కూడా క్రోచ్ భంగిమలో స్టోర్చింగ్ (ప్రారంభ) బ్లాక్స్ ఉపయోగించి, ప్రారంభించాలి. ఉత్తమ వేగంతో పాటు ప్రారంభగీత నుండి మొదటి హర్షిత్ వైపుకు పరుగెత్తాలి.

2. ప్రారంభం నుండి హర్షిత్ వైపుకు పరుగెత్తడం :

- హర్షిత్ పరుగుకారులు ప్రారంభ గీత నుండి మొదటి హర్షిత్ చేరడానికి సాధారణంగా ఎనిమిది అడుగులు తీసుకుంటారు.
- ప్రారంభం నుండి మొదటి హర్షిత్ వరకు అడుగుల అంతరం తక్కువ ఉండి తరువాత, అడుగుల పొడవు (Stride length) ఎల్లప్పుడూ సమానంతరంగా ఉండాలి.

చిత్రం-6.1-ప్రారంభం నుండి మొదటి హర్షిత్ వైపుకు పరుగెత్తడం

3. ఎగరి దూకడం ;

- సాధారణ పరుగుకారుడు హర్దీల్స్ వెనుక నుమారు 1.50 మీ నుండి 1.70 మీటర్లంత దూరం నుండి ఎగిరి దూకాలి.
- అతడు ప్రారంభ గీత నుండి పరుగును ప్రారంభించేటప్పుడు, అతని టీక్ ఆవ్ తీసుకొను కాలి పాదం టీక్ ఆవ్ గీత చేరాలి.
- టీక్ ఆవ్ తీసుకొను కాలి పాదం హర్దీల్స్ వెనుక ఎక్కుడ లాగబడుతుందో గుర్తించాలి.
- స్వరైన టీక్ ఆవ్ తీసుకొను సంబంధించిన పరుగుకారుడు తన అడుగుల అంతరాన్ని స్వరైన విధానంలో పొందిక చేసుకోవాలి.
- మొదటి హర్దీల్స్ కు చాలా దగ్గరకు వెళ్లి, టీక్ ఆవ్ తీసుకోకూడదు. అందువల్ల పరుగు కారుడు హర్దీల్స్ పైన చాలా ఎత్తులో ఎగిరవలనీ ఉంటుంది.
- ముందు కాలిని పరుగెత్తు దిక్కులో నేరుగా చలింపజేస్తూ మోకాలు మడిచి, పైకిత్తడంతో పాటు టీక్ ఆవ్ తీసుకోవడం మరువరాదు.

4. హర్దీల్స్ దాటడం.

- హర్దీల్స్ పరుగులో పరుగుకారుడు వేగంగా ముందుకు వంచుతూ, హర్దీల్స్ పైన దాటాలి. చాలా ఎత్తు ఎగిరకుండా ఎంత కావాలో అంత ఎత్తులో దాటాలి.
- హర్దీల్స్ ను ముందు కాలిలో దాటునప్పుడు, దానికి వ్యతిరేక చేత్తో (కుడికాలికి ఎడ చేయి, ఎడమ కాలికి కుడి చేయి) కాళ్ళ ప్రేళ్ళను ముట్టునట్లు ముందుకు చాచాలి ఇది పరుగు కారుడు తనకు కలిగే నష్టాన్ని ఆరికడుతుంది.

చిత్రం-6.2-హర్దీల్స్ దాటడం

5. వెనుక కాలి చలనం మరియు ల్యాండింగ్.

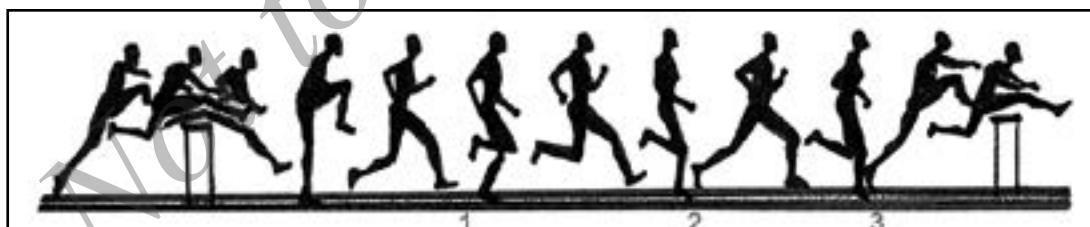
హర్దీల్ దాటిన వెంటనే ముందు కాలిని నేలమీద ఉంచడానికి ప్రయత్నించాలి. నేలను పాదం మధ్య భాగంలో స్ట్రింగచాలి (మిడిమ కాని లేదా పాదాన్ని పూర్తిగా అడిమి కాదు) ముందుకాలు నేలను అడిమే లోపల వెనుక కాలి మోకాలు పరుగుకారుడి శరీరం ముందుకు ఎత్తి పట్టుకొన్నట్లు తేవాలి. వెనుకటి కాలును హర్దీల్ పైనుండి ముందుకు తెచ్చునప్పుడు కాలిని ఐ మాదరిలో మడిచి పైన శరీరానికి లంబకోణం అగునట్లు చేయాలి. ఈ భంగిమలో కాళ్ళు చలింపజేసినప్పుడు హర్దీల్ యెఱక్కు అడ్డపట్టిక పైన నాశనం కాకుండా ముందుకు తేవాలి.

చిత్రం-6.3-వెనుక కాలి చలనం, ల్యాండింగ్

6. రెండు హర్దీల్ మధ్య పరుగు;

- హర్దీల్ మధ్య గరిష్ట వేగంలో పరుగెతాలి.
- హర్దీల్ మధ్య మూడు అడుగులు వేయాలి, మొదటి అడుగు చిన్నదిగా పెట్టకుండా అయినంత పాడవుగా ఉండునట్లు మాచుకోవాలి. లేకుంటే ముందున్న హర్దీల్ను చేరడానికి కష్టమౌతుంది.
- మొదటి అడుగు నేరుగా పరుగెడు దిక్కులో ఉంచాలి.

చిత్రం-6.4-రెండు హర్దీల్ మధ్యపరుగు

కార్య యోజనం (Project)

విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయుల హర్దదర్శనంలో ఈ పాఠంలో నేర్చుకొన్న నైపుణ్యాలను అభ్యాసం చేయడానికి పూరక కార్యాచరణాలను రూపీంచాలి.

అధ్యాయం - 7

నడక

ఈ అధ్యాయంలో మారు కింది నైపుణ్యాలు నేర్చుకుంటారు.

- నడక తంత్రాలు

ఈ చేతుల చలనం, కాళ్ళు మరియు పాదాల చలనం. - నియమాలు

నడకలో చేతుల విధానం, కాళ్ళు-చేతుల చలనం ముఖ్యం కావడం పలన వాటిని ఇక్కడ అవలోకించాలి.

నడక లో చేతుల చలన తంత్రాలు :

- మొచేతులను 90° మడిచి ఉండాలి.
- మొచేతులు, చేతులను గట్టిగా పట్టుకోకుండా, కొద్దిగా వదులుగా మడిచి ఉండాలి.
- ప్రతి అడుగుకూ విరుద్ధంగా ఉన్న చేయి ముందుకుండాలి.
- మొచేతులు శరీరం దగ్గర ఉండాలి.
- చేతులు శరీరానికి అడ్డంగా ప్రేలాడూడు.
- చేతులు ముందుకు వచ్చినప్పుడు భుజానికంటే పైకి వెళ్ళాడు.

చిత్రం - 7.1- నడకలో చేతుల చలనం

కాళ్ళు-పాదాల చలనం :

- వెనుకబి కాలు తీని, ముందుకు పెట్టడానికి ముందుగా ముందున్న కాలు ఒక క్షణమైనా భూ సంపర్కం కలిగి ఉండాలి. (రెండు పాదాలు ఏక కాలంలో భూ సంపర్కం కలిగి ఉండాలి).
- వెనుక కాలు ఎత్తి పెట్టునప్పుడు భారాన్ని మిడిమైపై వేయాలి. తరువాత శరీర భారాన్ని పాదాల ముందు భాగానికి మార్చాలి.

- ముందున్న పాదాన్ని నేలమీద అదిమి పెట్టిన తరువాత వెనుక పాదం నేలమీద నుండి ఎత్తాలి.

చిత్రం - 7.2- నడకలో కాళ్ళుచలనం

- భూసంపర్చం పోగొట్టుకోకుండా అడుగును ముందుకు పెట్టినప్పుడు, వెనుకటి మోకాలు నేరుగా ఉండాలి (మోకాలు మడవరాదు)
- నడక ప్రారంభమైనప్పుడు కాళ్ళు చలనం నిధానంగా ప్రారంభించి, తరువాత వేగం పెంచుకోవాలి.
- వెనుకటి మరియు ముందు కాలిపైన శరీర భారాన్ని సమానంగా వేయాలి (కుంట కూడదు).

కార్య యోజనం (Project)

విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయుల మార్గదర్శనంలో ఈ పాఠంలో నేర్చుకొన్న నైపుణ్యాలను అభ్యాసం చేయడానికి పూరక కార్యాచరణాలను రూపీంచాలి.

కార్యాచరణం

వేకువ జ్ఞానమును మరియు సాయంత్రం నడవడంతోపాటు చర్చలు జరిపి, వారికి దానివలన కలుగు ప్రయోజనాలు తెలుసుకోండి.

అధ్యాయం - 8

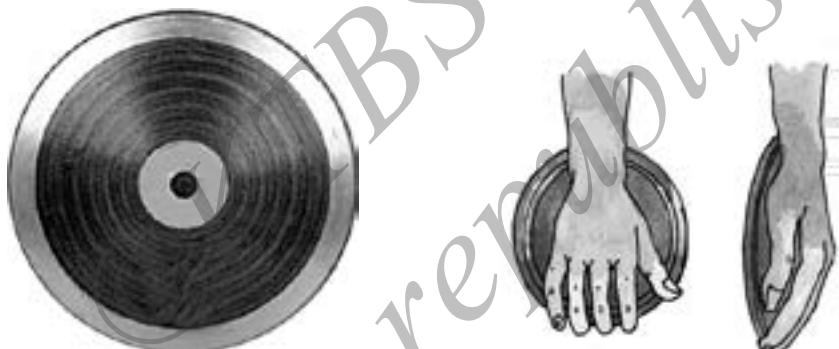
చక్రం విసరడం

ఈ అటులో మిారు కింది నైపుణ్యాలు నేర్చుకుంటారు.

చక్రం పట్టుకోవడం మరియు నిలబడి చక్రం విసరడం.

1. చక్రం పట్టుకోవడం మరియు నిలబడి చక్రం విసరడం :

చక్రాన్ని ఎడమ చేతి హాస్తంపైన పెట్టుకున్న తరువాత, కుడి చేతి హాస్తం సంపూర్ణంగా దానీపైన పెట్టుకోవాలి. తరువాత కుడి చేతి ప్రేళ్ళ చివరి మూడింట ఒక భాగం చిత్రంలో చూపినట్లు మడవాలి. చక్రం కుడిచేతిలో స్వతంత్రంగా పట్టుకొని నిలబడాలి.

చిత్రం - 8.1-చక్రం

చిత్రం 8.2
ఎడమ చేతి హాస్తంపైన పెట్టుకున్న చక్రం

వినిరేవాడు తన దిక్కుపైపుకు కాళ్ళను భుజపు అంతరంలో పెట్టుకొని నిలబడాలి. అతని ఎడమ భుజం వినిరే వృత్తఖండం పైపు ఉండాలి. స్వతంత్రంగా చాంచిన రెండు చేతులతో ఆటగాడు ఒకటి లేదా రెండు సార్లు ప్రారంభింకంగా ప్రేలాడించిన (ఊపిన) తరువాత చక్రాన్ని ప్రదక్షిణా దిక్కులో సరైన ఎత్తులో వదలాలి. (ప్రారంభికంగా (ఊపిన) తరువాత కుడి చేయి శరీరానికి ఎదురుగా వచ్చినప్పుడు హాస్తం పై ముఖంగా ఉండాలి. వెనుకకు లాగినప్పుడు హాస్తం కింది ముఖంగా ఉండాలి.)

2. చక్రం పట్టు కోవడం, చక్రం త్రిప్పడం.

చక్రాన్ని ఇదివరకే పైన తెలిపినట్లుగా పట్టుకొని చక్రాన్ని పైకెత్తి, ప్రదక్షిణా దిక్కులో త్రిప్పడం అభ్యాసం చేయాలి.

చిత్రం - 8.3-
చక్రం త్రిప్పడం

3. చక్రం లేకుండా ప్రారంభిక ప్రేలాడించడం త్రిపుడం :

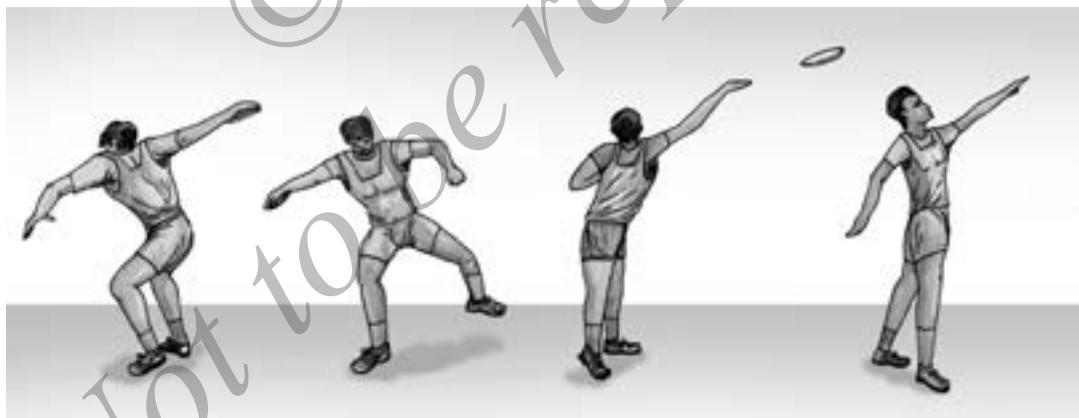
వినిరేవాడు వినిరే వృత్త ఖండానికి వీపు పెట్టి తన కాళ్ళు భుజపు అంతరంలో పెట్టుకొని నిలబడాలి. అతడు అక్కడి నుండి స్వయంత్రంగా చాంచిన ప్రక్కకు రెండు చేతుల సహాయంతో ఒకటి తేదా రెండు ప్రారంభిక ఊపు ఊపుతాడు. తరువాత వినిరేవాడు అప్రదక్షిణా దిక్కులో తన ఎడమ తుదికాల్పైన, అదే దిక్కులో 180° తిరిగినప్పుడు అతడు వినిరే వృత్త ఖండానికి ఎడమ భుజం వచ్చే స్థితి (నిలబడి వినిరే) చేరాలి.

4. చక్రంతో పాటు ప్రారంభ ఊపు, తిరగడం :

పైన తెలివిన చలనాలతో చక్రాన్ని చేతిలో పట్టుకొని నిర్వహించాలి. చక్రం శరీరం ముందు భాగంలోనికి వచ్చినప్పుడు హాస్తాలుపై ముఖంగా ఉండాలి మరియు చక్రం వెనుకతు వెళ్లినప్పుడు హాస్తం కిందిముఖంగా ఉండాలి.

5. వదలడం, సమతూలనం కాపాడుకోవడం :

చక్రం విసరడం చివరి దశకు చేరినప్పుడు వినిరేవాడు చక్రాన్ని 40° నుండి 45° ఎత్తులో వదలాలి. సమతూలనం కాపాడుకోను నందర్శంలో, అతడు తన ఎడమ కాలి స్థాఖంలో కుడికాలిని ముందుకు పెట్టాలి.

చిత్రం - 8.4- చక్రం వినిరే నైపుణ్యం

కార్య యోజనం

విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయుల మార్గదర్శనంలో ఈ పారంలో నేర్చుకున్న నైపుణ్యాలను అభ్యాసం చేయడానికి పూరక కార్యాచరణాలు రూపీంచాలి.

యోగసనలు

అధ్యాయం - 9

ఆసనాలు

ఈ అధ్యాయంలో మీకు కింది ఆసనాలు నేర్చుకుంటారు.

- ॥ నిలబడి చేయు ఆసనాలు
- ॥ కూర్చుని చేయు ఆసనాలు
- ॥ పదుకొని చేయు ఆసనాలు
- ॥ ధ్యానం

సూచన : కిందటి తరగతులలో నాలుగు దశలలో ఆసనాలను చిత్రాలలో చూపడ్డమైంది. అయితే ఈ తరగతిలో చివరి దశ చిత్రం మాత్రమే చూపడ్డమైంది. అయితే ఆసనాలను నాలుగు దశలలో అభ్యాసం చేయించాలి.

అ. నిలబడి చేయు ఆసనాలు

1. అర్ధ చక్రాసనం:

స్థితి: తాడాసనంలో నిలబడాలి

1. రెండు రెట్లులను ప్రక్క నుండి పైకెత్తి భుజపు నేరులో నిలబెట్టాలి.
2. అరచేతులతో వీపుకు నడుము దగ్గర అదిమి పట్టుకొని శ్వాసను వెలుపలికి వదలాలి.
3. శ్వాస పీల్చుకుంటూ నడుము పైభాగాన్ని వెనుకకు వంచాలి. ఈ స్థితిలో మెడ మాంసకండరాలను జంకింప జేస్తూ తలను వెనుకకు వంచాలి
4. శ్వాస పీల్చుకొంటూ వెనుకకు వంగాలి. అంతిమ స్థితిలో నులబంగా శ్వాసించాలి.

చిత్రం - 9.1- అర్ధ చక్రాసనం

గమనించాల్నిన అంశాలు :

- తల, కళ్ళు, ముఖ భాగాలకు రక్త ప్రసరణ తీవ్రం కావడం వలన తల తిరుగుదు, కంటి రోగాలు కలవారు ఈ ఆసనం చేయకూడదు.
- అధిక రక్తపోటు గలవారు నిధానంగా చేయాలి.

ప్రయోజనాలు :

- ఎద, మెడ కండరాలు బలపడతాయి.
- వీపు కింది భాగాల కార్యాలు పెరుగుతాయి.

2. గరుడాసనం:

పేరులోని చెన్నత్యం, ఈ ఆసనపు అంతిమ స్థితి గరుడ పక్షిలాగా కనపడుతుంది.

స్థితి: తాడాసనంలో నేరు (నిటారు) గా నిలబడాలి:

1. రెండు చేతులను మడిచి, హస్తాలను నడుముపైనపెట్టాలి.
2. రెండు మోకాళ్ళు మడిచి, కుర్చీలాగా కూర్చోవాలి.
3. శరీర భారాన్ని ఎడమ కాలిపైన వేసి కుడి కాలితో ఎడమ కాలును చుట్టుకొనునట్టు చుట్టాలి (బిత్రంలో లాగా)
4. రెండు మోచేతులను ఎద ముందుభాగంలో మడిచి, ఒకదానికొకటి చుట్టు కొనునట్టు (తీగలాగా) చుట్టే రెండు హస్తాలు పరస్పరం జోడించి, నమస్కరించాలి. అలాగే సులభ శ్యాసనతో పాటు కొన్ని క్షణాలు సమతూలనం కాపాడుకోవాలి. తరువాత సాధారణ స్థితికి రావాలి.

బిత్రం - 9.2-
గరుడాసనం

ముందు జాగ్రత్తా విధానాలు:

- ఆసనపు అంతిమ స్థితికి వెళ్ళకుండా మొదట ఒకే కాలిపైన నిలబడడటానికి ప్రయత్నించాలి.
- గర్భవతులు ఈ ఆసనం చేయకూడదు.

ప్రయోజనాలు:

- ఈ ఆసనంలో కాళ్ళు చేతుల కండరాలకు బలం వృద్ధి చెందుతుంది.
- కీళ్ళ సందులు వదులవుతాయి.

3. ప్రసారిత పాదోత్తానాసనం:

స్థితి: తాడాసనంలో నిలబడాలి

- కుడికాలిని కుడి ప్రక్కకు ఎత్తుకు అనుగుణంగా అంతరంలో పెట్టాలి రెండు చేతులు ప్రక్కనుండి పైకెత్తి భుజపు నేరులో భూమికి సమాంతరంగా ఉండాలి.
- కాళ్ళు శరీరం అదే స్థితిలో ఉండి, చేతులు మాత్రం ప్రక్కనుండి ముందుకు తేవాలి.
- శ్వాసను వెలుపలికి వదులుతూ ముందుకు వంగి రెండు చేతులను నేలపైన అదిమి ఉంచాలి, తల ఎత్తి ముందుకు చూస్తుండాలి.
- తరువాత నిధానంగా ముందుకు వంగుతూ, నుదుటిని నేలకు తాకించాలి.

చిత్రం - 9.3-ప్రసారిత పాదోత్తానాసనం

ముందు జాగ్రత్తా విధానాలు:

- ఈ ఆసనం చేయు సందర్భంలో కాళ్ళు జరుపునప్పుడు జాగ్రత్త వహించాలి.

ప్రయోజనాలు:

- ఎద, కాళ్ళు విస్తారం అవుతాయి, పృష్ఠ కీళ్ళు వదులవుతాయి.

4. అంగుష్ఠాసనం:

స్థితి: తోడాసనంలో నిలబడాలి

1. శ్వాసపీల్చుకుంటూ రెండు చేతులు భుజపు ప్రక్కలో నిటారుగా నిలబెట్టాలి, రెండు కాళ్ళు జోడించాలి.
2. రెండు చేతులను ప్రక్కనుండి పైకెత్తి, రెండు చేతులను పరస్పరం జోడించాలి.
3. పై స్థితినుండి రెండు మోకాళ్ళను ముందుకు మడుచాలి.
4. మోకాళ్ళను నిధానంగా ముందుకు మడుస్తూ, రెండు కాళ్ళు మిడిమలను ఎత్తుతూ, శరీర సంపూర్ణ భారాన్ని రెండు కాళ్ళు అంగుష్ఠం పైన పెట్టాలి.

5. కూర్చొని చేయు ఆసనాలు:

చిత్రం - 9.4- అంగుష్ఠాసనం

1. వజ్రాసనం:

స్థితి: కాళ్ళను పాడవుగా ముందుకు చాచి వెన్నెముక నిటారుగా ఉంచి కూర్చోవాలి .

1. నిధానంగా కుడికాలిని వెనుకక్కు మడిచి కుడిపృష్ఠపు కిందికి కుడి పాదం తేవాలి
2. తరువాత అదే విధానంలో ఎడమ కాలిని వెనుకకు మడవాలి, (ఎడమ పృష్ఠం కింద)
3. రెండు అరచేతులను తోడల పైభాగంలో పెట్టాలి .
4. రెండు పాదాలను పృష్ఠం కింద కలపాలి, రెండు మోకాళ్ళు కలపాలి శరీరాన్ని నిటారుగా పెట్టి కండ్లు మూని ధ్యానం స్థితికి రావాలి.

చిత్రం - 9.5- వజ్రాసనం

- ఉపయోగాలు: వెన్నెముక నిటారుగా పెట్టుకొని ధీర్ఘ కాలం ఉండటం వలన కాళ్ళు బలపడుతాయి. జీర్ణక్రియ పెరుగుతుంది.

2. బకాసనం: 'బక' అనగా కొంగ.

స్తుతి: తాడాసనంలో నిలబడాలి:

- శ్వాసను లోపలికి పీల్చుకోండి రెండు చేతులను భుజపు నేరులో నిలబెట్టాలి.
- శ్వాసను వెలుపలికి వదులుతూ కూర్చోని, మోకాళ్ళను విప్పి మధ్యలో ఎదను ముందుకు వంచి, హాస్తాలను పాదాల ముందు నేలమీద పెట్టాలి.
- శరీర భారాన్ని మోకాళ్ళ ముందు మోచేతుల పైన ఒరిగిస్తూ మిడిమలను తుది పాదాలపైన నిలబెట్టాలి.
- సూక్ష్మంగా శరీర భారాన్ని చేతులపైన వేసి, పాదాలను నేలమీద నుండి పైకెత్తుతూ సూక్ష్మంగా నిలబెట్టాలి.

చిత్రం - 9.6-బకాసనం

గమనించాల్సిన అంశాలు:

- ఈ ఆసనం సమతూలనంగా ఉండటం వలన జాగ్రత్తగా చేయాలి.
- ముంజేతులు లేదా భుజాలలో నొప్పులున్నచో ఈ ఆసనం చేయకూడదు.

ప్రయోజనాలు:

- ముంజేతులు, భుజాలు బలపడుతాయి.
- రక్త ప్రసరణ బాగా అవుతుంది.

3. సుష్ఠు వీరాసనం

- కుడి కాలిని నిధానంగా వెనుకకు వంచి కుడిపృష్ఠం కిందికి కుడిపాదం తేవాలి. మిడిమ వృష్టపు వెలుపల ఉండాలి.
- అదేవిధంగా ఎడమ కాలిని నిధానంగా వెనుకకు వంచి, ఎడమ పృష్ఠం కింద ఎడమ పాదం తేవాలి

3. నిధానంగా వెనుకకు వంగి శరీరాన్ని నేలకు అదిమి, రెండు చేతుల ప్రక్కకు తేవాలి
4. రెండు చేతులను నిధానంగా వెనుకకు తలప్రక్కలో పొడవుగా చాచి, ఈ స్థితిలో 15 సెకన్డుల కాలం ఉండాలి.

చిత్రం - 9.7- సుష్టు వీరాసనం

4. పర్యంకాసనం :

స్థితి : నేరుగా కూర్చోవాలి.

1. వెలుపలి నుండి కుడి మోకాలిని మిచి, పాదాన్ని నేరుగా పెట్టి కుడిపృష్ఠం ప్రక్కకు పెట్టాలి.
2. ఇదే విధంగా ఎడమ కాలిని ప్రక్కకు పెట్టాలి.
3. వెనుకకు వంగుతూ రెండు మోచేతులు నేలమీద అదుముతూ తలను నేలమీద ఉంచాలి.
4. మిత శ్వాసతో రెండు చేతులను వెనుకకు తెచ్చి తలదగ్గరపెట్టాలి.

చిత్రం - 9.8- పర్యంకాసనం

ప్రయోజనాలు:

- మోకాశ్ము, తొడల భాగాల నౌప్పి నివారణ అవుతుంది.
- మెడ, శిరోభాగాలకు ఉత్తమ ఆసనం

ఇ. పదుకోని చేయు ఆసనాలు :

1. భుజంగాసనం: భుజంగం అనగా ‘పాము పడగ’ స్థితి: మకరాసనంలో పదుకోని చేతులు ప్రకృకునే రుగాపెట్టి, ఉదరంపైన పదుకోవాలి.
2. రెండు రెట్లలను ప్రకృతీముకల ప్రకృకు తెచ్చి మోచేతులను వంచాలి, నుదురు నేలమీద తాకించాలి.
3. అరచేతులను నేలమీద అదిమిన తరువాత గడ్డం నేలకు తాకాలి.
4. అరచేతుల మీద నిధానంగా భారం వదులుతూ, తలను పైకిత్తాలి.
5. ఏపును సాధ్యమైనంత వెనుకకు వంచాలి, ఈ స్థితిలో కొద్ది సేపు ఉండాలి.

చిత్రం - 9.9-భుజంగాసనం

ప్రయోజనాలు : ఏపు కండరాలు శక్తివంతమవుతాయి. ఉదరపు బొజ్జు కరగడనికి సహాయ పదుతుంది, బ్రాంకెటీన్, గురక మొదలైన ఊపిరితిత్తుల సంబంధ వ్యాధులు నయమవుతాయి.

2. పరిపూర్ణ నావాసనం:

- స్థితి :** రెండు కాళ్ళను నిటారుగా ముందుకు చాంచాలి. చేతుల ప్రకృకు ఉండాలి.
1. స్థితినుండి రెండు చేతులను నిధానంగా పైకి భుజపు సమానానికి తేవాలి
  2. శరీరాన్ని కొద్దగా వెనుకకు వంచాలి, దృష్టి ముందుకు చూస్తుండాలి.
  3. కుణికాలు నిధానంగా పైకిత్తుచూ, కుణిచేత్తో పట్టుకోవాలి.
  4. ఎడమ కాలు నిధానంగా పైకిత్తుచూ, ఎడమచేత్తో పట్టుకోవాలి.

చిత్రం - 9.10-పరిపూర్ణవావనం

కాళ్ళు నేలమీద నుండి 45° కోణంలో ఉండాలి. ఈ స్థితిలో కొంత సమయం వరకు ఉండటానికి ప్రయత్నించాలి.

ప్రయోజనాలు: శరీరాన్ని నియంత్రణలో ఎట్టుకోవడానికి ఉదర భాగంలోని క్రొవ్వులను కరిగించడానికి ఫలప్రధమాత్మంది.

3. సింహసనం : సింహం కూర్చును భంగిమ.

స్థితి : కాళ్ళును నేరుగా ముందుకు చాంచి కూర్చుని ఉండాలి.

1. కుడి మోకాలిని వెలుపలి భాగం నుండి మడిచి, పాదం నేరుగా వెనుక ముఖంగా ఉండాలి.
2. ఎడమ మోకాలిని వెలుపలి భాగం నుండి మడిచి, వెనుక ముఖంగా ఉండాలి.
3. కొద్దిగా ముందుకు వంగి, రెండు హాస్తాలను భుజపు వెడల్పులో నేలమీదకు అదమాలి.
4. ధీర్ఘమైన శ్యాసను లోపలికి పీల్చుకొని, నోటిని సాధ్యమైనంత తెరచి, నాలుకను పూర్తిగా వెలుపలికి చాచి కూర్చువాలి.

చిత్రం - 9.11-సింహసనం

ముందు జాగ్రత్త విధానాలు : ఆననం చేయునప్పుడు ముఖపు కండరాలను గట్టిగా పట్టుకోరాదు. మోకాళ్ళు లేదా ముంగాళ్ళు సమస్యలున్నచో ఈ స్థితిలో ఎక్కువ సేపు కూర్చోకూడదు.

4. మయూరాసనం: నెమలి ఆకారం పోలు ఆసనం:

స్థితి : కాళ్ళను పొడవుగా ముందుకు చాచి, మిడిమలను కలిపి కూర్చోవాలి.

1. కాళ్ళను వెనుకకు మడిచి వజ్రాసనంలో కూర్చోవాలి.
2. శరీర భారాన్ని నాభిపైకి వచ్చునట్లు మోకాళ్ళు మడిచి, కిందికి అదిమి కూర్చోని తలను వంచి నుదుటిని నేల మీద పెట్టాలి.
3. కాళ్ళు వెనుకకు చాచి కాళ్ళ ప్రేళ్ళను నేలమీద అదమండి.
4. మోచేతుల కీళ్ళ ఆధారంగా శరీరాన్ని ముందుకు చాంచుతూ భూమికి సమాంతర స్థితి వచ్చునట్లు పైకెత్తి సమతూలనం చేసి, తరువాత స్థితికి తీరిగి రావాలి.

చిత్రం - 9.12-మయూరాసనం

తాళబధ్ కార్యచరణలు

అధ్యాయం-10

ఎన్. డి. ఎస్. లెరిథమ్

ఈ కార్యచరణంలో మీరు కింది నైపుణ్యాలు నేర్చుకుంటారు.

ఈ అగేకే మోర్ చాల్

ఈ చౌముఖి మోర్ చాల్.

మీరు కిందటి తరగతిలో ఎన్. డి. ఎస్. లెరిథమ్ యొక్క మొదటి ఐదు కార్యచరణాలు నేర్చుకున్నారు. ఇప్పుడు చివరి రెండు కార్యచరణాలైన మోర్ చాల్ మరియు చౌముఖి మోర్ చాల్ కార్యచరణాలు నేర్చుకుండాం.

అగే కి మోర్ చాల్:

ఈ కార్యచరణం హరకత్ భారత్ మాతా అయిన తరువాత చేయు ఎనిమిది లెక్కింపుల కార్యచరణం.

ప్రారంభ స్థితి : హరకత్ భారత్ మాతా నాగ్వ (బదల్) లెక్కింపైన తరువాత కుడికాలిపైన నిలబడి ఎడమకాలును ముందుకు మడిచి తేవాలి. (నేలమీద అదమరాదు). ముందుకు వంగి లెరిథమ్ యొక్క రెండు పిడులను కలిపి భూమికి లంబంగా పట్టుకొని ఉండాలి. కుడికాలు కొద్దిగా మడవాలి శరీర ధడబాగం భూమికి సమాంతరంగా ఉండాలి. (చిత్ర 10.1)

లెక్కింపు 1 (ఏక్) : ఎడమ కాలిని నేలమీద అదుముతూ తుదికాలిపైన నిలబడాలి. కుడి కాలు వదులుచేసి, వెనుకకు కొద్దిగా వ్రేలాడాలి. (ఈ చలనం పృష్ఠ కీలునుండి కావాలి) లెరిథమ్ను భూమికి సమాంతరంగా, భుజపు చిత్రం - 10.1 రేఖకు నిటారుగా ఉండునట్లు చేసి, దాని రెండు పిడులు వదలాలి. (చిత్రం 10.2) కుడి కాలిని మూల స్థితికి తెస్తూ ఎడమకాలి మీద మరియు ముందుకు ఎత్తాలి. అదే విధంగా లెరిథమ్ పిడులను కులుపుతూ ప్రారంభ స్థితికి రావాలి. ఇలా చేయునప్పుడు అర్ధం అడుగు ముందుకు పెట్టాలి.

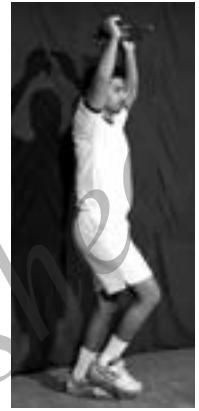
చిత్రం - 10.2a

చిత్రం - 10.2b

హర్షత్ భారతమాత ఉన్నె బైర్లనే కీ హరకత్ ముగిసిన వెంటనే లెజిమ్ ను తలపైకి తెచ్చి ఎడమకాలును ముందుకు పెట్టి ఆగేకి మార్చల్ ప్రారంభించాలి.

తెక్కింపు 2(దో): తెక్కింపు ఒకటిలాగా పునరావర్తనం చేయాలి.

చిత్రం - 10.3

చిత్రం - 10.4

తెక్కింపు 4(చారీ): మూడవ తెక్కింపుకు కుంటగానే పైకిలేచి నిలబడాలి. కుడికాలిని ముందుకు అదమాలి. లెరియుమ్ ను తలపైకి (చేతులు పూర్తిగా చాంచాలి) తెచ్చి, దాని రెండు పిడులు వదలాలి. ఈ దశలో కుడికాలిపైన భారం వేసి నిలబడాలి.

చిత్రం - 10.5

చిత్రం - 10.6

తెక్కింపు 5(పాంచీ): కుడికాలిని నేలపైన అదుముతూ కుడికాలు మరియు చేతులు పూర్తిగా చాంచుతూ లెరియుమ్ రెండు పిడులు వదలాలి. అదే సమయంలో ఎడమ కాలిని వెనుకకు కొద్దిగా ప్రేలాడదీయాలి. ఈ ఎడమకాలి చలనం పృష్ఠ కీలునుండి కావాలి. (చిత్రం 10-6)

పునః ఎడమ కాలి స్థథంలో ఎడమ కాలి స్థథంలో ఎడమ కాలు పెట్టి,
లేరియమ్ రెండు విడులు కలపాలి. ఎడమ కాలు మరియు చేతులు కొద్దిగా
మడవాలి. (చిత్రం 10-7)

లేక్కింపు 6 ; లేక్కింపు 5 లోపలే పునర్వ్రనం కావాలి.

చిత్రం - 10.7

చిత్రం - 10.8

లేక్కింపు 7(సాఫ్): పైన లేక్కింపు పాంచ మరియు ఛే లలో చెప్పినట్లుగా
పునర్వ్రనం చేస్తుండగానే, కుడికాలిపై కుంటి ఎడమకాలు ముందుకు తెచ్చి
ముందుకు వంగడం ప్రారంభించాలి. (చిత్రం 10.8)

లేక్కింపు 8(ఆర్): ఏడవ లేక్కింపుకు కుడి కాలిపై కుంటుతున్నట్లుగా
ఎడమకాలు ముందుకు తెచ్చి ముందుకు వంగాలి. లేరియమ్ను లేక్కింపు
ఒకటిలాగా భూమికి సమాంతరంగా మరియు భుజపు గీతకు లంబంగా రెండు
విడులను కలిపి, ప్రారంభ స్థితిలాగా పట్టుకోవాలి. (చిత్రం 10-9)

చౌముఖి మోర్ చార్ :

ఈ కార్యాచరణం కూడా హరకత్ భారత్ మాతా అయిన తరువాత చేయాలి.

అయితే 16 (8+8) లేక్కింపుల కార్యాచరణం అవుతుంది.

ప్రారంభ స్థితి : ఆగే కి మోర్ చార్ లాగా :

లేక్కింపు 1 నుండి 4: ఆగే కీ మోర్ చార్ లాగా చేయాలి. అయితే లేక్కింపు 4 (చార్)
చేయునప్పుడు కుడికాలిని ఎడమకాలి ముందర కత్తెరలాగా పెట్టాలి. (చిత్రం 10-10)

లెక్కింపు 5 & 6: ఆగేకిమోర్చాల్ లాగా చేయాలి. అయితే ముందుకు వెళ్ళడానికి బదులు కుడికాలిని ఎడమ కాలి ముందు కత్తెర ఆకారంలో ఎడమ వైపు పెట్టి, ఎడమ వైపు చలించాలి.

చిత్రం - 10.11a

చిత్రం - 10.11b

చిత్రం - 10.10a

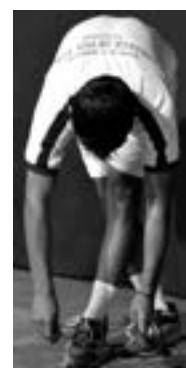
చిత్రం - 10.10b

లెక్కింపు 7(సాఫ్): పైన లెక్కింపు పాంచ మరియు చేలలో చెప్పినట్లుగా పునరావర్తనం చేస్తుండగానే కుడికాలిపై కుంటి ఎడమ కాలు ముందుకు తెచ్చి, ముందుకు వంగడం ప్రారంభించాలి. (చిత్రం 10-11)

లెక్కింపు 8(ఆటీ): ఏడప లెక్కింపుకు కుడి కాలిపై కుంటుతున్నట్లు ఎడమ కాలిని కుడి కాలి ముందు కత్తెర ఆకారంలోకి తెచ్చి ముందుకు వంగాలి. లేరియువ్సను లెక్కింపు ఒకటిలాగా సమాంతరంగా, భుజపు గీతకు లంబంగా రెండు పిడులు కలిపి పట్టుకోవాలి. (చిత్రం 10-12)

చిత్రం - 10.12a

చిత్రం - 10.12b

చిత్రం -
10.13a

చిత్రం -
10.13b

చిత్రం -
10.13c

లెక్కింపు 1 మరియు 2 (9 మరియు 10): ఆగేకి మోర్చాల్ లాగా చేయాలి. అయితే ఎడమ కాలిని కుడికాలి ముందు కత్తెర ఆకారంలో కుడివైపు పెట్టి, కుడివైపుకు చలించాలి. (ముందుకు చలించడానికి బదులు).

తెక్కింపు 3 (11): పైన చెప్పిన లెక్కింపు 1 మరియు 2 (9 & 10) లాగా చేస్తూ, ఎడమ కాలిషైన కుంటడంతో పాటు కుడిషైపునుండి వెనుకకు తిరగాలి. (Right about turn) అలాగే పైకిలేవడం ప్రారంభంచాలి. (చిత్రం 10-13)

తెక్కింపు 4 (12): కుడికాలు ముందుకు పెట్టి (మూల దిక్కుకు వ్యతిరేక దిక్కులో) లేరిఖమ్ రెండు పిడులను తలపైన (చేతులను నేరుగా పెట్టి) వదలాలి.

తెక్కింపు 5 & 6 (13 & 14): ఆగే కి మోర్ చార్ యొక్క 5 & 6 లాగా చేయాలి. (అయితే వ్యక్తి ఇప్పుడు వెనుక ముఖంగా వ్యతిరేక దిక్కులో చలించాలి).

చిత్రం - 10.14a

చిత్రం - 10.14b

తెక్కింపు 8 (16): ఎడమ కాలు ముందుకు పెట్టి ముందుకు వంగే లేరిఖమ్ రెండు పిడులను కలిపి భూమికి లంబంగా పట్టుకోవాలి. కుడికాలు కొద్దిగా మడవాలి. శరీర ధడ భాగం నేలకు సమాంతరంగా ఉండాలి (చిత్రం - 10.14)

కార్య యోజనం (Project) :

విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయుల మార్గదర్శనంలో ఈ పాఠంలో నేర్చుకున్న కార్యాచరణాలను తాഴుబద్ధ సంగీతంతో అలవరచి, నృత్యం సంయోజించాలి.

అధ్యాయం - 11

ఏరోబిక్స్

ఈ కార్యాచరణాలలో మీరు కింది సైపుణ్యాలు నేర్చుకుంటారు.

ఈ స్వస్థశంలో తక్కువ ఒత్తిడి అడుగులు, ఇ వెనుక - ముందు అడుగులు, ఇ ప్రకృతు అడుగులు, ఇ మిహిమ అడుగులు, ఇ ఎల్ ఆకారంలో అడుగులు వేయడం, ఇ వి (v) ఆకారంలో అడుగులు వేయడం, ఇ ముందుకు అడుగుపెట్టి ముట్టడం, ఇ వెనుకకు అడుగుపెట్టి ముట్టడం, ఇ గ్రేష్మవైన్ వివట్టో ఇ మాంబో, మాంబో వివట్టో, ఎడమకాలైపైన ఛ - ఛ- ఛ, మోకాళ్ళు ఎత్తడం, చేతులు ఎత్తడం.

కిందటి రెండు తరగతులలో తాళబద్ధ కార్యాచరణాలు కేవలం లేరిఖమ్కు పరిమితం. ఈ తరగతిలో లేరిఖమ్తోపాటు ఏరోబిక్స్ స్పృత్యం నేర్చుకుండాం. ఏరోబిక్స్ వ్యాయామాల వలన వ్యక్తియొక్క హృదయ నాళాల దక్కత పెరగడంతోపాటు ఓర్చు కూడా వృద్ధి చెందుతుంది. ఈ వ్యాయామాలను చేయునప్పుడు శరీరాన్ని నదులుగా పెట్టుకొని సంగీత తాళానికి తాళ బద్ధంగా చేయాలి.

1) స్వస్థశంలో తక్కువ ఒత్తిడి అడుగులు (Low impact on spot march)

స్వస్థశంలో చేతుల చలనంతోపాటు అడుగుపైన అడుగు వేయాలి. మోకాళ్ళు అయినంత ఎత్తుకు వచ్చునట్లు చూసుకోవాలి.

2) వెనుక - ముందు అడుగులు (March Forward backward)

దీనిలో నాలుగు లెక్కింపులుంటాయి.

లెక్కింపు 1 - ఎడమకాలు ముందుకు పెట్టాలి.

లెక్కింపు 2 - కుడికాలిని ఎడమకాలుకు కలపాలి.

లెక్కింపు 3 - కుడికాలు వెనుక పెట్టాలి.

లెక్కింపు 4 - కుడికాలిని ఎడమ కాలుకు కలపాలి.

అదే ప్రకారం ఈ వ్యాయామాలను కుడికాలితో ప్రారంభించాలి.

3) ప్రకృతు అడుగులు (Step at sideways)

దీనిలో నాలుగు లెక్కింపులుంటాయి.

లెక్కింపు 1 - ఎడమకాలిని ఎడమవైపు పెట్టాలి.

లెక్కింపు 2 - కుడికాలిని ఎడమకాలుకు కలపాలి.

లెక్కింపు 3 - ఎడమ కాలిని ప్రారంభ స్థితికి తేవాలి.

లెక్కింపు 4 - ఎడమ కాలిని కుడికాలితో కలపాలి.

ఇదే వ్యాయామాలను కుడి కాలితో ప్రారంభించాలి.

4) మిడిమ అడుగులు : ఇది ఎనిమిది అడుగుల వ్యాయామం.

లెక్కింపు 1 - ఎడమ కాలిని ఎడమవైపు పెట్టాలి.

లెక్కింపు 2 - కుడికాలిని ఎడమకాలికి కలుపుతూ లయబద్ధంగా రెండు మోకాళ్ళు కొద్దిగా మడచాలి.

లెక్కింపు 3 - ఎడమ కాలును మరొక అడుగు ఎడమవైపు పెట్టాలి.

లెక్కింపు 4 - లెక్కింపు రెండులాగా.

తరువాతి నాలుగు లెక్కింపులకు కుడికాలిని ఎడమకాలి బదులు ఉపయోగించాలి. కుడి వైపు మిడిమకాలి అడుగులు పెట్టాల్సి ఉంటుంది.

5) ‘ ఎల్ ’ ఆకారంలో అడుగు వేయడం. ఎల్హేప్స్ ఇది పదహారు అడుగుల వ్యాయామం.

లెక్కింపు 1 - ఎడమ కాలిని ఎడమ ప్రకృతి పెట్టాలి.

లెక్కింపు 2 - కుడికాలిని ఎడమ కాలుకు కలుపుతూ, లయబద్ధంగా రెండు మోకాళ్ళు కొద్దిగా మడచాలి.

లెక్కింపు 3 - ప్రదక్షిణా దిక్కులో తిరుగుతూ ఎడమ కాలిని 90° ముందుకు పెట్టాలి. అప్పుడు శరీరం మూల స్థితి యొక్క కుడివైపుకు తిరుగుతుంది.

లెక్కింపు 4 - కుడికాలిని ఎడమకాలుకు కలుపుతూ లయబద్ధంగా రెండు మోకాళ్ళు కొద్దిగా మడచాలి. తరువాత నాలుగు లెక్కింపులలో స్వస్థితికి రావడానికి, ఇదే వ్యాయామాన్ని కుడికాలితో ప్రారంభించి, ప్రదక్షిణా దిక్కులో తిరుగుతూ చేయాలి. అనగా పై వివరణలో ఎడమ కాలికి బదులు కుడికాలు మరియు కుడి కాలు బదులు ఎడమ కాలు ఉపయోగించాలి. (ఈ వ్యాయామాన్ని నాలుగు లెక్కింపులుగా నాలుగు సార్లు చేసి, 16వ లెక్కింపుకు మూల స్థితికి రావాలి).

- 6) 'V' ఆకారంలో అడుగు వేయడం. ఇది నాలుగు లెక్కింపుల వ్యాయామం
- తెక్కింపు 1 - ఎడమ కాలిని కోనస్తంగా (మూలగా) ఎడమ దిక్కులో ముందుకు పెట్టాలి.
- తెక్కింపు 2 - కుడికాలిని మూలగా కుడి దిక్కులో ముందుకు పెట్టాలి.
- తెక్కింపు 3 - ఎడమ కాలిని ప్రారంభ స్థితికి తేవాలి.
- తెక్కింపు 4 - కుడి కాలిని దూకడంతో పాటు ఎడమ కాలికి కలపాలి.
- అదే ప్రకారం ఈ వ్యాయామాన్ని కుడి కాలితో ప్రారంభించి, చేయాలి.
- 7) అడుగు ముందుకు పెట్టి ముట్టడం. (Step touch forward): ఇది నాలుగు లెక్కింపుల వ్యాయామం.
- తెక్కింపు 1 - ఎడమ కాలు ముందుకు పెట్టాలి.
- తెక్కింపు 2 - కుడికాలిని ఎడమకాలుకు కలుపుతూ, రెండు చేతులతో భూమిని ముట్టాలి.
- తెక్కింపు 3 - కుడి కాలిని ప్రారంభ స్థితికి తేవాలి.
- తెక్కింపు 4 - ఎడమ కాలిని కుడికాలికి కలపాలి.
- అదే ప్రకారం ఈ వ్యాయామాన్ని కుడికాలితో ప్రారంభించి చేయాలి.
- 8) అడుగు వెనుకకు పెట్టి ముట్టడం (Step touch backward): ఇది నాలుగు లెక్కింపుల వ్యాయామం.
- తెక్కింపు 1 - ఎడమకాలు వెనుకకు పెట్టాలి.
- తెక్కింపు 2 - కుడికాలిని ఎడమకాలుకు కలుపుతూ, రెండు చేతులతో భూమిని తాకాలి.
- తెక్కింపు 3 - కుడి కాలిని ప్రారంభ స్థితికి తేవాలి.
- తెక్కింపు 4 - ఎడమ కాలిని కుడికాలికి కలపాలి.
- అదే ప్రకారం ఈ వ్యాయామాన్ని కుడి కాలితో ప్రారంభించి, చేయాలి.
- 9) గ్రీప్ వైన్ (Grape wine): ఇది నాలుగు లెక్కింపుల వ్యాయామం
- తెక్కింపు 1 - ఎడమ ప్రక్కకు ఎడమ కాలితో అడుగు.
- తెక్కింపు 2 - కుడికాలు ఎడమ కాలిని వెనుకనుండి దాటి, ఎడమ ప్రక్కకు, మోకాళ్ళు కొండిగా వంగి ఉండాలి.
- తెక్కింపు 3 - పునః ఎడమప్రక్కకు ఎడమ కాలితో అడుగు.
- తెక్కింపు 4 - కుడికాలిని ఎడమకాలికి జోడించాలి. అదేవిధంగా కుడి ప్రక్కకు చలిస్తూ ఎడమ కాలికి బదులు కుడికాలు, కుడికాలి బదులు ఎడమకాలిని మార్చాలి.

10) గ్రేప్ వైన్ పివోట్ : ఇది నాలుగు అడుగుల వ్యాయామం

- తెక్కింపు 1 - ఎడమ ప్రక్కకు ఎడమ కాలితో అడుగు.
- తెక్కింపు 2 - ప్రదక్షిణా దిక్కులో 180° ఎడమ కాలిపై తిరిగి, కుడికాలిని ఎడమ కాలి ప్రక్క పెట్టాలి. ఈ స్థితిలో ముఖం వెనుకకు పెట్టి ఉండాలి.
- తెక్కింపు 3 - పునః ఎడమవైపు 180° కుడికాలిపై తిరుగుతూ, ఎడమకాలిని కుడికాలి ప్రక్కన పెట్టాలి. తెక్కింపు 2 ఒకటి స్థితికి రావాలి.
- తెక్కింపు 4 - మొదటి స్థితికి వస్తూ కుడికాలిని ఎడమకాలికి జోడించాలి. తెక్కింపు 5 నుండి 8 ఎడమ కాలికి బదులు కుడికాలు మరియు కుడికాలికి బదులు ఎడమకాలు మార్చాలి.

11) మాంబో (Mamboo) ఎడమ కాలిపైన.

- తెక్కింపు 1 - ఎడమ కాలితో ఒక అడుగు ముందుకు పెట్టాలి.
- తెక్కింపు 2 - కులికాలు నిలబడిన స్థథితిలోనే చిన్న అడుగు వేయాలి.
- తెక్కింపు 3 - ఎడమ కాలు వెనుకకు పెట్టాలి.
- తెక్కింపు 4 - కుడి కాలు నిలబడిన స్థథితిలోనే అడుగు పెట్టాలి.

కుడి కాలిపైన : కాళ్ళను మార్చాలి.

గమనించాలి :

మోకాళ్ళు కొద్దిగా వంచి, శరీరాన్ని వదులుగా ఉంచాలి. తుదికాలితో అడుగు పెట్టాలి. 8వ తెక్కింపును కుడికాలిపైన ముగిసిన తరువాత, అదే కాలితో మొదటి అడుగు పెట్టినప్పుడు కాళ్ళు మారుతాయి.

12) మాంబో పివోట్ (Mamboo with pivot) ఎడమ కాలిపైన.

- తెక్కింపు 1 - ఎడమ కాలితో ఒక అడుగు ముందుకు పెట్టాలి.
- తెక్కింపు 2 - కుడికాలిపైన 180° ప్రదక్షిణా దిక్కులో తిరుగుతూ, ఎడమ కాలు ఎత్తి మూల స్థితిలో వెనుక భాగంలో పెట్టాలి.
- తెక్కింపు 3 - కుడి కాలిపైన మరొక సారి 180° ప్రదక్షిణా దిక్కులో తిరుగుతూ, ఎడమ కాలు ఎత్తి, మూలస్థితి ముందు భాగంలో పెట్టాలి.
- తెక్కింపు 4 - ఎడమ కాలిని కుడికాలి ప్రక్కన పెట్టాలి.

కుడికాలైపైన : లెక్కింపు 1 నుండి 4 వై విధంగా, అయితే, కాళ్ళను మార్చాలి.

గమనించాలి:

మోకాళ్ళు కొద్దిగా మడిచి, శరీరం విశ్రాంతి స్థితిలో ఉండాలి. తుది కాలైపైన అడుగులు వేయాల్సి ఉంటుంది.

13) ఛ - ఛ - ఛ

ఇది ఐదు లెక్కింపుల లయబద్ధ వ్యాయామమై, మూడు, నాలుగు మరియు ఐదవ లెక్కింపులను త్వరగా నిర్వహించాల్సి ఉంటుంది. (1-2-3, 4, 5 లేదా 1-2-ఛ, ఛ, ఛ మాదరిలో)

లెక్కింపు 1 - ఎడమ కాలిని ఒక అడుగు ముందుకు పెడుతూ కుడికాలిని పైకెత్తాలి.

లెక్కింపు 2 - కుడికాలిని స్వస్థశంకలో ఒక అడుగు పెడుతూ ఎడమకాలు పైకెత్తాలి.

లెక్కింపు 3, 4, 5 - (ఛ, ఛ, ఛ): ఎడమ కాలిని కుడికాలికి జోడించి, త్వరగా ఇంకా రెండు అడుగులను ఒకటి తరువాత మరొకటిగా లయబద్ధంగా పెట్టాలి. (అనగా ఎడమ - కుడి - ఎడమ). ఇదే వ్యాయామాన్ని కుడికాలితో ప్రారంభించి, తరువాత ఐదు లెక్కింపులకు చేయాలి.

14) మోకాళ్ళు ఎత్తడం :

లెక్కింపు 1 - ఎడమకాలు ఎడమ ప్రక్కకు ఒక అడుగు వేయాలి.

లెక్కింపు 2 - కుడి మోకాలిని ఎడమకాలి ముందుకు దాటి, నడుము స్థాయికి పైకి తేవాలి.

లెక్కింపు 3 - కుడికాలిని కుడిపైపు పెట్టాలి.

లెక్కింపు 4 - ఎడమ కాలిని కుడికాలికి జోడించాలి. కుడిపైపుకు అడుగు పెట్టి ఎడమ మోకాలు ఎత్తాలి.

15) చేతులు ఎత్తడం :

వివిధ రకాల వ్యాయామాలు చేయునప్పుడు చేతులతో వివిధ రకాల వ్యాయామాల సంజ్ఞలు చేయవచ్చు. ఉదాహరణ - బైసిప్స్ కర్లలు, పంపింగ్ క్రియ, చేతులు పైకెత్తడం ప్రక్కలకేత్తడం ముందుకు ఎత్తడం మొదలగునవి.

అధ్యాయం -12

వద కవాయతీ

ఈ కార్యాచరణంలో మీరు కింది నైపుణ్యాలు నేర్చుకుంటారు.

ఈ ఖుల్లెన్, ఇనికట్ లైన్ చర్, ఇదహానె గూమ్, ఇబాయేగూమ్, ఇఆఫీసర్ కో పత్రదేనా బౌర్ జూమ్ లేనా, ఇఅతిథులకు వందనం.

1) ఖుల్లెన్ చర్ .... విద్యార్థులు పథ సంచలనానికి సంసిద్ధులై నిలబడినప్పుడు, అతిథులు నిరీక్షణకు రావడానికి ముందుగా ఈ ఆజ్ఞను ఇవ్వాలి.

ఆజ్ఞ - క్లాస్ ..... ఖుల్లెన్ ..... చర్ .....

యాయకుడు ఈ ఆజ్ఞ ఇచ్చిన వెంటనే ముందువరుసలోని విద్యార్థులు ఒకటిన్నర అడుగు ముందుకు ఎడమ కాలితో సాధారణ అడుగు, కుడి కాలితో సగం అడుగు ముందుకు పెట్టి ఎడమకాలిని కుడి కాలికి జోడించి నిలబడాలి. ఇదే విధంగా వెనుక వరుసలోని విద్యార్థులు ఎడమకాలితో సాధారణ అడుగు మరియు కుడి కాలితో అర్థ అడుగు వెనుకకుపెట్టి, ఎడమకాలిని కుడికాలి దగ్గరకు తెచ్చి, జోడించి నిలబడాలి.

2) నికట్ లైన్ చర్ .... ఖుల్లెన్ చర్ స్థితిలో గల విద్యార్థులు క్లాస్ నికట్ లైన్ చర్ అని ఆజ్ఞనిచ్చి, తరువాత వెనుకటి వరుసలోని విద్యార్థులు ఒకటిన్నర అడుగు ముందుకు (మొదటి స్థితికి) అలాగే ముందున్న వరుసలోని విద్యార్థులు ఒకటిన్నర అడుగు వెనుకకు వచ్చి మొదటి స్థానంలో నిలబడాలి.

3) దహానె గూమ్ .... మూడు వరుసలలో గుంపు పథ సంచలనం చేస్తూ సాగునప్పుడు కుడివైపు వరుసలన్నీ తిరిగి వెళ్లి వలసినప్పుడు ఈ ఆజ్ఞనివ్వాలి.

ఆజ్ఞ ..... క్లాస్ ..... దహానె ..... గూమ్ ..... ఈ ఆజ్ఞనిచ్చిన వెంటనే కుడివైపు విద్యార్థులు కదం తాల్ చేస్తూ కుడివైపు తిరగాలి. మధ్య వరుసలోని విద్యార్థులు సాధారణ అడుగువేస్తూ కుడివైపు తిరగాలి. ఎడమవైపు వరుసలోని విద్యార్థులు పెద్ద అడుగులు వేస్తూ వరుసలు సమాంతర స్థితికి వచ్చునట్లు పొందిక చేసుకుంటూ కుడి ప్రక్కకు తిరిగి చలించాలి.

4) బాయే గూమ్ : పైన చెప్పినట్లుగానే మూడు వరుసలలోని విద్యార్థులు పథ సంచలనం చేస్తూ సాగునప్పుడు వారు ఎడమవైపు తిరిగి సాగవలసినప్పుడు క్లాస్ .... బాయే .... గూమ్ .... ఆజ్ఞనివ్వాలి. వరుసకు ఎడమ ప్రక్కగల విద్యార్థి కదం తాల్ చేస్తూ, ఎడమ ప్రక్కకు తిరగాలి. మధ్యలోని విద్యార్థి కొద్దిగా సాధారణ అడుగు వేస్తూ తిరగాలి. చివరి విద్యార్థి పెద్ద అడుగు వేస్తూ వరుసలు సమాంతరంగా వచ్చునట్లు పొందిక చేసుకొని, ఎడమ ప్రక్కకు తిరిగి ముందుకు సాగాలి.

5) ఆఫీసర్ కో పత్రదేవొ బోర్ ఇనామ్ లేనా : విద్యార్థి పథ సంచలనం చేస్తూ - అతిధులకు లిభిత సందేశం ఇవ్వడానికి లేదా అతిధులనుండి బహుమానాలు తీసుకోవడానికి వెళ్ళినప్పుడు - ఎడమ కాలిపైన సందేశేకా సెల్యూట్ .... క్లాన్ .... సెల్యూట్ .... ఆజ్ఞను ఎడమ కాలి పైన ప్రారంభించి, కుడికాలిపైన ముగించాలి. తరువాత ఎడమ కాలిని ఏక్ లెక్కింపుకు నేలమించి దో లెక్కింపుకు కుడికాలిని ఎడమకాలికి కలిపి, చలనం నిలబాలి, (ధామ్) అతిధులకు వందనం చేసిన తరువాత ఒక అడుగు ముందుకు వెళ్ళి అతిధులకు సందేశం ఇప్పించి బహుమానం స్వీకరించి, ఒక అడుగు వెనుకకు వచ్చి అతిధులకు వందనం సెల్యూట్ (చేసి, వెనుకకు తిరిగి పథసంచలనం చేస్తూ తన మూలస్తీతికి వెళ్ళాలి.

అతిధులకు వందనం :

పారశాలలోని విద్యార్థులందరినీ మూడు వరుసలలో వర్గ నిర్మాణం చేయాలి. ప్రతి వర్గం (చదరం) ముందు వర్గపు నాయకుడు అలాగే జట్లన్నింటి మధ్యలో అతిధుల ముందు ప్రధాన నాయకుడు (పారశాల నాయకుడు) నిలబడాలి. అతిధులు వందన స్వీకార స్థాంలోనికి వచ్చి నిలబడిన తరువాత ప్రధాన నాయకుడు జట్లన్నింటికి సావ.... ధాన్ ఆజ్ఞనిచ్చి, మహామాన్ కేలియే జనరల్ సెల్యూట్ అని ఆజ్ఞనివ్వాలి. అందరూ సెల్యూట్ చేయడంతో పాటు అతిధులకు వందనం చేయాలి. తరువాత ప్రధాన నాయకుడు తీనో. తీనో-దైహినె-చల్కి-దైహినె-మూడ్ ఆజ్ఞనివ్వాలి. ప్రధాన నాయకుడు ఎడమవైపుకు మిగిలిన నాయకులు మరియు వర్గాలన్నింటి కుడివైపుకు తిరగాలి. ప్రధాన నాయకుడు, వర్గ నాయకులు పథ సంచలనం చేస్తూ తమ జట్ల ముందుకు వెళ్ళి నిలబడాలి. ప్రధాన నాయకుడు (బ్యాండ్కు సూచననివ్వాలి). దైహినేనే తేజ్.... చల్ అని ఆజ్ఞనివ్వాలి. సంచలనం చేయునపుడు సూచన యొక్క ఎర్రటి జెండా దగ్గర మొదటి జట్లు. వచ్చిన వెంటనే ప్రధాన నాయకుడు మొదటి జట్లుకు దైహినె-దేక్-ఆజ్ఞనివ్వాలి. వెంటనే ప్రధాన నాయకుడు తన మొడను త్రిప్పి సెల్యూట్ చేయాలి. మొదటి వర్గపు దైహినె దర్శకుడు నేరుగా ముందుకు చూస్తూ సంచలనం చేయాలి. మిగిలినవారు కుడివైపు తిరిగి చేతులు విసురుతూ సంచలనం చేయాలి. అతిధుల తరువాత గల సూచనా జెండాను దాటిన తరువాత ప్రధాన నాయకుడు సామ్య - దేక్ ఆజ్ఞనివ్వాలి. ఈ విధంగా జట్లన్నింటికి సూచనా స్వీకారం ముగిసిన తరువాత వర్గాలన్నీ తమ మొదటి స్థానికి వచ్చిన తరువాత ప్రధాన నాయకుడు ధామ్ ఆజ్ఞనివ్వాలి. తరువాత ప్రధాన నాయకుడు వరాలన్నింటికి బాయే.... మూడ్ ఆజ్ఞనిచ్చి, వర్గపు నాయకులు మరియు ప్రధాన నాయకుడు తమ మొదటి స్థానికి వచ్చి, నిలబడాలి. అతిధుల నిర్మనం తరువాత ప్రధాన నాయకుడు విసర్జన ఆజ్ఞనివ్వాలి.

సూచన : బ్యాండ్ వ్యవస్థ ఉన్నచో చివరి వర్గపు తరువాత బ్యాండ్ జట్లు సంచలనంతో అతిధులకు వందనం చేయాలి.

అధ్యాయం - 13

స్వ- రక్షణ తంత్రాలు

పీరిక: పరిస్థితులను బట్టి వ్యక్తి తనకు జరిగేహాని నుండి రక్షించుకోవడానికి సర్వజన సమృతమైన తంత్రాలనుఎయోగించడాన్ని ఆత్మరక్షణ లెక స్వయం రక్షణ అంటారు. తనను తాను రక్షించు కోవడమని దీని అర్థం.

అర్థ వివరణ : తన మరియు ఇతరుల సుస్థితి రక్షణకైమనము ఉపయోగించు. ప్రతి తంత్రాలను. ఉపాయ మార్గాలను స్వయం రక్షణ అంటారు.

ఆక్రమణకు గురియైనపుడు స్వయం రక్షణ తంత్రాలను సిర్ఫహిస్తారు. కొన్ని సందర్భాలలో ఆత్మరక్షణకై బలప్రయోగం చేయవలని వస్తుంది. అలా చేయడంతో ఎదుటి వారినుండి. హానిని అరికట్టు వచ్చును హానిని అరికట్టువచ్చును. అపాయమునుండి తప్పించుకోనవచ్చును.

శారీరికస్వ-రక్షణ ; ఎదుటి వారిచే హింసా భయమునుండి తప్పించుకోవడానికి శరీర బలప్రయోగం చేయడాన్ని శారీరిక స్వయం రక్షణ అంటారు ఇచ్చట బలప్రయోగం అప్త సహితంగాను, ఆప్తరహితంగాను, ఉండవచ్చును. శారీరిక స్వయం రక్షణ బలప్రదం కావడం అనేక అంశాలపై అధారపడియుంటుంది. ముఖ్యంగా సంబంధించనున్న హానితీవ్రత, రక్షకుని మానసిక, శారీరిక సిద్ధత ప్రముఖ పాత్రవహిస్తుంది.

i) **అప్తరహిత స్వ-రక్షణ** ; స్వరక్షణకై అనేక రకాల రక్షణ కళలను రక్షణాకళలలోని శైలిలేక విధము వ్యక్తిని ఆక్రమణమండి రక్షించుకోవడానికి నేర్చుతారు. కొన్ని సందర్భాలలో ఆక్రమణ అవసరమైనచో చేయడానికి కూడ సహాయమవుతాయి. ఇందులో కరాట, జూడ్, టెక్కండ్, కుస్తీ మొదలగునవి ముఖ్యమైన రక్షణాకళలు.

ii) **అప్తసహిత స్వ-రక్షణ** ; కొన్ని రకాల ఆయుధాలను స్వరక్షణకై ఉపయోగిస్తారు. ఆక్రమణ కనుగొంగాను, రక్షకుని లేక రక్షించేవాని అనుభవంతో అవసరమైన అప్రాలను ఎంపిక చేసి తీసుకొంటారు.

చట్టు శాసనాలు ఇలాంటి ఆయుధాలనుపయోగించడానికి సాధ్యమయినంత నిర్దారణ చేయడం ఈ ఆయుద ప్రయోగంపై ప్రభావముంటుంది.

మానసిక స్వరక్షణ ; శారీరికంగా స్వరక్షణ తంత్రాంను సమర్పకంగా నిర్వహించడానికి అవసరమైన మానసిక స్థితిని పొందుటను, మానసిక సామర్థ్యంను మానసిక స్వరక్షణ అంటారు. శారీరిక స్వరక్షణ తంత్రాలను నేర్చుకొనియున్నను, ప్రయోగించే కొశల్యాలను కలిగియున్నను మానసిక స్థిరత్వం లేనిచో ఆక్రమణను ఎదురించుటకు సాధ్యంకాదు. మారణాంతిక దాడులనుండి తప్పించుకోవడానికి సరియైన మానసిక సిద్ధత అత్యవసరము. సహజ సన్నిహితాలలో శారీరిక స్వరక్షణ కొశల్యాలను ఉపయోగించినచో నిర్ధిష్టమైన ఫలితాలను పొందవచ్చును.

ఇతర స్వ-రక్షణాకోశల్యాలు ; ఇవి మూడు విధాలు (1) అరికట్టడం (2) మాటలతో స్వరక్షణ (3) వ్యక్తిగత చేతిశక్తి నిలువరించుట

అరికట్టడం :- పూర్తి అపాయ స్థితిని అరికట్టడం ఒక ఉపయుక్తమైన తంత్రం. ఆక్రమణకారులు తమకంటే చిన్న శరీరంగలవారిని, సంఖ్యాబలంలో తక్కువగానున్నవారిని, దుర్భాగ్యమైనవారి, ఆక్రమణచేస్తారు. కొన్నిసార్లు ఎదుటివారు దాడిచేసే సన్నిహితాలు ఉపయోగించడం సాధ్యంకాదు. దాడి చేస్తారని తెలిసికొనియున్నచో వారిని సమర్థవంతంగా ఎదుర్కొని, ఓడించడానికి, సాధ్యమవుతుంది. ఎదిరించడానికి సాధ్యంకాని పరిస్థితులలో తప్పించుకోవడం సూక్తము. కనుక దాడిచేస్తున్నవారి మనస్థితిని తెలిసికొనుటచే మారణాంతికమైన దాడులను నిలువరింపవచ్చును లేక దానినుండి తప్పించుకోవచ్చును.

మాటలతో స్వ-రక్షణ ; సంభవించనున్న ఆక్రమణాన్ని వ్యక్తి తనమాటలతో నిలువరింపవచ్చును. దిక్కుతప్పించుట లేక వివాదాన్ని మాటలతో ముగింపుపలుకును. మాటలతో స్వయంరక్షణ అంటారు. ఈ సంఘర్షంలో మాటలను పరిస్థితిని బట్టి అస్త్రముల వలె లేక రక్షణా కవచం మాదిరి తెలివితో ఉపయోగిస్తారు.

స్వ-రక్షణ తంత్రాలు

స్వరక్షణకు చేతులను ఆయుధాల వలె ఉపయోగించవచ్చు

01. ముష్టితో కొట్టడం (Punch) స్వ-రక్షణలో ఒక

ప్రముఖ భాగమైయున్నది. ఎదుటవాడి గట్టి

పట్టునుండి తప్పించుకోవడానికి ముష్టితో సమర్థవంతంగా

కొట్టాలి

(a) పైభాగంలో ముష్టితో కొట్టడం (Punch) ; కాళ్ళను

భుజాల అంతరంలో వెడల్పుగా బెట్టి సిలిచికోని రెండు

చేతుల ముష్టి నడుము దగ్గర స్థిరంగా ఉంచాలి ముష్టి అంటే బిగించిన

పిడికలి అని అర్థం. ఇప్పుడు కుడిచేతి పిడికిలిని ఎదుటవాని

ముఖానికి నేరుగా తోస్తా మణికట్టున తిప్పి తరువాత పిడికలి పైభాగాన్ని వెనక్కి తీసికంటూ ఎడమ చేయి పిడికిలిని ముందుకుతోయాలి.

ఈ విధంగా కొట్టుకోడాన్ని ముష్టి దెబ్బల లెకా పిడిదేబ్బలు అంటారు.

బ) మధ్య భాగంపై ముష్టి దెబ్బలు (middle Punch)

విధానం; పైచెప్పిన విదంగా పిడిదేబ్బలు ఎదుటి వాని ఎద మధ్యభాగంలో తగలాలి.

lower Punch (Additional punch)

సి) శరీరం కింది భాగంలో ముష్టి దెబ్బ (lower Punch) ఈ విధానంలో దేహంపై కింది భాగానికి అంటే హోత్తి కడుపు పై కోట్టాలి. (చిత్రం)

0.2 తెరచిన హస్తాలతో స్వ- రక్షణా ; - చేతులతో క్రత్తి దెబ్బ (చెతినేకత్తి వలె) కాళ్ళను భుజాల అంతరంలో పెట్టి నిలపాలి. రెండు ముష్టులను నడుము దగ్గర స్థిరంగా నిలపాలి. కుడి చెతిని సెల్యూట్ చేసే విధంగా మో చెవి దగ్గర తోయాలి. ఇప్పుడు కత్తితో కోట్టి నట్టు చేయి ముందుకు వినరాలి తరువాత వెంటనే ఎడ చేత్తో పునరావర్తనచేయాలి.

బ) తెరచిన చేతులలో తోయుట : కాళ్ళను భుజాల అంతరంలో వెడల్పుగా బెట్టి నిలబడాలి ముంజేతులు నడుము దగ్గర స్థిరంగా ఉండాలి. ఇప్పుడు కుడిచెతి చాపుగా ముందు చేస్తా అరచేతితో ఎదుటి వ్యక్తిని తోయాలి ఆ విధంగా తోయినప్పుడు చేతి వేళ్ళు నిటారుగా నిలిచి ఉండంలి

కుడి చేయిని మీనుఎటి స్థితికి తోయాలి ఎడమ చేతిని చాచి తోయాలి అదేవిధంగా కుడిఎడమ చేతులతో వెంబడెంబడిగా ముందుకుతోయాలి.

ఆ క్రమదారుని ఎదభాగముః గోంతు, దవడ, నోసులు, మరియు ముక్కు భాగాలలో చేతితో తోయ్యవచ్చును.

03. ప్రేళ్ళతో పోదుమట రెండు కాళ్ళు భుజాల అంతరం లో వెడల్పుగా నిలిపి విడికిళ్ళను స్థిరంగా నడుము దగ్గర నిలపాలి.
ఇప్పుడు కుడి చేతిని చూస్తూ వెగంగా ప్రేళ్ళతో పోడవాలి.
ప్రేళ్ళు నేరుగా చాచియండి ఎదుటి వారిని పోడవాలి. ఇలా రెండు చేతులతోను అభ్యాసం చేయాలి. ఈ విధానాన్ని ఎదుటి వాని గోంతు, ఎదభాగాలపై ప్రహరమయ్య విధంగా సమర్థవంతంగా చేయాలి.

04 మోచేతి పోట్లు ;

విధానం 01 - కాళ్ళను భుజాల అంతరంలో ఎడేల్పుగా బెట్టి నేరుగా నిలచుకోవాలి ముంజేతులు నడుముకు నడుం దగ్గర స్థిరంగా ఉండాలి.
తరువాత కుడి కాలును కోంత వెనక్కి ఎత్తి పట్టాలి. ఇప్పుడు కుడియోచేతిని పైకేత్తి ఎదుటి వాసిపై నిసిరినట్లు కోట్టాలి. అదేవిధంగా ఎడమచేతి కూడ మోచేయి దెబ్బ కోట్టాలి .

విధానం ; 2 పైన చేప్పినట్లు కుడికాలును కోంత వెనక్కిపెట్టి నిటారుగా నిలపాలి కుడి యోచేతిని ఎడభాగం నుండి ఎదుటి వాడిగోంతుకు తగిలే విధంగా జోరుగా విసిరినట్లు కోట్టాలి. ఈ విధమైన చలనాన్ని ఎడమచేతో కూడ మార్చి మార్చి సాగించాలి.

విధానం ; 3 కాళ్ళను భుజాల అంతరంలో కోంత వెడల్పుగా పెట్టి నిటారుగా నిలబడాలి. మిా కుడి మోచేతిని మిా ఎ దేగ్గర మడచి అడ్డంగా వెట్టుకోని గోంతును (మెడను) కోంత వెనుకు తిప్పండి. మరల మెడను వెనక్కి తిరిగి తిప్పుతూ మిద్ధప్పికూడ ముందువైపు కనబడునట్లు మోచేతిని బలంగాముందుకు కుడి వైపుకు తొసినట్లు కోట్టండి ఇదే క్రమంలో ఎడమ మోచేతితో గూడ నిర్వహించండి.

మోచేతులకు ఎముకలు బలిష్టంగా నుండుటచే ఈ దెబ్బ ఎక్కువ పరిణామ కారిగా తగులుతుంది. ఎదుటి వాడిని ఒక దెబ్బతోనిర్విర్యం చేయ వచ్చును.

మోచేతి దెబ్బలను ఎదుటివాని గోంతుకు, దవడకు, పక్క ఎముకలకు, ఎద మరియు కడుపుకు తగిలే విధంగా నిర్వహించ వచ్చును.

॥ స్వ-రక్షణ అప్రంగా కాళ్ళు ఉపయోగించే విధానం

01. స్వాప్న కిక్ ; కుడి కాలు వేనుక ఉండే విధంగా రక్షణాత్మక స్థితిలో నిలబడాలి. కుడి మోకాలును మడిచి ముందుకు విసిరినట్లు తోస్తూ మడచిన మోకాలును మడచిన మోకాలును నేరుగా చాచి పొదం పూర్తిగా ఎదుట వాడికి తగిలే విధంగా తన్నాలి. అపుడు కాలిప్రేళ్ళు పూర్తిగా చాచినట్లుండాలి తరువాత మోకాలును మడచి మునపటి స్థితికి తేవాలి అదేవిధంగా ఎడమ కాలిని వెనుకకు పెట్టి ఎడమకాలితో కిక్ ఇవ్వడం చేయాలి.

ఈ తన్నడం ఎదుటి వ్యక్తి సూక్షమాతాలంలో తగిలే విధంగా ప్రయోగించ వచ్చును.

02. ఫ్రంట్ కిక్ : కుడికాలును వెనుకకు పెట్టి రక్షణాత్మక స్థితిలో నిలబడాలి. కుడి కాలును పైకేత్తి వేగంగా ముందుకు తన్నాలి. కాలిప్రేళ్ళు వేనుక ముఖంగా ఉండాలి. వృష్టి భాగం కోత్త ముందుకు ఉండాలి తరువాత కుడికాలును వెనక్కు తీసి పూర్వస్థితికి రావాలి. వెంటనే ఎడమ కాలితో పునరావర్తనం చేయాలి.

ఈ విధంగా ఎదుటివాని మోకాళ్ళు, తోడలు, కడుపు, భాగాలపై తన్నవచ్చును.

03. సైడ్ కిక్ : కుడికాలును వెనక్కు పెట్టి నిలవాలి. కుడి పైపు నున్న దాడిచేయుచున్న వ్యక్తిని గురిగా కుడి కాలును ఎత్తి పొదము యుక్క ప్రక్క మరియు అడుగు భాగంతో తన్నాలి. అదే విధంగా ఎడమ కాలితో తన్నవలెను.

ఈ విధంగా ఎదుటివాడి నడుము, ప్రక్క ఎనుకలు, ఎద మరియు పోట్టపై తన్నవచ్చును.

04. బ్యాక్ కిక్ : కుడికాలును ముందుకు పెట్టి రక్షణాత్మక స్థితిలో నిలబడాలి. కుడికాలును మడచి పైకేత్తి మిా గోంతును వెనక్కు తీప్పి దాడికారుని గురిగా కుడికాలుతో వేనక్కు

మన అరికాలు వాడికి తగిలే విధంగా వేగంగా చాచి తన్నాలి. తరువాత కాలిని మడుస్తూ పూర్వస్థితికి రావాలి. తరువాత ఎడమ కాలితో మునుపటి విధంగా తన్నడం సాగించాలి.

ఈ విధంగా ఎదుటివాని మోకాలు, తోడు, పోత్తిక మరియు ఎద భాగాలపై పరిణామ కరంగనిర్వహింపవచ్చును.

05. నీ . కిక (Knee Kick) : ఎడమ కాలిని ముందుకు పెట్టి కుడి మోకాలుతో గుద్దినట్లు వెగంగాపైకి ఎదుట వాడికి తగిలే విధంగాపైకి తేవాలి. కుడికాలిని కిందికి దించి మునుపటి స్థితికి రావాలి తరువాత కుడికాలును ముందుకుపెట్టి ఎడమ మోకాలుతో పై విధంగా ప్రయోగించాలి.

ఈ విధంలో ఎదుట వాని పోత్తికడుపు, ఎద, ముఖము, మరియుసూక్ష్మమైన భాగాలలో ప్రయోగింపవచ్చును.

II అడ్డుకోనుట (Blocks) : దాడిచేయు వాని దెబ్బల నుండి రక్షించు కోవడానికి పరిణామకరంగా అడ్డుకోనుట లేక తడగట్ట వలని వస్తుంది శరీరం యొక్క రెండు ప్రక్కలు, దేహం మధ్యభాగం, తల, మరియు కింది భాగాలను రక్షించుకోవడానికి చేతులను రక్షణాత్మకంగా చలించి తడగట్టవచ్చును.

ఎదుటివాడి దెబ్బలమ తడగట్టి రక్షణ పొందేవిధానం

01. సందంర్ప ; దాడి చేస్తున్న తన కుడి చేత్తో కపాలానికి కొట్టడానికి వస్తాడు.

రక్షణ ; ఆక్రమణ చేస్తున్న ఎదుటివాడి చేతికి మన ఎడమ చేతిని రక్షణాత్మకంగా అడ్డంపెట్టాలి. తురువాత కుడిచేతి అడుగు భాగంతో ఎదుటి వాని గొంతు లేక ముక్క భాగానికి తగిలేటట్లు దాడి చేయాలి.

0.2 సందర్భం ; ఎదుటివాడు తలపై కొట్టడానికి వస్తాడు.

రక్షణ ; రెండు చేతులను వేగంగా x ఆకారంలో పైకి ఎత్తి అడ్డం పెట్టుకోవాలి. ఎదుటివాడి చేతులను రెండు చేతులతో బంధించి పురి తిప్పినట్లు తిప్పి కిందకు లాగండి. కుడి చేత్తో వాని చేతిని అలాగే పట్టుకొని ఇంకోక చేత్తో వాని మోచేయి కీలును జోరుగా కిందికి ఒత్తాలి.

03. సందర్భం ; ఎదుటి వాడు తలతో ముఖంపై గుద్దడానికి వస్తాడు.

రక్షణ; మిం రెండు చేతులతో వేగంగా ఎదుటివాని గళ్ళ (గడ్డం కింది భాగాన్ని) వెనక్కి తోయాలి. తలను పట్టి కిందకు లాగుచూ మోకాలును పైకి ఎత్తాలి తరువాత ఎదు, ముఖు భాగంపై ముష్పి ప్రహశం చేయాలి.

అక్రమకారుని పట్టుమండి రక్షణ

సందర్భం. 01. ఎదుటి వాడు రెండు చేతులతో మిం గొంతు విసికోస్తుంటాడు.

రక్షణ; రెండు చేతులను దాడి చేస్తున్నవాని చేతుల మధ్యలో దూర్చి వాడి చేతులు విడిపోయే విధంగా జోరుగా మిం చేతులను ఇరు ప్రక్కలకు తోయండి రెండు చేతులతోను వాని చెవులపై కోట్టండి. మోకాలు మడచి వాని పోత్తికడుపుపై గుద్దండి.

సందర్భం. 02. ఎదుటి వాడు మన ఎడమ ముంచేతిని గట్టిగా పట్టుకొన్నపుడు

రక్షణ; ఎదుటి వాడి బోటన వ్రేలి టైపుకు మన చేతిని తిప్పి బోటన వ్రేలు భాగంపైకి వచ్చినడు మనకుఢిచేత్తో ఎదుటి వాడి చేత్తిపై గటి గా కొట్టాలి. తరువాత వెంటనే మన కుడి చేత్తో ఎదుటివాని గొంతుకు అడ్డంగా కత్తిచేబ్బ కొట్టాలి.

సందర్భం 3 దాడి చేసేవాడు ముందు భాగంలో అదిమి పట్టుకొన్నపుడు.

రక్షణ ; మిం నానులు పైభాగంతో దాడిచేస్తున్న వాని ముఖంపై జోరుగా ప్రహరం చేయాలి. తరూత రెండు బోటన ప్రేళ్ళతో కళ్ళను అదిమి పట్టి ముఖాన్ని ఎకేత్తి గొంతు భాగంపై కొట్టండి.

సందర్భం 4 దాడి చేసేవాడు వెనుక నుండి వచ్చి పట్టిపుడు.

రక్షణ ; ఎదుటివాడి ముఖం తేదా గొంతు భాగానికి మనం జోరుగా వెనక్కి కొట్టాలి ఇప్పుడు వాని పట్టుకొంత సడలిస్తుంది. త్వరగా మోకాలు మరియు కాళ్ళు (ముండి)పైన ఆతరువాత ఎడమమోచేత్తో వాని దవడకు తగిలేటట్లు వెనక్కి గుద్దండి.

సందర్భం 5 దాడి చేసేవాడు ఎడమ ప్రక్కన వచ్చిమెడచుట్టూ చేయి వేసి పట్టినపుడు.

రక్షణ ; ఎడమ మోచేత్తో దాడి చేసేవని నడుము భాగానికి తగిలేతట్లు గట్టిగా కొట్టండి. వెంటనే అదేచేతిని పైకి తెచ్చి వేగంగా ముఖంపై కొట్టండి తరువాత మిం ఎడమ కాలును కొంత వెనక్కి పెట్టి వాసిని వెనక్కి నెట్టినచో సమతూలను తప్పికిందికి పడతాడు.

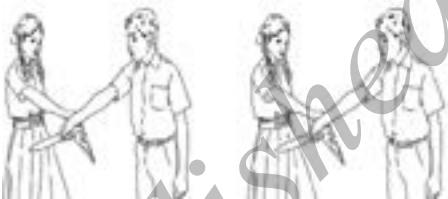
దౌరకిన వస్తువును అప్రంగా ఉపయోగించడం

అపాయ కరమైన పరిస్థితి వచ్చినపుడు చేతికి దౌరకిన వస్తువుతో దాడిచేసిన వాడిపై ఎదురుదాడిచేసి అపాయం నుండి తప్పించుకోవచ్చును. ఆ సందర్భంలో లభ్యమగు

వస్తువును ఎలా ఉపయోగించుకోవచ్చననే తేలిపి ఉండాలి. వంటింటిలో నున్న మహిళకు పాత్ర పరికరాలే అప్రాలు. కార్యాలయంలో ఉన్న మహిళకుపెన్ను, పెస్సిల్, పైలు మున్నగునవి అప్రాలు. పారశాల, కాలేజి విద్యార్థులకు సూర్యల్ బ్యాగ్, పెన్ను, నోటుపుస్తాకాలు అప్రాలు.

01. స్వ-రక్షణాప్రాంగా నోటు పుస్తకము ఉపయోగించుటా.

ఘేతిలో పుస్తకం పట్టియున్నప్పుడు
మిష్టై చాకుతో దాడిచేయడానికి ఎవడై
న వస్తు మిారు ఆలస్యం చేయక
వెంటనే పుస్తకాన్ని కత్తి ఆకారం లో గటి
గా పట్టుకోని చాకు చేత పట్టియున్న
వాడి చేతిపై బలంగా కోట్టి చాకు కిందికి పడేటట్టుగా చేయాలి.

02. బ్యాగ్:- చేతులో ఉన్న చో అక్రమదారుణి పైకి జోరుగా ముఖం గోంతు చేతుల
పై ప్రహరం చేయాలి .

అభ్యాసాలు

I కింది ప్రశ్నలకు జవాబు రాయండి

1. స్వ-రక్షణ అనగా ఏమి?
2. స్వ-రక్షణలో ఏన్ని విధాలుగలవు?
3. స్వరక్షణా నైపుణ్యాలు ఏవి?

II సంకీర్ణ వివరణ వివ్యండి

1. అప్రా రహిత స్వ- రక్షణ
2. మానసిక స్వ- రక్షణ

III సరి, తప్ప రాయండి

1. హింసా భయంతో తక్కణం తప్పించు కోవాడానికి శరీర బలమును ఉపయోగించడం శారీరిక స్వ-రక్షణ అంటారు.
2. కరాటు, జూడ్స్, అప్రెరహిత స్వ-రక్షణ విధానాలు
3. మాటలతో కోన్సీ సందర్భాలలో స్వ-రక్షణ చేసుకోవచ్చును.

మికు తేలిసుండది

2016 రియో ఒలంపిక్స్ లో భారతదేశం గర్వంచ దగ్గ మహిళా కుస్తి క్రీడాకారిణి సాక్షీ మల్లిక్ కంచు పదకం పొంది, దేశానికి కీర్తి తెచ్చి పెట్టింది ఆమె 1992 లో హర్యానాలలోని రోహటక్ జిల్లాలోగల మోక్రాలో జన్మించింది వ్యాయామ విద్యలో స్నాతకోత్తర డిగ్రీ పొందిన ఆమె భారతీయ రైల్వేలో ఉద్యోగిని అయ్యారు ఏరికి 2016 లో రాజీవ్ గాంధి ఫేల్టరత్న ప్రశస్తినిచ్చి భారతప్రభుత్వం గౌరవించింది.

అధ్యాయం - 14

ఎనోదపు ఆటలు

ఈ ఆటలో మీరు కింది సైపుణ్యాలు నేర్చుకుంటారు.

- గజ్జలు విప్పు, • పులి-గన్, • మానవుడు, • పతాక యుద్ధం, • విలేఖరి తుంటరి గుర్తం, • కరకందుకం (చేతిబంతి), • గద్ది కిసకీ వ్హా, • మన ఎలుగు బంటి, • పీరం ఎవరిది? • రాజధాని విషోర యాత్ర, • సవాలు పంజాబి కబడ్డి

1. గజ్జలు విప్పు :

విద్యార్థులను రెండు జట్లు చేసి, రెండు జట్లులలో పోటీదారులు ప్రత్యర్థుల జంట నిశ్చయించాలి. ప్రతియొక్కరూ తన కుడికాలికి కరవప్రటం (గజ్జె) కట్టుకొని ఉండాలి. ప్రతి యొక్కరు తన ప్రత్యర్థి కరవప్రాన్ని విప్పాడానికి ప్రయత్నించాలి. చివరిలో ఏ జట్లువారు ఎక్కువ సంఖ్యలో తమ ప్రత్యర్థుల కాళ్ళ కరవప్రాలను విప్పుతారో ఆ జట్లు గెలుస్తుంది.

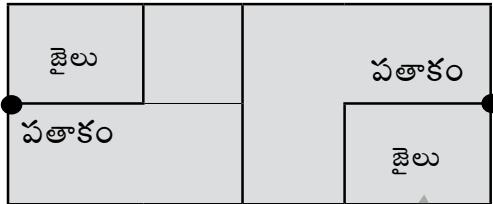
2. పులి-గన్-మానవుడు :

అటగాళ్ళను రెండు జట్లుగా విభజించి ఉపాధ్యాయుడు అందరికి కిందివిధంగా సంకేతాలు తెలపాలి. రెండు చెవుల వెనుక పట్టుకుంటే పులి, కుడి చేత్తో విస్తోలులాగా చూపితే గన్, కేవలం సావ్ధాన స్థితిలో నిలబడితే మానవుడుగా తెలపాలి. రెండు జట్లు గోప్యంగా(రఘుస్యంగా) ఏదైనా ఒక సంకేతాన్ని ప్రత్యర్థి జట్లుకు తెలియకుండా గుర్తించుకోవాలి. అదేవిధంగా ప్రత్యర్థి జట్లువారు తమ సంకేతాన్ని పెట్టుకోవాలి. నిలబడి తరువాత రెండు జట్లు ఒక మీటర్ అంతరంలో అభిముఖంగా నిలబడి, తమ జట్లు గుర్తించుకొన్న సంకేతాన్ని ఏకకాలంలో ప్రదర్శిస్తారు. ఉదాహరణకు ‘ఎ’ జట్లువారు పులి, ‘బి’ జట్లువారు గన్ చూపితే, గన్ చూపిన జట్లుకు అంకం ఇవ్వాలి. ఇదేవిధంగా మానవ సంకేతం ఒక జట్లు చూపించి, మారోక జట్లు పులి సంకేతం చూపితే, పులి సంకేతం చూపిన జట్లుకు అంకం ఇవ్వాలి, అదేవిధంగా ఒక జట్లు ‘మానవ’ సంకేతం మరోక జట్లు ‘గన్’ సంకేతం చూపితే, మానవ సంకేతం చూపిన జట్లుకు అంకం ఇవ్వాలి. ఎక్కువ అంకములు పొందిన జట్లు విజయం సాధిస్తుంది.

3. పతాక యుద్ధం :

విద్యార్థుల సంఖ్యకు అనుగుణంగా చిత్రంలో చూపినట్లు అంకణం నిర్మించాలి. రెండు వైపుల రెండు జట్లు చిత్రంలో చూపినట్లుగా నిలబడాలి. పతాకం అంకణంలో రెండు వైపుల చివరలో అయి పక్కాల పతాకాలు ఉండాలి, ప్రత్యర్థి పక్కం పతాకాన్ని ముందుగా లాక్కున్న

వారు విజేతలు. ఆట్లాడునప్పుడు ఎవరూ అంకణం నుండి బయటకు వెళ్లాడు. రెండు అంకణములలో కారాగృహ స్థానాన్ని గుర్తించి ఉండాలి. పోరాట అవధిలో ప్రత్యర్థులను తమ కారాగృహంలో వేయవచ్చు. కారాగృహానికి వెళ్లినవారు బోట్ అవుతారు. ఎంత సేపయినా పతాకాన్ని ఎవరూ లాగడానికి సాధ్యం కానట్లయితే, నిశ్చిత సమయం తరువాత ఏ పక్కంవారు ఎక్కువ సంఖ్యలో ప్రత్యర్థి పక్కం వారిని బోట్ చేసి ఉంటారో, ఆ జట్టు విజయం సాధిస్తుంది.

4. విలేఖరి :

ఆటగాళ్ళను రెండు లేదా ఎక్కువ వరుసలలో ఎక్కువ అంతరం ఇచ్చి నిలబెట్టాలి ప్రతి వరుసలోని ముందున్నవారిని పిలిచి వేరేవారికి వినబడకుండా ఒక సందేశం స్ఫ్ట్యంగా చెప్పాలి. వారు దానిని తమ వరుసలోని రెండవవానికి రహస్యంగా చెవిలో తెలపాలి, రెండవ వాడు మూడవ వాడికి, ఇదే విధంగా చివరివాడి వరకు సందేశం చేర్చాలి, తరువాత చివరి వాళ్ళందరూ తమ చెవులకు చేరిన సందేశాన్ని ఉపాధ్యాయునికి తెలపాలి. మొదటివారికి తెలిపిన వాక్యాన్ని తప్పులు లేకుండా ఉపాధ్యాయునికి చెప్పినవారు లేదా తక్కువ తప్పు చేసిన పక్కంవారు గెలుస్తారు. ఈ ఆటలో విషయం ఒకరినుండి మరొకరికి మారడంలో కలుగు ఆలకించు సామర్థ్యం తెలుస్తుంది.

5. తుంటరి గుర్తం :

విద్యార్థులను రెండు జట్టులుగా విభజించి (క & గ జట్టు) 'క' జట్టులోని ప్రతియొక్కరి వెనుక 'గ' జట్టులోని ఒక్కక్కరు నిలబడాలి. విజిల్ (పీపీ) ఊదిన వెంటనే వెనుక గల 'గ' జట్టులోని ప్రతివాడు తన ముందుగల 'క' పక్కంవారి (గుర్తం) పైన ఎక్కు కూర్చోవాలి. గుర్తం తోక అల్లాడిన్నా సవారు దారున్ని కింద పడేయడానికి ప్రయత్నించాలి, నిశ్చిత సమయం తరువాత గుర్తంపైన కూర్చోన్న సవారుల సంఖ్య లెక్కించాలి. తరువాత సవారులు ఎదురుబడురు కావాలి. నిర్ణిత సమయంలో ఏ జట్టు ఎక్కువ సవారుల కింద పడకుండా ఉంటారో ఆ జట్టు విజయం సాధిస్తుంది.

6. కరకందుకం (చేతి బంతి) :

నిశ్చిత క్లేట్రంలో రెండు జట్టు ఆటగాళ్ళు పాడుకుంటూ ఉండాలి. అంకణపు రెండుచివరలలో నుమారు 8 అడుగుల వెడల్పు గల రెండు గోల్లు ఉండాలి. (చిత్రం చూడండి) గోల్ చుట్టు 10 అడుగుల వ్యాసం అర్ధవృత్తం వేసి ఉండాలి. ఉపాధ్యాయుడు

అంకణం మధ్యలో నిలబడి, ఒక బంతిని పైకి విసరాలి. వెంటనే ఆటగాళ్ళు బంతిని ఒకరి నుండి మరొకరికి ఇస్తూ బంతితో పాటు ఎదురు పక్కం గోల్లోపలికి నూకాలి. ఈ విధంగా లోపలికి నూకిన జట్టుకు ప్రతిసారి ఒక్కొక్క అంకం లభిస్తుంది. నిశ్చితసమయం తరువాత ఏ పక్కం (జట్టు) ఎక్కువ అంకములు పొందుతుందో ఆ జట్టు విజయం సాధిస్తుంది.

నియమాలు: బంతిచేతికి వచ్చినవెంటనే దానిని తమ జట్టు వారికి వెంటనే పాన్ చేయాలి. గోల్ స్థాషంలో బంతిని బయటికి విసిరిననూ తప్పగా పరగణించి, ప్రత్యర్థి జట్టువారికి తప్ప చేసిన న్యాశంనుండి తమ వైపుకు విసరడానికి అవకాశమిచ్చి ఆటను పునః ప్రారంభించాలి.

B B B	A A A
B B B	A A A

7. గద్ది కిసకీ ప్రా :

ఆటగాళ్ళు వృత్తం చేసి నిలబడాలి. వృత్త కేంద్రంలో గీయబడిన ఒక చిన్న వృత్తంలో ఒకరు నిలబడాలి. ఆ చిన్న వృత్తమే గద్ది. అతడు కిసకీ ప్రా అని ప్రకటన చేయాలి. చుట్టూ బయటి వృత్తంలో గలవారు గట్టిగా హమారీప్రా అని సమాధానమిచ్చి ఒక అడుగు ముందుకురావాలి. ఈ విధంగా మూడుసార్లు ప్రకటించిన తరువాత మధ్య వృత్తంలో నిలబడిన వారు స్థాషం వదిలేయాలి. ఆటగాళ్ళ మధ్యకు వచ్చి చిన్న మండలంలో నిలబడడానికి ప్రయత్నిస్తారు. స్థాషం కొరకు పరస్పరం దొబ్బవచ్చు. నిర్దిత సమయం తరువాత ఎవరు ఆ వృత్తంలో ఉంటారో వారు గెలుస్తారు. గెలిచిన వారు మధ్యలో నిలబడి పునః ప్రకటన చేసి ఆట కొనసాగించాలి. లేదా జట్టుగా విభజించి ఏ జట్లలోని వ్యక్తి వృత్తంలో నిలబడడాడో ఆ జట్టుకు అంకం ఇవ్వాలి. నిశ్చిత సమయం ఎక్కువ అంకం పొందిన జట్టు విజయం సాధిస్తుంది.

8. మన ఎలుగుబంటు:

ఆటగాళ్ళు రెండు ప్రత్యేక వృత్తాలు చేసి నిలబడాలి. వృత్తాలు పరస్పరం సుమారు పది అడుగులు దూరంలో ఉండాలి. రెండు వృత్తాలలో ఆటగాళ్ళు లోపలి ముఖంపెట్టి పరస్పరం చేతులు చూపి ముంజేతులు పట్టుకొని రెండు కోటలు నిర్మించాలి, వృత్తంలో గల ప్రతి ఒక్కరు ప్రక్క ఆటగాడి మోచేతి దగ్గర అతని చేయి లోపలికి చూపించి, ఎదుముందు రెండు చేతులు పట్టుకొని నిలబడాలి. రెండు జట్లకు చెందిన (ఒక జట్టునుండి ఒక్కొక్కరు) ఇద్దరు ఆటగాళ్ళు తమ ప్రత్యర్థి జట్టువారి కోటలోపలికి చేరుతారు వాళ్ళిద్దరు ఎలుగు బంట్లు. ఉపాధ్యాయుడు విజిల్ ఉద్దిన వెంటనే రెండు ఎలుగు బంట్లు, తాము చేరిన కోటలను చేరివేసి, చేధించి తప్పించుకొని వెలుపలికి వెళ్ళి తమ కోట లోపలికి చేరడానికి ప్రయత్నించాలి. తమ స్వాంత కోటలో ముందుగా చేరిన ఎలుగుబంటి జట్టు విజయం సాధించినట్లు. ఆట్లాడునప్పుడు వృత్తంలో గలవారు ఎలుగుబంటిని చేత్తో పట్టుకోరాదు. అయితే తమ కోటను చేధించడానికి ఎదుర్కొనాలి.

9. పీరం ఎవరిది :

ఆటగాళ్లందరు వృత్తం గీసి నిలబడాలి. ప్రతి ఒక్కరు తాము నిలబడిన స్థళంలో ఒక్కరు నిలబడడగు వెడలైన వృత్తాన్ని కాలితో చేయాలి. అందరూ ఒకసారి తమ తమ పేరును అందరికి వినబడునట్లు చేపే వారు వృత్త యజమాని తరువాత అందరూ తాము వేసిన వృత్తంనుండి వెలుపలికి పరుగెత్తాలి, పరుగెత్తునప్పుడు వృత్తాలను తుడురాదు, ఉపాధ్యాయుడు సందర్భంచగానే తమకు ఇచ్చిన వృత్తంలో నిలబడాలి, ఉపాధ్యాయుడు ప్రతియొక్కరిని సీవు నిలబడిన స్థళం యజమాని ఎవరు? అనిచెప్పగానే ముందుగా అక్కడ నిలబడినవారి పేరు చెప్పాలి. చెప్పడానికి సాధ్యం కానిచో ఔట్ అవుతారు. ఈ విధంగా అందరిని అడగాలి. ఇలా చివరిలో మిగిలినవారు విజయం సాధిస్తారు.

10. రాజధాని విషార యత్ర :

ఎంతమంది ఆటగాళ్లున్నారో అన్ని చీటీలు ఉండాలి. మొత్తం చీటీలలో సగం వేర్చేరు దేశాలు లేదా రాష్ట్రాల పేర్లు రాయాలి, మిగిలిన సగంలో రాజధానుల పేర్లు రాయాలి చీటీలన్ని వేర్చేరుగా చుట్టే, ఒకచోట వేయాలి, వృత్తంలో పరుగెడుతునప్పుడు విజిల్ ఊదినప్పుడు వెంటనే ప్రతి ఒక్కరూ ఒక్కొక్క చీటి తీసుకొని, దానిని చదివి తమ రాష్ట్రం లేదా రాజధాని తెలుసుకోవడానికి వేర్చేరు వాళ్లను అడికి తెలుసుకోవాలి అందరికంటే ముందుగా రాష్ట్రం మరియు రాజధాని జత చేసినవారు గెలుస్తారు.

11. సవాలు :

ఆటగాళ్లు రెండు జట్లుగా పరస్పరం అభిముఖంగా నుమారు 20 అడుగుల దూరంలో నిలబడాలి. ఒక జట్లులోని మొదటివాడు మరొక జట్లులోని ఎవరిదైనా ఒక చేయిని తాకి, తన స్థానానికి పరుగెత్తి వెళ్లాలి. అతడు తన స్థానాన్ని తాకడానికి మొదట సవాలును స్వీకరించాలి. సవాలును స్వీకరించిన వాడు రెండవ గుంపులోని ఎవరిదైనా ఒకరి వెన్నును ముట్టాలి. తాకితే సవాలును స్వీకరించిన వాడు ఔట్ అవుతాడు. అతడు తాకిన వాని వెనుకకు వెళ్లి నిలబడాలి. ఇదే విధంగా రెండు జట్లలోని ప్రతి ఒక్కరికి అవకాశమివ్వాలి. ఏ జట్లు ఎక్కువ మందిని ఔట్ చేస్తే ఆ జట్లు గెలుపాందినట్లు.

12. పంజాబి కబడ్డి :

ఆటగాళ్ళు రెండు జట్లలో వరస్వరం అభిముఖంగా రెండు వరుసలలో 30 అడుగుల దూరంలో నిలబడాలి. ఒక జట్టు 'క' మరొక పక్కం 'గ' 'క' జట్టులోని ఒకరు 'గ' జట్టు వరుస దగ్గర చిన్న వృత్తంలో కూర్చోవాలి. చిత్రంలో చూపినట్లుగా 'క' జట్టువారు తమ వరుసలో స్థిరంగా నిలబడాలి 'గ' జట్టువారు మొత్తం అంకణంలో వరుగెత్తువచ్చు.

ఆట ప్రారంభమైన తరువాత 'క' జట్టువారు ఒక్కొక్కరే కబడ్డి-కబడ్డి అని నిరంతరం చెప్పు వెళ్ళి 'గ' జట్టువారిని ముట్టాలి 'గ' జట్టువారు కబడ్డి అని చెప్పు వచ్చిన 'క' జట్టువారిని పట్టుకోకూడదు, అయితే వరుగెడుతూ తప్పించుకోవచ్చు. 'క' జట్టువారినుండి తాకబడితే తాకబడ్డ 'గ' జట్టువారు అదే స్థళంలో కూర్చోవాలి. కబడ్డి అని చెప్పి 'క' జట్టువారు శ్వాస (మాట) వదిలితే 'గ' జట్టువారు లేదా కూర్చోన్నవారు తమ స్థళంలోనే అలాంటి ఆటగాళ్ళను ముట్టివచ్చు, అప్పుడు మొత్తం 'క' జట్టు బోటై ఓడిపోతుంది. శ్వాస వదలకుండా 'క' జట్టు ఆటగాళ్ళ గీత దాటి సురక్షితంగా తమ జట్టు చేరిన తరువాత మరొక ఆటగాడు ఆటను ప్రారంభించాలి .

'క' జట్టువారు శ్వాస పట్టుకొని వెళ్లి 'గ' జట్టువారిని ఒక్కొక్కడిగా బోట్ చేసి, ఆక్కడక్కడే కూర్చోనునట్లు చేస్తారు. చివరిలో ఒక్కడు మాత్రం మిగిలినప్పుడు అక్కడ కూర్చోన్న తమ జట్టు వారిని ముట్టి 'గ' జట్టులోని ఎవరు చేతికి దొరకకుండా విలుచుకొని వచ్చినచో వారు గెలుస్తారు. ఆట పునః ప్రారంభించవచ్చు.

అధ్యాయం - 15

జాతీయ స్మేక్యత
వందే మాతరం

బంకిమ్ చంద్ర చట్టర్జీ

వందే మాతరం, వందే మాతరం
సుజులాం, సుఫులాం, మలయజ శీతలాం
సన్య శ్యామలాం, మాతరం

||ప|| వందే మాతరం ||ప||

శుభ్ర జ్యోత్స్నా, పులకితయామినీ
పుల్ల కునుమిత ద్రుమదల శోభినీ
సుహోనినీ సుమధుర భావిణి
సుఖదాం, వరదాం, మాతరం

||ప|| వందే మాతరం ||ప||

కోటి కోటి కంఠ కలకల నినాద కరాలే
కోటి కోటి భుజైధృతఖరకర వాలే
అబలా కెనో మా ఎతో బలే
ఒహు ఒల ధారిణిం నమామి తారిణిం
రిపుదల వారిణిం మాతరం

||ప|| వందే మాతరం ||ప||

తుమి విద్య తుమి ధర్మ | తుమి హృది తుమి మర్మ
త్వంహీ ప్రాణః శరీర | బాహుతే తుమి మా శక్తి
హృదయే తుమి మా భక్తి | తోమర ప్రతిమా గడి
మందిరే మందిరే

||ప|| వందే మాతరం ||ప||

త్వం హీ దుర్గా దశ ప్రహరణ ధారణి |
కమలా కమల దల విహరిణి
వాణి విద్యాదాయనీ నమామి త్వామ్
నమామి కమలాం అమలాం అతులాం |
సుజలాం, సుఫులాం మాతరం

||ప|| వందే మాతరం ||ప||

శ్యామలాం సరలాం సుశ్రీతాం భూవితాం |
ధరణి ధరణిం మాతరం
వందే మాతరం, వందే మాతరం

-బంకిమ్ చంద్ర చట్టర్జీ

తాత్వర్యం :

అమ్మా వందనం, జల భరితవూ, ఘల భరితవూ, మలయ పర్యత సుగంధపు చల్లటి గాలి విచేదానివీ పచ్చని పైర్లతో శోభితవూ అయిన ఓ అమ్మా నీకీ వందనం.

శుభ్రమైన వెన్నెలతో మినుకుమని మెరీసేదానివీ పూలు- చిగురు పరిమళంతో మెరీసే అలంకృతవూ, నగుముఖంతో తియ్యటి మాటల సుఖదాతవు, వరదాతవు అయిన ఓ అమ్మా నీకిదే వందనం.

కోట్లాది కంఠాలతో మంజూళగా పాడేదానివీ, కోట్లాది భుజాలతో శత్రు చలనం చేసేదానివీ అయిన నిన్ను అబల అనేదెవరు? ఒహు విధ శక్తి శాలిని, అభయ దాయిని, వైరికుల ధ్వంసిని అయిన ఓ అమ్మా నీకిదే వందనం.

నీవే విద్య, నీవే ధర్మం, నివే హృదయం, నివే ఆత్మ, శరీరంలో ఆడే ప్రాణమూ నీవే. మా బాహువులలో పుట్టే శక్తి, మా హృదయాలలో స్పుందించే శక్తి, గుడి గుడిలో పూజింపబడుతున్న ఆరాధ్య దైవమూ నీవే. పది చేతులతో శత్రు చాలనం చేయు దుర్గా, కమల దశంపైన విహరించు లక్ష్మీ, విద్యాధి దేవత సరస్వతి నీకు బుఱపడి ఉంటాను నేను.

పరిశుద్ధ మైన దానివీ మంగళకరమైన దానివీ, జోడిని దానివీ. జల-ఘలం భరితవూ అయిన ఓ అమ్మా నీకీ వందనం.

కృష్ణవర్ణం, సరళ, మందహస ఆభరణాలు ధరించిన దానివి, భూదేవి, సకలసమృద్ధి కారణమైన ఓ అమ్మా నీకిదే వందనం.

తెల్చికం
వ్యాయామ విద్య
అధ్యాయం - 1
ఆధునిక ఒలింపిక్ - ఆసియా క్రీడలు

ఈ ఆటలో మీరు కింది అంశాలు నేర్చుకుంటారు.

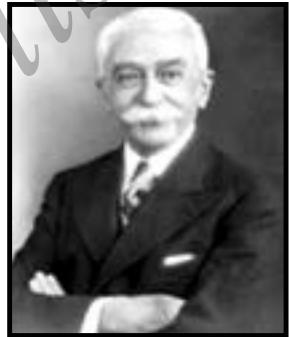
ఈ ఆధునిక ఒలింపిక్ ప్రారంభం, దాని ఉద్దేశాలు,

ఒలింపిక్ జెండా

ఒలింపిక్ జ్యోతి

ఆసియా క్రీడలు

ఒలింపిక్ క్రీడలు ప్రపంచంలోనే చాలా శ్రేష్ఠమైన క్రీడాకారులను నిర్ణయించు పందిపు ఆటలు. ఇలాంటి ఒలింపిక్ క్రీడలు మొట్టు మొదట గ్రీకు దేశంలో క్రీ. పూ. 776లో ప్రారంభమై, క్రీ.శ 394 వరకు జరిగాయి. తరువాత రోమన్ దౌర “ధియోడోసియన్” ఈ క్రీడా కూటములను నిలిపేళారు. తరువాత రోజులలో ప్రాన్స్ దేశపు బ్యారన్ పియర్ డి కోబ్రిన్ (Baron Pierre De Coubertin) గారి వరుస ప్రయత్నం, దృఢ సంకల్పంతో ఆధునిక ఒలింపిక్ క్రీడలు రూపుగొన్నాయి. 1894లో ప్రాన్స్ లోని సారాబానిలో కలిసిన బ్యారన్ పియండె కోబ్రిన్ అంతర్జాతీయ అభ్యాస క్రీడా అధివేశనంలో ఒలింపిక్ ను మళ్ళీ ప్రారంభించాలనే ప్రణాళికను నివేదించారు. ఏరి ప్రణాళికను దేశాలన్నీ ఒప్పుకొని తొమ్మిది దేశాల ప్రసిద్ధులతో కూడిన సమితిని నిర్మించారు. అదే మొట్టమొదటటి అంతర్జాతీయ ఒలింపిక్ సమితి. దాని మొదటి అధ్యక్షుడుగా గ్రీక్ దేశపు డిమిట్రియన్ వికెలాన్ మరియు మొదటి కార్యదర్శిగా కోబ్రిన్ ఎన్నుకోబడ్డారు. ఈ సమితి 1896 ఏప్రిల్ 5 నుండి గ్రీక్ దేశపు ఏఫెన్స్లో మొట్ట మొదటి ఆధునిక ఒలింపిక్ క్రీడా కూటమి జరపాలని సమితి నిర్ణయించింది.

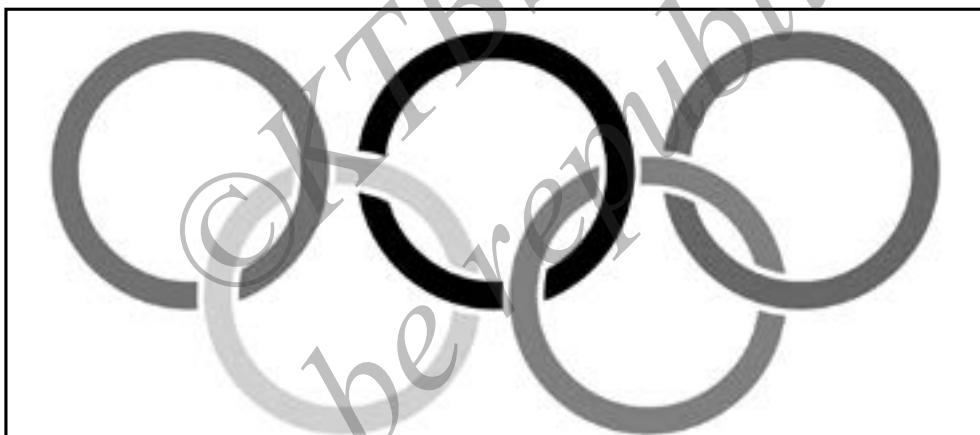
1894 లో నిర్మాణమైన అంతర్జాతీయ ఒలింపిక్ సమితి ప్రధాన కార్యాలయం స్థిరండ్లాండ్లోని లుసాన్లో ఉంది. ఇదోక స్వతంత్ర సంస్థమై, ఒలింపిక్ క్రీడలను నియంత్రించి, నిర్దేశించే బాధ్యతను కల్గి ఉంది.

ఎదైనా జాతి, వర్షం, మత బేదభావం లేకుండా జరుగు ప్రపంచపు అతి పెద్ద సామూహిక కార్యక్రమం అనగా ఒలింపిక్ మాత్రం. డైడ్స్ రాసిన ఒలింపిక్ ధ్వయ వాక్యమైన “సిటియన్,

ఫార్టియన్, ఆల్టియన్ ” (Citius, Fortius, Altius) అనగా ఇంకా వేగం, ఇంకా శక్తి, ఇంకా పైన (faster, stronger, higher) అని అర్థమాతుంది. క్రీడలలో పాల్గొను పోటీదారుడి నైపుణ్యం, శారీరక సామర్థ్యాన్ని పరిష్కించడమే ఒలింపిక్ ముఖ్యగురిగా సూచిస్తున్నది.

ఒలింపిక్ జెండా :

బలింపిక్ క్రీడా జెండాను 1913లో కోబర్న్ గారి సలహా మేరకు తయారుచేసి,, 1914లో విడుదల చేశారు. అయితే దీనిని మొదటిసారి 1920లో వెల్లియంలోని అంట్వర్ప్ (Antwerp) లో జరిగిన క్రీడా కూటమిలో ముఖ్య క్రీడాకారులతో ఎగురవేయబడింది. ఒలింపిక్ క్రీడాపత్రాకం శుభ్రమైన తెలుపు వర్షపు వస్తుం పైన ఐదు వలయాలు పరస్పరం కలుసుకొని ఐదు రకాల రంగులతో ముద్రించబడి ఉంటుంది. నీలి, ఎరుపు మరియు ఆకుపచ్చ రంగులుంటాయి.

చిత్రం - 1.1- ఒలింపిక్ జెండ

ఒలింపిక్ జ్యోతి :

ప్రపంచ దేశాలన్నింటి మధ్య ఐక్యత సాధించడానికి 1936లో జర్మనీకి సంబంధించిన బెర్లిన్ ఒలింపిక్ క్రీడా కూటమిలో మొట్ట మోదటిసారి ఒలింపిక్ జ్యోతిని వెలిగించు పద్ధతిని అమల్లోకి తేవడమైంది. ఒలింపియా నగరంలో సూర్యకిరణాల సహాయంతో వెంజోలో వెలిగించిన జ్యోతిని ఒలంపియానుండి సరళి ద్వారా పరుగెడుతూనే (అవసరమున్నప్పుడు విమానం, పడవలో) తెచ్చి క్రీడా మైదానంలో నిర్మించబడిన బృహత్త అగ్నికాండకు స్వర్చించబడుతుంది. క్రీడా కూటమి జరిగినన్ని రోజులు అ జ్యోతి ఆరిపోకుండా వెలగడానికి ఏర్పాటు చేస్తారు.

గ్రీకు చెందిన కవి 'కాస్ట్రో పలియాన్' రాసిన గీతానికి 'స్టైరన్ సెమరాన్' సంగీతం సంయోజనం చేసి పొడటం అయింది. ఈ గీతాన్ని వీక్షించడానికి వచ్చినవారందరూ చాలా మటుకు వ్యక్తంచేసిన పరిణామంలో ఒలింపిక్స్ క్రీడల అధికారిక గీతం అయింది.

మాను తెలిసుండనీ :

- 1) వేసవి ఒలింపిక్ క్రీడా కూటమి మరియు శితాకాల ఒలింపిక్ క్రీడా కూటమి అను రెండు విధాలలో ఒలింపిక్ క్రీడాకూటములను నిర్వహిస్తారు.
- 2) వేసవి ఒలింపిక్ క్రీడా కూటమి ముగిసిన తరువాత, అదే స్థాషంలో వికలాంగుల ఒలింపిక్ క్రీడా కూటమి జరుగుతుంది.

ఆసియా క్రీడలు :

రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం తరువాత ఆసియా ఖండంలోని అనేక దేశాలు స్వతంత్రమైనాయి. ఇలా క్రొత్తగా స్వతంత్రమైన దేశాలన్నింటి మధ్య సహకారం మరియు ఐక్యత సాధించడానికి ఆసియా ఖండంలోని దేశాలు అంతర్జాతీయ స్థాయిలో తమ శక్తి, స్థానాన్ని ప్రదర్శించడానికి ఒక కొత్త విధానపు పోటీలను ఏర్పరచాలని కోరుకున్నాయి. దీనికి పూరకమగునట్లు 1948 ఆగష్టీ 14 నాటి లండన్ ఒలింపిక్లో ఇండియన్-బలింపిక్ సమితి యొక్క ప్రతినిధిగా శ్రీ గురుదత్త సౌందిగారు పాల్గొన్నారు. అక్కడ ఆసియా ఖండం నుండి పాల్గొన్న దేశాలన్నింటి క్రీడా ప్రతినిధులతో చర్చించి, ఆసియా దేశాల మధ్య పరస్పర సహకార భావనపెంచే దృష్టితో ఆసియా క్రీడలు జరిపే సలహాలిచ్చారు. ఈ సలహాలకు ఏషియన్ అఫ్యోటిక్స్ ఫెడరేషన్ ఒప్పుకుండి ఏషియన్ అఫ్యోటిక్స్ ఫెడరేషన్ తరువాత 1949లో తన పేరును ఏషియన్ గేమ్స్ ఫెడరేషన్గా మార్పు చెందింది. ఈ సంస్థ ఒక స్వతంత్ర సంస్థయే, ఆసియా క్రీడల యొక్క బాధ్యతలన్నింటిని నిర్వహిస్తున్నది. ఈ సమితి మొట్ట మొదటి ఏషియన్ క్రీడా కూటమిని 1951లో భారతదేశ రాజధానియైన ఫిల్సీల్లో జరపాలని తీర్చానించింది. ఆవిధంగా ఈ క్రీడా కూటమి విజయవంతంగా ప్రారంభమై, అప్పటినుండి ప్రతి నాలుగు సంవత్సరాల కొకసారి సభ్యత్వం కల్గిన వేర్పేరు దేశాలలో ఈ క్రీడా కూటములు జరుగుతూ వస్తున్నాయి.

అభ్యాసాలు

I. కింది ప్రశ్నలకు ఒక వాక్యంలో సమాధానమివ్వండి.

1. ప్రాచీన ఒలింపిక్ క్రీడ ఎక్కడ ప్రారంభమైంది?
2. ఆధునిక ఒలింపిక్ క్రీడ కూటమి వితామహండివరు?
3. ఆధునిక ఒలింపిక్ క్రీడ మొట్టమొదట ఏ దేశంలో ప్రారంభమైంది?
4. అంతర్జాతీయ ఒలింపిక్ సమితి కేంద్ర కార్బూలయం ఎక్కడ ఉంది?

5. ఒలింపిక్ ధ్వయ వాక్యం ఏది?
6. ఒలింపిక్ జెండాలోని వివిధ వర్షాల వలయాలు రంగులు ఏవి?
7. మొట్ట మొదట ఒలింపిక్ జ్యోతిని ఏ క్రీడా కూటమిలో అమల్లోకి తెచ్చారు?
8. మొట్ట మొదటి ఆసియా క్రీడలను ఏ దేశంలో నిర్వహించడమైంది?
9. ఆసియా క్రీడల బాధ్యతను నిర్వహించు సంస్థ ఏది?

II. కింది ప్రశ్నలకు మూడు లేదా నాలుగు వాక్యాలలో సమాధానాలివ్వండి.

1. ఒలింపిక్ ధ్వయ వాక్యం అర్థం వివరించండి?
2. ఒలింపిక్ జెండా అర్థం వివరించండి?
3. ఒలింపిక్ జ్యోతి ఎలా ప్రారంభమైంది?
4. ఒలింపిక్ ప్రారంభం గురించి వివరించండి?
5. ఆసియా క్రీడలు ప్రారంభమైన విధానాలు తెల్పండి?

కార్యాచరణాలు :

- 1) బారన్ డి పియరె కోబ్రిన్స్‌గారి జీవిత చరిత్రను సేకరించండి.
- 2) ఇప్పటి వరకు జరిగిన ఆధునిక ఒలింపిక్ క్రీడలు జరిపిన నగరాలను వట్టి చేయండి.
- 3) అంతర్జాలం సహాయంతో ఇటీవలి ఒలింపిక్ క్రీడలలో పాల్గొన్న క్రీడాకారుల పట్టి తయారు చేయండి.

జట్టు ఆటలు

అధ్యాయం -2

వాలిబాల్

ఈ అధ్యాయంలో కొందరు ప్రముఖ వాలిబాల్ ఆటగాళ్ళున శ్యామ్ సుందర్ రావ్, రమణా రావ్, జిమ్మీ జార్జ్ క్రీడర్న్, చార్లైన్ కిరాలి, యమిల్గు రూయిస్ ల చిరు పరిచయం చేసుకొంటారు.

ప్రముఖ జాతీయ, అంతర్జాతీయ ఆటగాళ్ళ పరిచయం

1. యం. శ్యామ్ సుందర్ రావ్

ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌కు చెందిన వీరు 1970లో భారతదేశ జట్టుకు ప్రాతినిధ్యం వహించారు. వీరి క్రీడా సాధనకు భారత ప్రభుత్వం 1974 లో అర్పన్ పురస్కారం ఇచ్చింది. 1995లో క్రీడ తర్ఫీదు సాధనకు 'ద్రోణాచార్య' ప్రశస్తినిచ్చి గౌరవించింది.

2. ఎ. రమణా రావ్

ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌కు చెందిన వీరు 1970 దశాబ్దంలో భారతీయ వాలిబాల్ జట్టుకు ప్రాతినిధ్యం వహించారు. వీరి సాధనము గుర్తించిన భారత ప్రభుత్వం 1978లో అర్పన్ పురస్కారం, 1990లో ద్రోణాచార్య ప్రశస్తినిచ్చి గౌరవించింది.

3. జిమ్మీ జార్జ్

కేరళకు చెందిన జిమ్మీ జార్జ్ భారతీయ అత్యుత్తమ ఆటగాళ్ళలో ఒకడు, ఇటలీ దేశపు షైవేటు జట్టు పరంగా అడుతున్న వీరు కారు . ప్రమాదంలో ఇటలీలోనే మృతి చెందారు.

4. ఐ. ఇ. క్రీడర్న్

తమిళనాడుకు చెందిన వీరు భారతీయ అత్యుత్తమ సెట్టర్. ప్రస్తుతం భారతదేశ వివిధ వయోవానపు జట్టుకు తర్పిదునిచ్చు బాధ్యత కలిగి ఉన్నారు.

అంతర్జాతీయ ఆటగాళ్ళ పరిచయం

చార్లెన్ కిరాలి (CHARLES KIRALY)

చార్లెన్ కిరాలి 03.11.1960న అమెరికాలోని మిచిగాన్లో జన్మించారు. వీరు వాలిబాల్ ఆటలో ప్రఖ్యాతి చెందారు. అంతర్జాతీయ స్థాయిలో ప్రసిద్ధ చెందిన వీరు, "KARCH" అను మారుపేరుతో పిలువ బడుతున్నారు.

20 వ శతాబ్దపు ప్రపంచ శైఫ్ట్ వాలిబాల్ ఆటగాడైన కర్న్ కిరాలి అమెరికా పురుషుల జట్టు నుండి ఆడి కింది పదకాలు / పురస్కారాలు పొందినాడు.

లో లాన్ ఏంజిల్స్ లో జరిగిన ఒలింపిక్స్ లో స్వర్ణ పదకం
జపాన్ లోని టోకోలో జరిగిన ప్రపంచకవ్ టైటిల్
లో ప్యారిస్ లో జరిగిన చాంపియన్ షివ్ టైటిల్
లో సియోల్స్ లో జరిగిన ఒలింపిక్స్ లో స్వర్ణ పదకం
అంతర్జాతీయ వాలిబాల్ సంస్థ యొక్క బీచ్ వాలిబాల్
ఒలింపిక్స్ లో స్వర్ణ పదకం ఈ విధంగా సమగ్ర వైపుణ్యాలతో
అనేక బిరుదులు పొంది, ప్రపంచ శైఫ్ట్ వాలిబాల్ ఆటగాడై
ప్రఖ్యాతి చెందాడు.

యామిల్కా రూయిజ్ (YAMILKA RUIZ)

20 వ శతాబ్దపు ప్రపంచ శైఫ్ట్ వాలిబాల్ ఆటగార్తె అయిన ఈమె

08.05.1979 న కూయబాలో జన్మించారు. ఈమె తమ దేశానికి

ప్రపంచస్థాయి స్థానాన్ని తెచ్చిపెట్టిన కీర్తిరాలు.

1992 నుండి 2000 వరకు అమె అద్భుత సాధన.

లో చార్పిలోనాలో జరిగిన ఒలింపిక్స్ లో స్వర్ణ పదకం.

లో బ్రెజిల్ లో జరిగిన ప్రపంచ చాంపియన్ షివ్ టైటిల్.

లో అట్లాంటాలో జరిగిన ఒలింపిక్స్ లో స్వర్ణ పదకం

లో సిష్టిలో జరిగిన ఒలింపిక్స్ లో స్వర్ణ పదకం.

ఈ విధంగా అనేక సాధనలతో పాటు తన కీర్తి శిఖరాలను
అధిరోహించి, ప్రపంచ ప్రఖ్యాత స్థాయికి ఎదిగారు.

మాను తెలిసుండినీ : ఇటీవల రోజులలో బీచ్ వాలీబాల్ కూడా ప్రసిద్ధి పొందిన ఒలింపిక్ క్రీడలలో చేర్చబడింది.

అభ్యాసాలు

I. భారీలను సరైన పదాలతో పూరించండి :

1. ఎం. శ్యామ్ సుందరీరావ్ ..... రాష్ట్రానికి చెందినవారు .
2. ఎ. రమణరావ్ గారికి భారత ప్రభుత్వం క్రీడా సాధనగాను ..... ప్రశస్తి ఇచ్చి గౌరవించింది.
3. ఎ శ్యామసుందరీరావ్ గారి క్రీడా తర్వాదు సాధనకు ..... పురస్కారంతో ప్రశస్తి ఇచ్చి గౌరవించింది.
4. కేరళకు చెందిన ..... గారు ఇటలీ దేశపు వైపు జట్టు పరంగా వాలిబాల్ అడినారు.
5. ప్రపంచ గొప్ప ఆటగాళ్ళలో క్యాబా దేశానికి చెందిన ఆమే పేరు .....

II. కింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలివ్వండి.

1. ఎం. శ్యామ్ సుందరీ రావుకు ఇచ్చిన పురస్కారాలేవి?
2. చార్లెస్ కిరాలి పొందిన పదకాలు పట్టి చేయండి?
3. యామిల్స్ రూమిజ్ కు వచ్చిన పదకాలేవి?

కార్యాచరణ : 1) వాలిబాల్ క్రీడలో కర్ణాటక రాష్ట్రంనుండి అంతర్జాతీయ పోటీలలో భారతదేశానికి ప్రాతినిధ్యం వహించిన ఆటగాళ్ళ పేర్లు పట్టి చేయండి.

2) అంతర్జాలం సహాయంతో భారతిదేశ అంతర్జాతీయ ఆటగాళ్ళ చాయా చిత్రాలు, సాధనల గురించి వివరాలు సేకరించండి.

అధ్యాయం-3

హోకి

ఈ అధ్యాయంలో కింది అంశాలు తెలుసుకుంటారు.

- ॥ రాష్ట్రీయ, జాతీయ, అంతర్జాతీయ ఆటగాళ్ళ పరిచయం.
- ॥ వివిధ దశలలో జరుగు పోటీలు.

మనమిదివరకే కిందటి తరగతులలో హోకి ఆట చరిత్ర, అంకణం పరిచయం, కొలతలు, ఉపకరణాల పరిచయం, సాధాణ నియమాలు, రాష్ట్ర మరియు దేశ సాధనలు మరియు క్రీడా పుస్కారలకు సంబంధించిన అధ్యయనం చేశాం ప్రస్తుత సంవత్సరంలో మీరు హోకి ఆటలోని రాష్ట్రీయ, జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ ఆటగాల పరిచయం మరియు వివిధ దశలలో జరుగు పోటీల గురించిన అధ్యయనం చేడ్దాం.

భారతీయ ప్రసిద్ధ హోకి ఆటగాళ్ళు

భారతీయ హోకి క్లైట్రం నిపుణ గురువులను మాత్రమేగాక, హోకి మాంత్రికులను కూడా సృష్టించింది. ప్రపంచమంతటా ప్రజలు వారి ఆకాదమీను చూసి, మంత్రముగ్గులయ్యారు. అలాంటి కొంతమంది ఆటగాళ్ళ చిరు పరిచయం ఇందులో ఉంది.

1. ధ్యాన చంద్ర : మేజర్ జి॥ ధ్యాన చంద్ర సింగ్ ఒక గొప్ప భారతీయ హోకి క్రీడాకారుడు. ఏరు ప్రపంచ అత్యున్నత హోకి క్రీడాకారుడు అను ఖ్యాతికి పొతుడయ్యాడు. ఏరు ఒలింపిక్స్‌లో మూడుసార్లు భారత దేశానికి హోకీలో ప్రాతినిధ్యం వహించారు. 1928లో ఆమస్టర్ డ్యామ్, 1932లో లాస్ ఏంజెల్స్ మరియు 1936లో బెర్లిన్ ఒలింపిక్స్‌లలో స్విర్ష పదకం గెలిచిన భారతీయ హోకి జట్టులో ఏరి పొత్త ముఖ్యమైనది. భారత ప్రభుత్వం ఏరికి 1956లో భారతదేశ అత్యున్నత ప్రజా పురస్కారమైన ‘పద్మ భూషణ’ పురస్కారమిచ్చి గౌరవించింది. ఏరి మొదటి తర్వాత పంకజ్ గుప్త ఏరికి చంద్ర (చంద్ర) అను బిరుదు నిచ్చారు, అంతేగాక రాబోయే రోజులలో చంద్రునిలాగా మెరుస్తాడని భవిష్యత్తు చెప్పారు.

అడాల్ఫ్ హిట్లర్ కూడా ధ్యాన చంద్ర సాధన చూసి చాలా ప్రభావితుడైనాడు. ఏరి జర్గున్ సేనలో ఫీల్డ్ మార్ఫెల్గా పనిచేయడానికి ఆహ్వానించాడు. అయితే, ఏరు దానికి ఒప్పుకోలేదు, ధ్యాన చంద్ర క్రీడలనుండి నివృత్తి చెందిన తరువాత వారు పాటియాలాలో ఎన్.ఐ.ఎన్ డిప్టోమా పదవి (డిగ్రీ) పొందారు.

వీర జన్మ దినమైన ఆగస్టు 29న దేశంలో “జాతీయ క్రీడా దినోత్సవంగా” ఆచరించబడుతోంది.

2. అజిత్ పాల్ సింగ్ : వీరు దేశ హకి జట్టు ఉత్తమ మధ్య రక్షకులలో ఒకడు. 1968లో మొక్కికో ఒలింపిక్స్‌లో భారత దేశానికి ప్రాతినిధ్యం వహించిన వీరు, 1976లో మోంట్రేయర్ ఒలింపిక్స్‌లో జట్టునాయకుడిగా వెండి పదకంగా గెలిచిన వీరి అత్యుత్తమ ఆటవలననే అసియా జట్టుకు ఎన్నుకోబడ్డాడు, బ్యాంకాక్ మరియు తేహారాన్ అసియా క్రిడలలో వెండిపథకాన్ని గెలిచారు.

3. లెస్లీ క్లౌడియన్: తమ క్రీడా జీవితాన్ని హకి క్రిడనుండి ప్రారంభించిన వీరు భారతీయ క్రీడా మధ్య రక్షకులలో ఒకడిగా నిలిచినారు. వీరు వరుసగా మూడు సార్లు (1948, 1952, 1956) భారత దేశానికి ఒలింపిక్స్‌లో ప్రాతినిధ్యం వహించి, స్వర్ణపదకాలు గెలిచాడు, ఒలింపిక్స్ హకి ఆటలో గరిష్టపదకాలను (3 స్వర్ణం 1 వెండి) పొందిన కారణంగా వీరిపేరు గిన్స్ రికార్డ్స్ పుస్తకంలో చేరింది. క్లౌడియన్‌కు 1971 లో పద్మశ్లేష పురస్కారం లభించింది.

4. ఐ. ఎం.పి. గణేష్ : వీరు కర్ణాటకలోని కొడగులో పుట్టి, భారతదేశానికి మూడు ప్రపంచ కప్పలలో ప్రాతినిధ్యం వహించిన ఐ. ఎం.పి. గణేష్ 1971లో బార్సులోనాలో కంచుపదకం, 1973లో అమ్పస్టర్ డామ్లో జట్టు నాయకుడిగా కంచుపదకం గెలిచాడు. 1972లో ప్రపంచ ఇతెవెనకు ఎన్నుకోబడి 1970 నుండి 1974 వరకు అసియా జట్టులో ఆడినారు వీరికి 1973లో అర్జున్ పురస్కారం లభించింది. ఆసేక సంవత్సరాలు భారతీయ జట్టుకు తర్మిదుదారుడై, 1998లో కామన్ వెల్త్ మరియు బ్యాంకాక్ అసియా క్రీడా కూటములకు తర్మిదు సమితికి అధ్యక్షులైరి. భారతదేశ ప్రతిప్రాత్మక సంస్థయైన భారతీయ క్రీడా ప్రాధికార అధ్యక్షుడిగా సేవ చేశారు.

5. ధనరాజ్ పిత్తై : వీరు మనదేశ ప్రసిద్ధ హకి ఆటగారుడై, తమ పద్మపూఢు సంవత్సరాల శాఖించదగ్గ హకి జీవితంలో 4 ఒలింపిక్స్, 4 ప్రపంచ కప్పలు, 4 చాంపియన్స్ ట్రోఫీలు మరియు 4 అసియా క్రీడలలో అత్యధిక గోల్లు కొట్టి గెలుపుకు కారణమైనాడు, వీరు 1994లో సిడ్స్

బలింపిక్స్‌లో తమ అత్యుత్తమ ఆటవలన ప్రపంచ జట్టుకు ఎన్నుకోబడిన ఏకైక భారతీయుడు. 1999లో రాజీవ్ గాంధి భేర్ రత్న పురస్కారం 2000లో పద్మశ్రీ పురస్కారాలతో గౌరవించబడ్డారు.

6. మమతా ఖరాబ్ : మమతా హర్యానాకు చెందినవారు. భారతీయ మహిళా హాకి జట్టు ఆక్రమణకారి ఆటగారై అయి ఉండి. ఈమె లో భారతీయ జట్టుపరంగా ప్రారంభించి జూనియర్ ఆసియా కవ్లో అత్యధిక గోల్లను కొట్టి పోటీలోని అత్యుత్తమ ఆటగారై పురస్కారం గెలుచుకుంది. ఈమె బుసాన్ ఆసియా క్రీడలలో నాల్గవ స్థానం పొందగా, 2006 దోహ ఆసియా క్రీడలలో కంచు పదకం గెలుచుకుంది. 2004లో ఆసియా కవ్లో మరియు సంయుక్త క్రీడాకూటమి హాకి పోటీలో స్వర్ణ పదకం పొందింది.

7. సూరజ్ లతా దేవి : మణిష్వర్కు చెందిన సూరజ్ లతాదేవి ఇందిరా గాంధి గోట్టె కవ్ హాకి చాంపియన్ షిప్స్‌లో ఆడటం ద్వారా తమ అంతర్జాతీయ హాకి వృత్తి ప్రారంభించింది. ఈమె బ్యాంకాక్స్‌లో వెండి పదకం గెలుచుకుంది. రెండుసార్లు ఆసియా కవ్లో ఆడి ద్వీతీయ మరియు ఒక్కసారి ప్రథమ స్థానం పొందారు. సంయుక్త క్రీడా కూటమిలో మరియు ఆఫ్రో ఏష్యన్ గేమ్స్‌లో ప్రథమ స్థానం పొందింది. భారతీయ హాకి జట్టు నాయకిగా చాలాసార్లు ఈమె భారతదేశానికి ప్రాతిసిద్ధ్యం వహించింది.

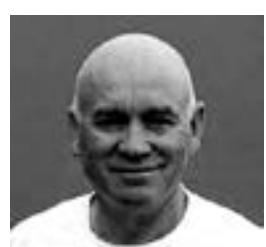
8. హెలెన్ మేరి ఇన్సెంట్ : కర్మాటకు చెందిన ఈమె ఉన్నత స్థాయి గోల్కీపర్ అయ్యారు. తమ మొదటి అంతర్జాతీయ హాకి పోటీని జర్మనీకి వ్యతిరేకంగా అడింది. నెదర్లాండ్లోని ఉత్తిష్ఠలో ఆసియా క్రీడలలో ఆడి బ్యాంకాక్స్‌లో వెండి పదకం గెలుచుకుంది. రెండు ఆసియా కవ్లలో స్వర్ణ మరియు వెండి పదకాలు గెలిచి, ఆసియా కవ్లో అత్యుత్తమ గోల్కీపర్ పురస్కారం పొందిన ఈమె మూడు సంయుక్త క్రీడా కూటముల హాకి పోటీలో వెండి మరియు స్వర్ణ పదకాలు గెలచింది. 2003లో ఆఫ్రో ఏష్యియన్ గేమ్స్‌లలో తమ గోల్కీ రక్షణా తంత్రంతో జట్టు ప్రథమ స్థానం పొందడానికి కారణమైంది. ఇందిరాగాంధి గోట్టె కవ్లో జట్టు నాయకిగా ద్వీతీయ స్థానం పొందింది.

అంతర్జాతీయ ఆటగాళ్ళు :

1. డా. రిచర్డ్ చార్ల్స్ వర్క్

వీరు మాజి ఆష్ట్రేలియా ఆటగాడు మరియు వృత్తిపరంగా వైమ్యారు. వీరు కొన్ని సంవత్సరాలు ఆష్ట్రేలియా నాయకుడైనాడు. సుమారు 10 సంవత్సరాలు ప్రపంచ అత్యుత్తమ ఆటగాడు అనివించుకొన్నాడు. వీరు

ఆప్సైలియా జట్టు పరంగా ఒలింపిక్స్‌లలో ఆడినారు. వీరు ఆప్సైలియాకు అనేక అంతర్జాతీయ పురస్కారాలు తెచ్చివెట్టారు. అందులో లండన్ ప్రపంచ కవ్ ఒకటి. వీరు 227 అంతర్జాతీయ పోటీలు ఆడిన తరువాత అనేక సంవత్సరాలు విజయశాలి ఆప్సైలియా మహిళా జట్టుకు తర్ఫు దుదారుడయ్యాడు

2. శహబాజ్ అహ్మద్

వీరు హోకి చరిత్రలో అత్యుత్తమ ఆక్రమణికారి ఆటగాళ్ళలో ఒకరుగా నిలిచారు. వీరికి వేగవంత ఆటవలన విద్యుత్ మిడిము మనిషి అను అడ్డెరు దొరికింది. వీరు పాకిస్తాన్‌ను 4 చాంపియన్ ట్రోఫీలు, మూడవ అసియా కవ్, లాహోర్లో ఏడవ ప్రపంచకవ్, అసియా హోకి మరియు నిడ్చు ప్రపంచ కవ్‌లలో ప్రాతినిధ్యం వహించారు. వీరు అసియా కవ్ మరియు బీజింగ్ అసియా క్రీడలలో స్వర్ణం చాంపియన్ ట్రోఫీ, లాహోర్ ప్రపంచ కవ్ మరియు బి. యం. డబ్లూ కవ్‌లో వెండి మరియు చాంపియన్ లాహోర్ మరియు నిడ్చు) అత్యుత్తమ పురస్కారం పొందిన ఎక్కెక ఆటగాడై, పాకిస్తాన్ జట్టు పరంగా అనేక అంతర్జాతీయ పోటీలలో ఆడినారు.

3. జ్యోరిన్ యాన్ బోవిల్యాండర్

వీరు హాలేండ్‌డేశన్స్‌లు అట్లాంటా ఒలింపిక్స్‌లో స్వర్ణ పదకం గెలిచారు. లాహోర్ ప్రపంచ కవ్‌లో 9 గోల్లు కొట్టి, తమ జట్టు స్వర్ణ పదకం గెలవడానికి కారణుడయ్యాడు. వీరు పెనాల్టీ కార్పూర్ కొట్టడంలో ప్రసిద్ధి చెందినారు. వీరి బూమ్ బూమ్ బోవిలెండర్ అను పేరుతో పిలుపబడేవారు. వీరు హాలేండ్ పరంగా అనేక అంతర్జాతీయ పోటీలలో ఆడి, అధికంగా గోల్లు కొట్టాడు.

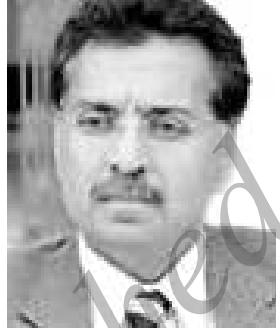
4. జెక్స్ బ్రిన్స్‌మెన్

వీరు హాలేండ్‌కు చెందిన హోకి ఆటగాడు. వీరు అట్లాంటా మరియు నిడ్చు ఒలింపిక్స్‌లలో స్వర్ణ పదకం పొందాడు. వీరు అనేక సంవత్సరాలు హాలేండ్ జట్టు పరంగా ఆడినారు. మధ్యరక్షకుడిగా అనేక అంతర్జాతీయ పోటీలలో ఆడి, ఏక్కువ గోల్లు కొట్టాడు. వీరు ప్రపంచకవ్ గెలిచి, చాంపియన్ ట్రోఫీ గెలిచాడు.

5. హసన్ సద్గౌర్

వీరు పాకిస్తాన్‌కు చెందిన ఆక్రమణకారి ఆటగాడు. జట్టుకు నాయకుడైనాడు. వీరు పాకిస్తాన్ ఉత్తమ సెంటర్ ఫార్మర్ గా అనిపించుకున్నాడు. తమ మొట్టమొదటి ప్రపంచ కవ్ 1982లో ఆడినారు. ఈ పోటీలలో వీరు రికార్డు 11 గోల్లు కొట్టి, పాకిస్తాన్‌కు స్వర్ణ పదకం సంపాదించిపెట్టాడు. 1982లో న్యూజిల్సీ ఆసియా క్రీడలలో భారత దేశాన్ని ఒడించి, స్వర్ణపదకం పొందాడు. అదేవిధంగా 1984లో లాన్ ఎంజిల్స్ బలింపిక్స్‌లో పాకిస్తాన్ జట్టు స్వర్ణపదకం పొందడంలో ముఖ్య పాత్ర వహించాడు. ఇది అయిన తరువాత కొద్ది సంవత్సరాలు వీరు పాకిస్తాన్ హోకి జట్టుకు వ్యవస్థాపకులయ్యారు.

ప్రపంచ కవ్ ట్రోఫీ

ప్రపంచ కవ్ ట్రోఫీని పాకిస్తాన్‌కు చెందిన బహీర్ మోజిద్ సంకల్పించాడు. దీనిని పాకిస్తాన్‌సైన్యం నిర్మించింది. 27-03-1971లో బ్రస్టోల్స్‌లో బెల్లియమ్‌కు పాకిస్తాన్ రాయబారి అయిన యం, ఇ. మసూద్ అంతర్జాతీయ హోకి కూటమి అధ్యక్షుడైన రెని ప్రోంక్స్‌కు దానిని హస్తాంతరం చేశాడు. ఈ ట్రోఫీ వెండిది. దానిపైన సూక్ష్మమైన పుష్టికార భూపటాలున్నాయి. దీనిపైన గల వెండి మరియు స్వర్ణంతో తయారుచేసిన భూగోళం, దంతాలతో అలంకరించిన ఆధారం పైన నిలబడింది. దీని తుదిలో ఒక హోకి స్ట్రిక్ మరియు బంతి మాదరి ఉంది. పునాది మినహాయించి దీని ఎత్తు 120.85 మి. మిమి. ఉంటుంది. పునాదితో కలిపి దీని ఎత్తు 650 మి. మిమి ఉంటుంది. దీని బరువు 11,560 గ్రాం. ఉంటుంది. అందులో 895 గ్రాం. స్వర్ణం, 6815 గ్రాం. వెండి; 350 గ్రాం. దంతం మరియు 3500 గ్రాం. సాగవాని కలిసింది.

అభ్యాసాలు

I భారీలను సరైన పదాలతో పూరించండి.

1. భారతీయ హాకి జట్టు ప్రపంచ కవ్ పురస్కారాలను ..... సార్లు గెలిచింది.
2. జాతీయ క్రీడా దినోత్సవం ..... పేరుతో ఆచరించబడుతుంది.
3. మమతా ఖరాబ్ ..... రాష్ట్రానికి చెందినవారు.
4. హాకి ప్రపంచకవ్సు ..... కొకసారి రెండు ..... మధ్యలో జరుపబడుతుంది.

II కింది ప్రశ్నలకు ఒక వాక్యంలో సమాధానమివ్వండి.

1. హాకి మాంత్రికుడుగా ఎవరిని పిలుస్తారు?
2. ఏకైక ప్రపంచ కవ్ పురస్కారాన్ని భారతదేశం ఎప్పుడు జయించింది.
3. ఒలింపిక్స్ హాకీలో ఏ ఆటగాడికి అత్యధిక పదకాలు లభించాయి?
4. రాజీవ్ గాంధి ఫేల్ రత్న పురస్కారం గెలిచిన ఏకైక హాకి ఆటగాడు ఎవరు?
5. ఏ ఆటగాడిని విద్యుత్ మిడిమ మనిషిగా అడ్డ పేరుతో పిలిచేవారు? మరియు ఎందుకు?
6. భారతదేశానికి ప్రాతినిధ్యం వహించిన కర్రాటుకను చెందిన ఆటగాళ్ళను పేర్కొనండి?

III కింది హాకి క్రీడాకారుల నురించి టిప్పణి రాయండి.

1. ధ్యానచంద	2. ఎం. పి. గణేశ
3. సూరజ్ లతాదేవి	4. ధనరాజ్ విష్ణు

కార్యాచరణం : ఒలింపిక్స్ హాకి ఆటలో భారతదేశం వదిలి స్వర్ణ పదకం పొందిన దేశాలు మరియు స్వర్ణ పదకం పొందిన సంవత్సరాలు పట్టి చేయండి.

అధ్యాయం-4

హ్యాండ్ బార్

ఈ అధ్యాయంలో మీరు కింది అంశాలు తెలుసుకుంటారు.

ఈ హ్యాండ్బార్ ఆటగాళ్ళ పరిచయం.   **ఈ వివిధ దశలలో జరుగు పంచావళులు (పోటీలు).**

మీరు ఇదివరకే కిందటి తరగతులలో హ్యాండ్బార్ ఆట చరిత్ర, మైదాన పరిచయం, కొలతలు, ఉపకరణాల పరిచయం, సామాన్య నియమాలు, రాష్ట్ర, దేశ సాధనలు మరియు క్రీడాప్రశస్తుల గురించి అధ్యయనం చేశారు. ప్రస్తుత పారంలో హ్యాండ్బార్ ఆటయొక్క అంతర్జాతీయ ఆటగాళ్ళ పరిచయం, వివిధ దశలలో జరుగు పోటీల గురించి అధ్యయనం చేధ్వం.

అంతర్జాతీయ ఆటగాళ్ళ పరిచయం :

టాలెంట్ ద్యూషెబోవ్ (Talant Duyshebaev)

రష్యా దేశస్థైన వీరు స్వర్ణ 1992 నాటి ఒలింపిక్ పోటీల స్వార్థ పదకం విజేత జట్టు సభ్యులైనారు. ఈ పోటీలలో 47 గోల్లలతో పాటు చాలా ఎక్కువ గోల్లలు సాధించిన ఆటగాడయ్యారు. వీరు ఆ పోటీలస్వప్నపు జట్టు ఆటగాడై ఎన్నకోచిడ్డారు. ఒక సంవత్సరం తరువాత నాటి ప్రపంచ చాంపియన్ షివ్ పోటీలో స్వర్ణ పదకం గెలిచిన రష్యా జట్టు ఆటగాడు. తరువాత వీరు స్పెయిన్ దేశపు పొరసత్వం పొంది, సుమారు 10 సంవత్సరాల కాలం స్పెయిన్ జాతీయ హ్యాండ్బార్ జట్టు సభ్యుడై దేశానికి ప్రాతినిధ్యం వహించి, రెండు ఒలింపిక్ కంచు పదకాలను, యూరోపియన్ చాంపియన్ షివ్లో ఒక వెండి పదకం, ఒక కంచు పదకం సాధించాడు. ప్రపంచ చాంపియన్ షివ్ పోటీలలో ‘ఉత్తమ ఆటగాడు’ ప్రశస్తి పొందాడు.

జాకన్ రిచర్డ్సన్ (Jackson Richardson)

ప్రాన్స్ దేశపు ఆటగాడైన వీరు 2004 నాటి ఏఫెన్స్ ఒలింపిక్ పోటీల ప్రారంభాత్మవేడుకలో ప్రాన్స్ హ్యాండ్బార్ జట్టు నాయకుడైన వీరు దేశ పతాకం పట్టుకొని దేశ జట్టును ప్రతినిధించాడు. ఔంచ్ లీగ్ విజేత, అలాగే 1993 మరియు 1995 నాటి ఔంచ్ కవ్ విజేత జట్టులో సభ్యుడైనాడు.

వీరు ఛ్రాన్వ్ జాతీయ హ్యాండ్బాల్ జట్టు సభ్యుడై, నాటి బార్సీలోనా ఒలింపిక్స్‌లో కంచు పదకం పాంది, అంతర్జాతీయ హ్యాండ్బాల్ ఫెడరేషన్ యొక్క ‘ఎడాడి ఆటగాడు’ ప్రశ్నాల్లో 15 సంవత్సరాల కంటే ఎక్కువ సార్లు, ప్రపంచ గొప్ప ఆటగాడుగా గుర్తింపబడ్డారు.

డెనియల్ స్టీఫన్ (Daniel Stephan)

జర్గునీ దేశస్థుడైన వీరు 1995 నుండి జర్గున్ హ్యాండ్బాల్ జట్టు సభ్యుడయ్యారు. యూరోపియన్ హ్యాండ్బాల్ చాంపియన్ షిప్ విజేత జట్టు సభ్యుడైనారు. స్టీఫన్ 1998లో ‘విశ్వ ఎడాడి ఆటగాడిగా, నుండి “జర్గునీ ఎడాడి ఆటగాడు” ప్రశ్నాని తమ కిరీటంగా పాందాడు.

హెన్నింగ్ ఫ్రిట్ (Henning Fritz)

జర్గునీ దేశస్థుడైన వీరు వీరు జర్గున్ హ్యాండ్బాల్ జట్టు యొక్క సుప్రసిద్ధ గోల్కీపర్ అయ్యాడు. ప్రపంచ ఆటగాడు ప్రశ్నాల్లో పాందాడు. ఇది ప్రపంచ ప్రథమ గోల్కీపర్కు ఇచ్చిన ప్రశ్నా. వీరు జర్గున్ జాతీయ హ్యాండ్బాల్ జట్టు ఆటగాడయ్యారు. అదే సంవత్సరం జర్గునీ జట్టు స్వీడన్‌లో జరిగిన యూరోపియన్ చాంపియన్ షిప్‌లో ద్వీతీయ స్థానం, పోర్చుగల్‌లో జరిగిన ప్రపంచ చాంపియన్ షిప్ యొక్క ప్రథమ పోటీ జాతీయ ఆటగాడై వీరి 200వ పోటీ అయింది. వీరు జర్గునీ జట్టు యొక్క అత్యంత మహాత్మ పూర్ణ ఆటగాడయ్యారు.

మాను తెలిసుండనీ : 1928 నాటి వేనవి ఒలింపిక్ క్రీడా సమైఖ్య సమయంలో పదకొండు దేశాలు కలిసి అంతర్జాతీయ అమెరికాన్ హ్యాండ్బాల్ ఫెడరేషన్‌ను స్థాపించాయి.

ఏదైనా దశలలో జరుగు హ్యాండ్ బాల్ పోటీలు కింది విధంగా ఉంటాయి :

రాష్ట్ర స్థాయి పోటీలు

- 12 సంవత్సరాల వయో పరిమితికి లోబడిన బాల - బాలికల పోటీలు.
- 15 సంవత్సరాల వయో పరిమితికి లోబడిన బాల - బాలికల పోటీలు.
- 19 సంవత్సరాల వయో పరిమితికి లోబడిన బాల - బాలికల పోటీలు.
- పురుషుల కౌరకు అసోసియేషన్ కవ్.

జాతీయ స్థాయి పోటీలు

- సీనియర్ నేషనల్ చాంపియన్ షివ్.
- ఫెడరేషన్ కవ్
- అంతర్ వలయ (ఇంటర్ జోనల్) చాంపియన్ షివ్.

అంతర్జాతీయ పోటీలు

- సార్క్ దేశాల పోటీలు
- కామన్‌వెల్ట్ చాంపియన్ షివ్ (సీనియర్ మరియు జూనియర్ విభాగాలలో)
- ఎషియన్ చాంపియన్ షివ్
- ఎషియన్ గెమ్స్
- జూనియర్ మరియు సీనియర్ పురుషులు మరియు మహిళల పోటీలు.

I. భారీలను సరైన పదాలతో పూరీంచండి.

1. డెనియల్ స్టీఫన్ ఒకసారి ..... ప్రశ్నాల పొందారు.
2. టాలంట్ ద్యుశేబోవ్ ..... దేశ ప్రసిద్ధ హ్యాండ్బాల్ ఆటగాడు.
3. ప్రాన్స్ దేశపు ప్రసిద్ధ హ్యాండ్బాల్ ఆటగాడైన రిచర్డ్సన్ ..... ఒలంపిక్స్ స్పర్ధలో నాయకుడుగా పాల్గొన్నారు.

అభ్యాసాలు

II. కింది ప్రశ్నలకు ఒక్కొక్క వాక్యంలో సమాధానాలివ్వండి.

1. టాలెంట్ ద్యుశేబూవ్ సాధనలు రాయండి.
2. జాక్సన్ రిచర్డ్సన్ గురించి రాయండి.
3. డెనియల్ స్టీఫన్ గురించి రాయండి.
4. రాష్ట్ర స్థాయిలో జరుగు హ్యాండ్బాల్ పోటీలు ఏవి?
5. జాతీయ స్థాయిలో జరుగు హ్యాండ్బాల్ పోటీలు ఏవి?
6. ఏవైనా నాలుగు అంతర్జాతీయ స్థాయి హ్యాండ్బాల్ పోటీలను పేర్కొనండి.

కార్యాచరణ : బలింపిక్స్ లో హ్యాండ్ బాల్ ఆటలో స్వీచ్ఛ పదకం పొందిన దేశాలు మరియు స్వీచ్ఛ పదకం పొందిన సంవత్సరాలు పట్టి చేయండి.

అధ్యాయం - 5

బాస్కెట్ బాల్

ఈ అధ్యాయంలో కింది అంశాలు తెలుసుకుంటారు.

- ॥ బాస్కెట్ బాల్ ఆటగాళ్ళ పరిచయం.
- ॥ వివిధ దశలలో జరుగు పోటీలు.

రాష్ట్రియ, జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ ఆటగాళ్ళ పరిచయం
రాష్ట్రియ ఆటగాళ్ళ పరిచయం

ఎన్.వి.ఆప్యయ్

ఏరు మన దేశానికి ప్రాతినిధ్యం వహించిన మొదటి మైసూరుకు చెందిన బాస్కెట్ బాల్ క్రీడాకారుడు. మొదటి ఆసియా క్రీడలు డిల్లీ మరియు పాకిస్తాన్‌లో మాడు టెస్ట్ పోటీలు అడినారు.

జి.దిలీప్

బలింపిక్‌లో పొల్గొన్న మొట్ట మొదటి కర్మాంక బాస్కెట్ బాల్ క్రీడాకారుడు. మాస్కో బలింపిక్, నగూయ్ జపాన్‌లో జరిగిన ఆసియా బాస్కెట్ బాల్ చాంపియన్షిప్‌లో భారతదేశానికి ప్రాతినిధ్యం వహించారు .

ఆ.రాజవ్

1983 - 1995 వరకు ఏపియన్ బాస్కెట్ బాల్ చాంపియన్ షిప్‌లో మన దేశం తరఫున పాల్గొన్నాడు. ఆసియాలోని వేరె చాంపియన్షిప్‌లో భారతదేశానికి ప్రాతినిధ్యం వహించాడు. 4 సంవత్సరాలు భారతీయ బాస్కెట్ బాల్ జట్టుకు నాయకుడైనాడు.

బీ. ఎన్. గాతమ్

ఏరు కోన్ని సంవత్సరాలకాలం జానియర్ మరియు సీనియర్ బాస్కెట్ బాల్కు భారతీయ జట్టుకు నాయకుడైనాడు. 1989 మనిలాలో జరిగిన 10వ ఏపియన్ బాస్కెట్ బాల్ కాన్ఫెడ్రేషన్ (Confederation) చాంపియన్షిప్, 18 వ ఏపియన్ బాస్కెట్ బాల్ కాన్ఫెడ్రేషన్ చాంపియన్ షిఫ్ - కొరియా - సియోల్ చాంపియన్షిప్ - రియాద్ - సౌది మరియు 2003 లో సీనియర్ బాస్కెట్ బాల్ యూరప్ కప్, అంతర్జాతీయ పోటీలు, డాకా - బ్లాంగ్లాదేశ్‌లో జరిగినటువంటి పోటీలలో స్వరూపదకం పొందారు.

పురస్కారాలు :-

వీరికి కర్మాంక రాష్ట్ర పురస్కారం క్రీడా రత్న పురస్కారం, కెంపేగౌడ పురస్కారం, ఏకలవ్య పురస్కారం, 2008 - 09 హోయ్స్ పురస్కారం.

భారతీయ అటగాళ్ళ సాధనలు

గీతూ అన్న జోన్

గీతూ అన్న జోన్ కేరళ రాష్ట్రంలోని కొట్టాయం జిల్లాలో జన్మించారు. అతనికి బాల్యం నుండి క్రీడల గురించి అసక్తి. తన 11 వ ఏటనే బాసెక్స్ బాల్ ఆట ఆడటం ప్రారంభించాడు. తనకు స్పూర్ట్‌మైన అప్పటి భారతీయ జట్టుకు నాయకుడైన ఐ. వి. చేరియన్ అనుచరుడై ఆటలో ఎక్కువ శ్రద్ధ వహించి, రాష్ట్ర స్థాయి యువక్రీడలలో పాల్గొని దక్కిం మధ్యరైల్స్‌కు ఎన్నుకోబడ్డారు. గీతూ భారతదేశ ప్రప్రథమ ప్రాఫెషనల్ ఆటగాడై ఆప్స్ట్రోలియాలో పాల్గొని అక్కడ WNBL (ఉమెన్స్ నేషనల్ బాసెక్స్ బాల్ లీగ్) అభినందనలు పొంది అనేక ప్రశస్తులను పొందారు. తరువాత భారతీయ జట్టుకు నాయకత్వం వహించి భార్యల్యాండ్లో జరిగిన టోర్నోమెంట్లో పాల్గొన్నాడు. 2006లో కామన్ వెల్త్‌గేమ్స్, ఎషియన్ గేమ్స్‌లలో పాల్గొని మొట్టమొదటిసారి భారతీయ బాసెక్స్ బాల్ జట్టు అంతర్జాతీయ స్థాయిలో పాల్గొన్న కీర్తి తెచ్చి పెట్టాడు ఈ విధంగా భారతీయ రైల్స్‌ను జట్టునుండి పాల్గొని వరుసగా ఏడు సార్లు జాతీయ విజేత అయ్యాడు.

పేరుగాంచిన భారతదేశ బాసెక్స్ బాల్ క్రీడాకారులు

గురుదర్శన్ సింగ్

విశేష భృగువంశి

మ్యాజిక్ జాన్సన్ (MAGIC JHONSON)

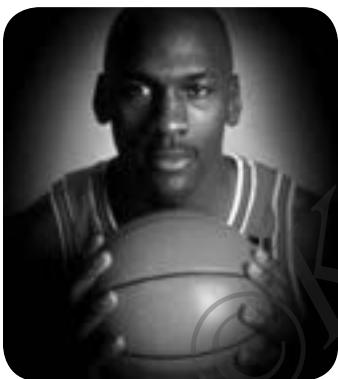

ఆర్ధ్వన్ జాన్సన్ మూలతః ల్యాన్సింగ్ (USA) 14.08.1959 లో జన్మించాడు. తమ పారశాల విద్యాభ్యాసాన్ని ఏవరెట్ పారశాలనుండి ప్రారంభించి చాలా ప్రఖ్యాత రాష్ట్ర విశ్వ విద్యాలయంనుండి పోటీచేసి లాస్ ఏంజలిస్ లేకర్స్ మరియు USA దేశ జట్టునుండి ఉత్తమ ఆటగాడై ఖ్యాతి చెందాడు. ఇతని సాధన వరుసగా తొమ్మిది సార్లు NBA ప్రథమ జట్టుగా రారాజులాగా

ఎలివాడు. పన్నెండు సార్లు సదా నక్షత్రుడు బిరుదు. (ALL TIME STAR) పొందాడు. 1999 లో జరిగిన ఒలింపిక్స్‌లో స్వర్ణ పదకాన్ని తనది చేసుకున్నాడు. NBA చరిత్రలోని 50 మంది అటగాళ్ళలో ఇతడు ఒకటిగా చేరుకున్నాడు. ఇతని ఆటను మెచ్చి MAGIC JHONSON అను బిరుదునిచ్చి గౌరవించారు.

మాకు తెలిపుండనీ : NBA - నేషనల్ బాస్కెట్ బాల్ అసాసియేషన్.

మైఫేర్ జోర్డన్ (MICHAEL JORDAN)

మైఫేర్ జఫరో జోర్డన్ 17.02.1963 న జన్మించారు. ఇతడు మూలతః భ్రాకలిన్ (మ్యాయార్డ్) కు చెందినవాడు. లాన్స్ ఉన్నత పార్శవాలలో విద్యాభ్యాసం ప్రారంభించి, చికాగో బుల్స్ జట్టునుండి పోటీచేసి, ప్రఖ్యాతి చెందాడు. ఇతని విశేషమేమనగా పోటీ సందర్భంలో బాల్ను ఊహించని విధంగా వెనుకవైపు నుండి లే ఆఫ్టో బంతిని బాస్కెట్ చేయడంలో నిష్టాత్మడైనాడు. అప్పటి నుండి తన జట్టు గెలుపు మెట్లను ఎక్కుతూ, బాస్కెట్ బాల్ ప్రపంచంలో పేరు తెచ్చాడు. ఇతడు ఎర్ బోర్డన్ వైంక్ గా మారుపేరుతో గుర్తించబడ్డాడు. ఇతని సాధన ఆరుసార్లు NBA చాంపియన్ మరియు 1990-98) రెండుసార్లు ఒలింపిక్స్ స్వర్ణపదకం పదునాలుగు సార్లు NBA వ్యక్తిగత తారగా దాఖలా చేశాడు. అన్ని వేళలా ప్రఖ్యాత చరిత్ర అటగాడిగా గుర్తించబడ్డాడు. అన్ని వేళలా ఇతనిలో గల మూడు గుణాలనగా వేగం, బలం (POWER), పీటిని ఉపయోగించుకొను కథ చివరిగా ఆటగాడై తన చివరి ఆట ప్రదర్శనను 16.04.2003న ఫిలా డాఫియలో ఇచ్చి తన బాస్కెట్ బాల్ జీవిత నివృత్తి ప్రకటించాడు.

కరీం అబ్బుల్ జబ్బార్ (LEW ALCINDOR)

కరీం అబ్బుల్ జబ్బార్ మ్యాయార్డ్ (USA) లో 16.08.1947 న జన్మించాడు. ఇతని మొదటి పేరు లూయి అల్బీండర్. పవర్ స్యారక అకాడమి నుండి తన విద్యాభ్యాసం ప్రారంభించి, జెర్సీ జట్టునుండి లోకరన్ మరియు ఎన్. బి. ఎ. జట్టు వరకూ ప్రఖ్యాతి చెందిన ఇతడు ఆ కాలపు బాస్కెట్ బాల్ యుగపురుషుడుగా మెరిశాడు. ఇతడి ఎత్తు 7.2¹¹ అడుగులు, బరువు 118.4 కె. జి.లు. దైత్యకార బాస్కెట్ బాల్ ఆటగాడైన పేరు NBA సంస్థలో అత్యధిక అంకములు

పొందిన చాలా ఉత్తమ ఆటగాడిగా ఎక్కువ ప్రశస్తులను పొందిన కీర్తి ఇతనిది. ఏ NBA ఆటగాడు కూడా వ్యక్తిగతంగా ఇన్ని ప్రశ్నస్థలు పొందలేదు. అబ్బుల్ జబ్బార్ మధ్యమ స్థానపు ఆటగాడై, ఎక్కువ దృఢకాయం, శరీర బిరు, శారీరక సామర్థ్యం కలవాడై, ఇతడు SKY HOOK, సైపుక్ అను మారుపేరుతో ప్రభాయితి చెందాడు తన 42వ ఏట పోటీలనుండి బయటి కొచ్చి, 15.05.1995న బాస్కెట్ బాల్ ఆటనుండి నివృత్తి చెందాడు.

మాను తెలిసుండనీ : ఇటీవల వికలాంగుల కౌరకు గాలి కుర్చీ సహాయంతో బాస్కెట్ బాల్ పోటీలను నిర్వహిస్తున్నారు.

అభ్యాసాలు

I. భాషీలను సరైన పదాలతో పూరించండి.

1. గీతూ అన్న జోన్ ..... జిల్లాలో జన్మించారు.
2. మైఫ్టేల్ జోర్డాన్ అడపేరు .....
3. కరీం అబ్బుల్ జబ్బార్ ..... సంస్థలో చాలా ఉత్తమ ఆటగాడు.

II. కింది ప్రశ్నలకు ఒక్క వాక్యంలో సమాధానాలివ్వండి.

1. గీతూ అన్న జోన్గారి సాధన గురించి రాయండి.
2. మ్యాజిక్ జాన్సన్కు ఎన్ని సార్లు ఎన్. బి. ఎ జట్టు ప్రథమ జట్టు అయింది?
3. మైఫ్టేల్ జోర్డాన్ సాధనలు తెల్పండి.
4. కరీం అబ్బుల్ జబ్బార్ సామర్థ్యం గురించి తెల్పండి.

కార్యాచరణం : ఒలింపిక్స్లో బాస్కెట్ బాల్ ఆటలో స్వర్ణ పదకం పొందిన దేశాలు, స్వర్ణ పదకం పొందిన సంవత్సరాలు పట్టి చేయండి.

అధ్యాయం-6

బ్యాండ్‌ప్రైవేట్ ఆఫీస్

ఈ అధ్యాయంలో మీరు కింది అంశాలు తెలుసుకుంటారు.

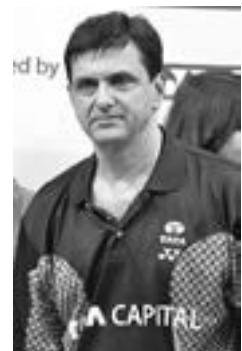
- ॥ బ్యాండ్‌ప్రైవేట్ ఆఫీస్ వరిచయం.
- ॥ వివిధ దశలలో జరుగు బ్యాండ్‌ప్రైవేట్ పోటీల పరిచయం.

మారు ఎనిమిదవ తరగతిలో బ్యాండ్‌ప్రైవేట్ ఆఫీస్ చరిత్ర, దీని మైదానం కొలతలు, వివిధ క్లైంట్ల ఉద్దేశ్యాల గురించి, ఆటకు కావలసిన ఉపకరణాల గురించి మరియు ఆట సామాన్య నియమాల గురించి తెలుసుకున్నారు. గత సంవత్సరం ఈ క్రీడలలోని తంత్రాల గురించి, మరియు మన రాష్ట్ర, దేశ సాధనలను తెలుసుకోవడంతో పాటు క్రీడా ప్రశస్తులను అభ్యాసం చేశారు.

ఈ సంవత్సరం ఈ క్రీడలో సాధించిన మన రాష్ట్రాలు, జాతీయ, అంతర్జాతీయ ప్రసిద్ధ ఆటగాళ్ళ గురించి తెలుసుకుండాం. కర్మాంగ రాష్ట్ర కొంత మంది బ్యాండ్‌ప్రైవేట్ క్రీడాకారులు జాతీయ, అంతర్జాతీయ స్థాయిలో సాధనలు చేశారు. అలాంటివారి పరిచయం చేసుకుండాం.

రాష్ట్ర ప్రసిద్ధ ఆటగాళ్ళు

ప్రకాశ్ పదుకోణే; - జూన్ 10 1955 లో బెంగళూరు లో జన్మించిన వీరిని బ్యాండ్‌ప్రైవేట్ క్రీడలో జంటల్ టైగర్ గా గుర్తింప బడ్డాడు టేన్సిన్ వింబల్టన్ సమానంగా గ్రహింప బడిన అఖిల ఇంగ్లండ్ బ్యాండ్‌ప్రైవేట్ ప్రశస్తి విజెత అయిన ప్రకాశ్ పదుకోణే ప్రథమ భారతీయుడు. అప్పటి మైదానం బ్యాండ్‌ప్రైవేట్ సంఘానికి కార్యదర్శి అయిన వీరి తంత్రి శ్రీ రమేష్ పదుకోణే ప్రకాశ్ ను బ్యాండ్‌ప్రైవేట్ క్రీడకు చిన్న వయసులోనే పరిచయం చేసాడు.

జాతీయ సీనియర్ బ్యాండ్‌ప్రైవేట్ పురస్కారం తోపాటు వీరిని అంతర్జాతీయ బ్యాండ్‌ప్రైవేట్ క్రీడకొరకు జాతీయ క్రీడా జట్టులో చెరించుకోవడమైంది. వీరు 1974 నాటి తెప్పోన్ ఆసియా క్రీడలలో కంచు పదకం పొందాడు. తరువాత అదే ఏఱాది క్రిస్ట్పు చర్చలో జరిగిన కామెన్ వెల్త్ క్రీడలలో పూర్వాంత్య పోటీలో పరాభవం చెంది నిర్గమించారు. అయితే 1978లో ఎడ్యూట్యులో జరిగిన కామెన్ వెల్త్ క్రీడలలో డెరక్ టెల్లెబాట్ వీరిని పరాభవంచెందించి, స్వర్ంపదకం సాధించాడు. తరువాత 1979లో లండన్‌కు చెందిన రాయల్ ఎల్బర్ట్ హోల్లో జరిగిన ఇంగ్లెండ్ మాస్టర్స్ చాంపియన్ షిప్సు పొందారు. అలాగే కొనసాగిన వీరు డ్యూనిష్ ముక్క మరియు స్వీడన్ ముక్క చాంపియన్ షిప్సులను 1980లో గెలుచుకున్నారు.

వీరి అఖిల ఇంగ్లండ్ చాంపియన్ షిప్ గెలుపు వీరికి ప్రపంచ ప్రథమ ర్యాంకును తెచ్చి పెట్టింది. దీనివల్లో వీరు స్వీడన్ ముక్క టోర్నోమెంట్లో రూడి హర్షోన్‌గారిని ప్రారంభ చుట్టులోనే పరాభవం చెందించాడు. ఇది అతనికి మరిచిపోలేని ఘనటన అయింది.

ప్రకావ్ పడుకోణెను భారత ప్రభుత్వం అర్జున్ పురస్కారం. మరియు పద్మశ్లేష్ పురస్కారానిచ్చి గౌరవించింది.

మిసు తెలిసుండనీ : కర్నాటకకు చెందిన ప్రకావ్ పడుకోణె ఆల్ ఇంగ్లాండ్ చాంపియన్ వివో పురస్కారం పొందిన మొట్ట మొదటి భారతీయ బ్యాడ్మింటన్ ఆటగాడు అను కీర్తిని పొందాడు.

అనుమ శ్రీధర్

బెంగళూరుకు చెందిన వీరు ఇటీవలి రోజులలో భారతీయ అత్యుత్తమ ఆటగాడిగా పరిగణించబడుతున్నాడు. వీరు, జాతీయ బ్యాడ్మింటన్ చాంపియన్ వివోను వరుసగా మూడుసార్లు గెలుచుకున్నాడు. వీరు షటీల్సు అత్యంత వేగంగా కొడతారానే (Powerful Smasher) పేరు పొందారు. వీరు 2002లో అంతర్జాతీయ స్థాయిలో అర్పణ పొంది అంతర్జాతీయ స్థాయిలో పాల్గొనడం ప్రారంభించాడు. మొదటిసారి ముప్పైయివ హంగేరి యన్ అంతర్జాతీయ కూటమిలో విజేత అయ్యాడు. మెల్బోర్నీ కామన్ వెల్ట్ క్రీడలలో కంచు పదకం గెలుచుకున్నాడు. వీరు అంతర్జాతీయ స్థాయిలో అగ్ర స్థానంలో ఉండిరి. వీరు అప్పటి అంతర్జాతీయ అగ్ర శ్రేణి ర్యాంకైన ఇండోషియాకు చెందిన టోఫిక్ హిదాయత్ను ఓడించాడు.

వీరికి కర్నాటక ప్రభుత్వం 2004లో ఏకలవ్య పురస్కారంతో గౌరవించింది. 2007లో భారత ప్రభుత్వం అర్జున్ పురస్కారంతో గౌరవించింది.

అరవింద భక్

బెంగళూరులోని ప్రకావ్ పడుకోణె అకాడమిలో తర్వీదు పొందిన అరవింద్గారు ఇప్పుడు ప్రపంచ 4వ ర్యాంక్ క్రీడాగారుడు. జాతీయ వీరాగ్రుడయ్యాడు. వీరు స్టూటిష్ బిపెన్ బ్యాడ్మింటన్ టోర్స్లో తృతీయ సీడ్ అయిన జర్గునీకి చెందిన మార్క్ జ్యోల్లర్ వీరిని 15-8; 15-7తో ఓడించి చాంపియన్ అయ్యాడు. వీరు క్యాలెడోనియా బిపెన్ బ్యాడ్మింటన్ టోర్స్లో ప్రపంచ 48వ శ్రేయాంకిత్తుడైన స్పెయిన్కు చెందిన ఎబియన్ను పరాభవం చెందించి, వీరాగ్రుడయ్యాడు. అలాగే కొనసాగినవీరు రెమ్మక్ అంతర్జాతీయ బిపెన్ టోర్స్లోని కూడా గెలుచుకున్నాడు. అరవింద భక్ డమాస్కుస్కు చెందిన సిరియన్సెట్లైట్ సరళి పోటి మరియు అమ్మాన్లో జరిగిన జోర్డాన్ ముక్క

పోటీని కూడా గెలుచుకున్నాడు. సీనియర్ ర్యాంకింగ్ పోటీలో విజేతగా నిలిచాడు. తరువాత వీరు మొట్ట మొదటిసారి ఇండియన్ లో జరిగిన జాతీయ బ్యాడ్మింటన్ చాంపియన్ షిప్లో పి.కశ్యమ్ ను పరాభవంచేసి వీరాగ్రుడయ్యాడు. గత 2011 జనవరిలో రెండవసారి పి. కశ్యప్ ను పురుషుల జాతీయ చాంపియన్ షిప్లో మరొకసారి ఓడించి వీరాగ్ర పట్టంను పొందాడు.

ప్రసిద్ధ జాతీయ అటగాళ్ళు

పుత్రుల గోపిచంద్

భారతీయ బ్యాడ్మింటన్ అటగడెన పుత్రుల గోపిచంద్ 1972 లో ఆంధ్రప్రదేశ్లో జన్మించాడు వీరు అఖిల ఇంగ్లాండ్ చాంపియన్ షిప్ ను గలిచిన ద్వితీయ భారతీయుడు. వీరు వీరు మూడుసార్లు అంతర్జాతీయ ధామన్ కవటోర్నుమెంట్లో భారతదేశానికి ప్రాతినిధ్యం వహించాడు. 1997లో జరిగిన భారతీయ గ్రాండ్ట్రై పోటీలలో వీరు ఆనేకఉత్తమ క్రీడాకారులను ఓడించి, అంతర్జాతీయ వెలుగులోకి వచ్చారు. ప్రాన్స్లో జరిగిన టోవలేన్ ఓపెన్ చాంపియన్ షిప్ ను, స్క్రూట్ లెండ్కు చెందిన స్క్రూటీష్ ముక్క చాంపియన్ షిప్ ను గెలుచుకున్నాడు 2001వ సంవత్సరం గోపిచంద్గారి జీవిత స్వృథ సంవత్సరమైంది. ఈ సందర్భంలో వీరు లండన్లో జరిగిన అఖిల ఇంగ్లాండ్ బ్యాడ్మింటన్ పురస్కారం గెలుచుకున్నాడు. వీరు ఒలింపిక్ సర్ఫపడకం విజేత ఆయిన యొండర్స్ బొసన్ పూర్వాంత్య పూర్వ (Quarter-finals) చుట్టూలోను, ప్రపంచ నెం.1 ఆయిన పీటర్ గేడ్ పూర్వాంత్య (Semi-final) పోటీలో ఓడించాడు. చివరకు అంతిమ చుట్టూలో చైనాకు చెందిన చెవ్సోంగ్ ను 15-12, 15-06తో ఓడించి, ఈ పురస్కారాన్ని గెలుచుకున్నాడు.

బ్యాడ్మింటన్ క్రీడలో వీరి వరుస సాధనలకు 1999లో భారత ప్రభుత్వం ‘అర్జున్ పురస్కారం’ ఇచ్చి గౌరవించింది. 2001లో ‘రాజీవ్ ఫేలర్స్’ మరియు 2005లో ‘పద్మశ్లో పురస్కారం’ ఇచ్చి గౌరవించింది.

పి.వి. సింధు : పి.వి. సింధు ఆంధ్రప్రదేశ్ లో 5.7.1995 లో జన్మించారు బ్రెజిల్లో జరిగిన బలమిక్ క్రిడా కూటమ్లో వెండి పథకం గెలవడం వీరి ఆత్మస్వ సాధనమైయున్నది దానితోబాటు వారు ఆనేక జాతీయ అంతర్జాతీయ ప్రశస్తులను పొందియున్నారు. 2013 లో ఆర్జున్ ప్రశ్ని, 2015 లో పద్మశ్లో ప్రశ్ని మరియు 2016 లో రాజీవ్ గాంధి కేల్ రత్న ప్రశ్నిని వారికి ఇచ్చారు ఇండోనెపియ ఇండర్ నాషనల్, మకాపు ఒపన్, మలేషియా మాసర్స్, చైనా ఒపన్ పంద్యాలలో వీరు జయశీలియైరి. కామన్ వెల్ క్రిడా కూటమిలో ఒక కంచు మరియు ఒక బంగారు పదకాన్ని గెలుచుకొన్నారు.

సైనా నెహ్వోల్

17.03.1990లో హర్యానాలోని హిస్పూర్లో జనించిన వీరు భారతీయ బ్యాడ్మింటన్ యొక్క ‘ఫేర్లరత్తు’ అయ్యరు. సైనాగారు 19 సంవత్సరాలలో పు విభాగంలో జాతీయ చాంపియన్ అయింది. ఈమె ఏషియన్ సెట్లైట్ బ్యాడ్మింటన్ ప్రశస్తిని వరుసగా రెండు సార్లు గెలుచుకోవడంతో పాటు భారతీయ బ్యాడ్మింటన్లో చరిత్ర సృష్టించింది. ఈమె ఫిలిప్పీస్ బిపెన్ పోటీలలో 8వ శ్రేయాంకిత క్రీడాకారినిగా ప్రారంభించి అనేక అగ్ర శ్రేయాంకిత క్రీడాకారిణులను ఓడించి ప్రశస్తులు పొందారు. తరువాత 2006లో ప్రపంచ బ్యాడ్మింటన్ ఫేడరేషన్ చాంపియన్ షిప్లో చైనాకు చెందిన వాంగ్ యియహోన్ చేతిలో పరాభవం చెంది, ద్వీతీయ స్థానం పొందింది. తరువాత ఇదే పోటీలలో జపాన్కు చెందిన సయాకా సాటోను 21-09, 21-08 అంకములతో ఓడించి ప్రశస్తి పొందింది. ఈమెను అత్యంత ఆశాదాయక కారణిగా గుర్తించడమైంది. సైనాను ప్రకాశ్ పడుకోణె మరియు పుల్లైల గోవిచంద్ లకు సరిసమానంగా గుర్తించడమైనది ఈమె ప్రపంచ బ్యాడ్మింటన్ ఫేడరేషన్ యొక్క సూపర్ సిరిస్ ప్రశస్తిని గెలిచిన ప్రథమ భారతీయ మహిళ. ఈ ప్రశస్తి పొందునప్పుడు ఈమె చైనాకు చెందిన వాంగ్ లిన్ ను 12-12, 21-18 మరియు 21-09 తో ఓడించింది. 2009 ఆగష్ట్ లో ఈమెకు భారత ప్రభుత్వం అర్థున్ పురస్కారానిచ్చి గౌరవించింది అలాగే పద్మశ్లో ప్రశస్తినిచ్చి గౌరవించింది. తరువాత క్రీడాక్లేంటిలో అత్యంత ప్రశస్తి అయిన రాజీవ్ గాంధి ఫేర్లరత్తు ప్రశస్తినిచ్చి గౌరవించింది. నుండి ఈమెకు చెందిన వాంగ్ న్యూ చ్యాన్ అంకములతో ఓడించి డిలీలో జరిగిన కామన్సెల్ట్ క్రీడల స్వర్ణ పదకం గెలువడంతో పాటు భారతీయ బ్యాడ్మింటన్లు చరిత్ర సృష్టించింది.

జ్యోతి గుత్తు

07.09.1983 నుహైదరాబాద్లో జన్మించిన ఈమె చిన్న వయస్సునుండి బ్యాండ్మింటన్ అడటం ప్రారంభించింది. ఆమె ఉబేర్ కప్ క్రీడా కూటమిలో పాల్గొనడంతో పాటు అంతర్జాతీయ బ్యాడ్మింటన్ రంగంలో చేరినారు. వీరు 2004-06లో భారతీయ ఏషియన్ సెట్లైట్ టోర్మెంట్లో సెమిఫైనల్కు చేరారు 2004లో స్క్రోటిష్ అంతర్జాతీయ టోర్మెంట్ మరియు 40వ ఫోర్ముగీస్ బ్యాడ్మింటన్ చాంపియన్ షిప్ యొక్క చివరి ఫుట్టాన్ని

చేరుకున్నారు. ఆమె సైల్బన్ బ్యాడిమింటన్ అంతర్జాతీయ ప్రశస్తి గెలుచుకుంది. అదే ఏడాడి పాకిస్తాన్ అంతర్జాతీయ ఆహోన మరియు భారతీయ అంతర్జాతీయ ఆహోన ప్రశస్తులను గెలుచుకుంది. తరువాత నేపాల్ అంతర్జాతీయ ప్రశస్తి మరియు డబ్ బిపెన్ గ్రాండ్ ఫ్రీ ప్రశస్తులను మహిళల జంట విభాగాలలో గెలుచుకుంది. భారత ప్రభుత్వం ఈమెకు అర్పించి గొరవించింది.

అపర్షా పోపట్

18.01.1978న ముంబాయిలో గుజరాతి దంపతులకు జన్మించిన ఈమె 1989లో జాతీయ 12 నం వత్సరాలలో పు వీల్లల కొరకు నిర్వహించు బ్యాడిమింటన్ జాతీయ ప్రశస్తి గెలుచుకుంది. వీరికి ప్రథమ జాతీయ సీనియర్ ప్రశస్తి వచ్చింది. తరువాత కూడా సీనియర్ జాతీయ ప్రశస్తిని వరుసగా తొమ్మిది సార్లు గెలుచుకొని మహిళల విభాగంలో రికార్డు సృష్టించింది.

అపర్షా పోపట్ అంతర్జాతీయ రంగంలో తనకు వెనుకటి వారికంటే ఉత్తమ బ్యాడిమింటన్ అటగార్టె అయింది. ఈమె డెన్యూర్కులో జరిగిన ప్రపంచ జూనియర్ బ్యాడిమింటన్ పోటీలలో పాల్గొని రజత పదకం పొందారు. తరువాత మళ్ళీ కొలాలంపూర్ లో జరిగిన కామన్ వెల్ట్ క్రీడలలో రజత పదకం పొందారు. అదే ఏడాడి ఈమె భైంచ్ బిపెన్ పోటీలలో ప్రశస్తి గెలుచుకున్న ప్రథమ భారతీయ మహిళగా గుర్తింపబడింది. 2002 నాటి మాంచెస్టర్ కామన్ వెల్ట్ క్రీడలలో కంచు పదకం పొందారు.

ఈమెను కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రతిష్ఠాత్మక అర్పన్ ప్రశస్తి నిచ్చి గొరవించింది. ఈమె కామన్ వెల్ట్ క్రీడలలోని అపూర్వ సాధనను గమనించిన కర్నాటక మరియు మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు కూడా సత్కరించాయి.

అంతర్జాతీయ ఆటగాళ్ళు

చెన్నిరును

చెన్నాకు చెందిన హైబెయి ప్రాంతంలోని హండాంవ్ లో 10.01.1986 లో జన్మించిన వీరు ప్రపంచ ఆరవ శ్రేయాంకిత బ్యాండిమింటన్ ఆటగాడయ్యారు.

ఎషియన్ జూనియర్ చాంపియన్ షివ్ గెలుచుకున్న వీరు ప్రపంచ ఆటగాడైనాడు. వీరు

ఇప్పటివరకు పోలిష్ ఒపెన్, ఫ్రాంచ్ ఒపెన్, స్వీస్ ఒపెన్ (2007) మరియు ప్రతిష్టాత్మక అభిలఃంగ్లాండ్ ఒపెన్ (2008) పోటీల ప్రశస్తులను పొందాడు.

వీరు అభిలఃంగ్లాండ్ ఒపెన్ పోటీ ప్రశస్తి కొరకు తమ జట్టు సభ్యుడు వెనుకటి చాంపియన్ ప్రవంచ అగ్రక్రీడాకారుడైన లన్డాన్గారినే ఓడించాడు. అయితే అదే ఏడాది బీజింగ్ బలింపిక్ క్రీడలలో అదే లిన్డాన్ చేతిలో పూర్వంత్య పోటీలో పరాభవం చెంది, కంచు పదకంతో తృప్తి చెందాల్సి వచ్చింది. వీరు మరియు 2008 నాటి ధామన్ కవ్ కొరకు చైనా జట్టు సభ్యుడైనారు. భారతదేశంలోని ప్రాదరాబాద్లో నిర్వహించబడిన నాటి ప్రవంచ చాంపియన్ షిప్లో లిన్డాన్ చేతిలో పరాభవం చెంది ద్వీతీయ స్థానం పొందారు.

విల్స్ స్వీస్ ఒపెన్ పోటీలో అగ్ర ప్రశస్తిని పొందారు. తరువాత కౌలాలంపూర్లో జరిగిన ధామన్ కవ్ లో కూడా ఇండోనేషియాకు చెందిన స్టేమన్ స్వాంచోనోను ఓడించి అగ్రస్థానం పొందారు. తరువాత ప్యాగ్రిన్స్ లో జరిగిన ప్రవంచ చాంపియన్ షిప్లో వ్యక్తిగత స్వర్ణపదకం పొందాడు. చైనాకు చెందిన గు అంగ్జోలో జరిగిన ఏషియన్ క్రీడలలో దక్కిణ కౌరియాకు చెందిన శూంన్ వాన్ హొను ఓడించి స్వర్ణ పదకం పొందాడు.

మరియు క్రిస్టిన్ యులియాంటి

02.06.1985 న టుబాన్లో జన్మించిన వీరు ఇండోనేషియాకు చెందిన మహిళా బ్యాడ్మింటన్ క్రీడాకారిణి. ప్రశ్నతం ఈమె అంతర్జాతీయ శ్రేయాంక ర్యాంక్ పట్టిలో 30 స్థానంలో ఉన్నారు. ఉబేర్కవ్ కూటమిలో మరియు తమ జట్టును ఉపాంత్యపోటి వరకు రావడంలో విజయం సాధించారు. అదే ఏడాది ఇండోనేషియా యొక్క ఒపెన్ పోటీల ఉపాంత్య పోటీలో క్రిస్టిన్ చైనాయొక్క ద్వీతీయ శ్రేయాంకిత క్రీడాకారిణి అయిన రుఖ్యాంగ్ నింగ్మ ఓడించి అందరిని ఆశ్చర్యపరచింది. అయితే అంతిమ పోరులో అదే చైనాకు చెందిన రుఖ్యాలిన్ ము ఓడించడంలో విఫలమైంది. ఈ అంతిమ పోటీ ఒక గంట పదహాదు నిమిషాల వరకు జరిగింది. ఈ పోటీలో రుఖ్యాలిన్ కూడా ఎక్కువ విత్రాంతి తీసుకోవడానికి జరిమానా చెల్లించాల్సి వచ్చింది. 2008నాటి బీజింగ్ బలింపిక్ క్రీడలలో మరియు క్రిస్టిన్ చైనాకు చెందిన లూ ల్యాన్ను 21-11, 13-21, 15-21 తో ఓడించి కంచు పదకం పొందారు.

వివిధ దశలలో జరుగు బ్యాండ్యూంటన్ పోటీలు

అంతర్జాతీయ పోటీలు

థామస్ కప్ (Thomas Cup)

దీనిని సామాన్యంగా ప్రపంచ పురుషుల జట్టు చాంపియన్ షిప్సగా పిలుస్తారు. ప్రపంచ బ్యాండ్యూంటన్ ఫెడరేషన్ సబ్యూట్ దేశాల పురుష జట్టు ఈ టోర్నోలో పాల్గొంటాయి. 1948-49లో ప్రారంభమైనప్పుడు, ఈ పోటీలు మూడు సంవత్సరాల కొకసారి జరిగేవి. 1982లో ఈ నియమాన్ని మార్చినప్పటి నుండి ప్రతి రెండు సంవత్సరాల కొకసారి ఈ పోటీలు నిర్వహించబడుతున్నాయి. ఇదే సందర్భంలో దీనిని నిర్వహించు దేశంలోనే పురుషులు కౌరకు ఉబేర్ కప్ టోర్నోని కూడా నిర్వహించ బడుతుంది. అప్పటి నుండి ఇప్పటివరకు ఈ రెండు పోటీలు వివిధ దశలలో ఎక కాలంలో జరుగుతున్నాయి.

ఇదివరకు జరిగిన మొత్తం ఇరవై ఆరు థామస్ కప్ టోర్నోలలో కేవలం మూడు దేశాలు ఈ కప్ ను గెలుచుకున్నాయి. వీటిలో ఇండోనేషియా అత్యంత విజయవంత దేశమై పదమూడు సార్లు ఈ కప్ ను గెలుచుకుంది. 1982లో పాల్గొనడానికి ప్రారంభించిన చైనా దీనిని ఎనిమిది సార్లు గెలుచుకుంది. మలేషియా ఐదు ప్రశస్తులతో తృతీయ స్థానంలో ఉంది.

థామస్ కప్, ఉబేర్ కప్ టోర్నోలు అఖిల ఇంగ్లాండ్ బిపన్ చాంపియన్ షిప్ మరియు BWF ప్రపంచ చాంపియన్ షిప్లకంటే ఎక్కువ జనప్రియం పొంది, ఎక్కువ ప్రతిష్టాత్మకం అవుచున్నాయి.

ఉబేర్ కప్ (Uber Cup)

దీనిని సామాన్యంగా ప్రపంచ మహిళాజట్టు చాంపియన్ షిప్గా పిలుస్తారు. ప్రపంచ బ్యాండ్యూంటన్ ఫెడరేషన్ సబ్యూట్ దేశాల మహిళా జట్టు ఈ టోర్నోలో పాల్గొంటాయి. 1956-57లో ప్రారంభమైనప్పుడు ఈ టోర్నోలను ప్రతి మూడు సంవత్సరాల కొకసారి నిర్వహించేవారు. 1984 నుండి ఈ టోర్నో ప్రతి రెండు సంవత్సరాలకొకసారి నుండి పురుషుల చాంపియన్షిప్ సందర్భంలోనే జరుగుతాయి. బ్రిటిష్ మహిళా బ్యాండ్యూంటన్ క్రీడాకారిణి అయిన బెట్టి ఉబేర్ 1950లో పురుషుల కౌరకు చాంపియన్షిప్ ఉన్నట్టుగా మహిళలకు కూడా పోటీ ఒకటి ఉండాలనే విచారాన్ని ముందుంచుకొన్న దానికోసం వారి పేరుమాదనే ఈ కప్ పెట్టారు.

ఈ టోర్పీ ధామన్ కవ్లాగనే జరుగుతుంది. ఇప్పటి వరకు జరిగిన ఇరవై రెండు టోర్పుమెంటులలో పదకొండు ప్రశస్తులను గెలుచుకొన్న చ్చెనా అత్యంత విజయవంత దేశం. పదు సార్లు గెలుచుకున్న జపాన్ ద్వీతీయ స్థానం, ఇండోనేషియా మరియు అమెరికా దేశాలు ఒక్కొక్కటి మూడుసార్లు గెలుచుకొని తృతీయ స్థానంలో ఉన్నాయి.

అఖిల ఇంగ్లాండ్ ఛపెన్ చాంపియన్ షిప్ (All England Open Championship)

ఇది అత్యంత పాత, ప్రతిష్టాత్మక టోర్పీ. 1898లో మొట్ట మొదటిసారి విజయవంతంగా నిర్వహించబడిన ఈ టోర్పీ ప్రతి సంవత్సరం జరుగుతుంది మొదటి పోటీలు పురుషులు, మహిళలు మరియు మిశన్ మద్యయ (జంటల) పోటీ అయింది. తరువాత మరుసటి ఏడాడి నుండి మరుమాలు, మహిళల వ్యక్తిగల విభాగాలలో కూడా పోటీలను ప్రారంభించారు. మొదటి మూడు టోర్పుమెంటులను ది బిప్పన్ ఇంగ్లీష్ చాంపియన్ షిప్గా పిలిచేవారు. ఈ టోర్పీలను అనధికృత ప్రపంచ చాంపియన్ షిప్గానే పరిగణించేవారు. 1981 తరువాత యొనెక్స్ కంపెనివారు ఈ టోర్పుమెంటులను ప్రాయోజితం చేస్తున్నారు. 1915 మరియు 1919లో ప్రపంచ యుద్ధ కారణాలతో ఈ టోర్పుమెంట్లు జరుగలేదు.

BWF ప్రపంచ చాంపియన్ షిప్ (BWF World Championship)

మొదట దీనిని ఐబిఎఫ్ ప్రపంచ చాంపియన్ షిప్గా పిలిచేవారు. ప్రపంచంలోని ఉత్సాహ బ్యాడ్మింటన్ అటగాళ్ళను సత్కరించడానికి బ్యాడ్మింటన్ ప్రపంచ ఫెడరేషన్వారు ఈ పోటీలు నిర్వహిస్తున్నారు. ఈ పోటీలు 1977లో ప్రారంభమైనాయి 1983 వరకు వీటిని ప్రతి మూడు సంవత్సరాల కొకసారి నిర్వహించేవారు. 1985 నుండి 2005 వరకు దీనిని ప్రతి రెండు సంవత్సరాల కొకసారి నిర్వహించేవారు. 2006 నుండి ఎక్కువ సంఖ్యలో ఆటగాళ్ళను సత్కరించడానికి దీనిని ప్రతి సంవత్సరం నిర్వహించబడుతోంది. అయితే ప్రతి ఒక్కింపిక్ సంవత్సరంలో దీనిని నిర్వహించరు.

ప్రధాన జాతీయ బ్యాడ్మింటన్ టోర్పుమెంట్లు:

అఖిల భారత బ్యాడ్మింటన్ టోర్పుమెంట్

అఖిల భారత సీనియర్ మేజర్ ర్యాంకింగ్ బ్యాడ్మింటన్ టోర్పుమెంట్

అఖిల భారత జూనియర్ మేజర్ ర్యాంకింగ్ బ్యాడ్మింటన్ టోర్పుమెంట్

అఖిల భారత జూనియర్ ర్యాంకింగ్ బ్యాడ్మింటన్ టోర్పుమెంట్

ఉచి అఖిల భారత సబ్ - జూనియర్ మేజర్ ర్యాంకింగ్ బ్యాడ్మింటన్

అఖిల భారత జూనియర్ ర్యాంకింగ్ బ్యాడ్మింటన్ టోర్పుమెంట్

అభ్యాసాలు

I. భారీలను పూరించండి.

- 1) ధామన్ కవ్ పోటీలోని చివరి దశలో _____ జట్లు పాల్గొంటాయి.
- 2) ఇప్పటి వరకు ధామన్ కవ్ _____ టోర్మీలు జరిగాయి.
- 3) అఖిల ఇంగ్లాండ్ ఒపన్ చాంపియన్ షిఫ్ లో _____ తో పిలువబడేది.
- 6) BWF ప్రపంచ చాంపియన్ షిఫ్ ను _____ తో పిలువ బడేది.

II. కింది ప్రశ్నలకు ఒక వాక్యంతో సమాధానమివ్వండి.

- 1) ప్రకాశ్ పడుకోణె ఏమని గుర్తింపబడ్డారు?
- 2) అనుప శ్రీధర్ దేనిలో ప్రఖ్యాతి చెందారు?
- 3) అరవింద భట్ ఏ లైయాంకిటుడు?
- 4) పుల్లెల గోపిచంద్ జన్మనలం, తేది తెల్పండి.
- 5) సైనా సెప్పుల్ కు ఏ ప్రశస్తి లభించింది?
- 6) అపర్సాపట్ ఏ ప్రశస్తిని గెలచి, మహిళల విభాగంలో రికార్డు చేసింది?
- 7) ధామన్ కవ్ ను ఏమని పిలుస్తారు?
- 8) ఉబెర్ కవ్ ను ఏమని పిలుస్తారు?

కార్యాచరణం : బ్యాడ్జీంట్ మైదానం మాదరీని లభ్యమగు పరికరాలు ఉపయోగించి తయారు చేయండి.

మికు తెలుసుండపే

క్రికెట్ ఆ టు భారత దెశం లో అత్యంత ప్రసిద్ధి చేందిన ఆట. మన దేశానికి చేందిన చాలా మంది దిగ్గజాలు జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ స్థాయిలో వెలిగారు. కర్నాటక రాష్ట్రం చాలా మంది క్రికెట్ ఆటగాళ్ళను భారతీయ జెట్టుకు ఇచ్చింది. అందులో ముఖ్యంగా జి.ఐ.ఎస్. ప్రసన్సు, బి.ఎస్. చంద్రశేఖర్ జి.ఆర్. విశ్వనాథ్, జావగల్ శ్రీనాథ్, అనిల్ కుంచ్చు, రాహుల్ ద్రావిడ్, వేంకటేశ్ ప్రసాద్, గారి సేవలో అపారమైనవి భారతదేశం టెస్ట్ క్రికెట్ ఏక దిన క్రికెట్ మరియు టీ 20 క్రికెట్ లో అంతర్జాతీయ కీర్తి పోందిన కర్నాటక ఆటగాళ్ళ పాత్ర ముఖ్యమైనది అనిల్ కుంచ్చు మరియు రాహుల్ ద్రావిడ్ చాలా పంచములో భారతీయ జెట్టును ముందుకు నడిపించారు.

అధ్యోయిక

అధ్యాయం -7

హర్డ్ పరుగులు (Hurdle Race)

ఈ అధ్యాయంలో మీరు కింది అంశాలు తెలుసుకుంటారు.

- ॥ హర్డ్ నిర్మణం   ॥ వివిధ పోటీల వివరాలు, నియమాలు
- ॥ అంతర్జాతీయ క్రీడాకార పరిచయం మరియు నమోదులు

ఇది పరుగు పండింలలో వచ్చే ఒక పోటీ సామాన్యంగా విస్తారమైన, పొడవాటి కాళ్ళుగల శరీరం గలవారు ఈ పోటీలలో పాల్గొనవచ్చు.

1) హర్డ్ నిర్మణం (Construction) :

ఈ హర్డ్ ను లోహం లేదా ఇతర స్టేన్ వస్తువుతో నిర్మించేస్తారు. దీని తుది అడ్డ పట్టిని కొయ్య లేదా ఇతర స్టేన్ వస్తువుతో చేయబడుతుంది. ఈ హర్డ్ రెండు కాళ్ళు మరియు స్తంభాల ఆధారంగా ఒక ధీర్ఘ చతురస్రాకార చదరంగా ఉంటుంది. ఒకటిండు అడ్డ పట్టిలను అలవరచి ఎక్కువ భద్రత ఒదిగించబడి ఉంటుంది. ఈ హర్డ్ ఎత్తును ఎక్కువ లేదా తక్కువ చేయునట్లుంటుంది.

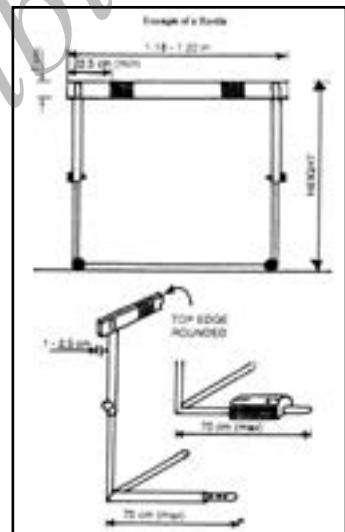
2) హర్డ్ వెడల్పు 1.18 మీ - 1.20 మీ.

హర్డ్ పాదపు గరిష్ట పాదపు - 70 సెం. మీ.

హర్డ్ మొత్తం బరువు 10 కి. గ్రాం. కంటే తక్కువ ఉండరాదు.

హర్డ్ అడ్డపట్టి వెడల్పు 7 సెం. మీ ఉంటుంది. అడ్డపట్టి మందం 1 నుండి 2.5 సెం. మీ. ఉండాలి. ఈ అడ్డ పట్టి తుదులను హర్డ్ యొక్క స్తంభాలకు భద్రంగా నాటాలి / బిగించాలి.

- 3) అడ్డపట్టికి తెలుపు మరియు నలుపు పట్టి వేయాలి. తెలుపురంగు కనిష్ఠం 22.5 సెం. మీ. వెడల్పు ఉండునట్లు పట్టి రెండు చివరలలో ఉండాలి.
- 4) ప్రతి హర్డ్ ను ఓటిలో పెట్టునప్పుడు దాని పాదాలు పోటీదారుడి ప్రవేశపు రెండు ప్రక్కల ఉండాలి.

వివిధ రకాల పోటీల వివరాలు

వయోవగ్గం	పోటీ	హర్డిల్స్ మెడల్స్ పాడవు	హర్డిల్స్ సంఖ్య	ప్రారంభ గీత నుండి 1వ హర్డిల్స్ మధ్య అంతరం	రెండు హర్డిల్స్ మధ్య అంతరం	చివరి హర్డిల్స్ నుండి ముగింపు గీత మధ్య అంతరం
పురుషులకు	110 మిం.	1.067 మిం.	10	13.72 మిం.	9.14 మిం.	14.02 మిం.
17 సంవత్సరాలలోపు బాలురకు	110 మిం.	0.914 మిం.	10	13.72 మిం.	9.14 మిం.	14.02 మిం.
పురుషులకు	400 మిం.	0.914 మిం.	10	45 మిం.	35 మిం.	40 మిం.
మహిళలకు	100 మిం.	0.84 మిం.	10	13 మిం.	8.50 మిం.	10.50 మిం.
17 సంవత్సరాల లోపుబాలురకు	100 మిం.	0.762 మిం.	10	13 మిం.	8.50 మిం.	10.50 మిం.
మహిళలు మరియు అన్ని వరాల బాలీకలకు	400 మిం.	0.762 మిం.	10	45 మిం.	35 మిం.	40 మిం.
14 సంవత్సరాల బాల - బాలీకలకు	80 మిం.	0.762 మిం.	8	12 మిం.	8 మిం.	12 మిం.

మాకు తెలిసుండనీ : హర్డిల్స్ పరుగు పోటీలను కింద చూపిన వర్గాలలో నిర్వహించాలి. 80 మిం, 100 మిం, 110 మిం, 400 మిం.

నియమాలు :

- 1) ఒట్టిలో పరుగెత్తు పరుగుకారులందరూ మొదటి నుండి చివరి వరకు తమ ఒట్టిలోనే హర్డిల్స్ పైన ఎగిరి పరుగెత్తాలి.
- 2) ఏ పోటీదారుడైనా కింద వివరించిన ఏదైనా నియమాన్ని ఉఱింఫుస్తే, ఆ పోటీదారున్ని అనర్పాన్ని చేస్తారు.

- ಅ) ಹಾಡ್ಲರ್ಸನು ಎಗರಿ ವೆಶ್ವನಿಚ್,
 ಅ) ಹಾಡ್ಲರ್ಸನು ದಾಟುಕೊನಿ ವೆಶ್ವ ಸಂದರ್ಭಂಲೋ ತಲ ಕಾಳ್ಜುನು ಅಡ್ಡಪಟ್ಟಿ ಯೊಕ್ಕ ಸಮಸ್ಯಾಯ ಕಿಂದ ತಾತಿತೆ, ಸೈಡ್ ಹಾಡ್ಲರ್ಸ್ ಚೇಸ್ ಮರಿಯು ಹಾಡ್ಲರ್ಸನು ಚೇತುಲತ್ತೋ ಲೆಡಾ ಕಾಲಿತೋ ಉದ್ದೇಶ ಪೂರ್ವಕಂಗಾ ಪಡೆಸ್ತೇ ಅನರ್ಪಣ್ಣನಿ ಚೇಸ್ತಾರು.

ವಿ. ಟಿ ಉಷಾ

ವಿ. ಟಿ. ಉಷಾ ಗಾರಿ ಪೂರ್ತಿಪೇರು ಪಿಳವುತ್ತ ಕಂಡಿ ತೆಕ್ಕೆ ಪರಂಬಿಲ್ ಉಷಾ ಶಾಮೆನು 'ಪಯೋಳಿ ಎನ್‌ಪ್ರೆಸ್' ಪೇರುತೋ ಕೂಡಾ ಪಿಲುಸ್ತಾರು. ಉಷಾ 27. 06. 1964ಲೋ ಕೆರಳಲೋನಿ ಪಯೋಳಿ ಕೋಜಿ ಕೋಡ್ ಜಿಲ್ಲಾಲೋ ಜನ್ಮಿಂಚಾರು. ವಿ. ಟಿ ಉಷಾ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕ್ರೀಡಾ ಕಾರಿಣಿ. ಅಮೆನು 'ಕ್ರೀನ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ ಮರಿಯು ಫೀಲ್ಡ್' ಅನಿ ಪಿಲುಸ್ತಾರು. 1976 ಲೋ ಕೆರಳ ಪ್ರಭುತ್ವಂ ಪ್ರಾರಂಭಿಂಬಿನ ಮಹಿಳಾ ಕ್ರೀಡಾಶಾಲಲೋ ಚೇರಿಂದಿ. ಈಮೆ 1979 ನುಂಡಿ ಕ್ರೀಡಲಲೋ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಂ ಪ್ರಾರಂಭಿಂಚಾರು. ಪ್ರಸ್ತುತಂ ಉಷಾ ರೈಲ್ವೇ ಉದ್ಯೋಗಿಯೈ ನಾ, 'ಉಷಾ ಸೂಕ್ತ ಆಫ್ ಅಡ್ಡೆಟೆಕ್ನಿಕ್ಸ್' ನು ಕೆರಳಲೋ ನಡುವುತ್ತಾರು.

ಕ್ರೀಡಾ ಸಾಧನಲು

ಉಷಾ ನೇರವಲ್ ಸೂಕ್ತ ಆಫ್ ಗೆಮ್ಸ್‌ಲೋ ಪಾಲ್‌ನ್ನಪುಡು ಓ. ಯಂ. ನಂಬಿಯಾರ್ ಅಮೆ ಪ್ರತಿಭನು ಗುರ್ತಿಂಬಿ, ಅಮೆಕು ಕೋಚ್‌ಗಾ ಕ್ರೀಡಾ ಜೀವನಂ ಪೂರ್ತಿ ತರ್ಥಾದು ಇಚ್ಛಾರು. ಮಾಸ್ಟ್ ಬಲಿಂಪಿಕ್ಸ್‌ಲೋ ಅಮೆ ಸಾಧನ ಚಾರಿತಂಚಾರು. ನ್ಯಾಡಿಲ್ಲ್‌ಲೋನಿ ಏಷ್ಯಾಡ್ ಕ್ರೀಡಾ ಕೂಟಮಿಲ್‌ 100 ಮಿ. ಮರಿಯು 200 ಮಿ. ಲಲ್‌ ವೆಂಡಿ ಪದಕಂ ಸಾಧಿಂಚಾರು. ಕರಾಚಿಲ್‌ ಜರಿಗಿನ ಏಷಿಯನ್ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ ಮರಿಯು ಫೀಲ್ಡ್ ಚಾರಿತಂ ವೀವಲ್‌ 400 ಮಿ. ಲಲ್‌ ಕ್ರೊತ್ತ ನಮೋದುತೋಪಾಟು

ಸ್ವರ್ಪದಕಂ ಸಾಧಿಂಬಿಂದಿ. ಉಷಾ 13 ಸ್ವರ್ಪದಕಾಲನು ಎ. ಟಿ. ಎಫ್ ಕ್ರೀಡಾ ಕೂಟಮಿಲ್‌ ಸಾಧಿಂಚಾರು. ಲಾನ್ ಏಂಜಿಲ್ಸ್ ಬಲಿಂಪಿಕ್ ಯೊಕ್ಕ 400 ಮಿ. ಹಾಡ್ಲರ್ಸ್ ಪಾಟೀಲ್‌ ಸೆಮಿ ಪ್ರೈನಲ್‌ಲೋ ಮೊದಲಿದಾನಿಗಾ ಪರುಗುನು ಮುಗಿಂಚಾರು. ಅಯಿತೆ ಚಿವರಿ ದಶಲ್‌ ನಾಲ್ಕುವ ಸ್ಥಾನಂ ಪಾಂದಿಂದಿ. 10 ವ ಏಷಿಯನ್ ಗೆಮ್ಸ್

సియోల్లో నిర్వహించారు. అందులో వి. టి. ఉషా నాలుగు స్వర్ణపదకాలు, ఒక వెండి పదకాన్ని త్రాయ్క మరియు ఫీల్డ్ పోటీలలో పొందారు. ఆమె ఐదు స్వర్ణపదకాలను ఏషియన్ గేమ్స్‌లో పాల్గొన్న, పోటీలన్నింటిలో క్రొత్త రికార్డు సృష్టించారు.

జకార్తాలో జరిగిన 1985 లో వె ఏషియన్ త్రాయ్క మరియు ఫీల్డ్ చాంపియన్ షివ్‌లో 100 మీమా, 200 మీమా, 400 మీమా, మరియు 400 మీమా. హర్డ్‌ల్స్‌లో మరియు 4×400 మీమా. రిలే అడే విధంగా 4×100 మీమా. రిలేలో కంచు పదకాలు సాధించారు. 6 పదకాలను ఒకే అంతర్జాతీయ క్రీడా కూటమిలో మహిళ సాధించిన ఎక్కువ స్వర్ణపదకాలు ఇవే. ఇది ఇప్పుడు కూడా రికార్డు అయింది. ఉషా 101 అంతర్జాతీయ పదకాలు పొందారు.

పురస్కారాలు, సత్కారాలు :

1984 లో పద్మశిల్ప మరియు అర్జున్ ప్రశస్తులు

1985 లో జకార్తా అధ్యోటిక్ క్రీడా కూటమిలో అత్యుత్తమ మహిళా క్రీడాకారిణి.

1984 నుండి 1987 వరకు ఆసియాలోని అత్యుత్తమ క్రీడాకారిణి

ఉత్తమ రైల్య్ క్రీడాకారులకు ఇచ్చే మార్ధల్ టిటో ప్రశస్తి

సియోల్ ఏషియన్ గేమ్స్ ఉత్తమ అధీక్షట్ అధిధాన్ ‘గోల్డ్‌న్ షో’ ప్రశస్తి

30 సార్లు అంతర్జాతీయ ప్రశస్తి

కేరళ క్రీడా జర్నలిష్ట్ ప్రశస్తి

ఉత్తమ అధీక్షట్ వరల్డ్ ట్రోఫి.

జూన్ అక్స్ బువ

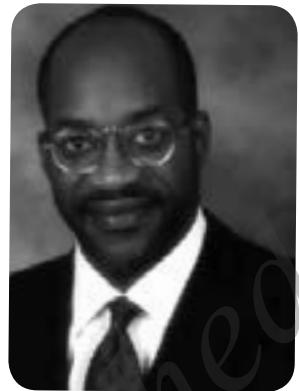
24 సంవత్సరాల ఉగాండాకు చెందిన పోలీస్ కాన్సెబర్ జూన్ అక్స్ బువ 400 మీమా. హర్డ్‌ల్స్ పరుగులోని మూయానిచ్ ఒలింపిక్ నమోదులను స్థాపించిన క్రీడాకారుడు.

1972 ఒలింపిక్‌లో అక్స్ బువ 400 మీమా. హర్డ్‌ల్స్ పరుగును 47.82 సెకండ్లలో పరుగెత్తి ప్రసిద్ధ పరుగుకారుడైన రాల్ఫ్ మ్యాన్ మరియు డెవిడ్ హీమరిలను అక్స్ బువ అధికమించాడు. ఈ సాధనకు సహాయపడింది. అతని అసదృష్ట తర్లీదు విధానం. ఉగాండాలో వర్షం ఎక్కువ నీరు నిలబడిన మార్గంలో పరుగెత్తడం అసాధ్యమైనప్పుడు అక్స్ బువ కష్ట అనిపించు గుట్టలలో పెరుగెత్తేవారు. స్కూల్ జతగాడు దౌరికినప్పుడు గుట్టలు - కొండలలో జీబ్రాలను ఏపు తట్టేవారు.

ఎడ్విన్ మోసెన్

ఎడ్విన్ మోసెన్ అత్యుత్తమ ఒలింపిక్ చాంపియన్. క్రీడా నిర్వహకుడు, తంత్రగారుడు, సలహాదారుడు మరియు సుప్రసిద్ధ క్రీడాకారుడు. వీరు మాడక ప్రధ్వ నిషేధ రహిత ఒలింపిక్ క్రీడలు, అడ్డటిక్స్ హక్కుల గురించి పోరాడిన వ్యక్తి. అంతర్జాతీయ స్థాయిలో ఎక్కువ నమోదులను చేసిన క్రీడా కారుడు.

ఇంజినీర్ వృత్తిని వదిలేని పూర్తిగా క్రీడలలో నిమగ్నమైనారు. అమెరికా కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వంనుండి క్రీడలకు సంబంధించిన అమెచ్యార్ స్టోర్స్ కాంగ్రెస్ చట్టాన్ని అమల్లోకి తెచ్చారు. దీని ప్రకారం అమెరికా క్రీడాకారులకు కావాలసిన తర్వాతు, ఆర్థిక సౌకర్యాలు ఒదిగించారు. అమెచ్యార్ స్టోర్స్ కాంగ్రెస్ కు ధనసౌకర్యాలు చాలా వైపులనుండి వచ్చునట్లు చేశారు. ఒలింపిక్ కమిటీకి అతడు ఇచ్చిన ఉపయోగ సలహాలను స్వీకరించింది.

దానికితోడుగా మోసెన్ 1983 లో హెల్పుంకి ఫిన్ల్యూండ్ ట్ర్యాక్ మరియు ఫీల్డ్లో ప్రపంచ మొదటి టైటిల్ను, ప్రథమ విశ్వ చాంపియన్ పొంది ఉత్తమ పాధన చేశారు. లాస్ ఏంజిల్స్ ఒలింపిక్ ప్రారంభోత్సవంలో క్రీడా ప్రమాణ వచనం స్వీకరించి, వారి క్రీడా జీవనపు అత్యంత మరువలేని క్షణముయింది. కొన్సి రోజుల తరువాత రెండవ ఒలింపిక్స్ స్వర్ణ పదకం పొందారు. మోసెన్ ఉత్తమ పరిపాలనాకారుడు, దైర్యవంతుడు, తంత్రగారుడు మరియు మార్గదర్శకుడై డ్రగ్స్ కు వ్యతిరేకంగా పోరాడిన వ్యక్తి. వీరు వరకు అడ్డటిక్స్ కాంగ్రెస్ సభ్యుడైనారు. డ్రగ్స్ టెస్టింగ్ పరీక్షల వర్యవేళల చేసేవారు. 1986లో జాతీయ, అంతర్జాతీయ క్రీడా సమితిలో చేరుకొని, 1988 నాటి సియోల్ కౌరియా ఒలింపిక్స్ లో కంచు పదకం పొందారు.

పురుషుల పర్శిల్ పరుగుల నమోదు

110 హా

స్థాయి	పేరు	దేశం	సంవత్సరం	సమయం (సె కెండ్లలో)
ప్రపంచ ఒలింపిక్స్	ఎరిన్ మేరిట్ జియాంగ్ లూయి	యు.ఎస్.	2012	12.80
జాతీయ	తోంగాఫేయ సిద్ధాంత్	చైనా	2004	12.91
రాష్ట్రియ	వి. టీ. వసుదాన్	భారతదేశం	2012	13.65
20 సంవత్సరాలలోపు బాలురు	సుమేత్ ఎం. కే	కర్నాటక	1999	14.1
18 సంవత్సరాలలోపు బాలురు	మెంజునాథ్ పి.ఎం	కర్నాటక కర్నాటక	2011 2012	14.1 14.3

400 మింపురుషుల హర్దిత్వ పరుగుల నమోదు (రికార్డు)

స్థాయి	పేరు	దేశం	సంవత్సరం	సమయం (నెకెండ్లలో)
ప్రపంచ బలింపిక్స్)	కెవిన్ యంగ్	యు. ఎన్. ఎ	1992	46.78
జాతీయ	కెవిన్ యంగ్	యు. ఎన్. ఎ	1992	46.78
రాష్ట్రీయ	జోసెఫ్ అబ్రహమ్	భారతదేశం	2007	49.51
20 సంవత్సరాలలోపు బాలురు	కెం. బి. తిమ్మయ్య	కర్నాటక	1980	53.0
18 సంవత్సరాలలోపు బాలురు	జగదిశ్ వంద్ర	కర్నాటక	2014	54.1
	మౌవాన్ జి. కె.	కర్నాటక	2004	55.4

మహిళల హర్దిత్వ పరుగుల నమోదు (రికార్డు)

100మిం

స్థాయి	పేరు	దేశం	సంవత్సరం	సమయం (నెం)
ప్రపంచ	కేవడా హోరిసన్	యు.ఎన్.ఎ	2016	12-20
బలింపిక్స్	శ్యాలి వియర్సన్	ఆస్ట్రేలియా	2012	12-35
జాతీయ	అనురాధ బిస్టార్	భారతదేశం	2002	13-38
రాష్ట్రీయ	జి.జి. ప్రమీళా	కర్నాటక	2000	13-6
20 సంవత్సరాలలోపు బాలికలు	బి. పూనం	కర్నాటక	1998	14.0
18 సంవత్సరాలలోపు బాలికలు	మెఘునా శేట్టి	కర్నాటక	2012	14.1
16 సంవత్సరాలలోపు బాలికలు	పల్లవిసుకుమార్	కర్నాటక	2005	14.6

మహిళల హర్షాన్ పరుగుకారుల రికార్డు 400 మి

స్థాయి	పేరు	దేశం	సంవత్సరం	సమయం (నెం)
ప్రపంచ	పేంచనా కినా	రష్యా	2003	52.34
బలింపిక్స్	మలైన వాకర్	జమ్మెకా	2008	52.64
జాతీయ	పి.టి. ఉపో	భారత దేశం	1984	55.42
రాష్ట్రీయ	ఎ.కె. ఆశా	కర్నాటక	1996	58.9
20 సంవత్సరాలలోపు బాలికలు	ఆర్పిత ఎం	కర్నాటక	2012	1.03.3
16 సంవత్సరాలలోపు బాలికలు	శిల్ప మద్దద	కర్నాటక	2005	1.04.3

(ఈ అధ్యాయంలోని రికార్డులన్నియు 2016 వరకు మాత్రమే)

అభ్యాసాలు

I. ఖాళిలను సరైన పదాలతో పూరించండి.

- 1) వి. టి. ఉపాను ..... పేరుతో కూడా పిలుస్తారు.
- 2) జాన్ అకిబు ఆ ..... మిా. హర్షిల్ పోటీలోని ఒలింపిక్స్ రికార్డులు సృష్టించిన క్రీడాకారుడు.
- 3) ఎడ్వైన్ మొసిన్ ఎక్స్‌వరిక్ రికార్డులు ..... స్థాయిలో చేసిన క్రీడాకారుడుII.

II. కింది ప్రశ్నలకు ఒక వాక్యంతో సమాధానాలివ్వండి.

- 1) హర్షిల్ వెడల్పు ఎంత?
- 2) హర్షిల్ బరువు ఎంత?
- 3) 14 సంవత్సరాల లోపు బాల - బాలికలకు జరుపుహర్షిల్ పోటీ దూరమెంత?
- 4) మహిళలు, పురుషులకు జరుపు హర్షిల్ పోటీ దూరం తెల్పండి.
- 5) వి. టి. ఉపా పూర్తి పేరు తెల్పండి.

III. కింది ప్రశ్నలకు సంక్లిష్టంగా సమాధానాలివ్వండి.

- 1) హర్షిల్ నిర్మాణం వివరించండి.
- 2) హర్షిల్ పోటీలోని ఏవైనా 2 నియమ ఉల్లంఘనలు తెలిపండి,
- 3) వి. టి. ఉపా క్రీడా సాధనలు తెల్పండి.

IV. A పట్టికలోని క్రీడా సామగ్రులతో B పట్టికలోని కొలతలతో జతపరచి రాయండి.

A

B

1) హర్షిల్ పాదం గరిష్ట పాడవ	A) 0.762 మిా
2) హర్షిల్ అడ్డపట్టి వెడల్పు	B) 1 నుండి 2.5 సెం. మిా
3) హర్షిల్ అడ్డపట్టి మందం	C) 70 సెం. మిా
4) మహిళల 400 మిా. హర్షిల్ ఎత్తు	D) 7 సెం. మిా

అధ్యాయం -8

నడక (Race Walking)

ఈ అధ్యాయంలో మారు కింది అంశాలు తెలుసుకుంటారు.

- ॥ వివిధ రకాల పోటీలు.
- ॥ పోటీల మూల నియమాలు, అక్రమాలు (తప్పులు).
- ॥ నమోదులు, జాతీయ, అంతర్జాతీయ క్రీడా కారులు.

చరిత్ర :

సుమారు 400 సంవత్సరాల వెనుక ఈ పోటీ ఇంగ్లాండ్లో ప్రారంభమైంది. 1904 లో మొదటి సారి ఒలింపిక్స్లో డెకాల్సన్ పోటీలో 880 యార్డుల అంతరపు నడక పోటీని ప్రారంభించారు. తరువాత 1906 లో అనధికారికంగా 3000 మి. నడక పోటీలు నిర్వహించారు. 1904 లో అధికారికంగా ఒలింపిక్స్ పోటీలలో 3500 మి. మరియు 10 మైళ్ల పోటీలను నిర్వహించారు. ఆ రెండు పోటీలలో గ్రేట్ బ్రిటన్ కు చెందిన జార్జ్ లార్యూర్ గెలిచాడు. తరువాత నడక పోటీలు అంతరాన్ని సిర్పిషన్ పరిచి 50 కి. మి. వురుషులకు అలాగే 10 కి. మి. నడక అంతరాన్ని 20 కి. మి.గా మార్చుడమైంది. 1992 లో ఒలింపిక్స్లో మహిళల 10 కి. మి. నడక పోటీలు చేర్చడమైంది. తరువాత 2000 లలో 20 కి.మి.గా మార్చుడమైంది.

పోటీల మూల నియమాలు :

1. వెనుక కాలిని తీసి ముందుకు పెట్టడానికి ముందుగా, ముందున్న కాలు ఒక క్లాష్టమైనా, భూసంపర్కుం కలిగి, శరీరం నిటారుగా ఉండాలి.
  2. నడిచే / నడక శైలి లేదా నడిచే విధానం మారకాడదు.
  3. పోటీదారుడి కాళ్లు నేరుగా ఉండాలి (మోకాళ్లు నేరుగా ఉండాలి, చిప్ప మడచరాదు).
- 2) అక్రమాలు (అవున్నత చేయడం) :
1. నడిచే నడక శైలి లేదా నడిచే విధానం ఉల్లంఘించినప్పుడు.
  2. నడక పోటీదారుడు గాలిలో తేలడం / పరుగెత్తడం / భూ సంపర్కుం లేకుండుట లేదా కాళ్లను నేరుగా లేకుండా చేయడాన్ని నడక తీర్పుగారులు పోటీదారుల నడక శైలి ఉల్లంఘనను కంటితో గమనించి చూసి అవలోకించిన తరువాత ఆ పోటీదారున్ని పౌచ్చరించాలి. ఒక పోటీదారుడు 3 పౌచ్చరికలను వేర్చేరు తీర్పుగార్ల నుండి పొందితే అలాంటి పోటీదారున్ని అనర్పున్ని చేస్తారు.

3. నడిచే పోటీదారుడు మరొక పోటీదారుడి ముందు కెళ్ళానికి అడ్డవడటం లేదా మొచేతులతో రావిడి చేసి ముందుకు వెళ్ళకుండా నిలపడానికి ప్రయత్నిస్తే, అలాంటి పోటీ దారుడు ఆ పోటీనుండి అనర్పుడవుతాడు.

మాకిడి తెలిసుండినీ : భారతీయ ఉద్యాన నగరిమైన బెంగుళూరులో కూడా అంతర్జాతీయ స్థాయి కాలి నడక పోటీలు నిర్వహిస్తున్నారు.

3) వివిధ పోటీల వివరాలు:

		పోటీ అంతరం	
క్ర. నం	వయోవర్గం	పురుషుల / బాలురు	మహిళలు / బాలికలు
1	18 సంవత్సరాలలోపు	05 కి. మీ	3 కి. మీ
2	16 సంవత్సరాలలోపు	05 కి. మీ	3 కి. మీ

ఈ పోటీని క్రీడాంగణం లోపలి ప్ర్యాక్ట్లో జరుపుతారు.

4) పోటీల ప్రారంభం:

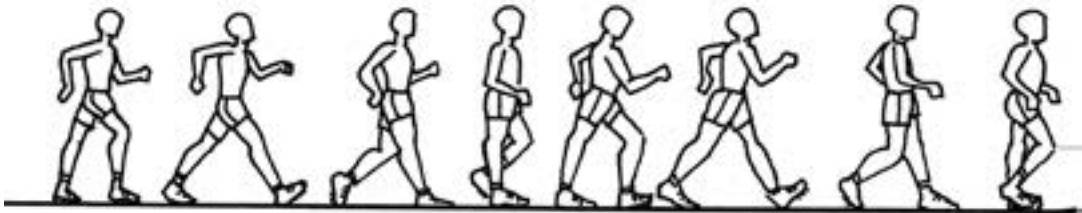
- పోటీలను విస్తోలుతో గుండు పేల్చడంతో బంచ్ ప్రారంభం చేయబడుతుంది. పోటీ ప్రారంభ ఆజ్ఞ కూడా ఇతర దూరపు పరుగుల పోటీల లాగనే “ఆన్ యువర్ మార్క్” తరువాత గుండు పేల్చడంతో నడక పోటీ ప్రారంభమవుతుంది.

5) సురక్షిత, మరియు వైద్య వ్యవస్థ:

- వైద్య సౌకర్యాలను అవసరంగల పోటీదారులకు ఒదిగించాలి.
- నీరు, అల్పహారాలను ఒదిగించు వ్యవస్థ ప్రారంభం మరియు మగింపు తరువాత లభించునట్లుండాలి.

నడకకైలి వివరణ (Definition of Race Walking)

నడక అనగా భూ సంపర్కం పోగొట్టుకోకుండా అడుగులు పెట్టి ముందుకు సాగడం. పోటీదారుడు ప్రతి అడుగు ముందుకు పెట్టునప్పుడు వెనుక కాలిని తీసి ముందుకు పెట్టు సందర్భంలో ముందున్న కాలు నేరుగా ఉండాలి. (మోకాలు మడచరాదు) ముందున్న కాలిని నేలకు అదిమిన తరువాత వెనుక కాలిని ముందు పెట్టడానికి తీయాలి. ఈ విధంగా (చూసేవారి కంటికి) భూ సంపర్కం పోగొట్టు కోకుండా అడుగు పెట్టి, ముందుకు సాగాలి.

చిత్రం 8.1

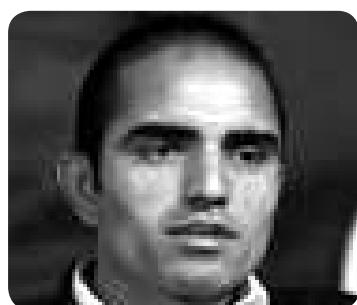
జాతీయ నడక క్రీడాకారుడు - సిరి చంద్ రామ్

26.01.1958 లో సిరి చంద్ రామ్ జన్మించారు అష్టెటిక్స్ విభాగంలో నడక పోటీలో భారతదేశం నుండి ఎక్కువ సాధనను చేశారు. 1982 లో భారత దేశం ఆసియా క్రీడా కూటమిని డిల్టి నగరంలో నిర్వహించారు. అందులో పురుషుల విభాగంలో 20 కి. మియా. నడక పోటీలో స్వర్ణ పదకం సాధించి భారత దేశానికి కీర్తి తెచ్చి పెట్టారు.

బలింపిక్స్ లో పోటీలో భారతదేశం తరపున చంద్రామ్ పోటీచేసి అంతర్జాతీయ నడక పోటీలలో ఉత్తమంగా ప్రదర్శించారు. ఏరి అప్రతిమ సాధనను మెచ్చి, భారత ప్రభుత్వం అర్జున్ పురస్కారం మరియు పద్మశిల్ప పురస్కారాన్నిచూ సత్కరించింది.

జాతీయ నడక క్రీడాకారుడు - గురుమిత్ సింగ్

వీరు 18 వ దుఖ్మిన్ ఇంటర్నేషనల్ గ్ర్యాండ్ విక్స్ ఐర్లాండ్ లో జరిగిన 20 కి. మియా. నడక పోటీలో ఆరవ స్థానాన్ని 1:22:07 సెక్షన్లు ప్రయాణించి, లండన్ బలింపిక్స్ లో పాల్గొనడానికి ‘ఎ’ అర్పణ స్థాయిలో పాస్ అయ్యాడు [‘ఎ’ అర్పణ స్థాయి సమయం 1:22:30 సె].

నడక పోటీ అంత గుర్తింపు పొందని పోటీయైం, అందులో ఉత్తమ సాధన చేసి లండన్ బలింపిక్ యొక్క నడక ‘ఎ’ అర్పణ స్థాయి, 20 కి. మియా నడక పోటీ సమయం 1:22:30 సెకెండ్లు ఉండి, గురుమిత్ సింగ్ 20 కి. మియా. నడక పోటీలో 1:22:07 సెకెండ్లు లో నవ వాడిగా పోటీని ముగించి, ఐర్లాండ్ యొక్క 18వ డబ్లుస్ ఇంటర్నేషనల్ గ్ర్యాండ్ విక్స్ క్రీడా కూటమిలో లండన్ బలింపిక్కు ఎన్నుకోబడ్డారు. జాతీయ నడక నమోదు ఏరి పేరులో ఉంది. ఏరు మానసిక దృఢత్వం కౌరకు యోగాభ్యసాలు చేస్తుంటాడు.

అంతర్జాతీయ నడక ఆటగాళ్ళు

జరెడ్ ట్యూలెంట్

జరెడ్ ట్యూలెంట్ 17-10-1984 నాటి బ్రేస్లియాలోని బల్లౌడెట్లో జన్మించారు. ట్యూలెంట్ 2008 నాటి బీజింగ్ ఒలింపిక్స్‌లో 20 కి. మిమి. నడక పోటీలో ప్రథమ ఒలింపిక్ కంచు పదకం సాధించారు. ఏరు ఒకవార తరువాత 50 కి. మిమి. నడక పోటీలో వెండి పదకం పొందాడు. జరెడ్ ట్యూలెంట్ తరువాత ఒకే ఒలింపిక్ అష్టైట్క్స్ పోటీలో రెండు పదకాలను 102 సంవత్సరాల తరువాత సాధించిన మొదటి ఆష్టైలియా వ్యక్తిగా కీర్తి కెక్కారు. ప్రపంచ అష్టైట్క్స్ చాంపియన్స్‌లో 20 కి. మిమి. మరియు 50 కి. మిమి నడక పోటీలో ఏ పదకమూ సాధించకుండా ఆరవ మరియు ఏడవ స్థానం సాధించారు.

జేన్ సెవెల్లి

జేన్ సెవెల్లి ఏఫెన్స్ ఒలింపిక్స్‌లో కంచు పదకం సాధించిన మరియు ప్రపంచ సెంబర్వన్ (1) మహిళా మ్యారాథాన్ నడక క్రీడాకారిణి.

2002 లో మ్యాంచెస్టర్లో జరిగిన కామన్వెల్ట్‌గేమ్స్ 20 కి. మి. నడక పోటీ గెలుచుకున్నారు. సిట్రూ ఒలింపిక్స్‌లో అనర్ఫ్రత చెందిన తరువాత ఇది ఆమెకు ప్రముఖ క్రీడా కూటమి అయింది. వర్డ్ చాంపియన్ షిప్లో 11వ స్థానం సాధించడంతో మూడు సంవత్సరాల తన నడక వేగం సమయాన్ని ఉన్నతీకరించుకున్నారు. జేన్ ఆష్టైలియన్ అంతర్జాతీయ మహిళా నడక పోటీలో వేగపు సమయాన్ని నమోదు చేశారు. (పరిశీలి) ప్రపంచ నడక కవ్ పోటీలో నాల్గవ స్థానంతో తన ఆష్టైలియన్ సమయపు దాఖలా (నమోదు) ను బద్దలు కొట్టాడు. ఏరి లక్ష్యం కామన్వెల్ట్ గేమ్స్‌లో మూడవ స్వర్ణ పదకం 20 కి. మి. నడక పోటీలో సాధించడం. ఏరు 12 సంవత్సరాల అంతర్జాతీయ స్థాయిలో సాధనను మరియు కామన్వెల్ట్ గేమ్స్‌లో బంగారు పతకం వర్ష్ట చాంపియన్‌లో ఆష్టైలియాకు ప్రాతినిధ్యం వహించారు వర్ష్ట కవ్, జూనియర్ వర్ష్ట చాంపియన్ షిప్ మరియు కెరి సస్కబ్య జవాన 20 కి. మి. ఆష్టైలియన్ రికార్డును కొల్పగొట్టాడు. జర్గుసీలో జరిగిన క్రీడా కూటమిలో జేన్ కొత్త ఆష్టైలియన్ రికార్డు స్థాపించాడు.

అభ్యాసాలు

- I. కింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలివ్వండి.
  1. నడక శైలిని వివరించండి.
  2. నడక పోటీల నియమాలు తెల్పండి.
  3. నడక పోటీలోని ఏదైనా ఒక అక్రమం (తప్ప) తెల్పండి.
  4. నడక పోటీని ప్రారంభించు విధానాలు తెల్పండి.
  5. జరెడ్ ట్యూలెంట్ జన్మించిన తేది, స్థానం తెల్పండి.
  6. జరెడ్ ట్యూలెంట్ ఒకే ఒలింపిక్స్ అడ్మిటిక్స్ పోటీలో రెండు పదకాలను ఎన్ని సంవత్సరాల తరువాత పొందాడు ?
- II. జతపరచి రాయండి.

అ

ఆ

1) సిరి చంద్రామ్	అ) లండన్ ఒలింపిక్స్కు ఎన్నుకోబడ్డాడు
2) గురుమిత్ సింగ్	అ) 20 కి. మి. నడకపోటీ
3) జెన్ సెవిలె	ఇ) అర్జున్ పురస్కారం

కార్యాచరణ : విద్యార్థులు తమ తళ్లిదండ్రులతో ప్రతి నియం వేకువ జామునే కనిష్ఠం 20 నిమపాలైనా కాల నడక కార్యాచరణంలో పాల్గొపి.

వీశేష సూచన ; విద్యార్థులు వారు తేలినికోన్న ప్రముఖ నడక పోటీలలో ప్రస్తుతం రాష్ట్ర, జాతియ దళాలలో చేసిన దాఖలాలను సంగ్రహించాలి.

అధ్యాయం -9

చక్రం విసరడం (Discus Throw)

ఈ అధ్యాయంలో మారు కింది అంశాలను తెలుసుకుంటారు.

- ॥ అంకణం కొలత
- ॥ నియమాలు
- ॥ జాతీయ, అంతర్జాతీయ క్రీడారుల సాధనలు
- ॥ నమోదులు (రికార్డులు)

ప్రాచీన గ్రీకు దేశపు కవి హోమర్ కాలంలో (క్రీ. పూ. 9వ శతాబ్దం) చక్రం విసరడం వినోదపు ఒక ప్రముఖ క్రీడ. హోమర్ తన కవితలలో చక్రం విసిరే వర్ణన ఇచ్చాడు.

చక్ర నిర్మాణం (Construction): చక్రాన్ని కొయ్య లేదా వేరే ఏదైనా సరైన వస్తువుతో తయారు చేస్తారు. కొయ్య వృత్తాకారంగా ఉండి, దాని తుదికి లోహపు అంచును అలవరుస్తారు. ఈ లోహపు అంచు సుమారు 6 మి. మీ. ఉంటుంది. చక్రం మధ్య భాగంలో రెండు వైపుల లోహపు మందటి రేకు ఉంటుంది. రేకు లేకుండా కూడా చక్రాన్ని తయారు చేయవచ్చు. అయితే చక్రం మధ్యభాగం (రేకు వెడల్పు) సమతలంగా ఉండి, రెండురకాల చక్రపు మిగిలిన విస్తారాలు ఒకటిగా ఉండాలి.

డిస్కున్ నిర్మాణం కింద నమోదు చేసిన మాదరిని ధృష్టికరించాలి .

చక్రం	పురుషులకు	మహిళలు మరియు ఇతర జూనియర్లు	జూనియర్ పురుషులకు (యూట్)	యువకులకు (జూనియర్)
దాఖలా బప్పుకోవడానికి కావలసిన చక్రం కనిష్ఠ బరువు	2.000 కి. గ్రాం.	1.000 కి. గ్రాం.	1.750 కి. గ్రాం.	1.500 కి.గ్రాం.

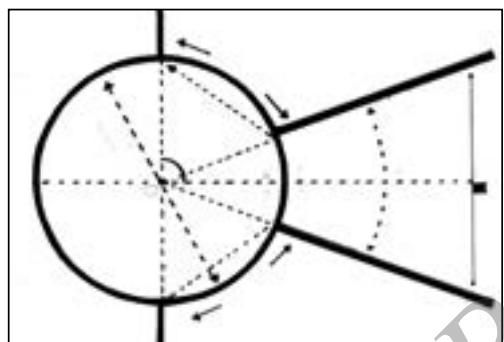
విసిరే వృత్తం :

వృత్తపులోపలి భాగపు వ్యాసం డిస్కున్ విసరడంలో. 2.50 మి. (5 మి. మీ) ఉంటుంది. వృత్తం అంచు కనిష్ఠం 6 మి. మీ. మందముండి తెలుపు రంగుపై ఉండాలి.

విసిరే సెక్షార్ యొక్క కాల్పనిక గీతకు వృత్తం మధ్య బిందువునుండి వృత్తం వెలుపలికి రెండు వైపుల 75సెం. మీ. పొడవు మరియు 5సెం. మీ. వెడల్పు ఉండునట్లు తెలుపు గీతను వేయబడుతుంది. (Extension Line).

వినిరే సెక్టర్ (Sector)

వినిరే సెక్టర్లోపలి స్థాళం వినిరే ఉపకరణం నుండి అయ్యే గుర్తులు నులభంగా చేయునట్లుగల సిండర్, మట్టి, గడ్జి లేదా వేరే ఏదైనా స్వర్ణ వస్తువులతో చేసి ఉండాలి.

చక్రం 8-1 చక్రం వినిరే సెక్టర్

1. వృత్త వ్యాసార్ధం 1.25 మి
2. వృత్త వ్యాసం 2.50 మి
3. వినిరేకేత్రం కోణం 334.92°
4. ప్రక్కగీతలు 7.5 సెం.మీ

పోటీ నియమాలు :

చక్రాన్ని వృత్తంలోపలి నుండి విసరాలి. పోటీదారుడు వృత్తంలోపల నిశ్చల లేదా స్థిర స్థితినుండి విసరడం ప్రారంభించాలి. పోటీదారుడు వృత్తపు గీత లోపలి భాగానికి పాందుకునియున్న ఇనుప పట్టిలోపలి భాగాన్ని తాకడానికి అవకాశం ఉంటుంది.

ఈక పోటీదారుడి ప్రయత్నాన్ని కింది సందర్భాలలో న్యాయ సమ్మతం కాని ప్రయత్నంగా పరిగణించబడుతుంది.

1) పోటీదారుడు తన ప్రయత్నాన్ని తీసుకోవడానికి వృత్తంలోపలికి వచ్చాడ స్థిర స్థితినుండి విసరడం ప్రారంభించినప్పుడు లేదా వినిరేటప్పుడు, వృత్తం వెలుపలగల స్థాళాన్నికాని, ఇనుప పట్టి ఉపరితలాన్నిగాని శరీరపు ఏ భాగంనుండిగాని ముట్టితే అది తప్పు.

2) చక్రం తుది యొక్క మొదటి గుర్తు సెక్టర్ గీతలలోపల పడాలి. సెక్టర్ గీతమైన లేదా గీతల బయట మొదటి గుర్తు పడితే దానిని తప్పు విసరడంగా పరిగణించబడుతుంది.

3) పోటీదారుడు చక్రాన్ని వినిరన తరువాత ఉపకరణం నేలకు తాకేవరకూ వృత్తం వీడరాదు. వెలుపలికి వచ్చేటప్పుడు కాల్పనికి గీత వెనుక భాగం నుండే రావాలి.

రాష్ట్ర క్రీడాకారులు

వికాస్ గౌడ :

కర్నాటకలోని మైసూరుకు చెందిన వికాస్ గౌడ చక్రం విసరడంలో అత్యుత్తమ సాధన చేసి లండన్ ఒలింపిక్స్ కు అర్థత పొందిన చక్రం వినిరే క్రీడాకారుడు అయ్యాడు .

ఇతడు అమెరికాలో స్ట్రిటపడి చాలా సంవత్సరాల నుండి అమెరికాలోని వరల్డ్ ట్రోఫీ సెంటర్లో జాన్‌గోడినా - మాజి చాంపియన్ నుండి తర్వాదు పొందుతున్నాడు. వికాస్ గౌడ మొదటి గురువు అతని తండ్రి శివేగౌడ. వికాస్ గౌడ మొదట దూరంగా దూకడం (Long Jump) పోటీలో పాల్గొనేవారు.

అధేన్ ఒలింపిక్స్ చాంపియన్స్ లో 11వ స్థానం, బీజింగ్ ఒలింపిక్స్ లో 22వ స్థానం, 2010 లో ఆసియా క్రీడలలో కంచుపదకం, కామన్ వెల్ట్ గేమ్స్ లో వెండిపదకం మరియు

ఏరి బెస్ట్ ట్రోఫీ -66.28 మీ. ఒక్కాహామాలోని నార్కున్లో జరిగిన డిస్కున్ ట్రోఫీలో 66.28 మీ. దూరం చక్రాన్ని వినిరి, దీని ద్వారా తానే వెనుక స్థాపించిన 64.96 మీ. దూరపు దాఖలాను తుణిపేశారు. ఈ సాధన ద్వారా ఆ కాలంలో ప్రపంచ డిస్కున్ ట్రోఫీల పోటీల వరుసలో అగ్రస్థానంలో నిలిచాడు.

వికాస్ గౌడ 6 అడుగుల 9 ఇంచుల ఎత్తు ఉండి 110 కి. గ్రా బరువు కలిగిన క్రీడాకారుడు. వీరు గణిత సంఖ్యా శాస్త్రంలో పథాలీదరుడయ్యారు.

మా కిది తెలిసుండనీ : 2012 ఒలింపిక్స్ లో చక్రం వినిరే పోటీలో వికాస్ గౌడ 8వ స్థానం పొందిన కర్నాటక క్రీడాకారుడు.

జాతీయ మహిళా చక్రం వినిరే క్రీడాకారిణి క్రిష్ణపూర్వి

క్రిష్ణపూర్వియ భారతదేశం గర్యించదగిన జాతీయ చక్రం వినిరే మహిళా క్రీడాకారిణి. ఆమె 11.10. 2010 న డిలీలో జరిగిన కామన్వెల్ట్ గేమ్స్ చక్రం వినిరే పోటీలో 61.51 మీ. దూరాన్ని వినిరి స్వర్ణ పదకం సాధించడంతో భారతదేశ చరిత్రలో కొత్త రికార్డు స్థాపించారు 2012 లో లండన్ ఒలింపిక్స్ లో పాల్గొనడానికి అర్థత పొందారు.

క్రిష్ణపూర్వియ న్యూడిలీలో జరిగిన కామన్ మెల్ట్ గేమ్స్ ట్ర్యూక్ మరియు ఫీల్డ్ మెయిక్స్ చక్రం వినిరే పోటీలో పాల్గొని స్వర్ణ పదకం సాధించి, భారతదేశానికి కీర్తి తెచ్చి

పెట్టిన మొదటి భారతీయ మహిళా క్రీడాకారిణి. 1958 లో మిల్లు సింగ్ కర్ణిపు కామన్ వెల్తు గేమ్సులో పురుషుల 440 యార్డ్ పరుగులో స్వర్ణ పదకం గెలిచారు. మిల్లు సింగ్ తరువాత కామన్ వెల్తు గేమ్సులో 52 సంవత్సరాల తరువాత స్వర్ణపదకం పొందిన మొదటి క్రీడాకారిణి క్రిష్ణ పూనియ.

ఆమె 2006 దోహ ఏషియన్ గేమ్సులో 61.53 మిమి దూరం చక్రం విసిరి కంచు పదకం పొందారు. ఇది ఆమె వ్యక్తిగత ఉత్తమ సాధన, 46వ బిపెన్ నేషనల్ అధైటిక్స్ చాంపియన్ షిప్స్ లో స్వర్ణ పదకం సాధించారు.

క్రిష్ణ పూనియా 1982లో అగ్రోహ, హిసార జిల్లా హర్యానా రాష్ట్రంలో జన్మించారు. ఆమె 2000లో వీరేంద్ర సింగ్ ను పెళ్ళి చేసుకున్నారు. వీరేంద్ర సింగ్ గా అధైటిక్ క్రీడాకారుడు. వీరి అప్రతిమ సాధనకు మెచ్చి రాజస్థాన్ ప్రభుత్వం 10 లక్షల నగదు బహుమానం ప్రకటించింది.

క్రిష్ణ పూనియా పొందిన బహుమానాలు, పురస్కారాలు:

అర్షన్ ప్రశాస్తి, వెంవార నంని నుండి ఎంపాణా వెంవార ప్రశాస్తి, జైపూర్ రాయల్ పరివార నుండి భవాని సింగ్ ప్రశాస్తి, హర్యానా ప్రభుత్వం నుండి భీమ ప్రశాస్తి.

అంతర్జాతీయ క్రీడాకారులు

యుగ్న శుల్లు

యుగ్న శుల్లు 11.05.1960న ఆమె న్యూ హాస్, లోవర్ సెక్యూర్స్ లో జన్మించారు. జర్జుని దేశ మాజి ట్ర్యూక్ మరియు ఫీల్డ్ అధీట. వీరు చక్రం విసరదంలో 1986లో నిర్మించిన ప్రపంచ రికార్డు ఇప్పటికీ వీరి పేరులో ఉంది. వీరి పేరులో చాలా రోజుల నుండి పురుషుల ట్ర్యూక్ మరియు ఫీల్డ్ లో రికార్డు ఉండటం కూడా ఒక రికార్డు. యుగ్న శుల్లు ఒలింపిక్ లో చక్రం విసిరే పోటీలో పూర్వ జర్జునీకి ప్రాతినిధ్యం వహించి స్వర్ణ పదకం సాధించాడు, వీరు తమ తరువాత క్రీడా జీవితం కొరకు మ్యూనిషప్ జర్జున్ జట్టులో చేరాడు. అతడు రెండవ ఒలింపిక్ గేమ్సులో పోటీచేసి వెండి పదకం, వరల్డ్ చాంపియన్ షిప్స్ లో మళ్ళీ రెండవ స్థానం పొందాడు. అతడు తన చివరి ఒలింపిక్ ఎనిమిదవ స్థానం పొందినప్పుడు అతనికి 40 సంవత్సరాలు వీరు వేసవి ఒలింపిక్స్ లో పాల్గొనలేదు. ఎందుకనగా వారి దేశంవారు ఆ క్రీడను బహిష్కరించారు. వీరు పూర్వ జర్జునీ కార్బూక్సమంలో 74.08 మిమి. చక్రం విసిరి, ప్రపంచ రికార్డు సృష్టించాడు. మొదటి సౌమియట్ క్రీడాకారుడు యురిడమచే రికార్డు కంటే 2.22 మిమి. దూరం చక్రం విసిరి, నమోదు చేసిన రికార్డు ఇప్పటికీ వారి పేరుమాదే ఉంది. యుగ్న శుల్లు క్రీడలో పదవి పొందారు. జర్జున్ ట్ర్యూక్ మరియు ఫీల్డ్ అసోసియేషన్ చక్రం విసిరే జట్టు తర్పిదుదారుడై కార్బూ నిర్వహించారు.

చక్రం విసరడంలో రికార్డు

పురుషుల చక్రం విసరడంలో రికార్డు

స్థాయి	పేరు	దేశం	సంవత్సరం	దూరం (మీ)
ప్రపంచ	ఘుట్ జుర్జన్	జర్గుని	1986	74.08
ఒలింపిక్స్	ఎర్జెలిబ్స్ అలెర్న్	లిథువేనియా	2004	69.89
దేశం	వికాస్ గౌడ	భారతదేశం	2012	66.28
రాష్ట్రం	వికాస్ గౌడ	భారతదేశం	2012	64.96
20 సంవత్సరాలలోపు బాలురు	గౌతమ్.జి	కర్నాటక	2008	46.72
18 సంవత్సరాలలోపు బాలురు	శీతల్ కుమార్	కర్నాటక	2013	48.20
16 సంవత్సరాలలోపు బాలురు	తిప్పుణ్ణి ఎల్	కర్నాటక	2006	39.91

మహిళల చక్రం విసరడంలో రికార్డు

స్థాయి	పేరు	దేశం	సంవత్సరం	దూరం (మీ)
ప్రపంచ	గ్యాబ్రియల్ టైన్స్	జర్గుని	1988	76.80
ఒలింపిక్స్	మార్పినా హెల్మ్స్	జర్గుని	1988	72.30
దేశం	క్రిష్ణా పూనియ	భారతదేశం	2012	64.76
రాష్ట్రం	ఎస్. చిత్ర	కర్నాటక	1995	48.80
బాలికలు	ప్రియాంక్ జి.యస్	కర్నాటక	2014	41.93
20 సంవత్సరాలలోపు	నివేదిత సావంత	కర్నాటక		
18 సంవత్సరాలలోపు	స్నేహః. యం	కర్నాటక	2015	39.96
16 సంవత్సరాలలోపు		కర్నాటక	2013	35.84

ఈ అధ్యాయంలోని రికార్డులన్నీ 2015 వరకు మాత్రమే

అభ్యాసాలు

I. ఖాళీలను పూరించండి.

1. మహిళలు ఉపయోగించు చక్రం బరువు .....
2. చక్రపు అంచును .....తో చేస్తారు.
3. ఎక్సెంటిషన్ లైన్ (Extension Line) ..... సెం. మిమీ. ఉంటుంది,

I. కింది ప్రశ్నలకు ఒక వాక్యంలో సమాధానమివ్వండి.

1. చక్రం వినిరే వృత్తం వ్యాసం తెల్పండి.
2. చక్రం వినిరే పోటీలో వినిరే సెక్టార్ అనగానేమి?
3. చక్రం వినిరే పోటీలో పురుషులు ఉపయోగించు చక్రం బరువు ఎంత?
4. యుద్ధం శుట్ట్ ఎక్కడ జన్మించారు?
5. కృష్ణ పూసియూగారు ఏచ్చట జన్మించారు?

II. కింది ప్రశ్నలకు మూడు - నాల్గు వాక్యాలలో సమాధానమివ్వండి.

1. చక్రం వినిరే పోటీ యొక్క ఏవైనా రెండు నియమ ఉల్లంఘనలు తెల్పండి.
2. చక్రం వినిరే ల్యాండింగ్ సెక్టార్ అనగానేమి?
3. చక్రం వినిరే మైదానం గీచి, భాగాలను గుర్తించండి.
4. చక్రం వినిరే రికార్డ్ ఇప్పటికీ ఎవరి పేరుమింద ఉంది. వినిరిన దూరం తెల్పండి.

కార్యాచరణ : రాష్ట్రియ మరియు జాతీయ ప్రభ్యాత చక్రం వినిరేవారి భావచిత్తాలు సేకరించండి.

యోగా

అధ్యాయం-10

ధ్యానం

ఈ ఆధ్యాయంలో మనము ధ్యానం-ధ్యానం ఆర్థం ధ్యాన క్రియ మూలంగా ఏకాగ్రతను పొందేవిధానం మరియు ప్రయోజనాలను తెలిసికొందాం

పిరిక : నేటి మానవులు మానసిక స్థిరమితం లేకుండా అనేక ఒత్తీళ్ళకు గురియై రకరకాల వ్యాధులతో బాధ పడుపున్నారు దేపపూరిత జీవన విధానం, స్థిరమితం లేని మనస్సు దానికి కారణం, పతంజలి మహారషిగారి అప్సోంగ యోగంలో ధ్యానం ముఖ్య అంగమైయున్నది. ధ్యానం అభ్యాసం చేయడంతో ఇలాంటి సమశ్యాను పరిష్కరించుకొచ్చును. విధానర్థులు అద్యయన విధులను ఏకాగ్రత పొందడానికి ధ్యానం పూర్కమైనది.

ధ్యానపు యుక్త అర్థం : మనసును చంచల చపలత్వం నుండి విముక్తి జేసి ఒక వస్తువు లేక విషయం పై ఏకాగ్రత పొందేది అభ్యాసమే ధ్యానం.

తాము చేసుకొని కియూత్తక కార్బోవరణం పై మాత్రం గమనం పెట్టి, ఇతర విషయాలకు విశ్రాంతి లంబభించు ప్రభల మైన మానసిక శక్తి కలుగుతుంది. దినివల్ల ఏకాగ్రత, ప్రతి, సహసం, సహజీవనం, క్వమా గుణాలు వృద్ధిచెందుతాయి.

విశేషంగా ఒత్తీడి లేకుండా ఏదైన ఒక వస్తువు లేక విషయంపై కేంద్రిక్యతమైన మనసు అందులో ఆవందాన్ని ఆనుభవించడమే ధ్యానము మన మనస్సుపై ఆదిపత్యం సాధించి దాని ద్వారా తాను చేసేది ఉత్తమ చింతనతో మనసు తల్లినమై తస్క్యయత్వమును పొందేది ఆనందాను భవమే ధ్యానం.

ధ్యానం విధానాలు.

ధ్యాని తన మానసిక నిర్ద్ధారాలకు అనుగుణాలుగా ధ్యానక్రమం- అసనాలు-ముద్రలను ఆనసరిస్తాడు. పద్మాసనం - వాయిసనం- స్వప్నకాసనం- సిద్ధాసనం- భద్రాసనం- సుభాసనం మరియు నిలబడి చేసే విధానాలను ఎంచుకొంటారు.

1. ధ్యాన క్రియలో నడుము, వీపు, మెడము సేరుగా నిలపాలి
2. మనస్సులో నిండుకొనే అనేక విచారాలను ప్రకృతు పెట్టి ఆవసరమైన లేక అనుకూలకరమైన ఒకే విషయాన్ని ఎంచుకొని దాని పైనే మనస్సును ఏకాగ్రతం చేయాలి.
3. ఏవిషయమే గాని సాప్తాంగా తెలుసు కోవాలి.
4. ధ్యానంలో ఆనందం అనుభవంతో పాటు సూక్తరితిలో నడుచు కోవాలి. సూక్తస్థితిని పాటించాలి.
5. ధృడ సంకల్పంతో అభ్యాసం చేయాలి.
6. ధ్యానంలో మనసుకు కలిగెది ఆంతరిక ధృడత్వంలో విషయము లేక వస్తువుపై ఏకాగ్రతపొందినచో ఇంకను లోతైన ధ్యానం సాధ్యమపుతుంది.

ధ్యానం ప్రయోజనాలు

1. మానసిక ఏకాగ్రత కలుగుతుంది.
2. మనస్సు నెమ్మది పడటానికి సహకరిస్తుంది.
3. శరీరము మరియు మనస్సు షైతన్యవంతం లేక ఉల్లాసంగా పుంచుటకు సహకరించును
4. శ్వాసక్రియలైని నియంత్రణను సాధించవచ్చును.
5. క్రియాశిలత హాచ్చును . వారి వారి కార్బోక్సైలాల్ అనందంగా పాల్గొనడాని సమచిత్తత చేయును.
6. ధ్యాని దేహానికి మరియు మనసుకు లఘుత్వము, స్థిరత్వము మరియు స్పష్టత లభిస్తాయి కోపం, ద్వేషం, భావనలో దూరం అయి ప్రీతి సహాశిలంగుణాలు వృద్ధి చెందును.
7. ఒకచోట కూర్చోని స్థిమితంగా ఏదేని నిషయాన్ని బాగా తేలిసుకోనే ప్రయత్నం, ఆభ్యాసాలు వారు వారు చేసే ధ్యాన క్రమలకు పూరకమౌతాయి.
8. రోగుల మానసిక ఉత్సమ పరచుటకు ధ్యానం సహకరిస్తుంది కొన్ని దేశ, విదేశ ఆరోగ్య కేంద్రాలలో ధ్యాన అభ్యాస క్రమం నడయు చుస్తుది.

అభ్యాసాలు

I క్రింది ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

1. ధ్యానం అర్థాన్ని తెలపండి
2. ధ్యానంలో కలిగే ప్రయోజనాలు ఎది?
3. ధ్యానం యుక్త క్రమాలు ఏవి?

II ఖాళిలను పూరించండి.

1. ధ్యాన క్రియలో ----- నిటారుగానుండాలి
2. ధ్యాన క్రియతో ----- పొందవచ్చును
3. ధ్యానక్రియ వలన ----- ఎక్కువగును.

III జతపరిచి రాయండి

1. అనందాన్ని పొందెమార్గం	-	అభ్యాసం చేయాలి.
2. శరీరము మరియు మనస్సు	-	క్రియాశిలత పెరుగును
3. ధృఢ సంకల్పంతో	-	ధ్యాన అభ్యాసం
4. ధ్యానం చేయడంతో	-	ఉల్లాసం పొందుటకు సహకరిస్తుంది

కార్యాచరణ : ప్రతిదినం ఉదయము మరియు సాయంత్రాలం 10 నుండి 15 నిమిషాలు ధ్యానాభ్యాసం చేయండి దాని పరిణామం తెలుసుకొండి.

ఆరోగ్య శిక్షణ

అధ్యాయం - 11

సముదాయ ఆరోగ్యం

ఈ అధ్యాయంలో కింది అంశాలు తెలుసుకుంటారు

॥ వ్యాధి పదార్థాల నిర్వహణ	॥ లోపలి మురుగునీటి కాలువ
॥ బావులు-చెరువుల శుభ్రత	॥ త్రాగునీటి సరఫరా.

1) వ్యాధి పదార్థాల నిర్వహణ :

సముదాయంలోని ప్రతి ఇల్లు లేదా కట్టడాలలో నివనించువారు వివిధ రకాల వ్యాధి పదార్థాలను ఉత్పత్తి చేస్తుంటారు. ఈ వ్యాధి పదార్థాలను రెండు గుంపులుగా వర్గీకరించవచ్చు.

ద్రవ వ్యాధి పదార్థాలు :

ఉదా :- నిరుపయోగ వస్తువులు, మూత్రం, మలం,

ఇంటి చుట్టూ ప్రకృతి, వీధులు, మురికి కాలువలు, బోర్వెల్, బావి మొదలగు వాటి చుట్టూ నిలబడిన నీరు దోషులు వృద్ధి చెందడానికి అవకాశం కల్పిస్తాయి. అందువల్ల నీరు నిలబడకుండా స్వరూపానికి ద్రవ పదార్థాలను విసర్జించాలి. నిలబడిన నీటి మీద కిరసనాయిలు లేదా కీటకనాశినులను చల్లడంవల్ల దోషుల వృద్ధి చెందడాన్ని తప్పించవచ్చు. ఇంట్లోగల ద్రవ వ్యాధి పదార్థాలు లోపలి మురుగునీటి కాలువలలో ప్రవహించి వెళ్ళునట్లు వ్యవస్థ చేయాలి.

ఘన వ్యాధి పదార్థాలు :

“ఘనతి గృహాలు, పాణిజ్య, పారిత్రామిక, గనులు మరియు వ్యవసాయ కార్యాచరణాల వలన విసర్జింపబడిన లేదా ఏడైనా అనవసర పదార్థాలు పరసరాల సమస్యకు కారణమైతే, వాటిని ఘన వ్యాధి పదార్థాలుగా అర్థంచేసువచ్చు”.

వ్యాధి పదార్థాల విసర్జన స్థానిక పరిస్థితులను అవలంబించి ఉంటుంది. ఇల్లు మరియు పరిసరాలను శుభ్రంగా పెట్టుకోవాలి. వ్యాధి పదార్థాలను డబ్బు లేదా బుట్టి (డస్టోబిన్) లలో సేకరించాలి. పెద్ద ఖాతీ డబ్బు లేదా ప్లాస్టిక్ బుట్టిని వ్యాధి పదార్థాలు సేకరించడానికి ఉపయోగించవచ్చు. డస్టోబిన్ ను ప్రతినిట్యం ఖాతీచేసి పెట్టాలి. పశువుల పాకంలోని వ్యాధి పదార్థాలను ప్రతిరోజు స్వరూపానికి విసర్జించాలి.

మన సమాజంలో కనబడు ఘనరూప వ్యాధాలు

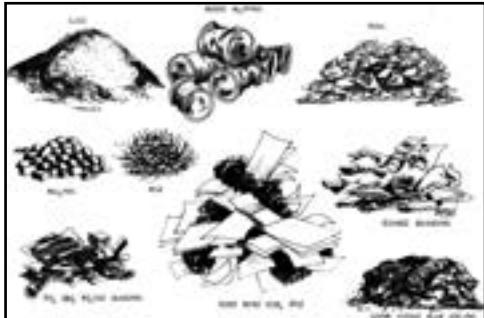
క్ర. నం	వ్యాధ పదార్థాలు విసర్జించు విధానం	కారణం	
1	సీసాలు	పాతి పెట్టడం	వీటిని కాల్పుడం, కాంపోస్టింగ్ చేయడానికి సాధ్యపడదు. పగల గొట్టితే కాళ్ళకు చుచ్చుకొని గాయాలవుతాయి
2	సస్య జన్య వస్తువులు (తోళ్ళు, ఆకులు కాండం)	కాంపోస్టింగ్	క్రుత్తి, మట్టి సారవంతం పెంచుతుంది
3	డబ్బులు	పాతి పెట్టడం	కాల్పుడానికి సాధ్యపడదు. ఏమైనా వేసుకోవడానికి / భద్రపరచడానికి వీలుకానట్లయితే కొట్టి ముదరచుట్టి పాతి పెట్టాలి.
4	కాగితాలు, పాత బట్టలు ఇతర మండే వస్తువులు	కాల్పుడం	ఇవి క్రుత్తాడానికి చాలా కాలం తీసుకుంటాయి. అందువల్ల కాల్పుడమే మంచిది. ప్లాస్టిక్ వస్తువులను కాల్పుడం వలన ఆపాయకర వాయువులు విడుదల అవుతాయి. అందువల్ల వాటిని పాతి పెట్టాలి.

ఘన వ్యాధ పదార్థాలను స్వరేన స్ఫూర్తాలలో రాశి వేయాలి. కాల్పుడం ద్వారా సేకరణ అలాగే విసర్జన విధానాలతో కూడి ఉంటుంది.

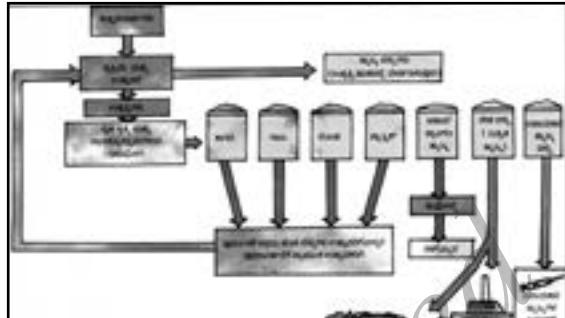
భారతదేశ గ్రామీణ ప్రదేశాలలో గృహకృత్య వ్యాధ పదార్థాలు, మురికి కాలువల వ్యాధాలను సేకరించడానికి, విసర్జించడానికి ఎటువంటి స్వరేన వ్యవస్థ ఉండదు.

సమర్థవంతమైన, వైజ్ఞానిక విధానంతో ఘన వ్యాధ పదార్థాలను విసర్జించాలి. చెత్త విసర్జనలో వ్యాధపదార్థాలు విభజన కూడా ఉంటుంది. లోహాలూలాంటి మండని వ్యాధ పదార్థాలను భూగర్భంలో లేదా తగ్గు ప్రదేశాలలో నింపాలి. మండునటువంటి వ్యాధ పదార్థాలను విశేషంగా నిర్మించిన దహన కుండలలో వేసిమండించాలి. దీనివల్ల బాలామటుకు రోగకారక, జైవిక వ్యాధ పదార్థాలు నాశనమువుతాయి.

మీకు తెలుసుండని : కరిగే వ్యాధ పదార్థాలతో పరిసర ప్రేమియైన సేంద్రియ ఎరువులు ఉత్సత్తి చేయవచ్చు.

చిత్రం 11-1

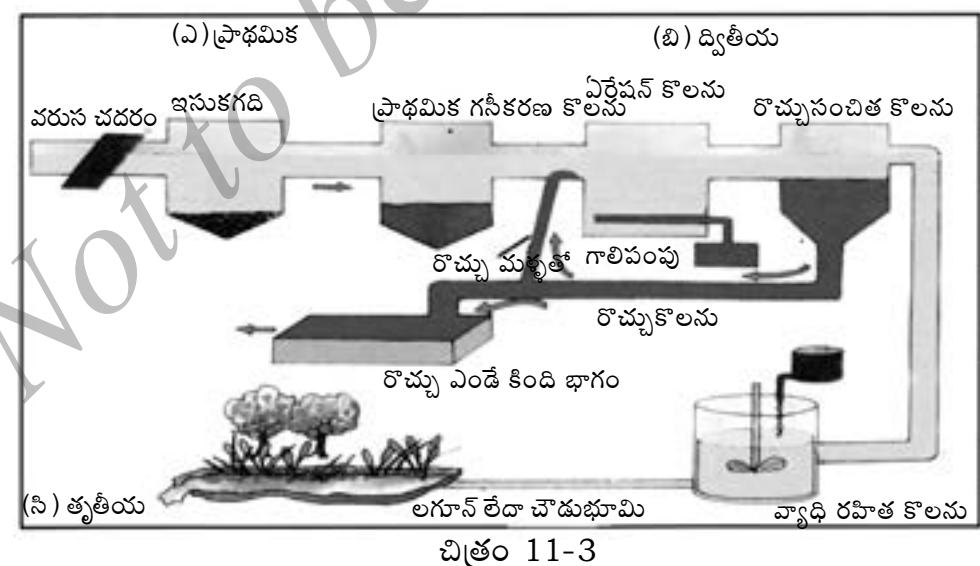
చిత్రం 11-2

2) ద్రవ వ్యుద్ధ పదార్థాల నిర్వహణ : (లోపలి కాలువలు)

ప్రవహించే మురికి సీరు, డిట్రాఫ్ట్ లు, వాషిజ్య మరియు నివాస గృహాల నుండి అనేక వివిధ జైవిక మరియు అజైవిక మాలిన్య కారకాలు లోపలి కాలువలలో కలుస్తుంటాయి.

భారతీయ గ్రామీణ ప్రదేశాలలో గృహకృత్య వ్యుద్ధ పదార్థాలు మురికి కాలువలలోని మురికి పదార్థాలను సేకరించడానికి, విసర్జించడానికి స్వర్ణ వ్యవస్థ ఉండదు.

కాలువలోని మురికి సంస్కరణ ఘటకం పొరిశామిక మరియు నగర వలయాలనుండి ప్రవహించు కలుషిత నీటిని సంస్కరించిన తరువాతనే నీటిపారుదలకు ఉపయోగించాలి. ద్రవ వ్యుద్ధపదార్థాల సంస్కరణ విధానపు మాదరి చిత్రం కింద ఇవ్వబడినది.

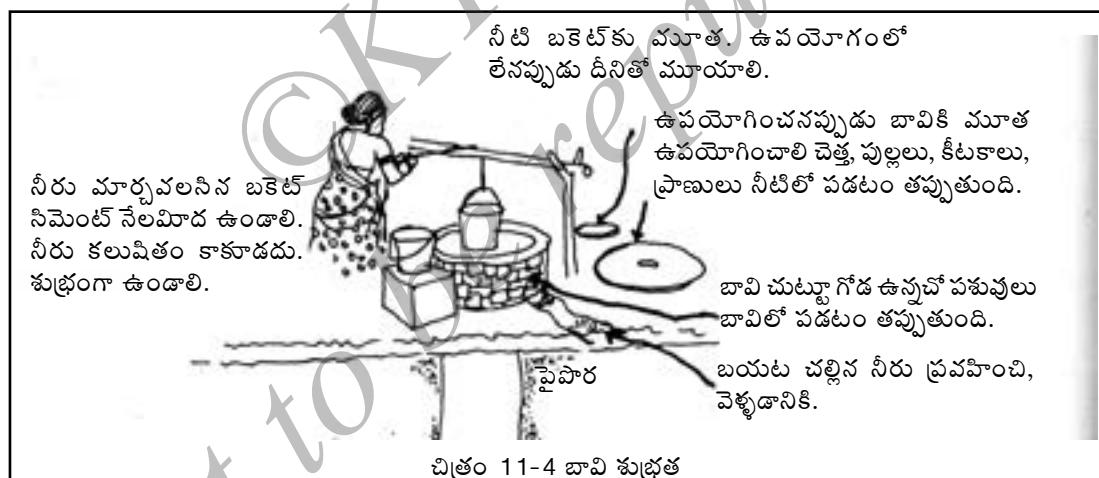

చిత్రం 11-3

3) బావులు , చెరువుల శుద్ధత :

బావుల శుద్ధత :

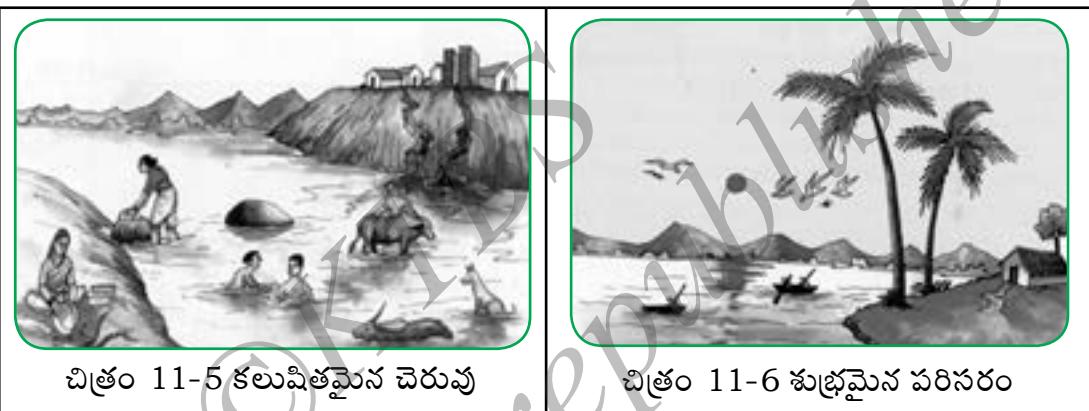
- 1) బావులలో తెరచిన మరియు మూయబడిన బావులు అని రెండు రకాలున్నాయి.
- 2) బావుల చుట్టూ ప్రక్కల పరిశ్రమలు లేకుండుట మంచిది.
- 3) బావులను ఉపయోగించని సమయాలలో, వాటి ఉపరితల భాగాన్ని (నోరు) కొయ్యి/ లోహపు పలకతో మూయడం వలన చెత్త- చెదారం, ధూళి, కీటకాలు నోటిలో పడవు.
- 4) బావి చుట్టూ ఎత్తైన గోడ ఉండాలి.
- 5) సిమెంట్సో కొద్దిగా ఎత్తైన ప్రహరి నిర్మించి, బక్కెట్టు ఉంచడానికి శుద్ధమైన స్ఫ్రాంచెయడం వలన నీరు మలినం కావడం తప్పుతుంది.
- 6) బయట చల్లిన నీరు ప్రవహించి బావుల చుట్టూ ప్రక్కల స్ఫలం ఎండిపోయే విధంగా వ్యవస్థ చేయడం వలన బావుల బుట్టూ నీరు నిలబడి అక్కడ దోమలు వృద్ధిచెందవు.

చెరువుల శుద్ధత :

- 1) చెరువుల సంరక్షణ, చెరువులలో పూడిక చేరుకోవడం వల్ల నీటి సేకరణా సామర్థ్యం తక్కువ అవుతుంది. అందువల్ల చెరువులలో పూడిక ఎత్తివేయవలనిన అవసరముంది.
- 2) చాలా చెరువులు వర్షం మీద ఆధారపడ్డాయి. వేసవిలో ఎండిపోతాయి
- 3) చెరువులలో పశువులకు స్నానం చేయించరాదు.
- 4) పాత్రలు తోమరాదు, బట్టలు ఉతకరాదు.

- 5) చెరువుల చుట్టూప్కూల శుభ్రంగా ఉండునట్లు చూసుకోవాలి.
- 6) చెరువులలో చెత్త వేయరాదు.
- 7) చెరువు చుట్టూ కంచె వేయడం వలన (కట్టు కట్టడం) నీరు కలుషితం కాకుండా, చెరువు నీరు శుభ్రంగా ఉండునట్లు చూసుకోవచ్చు.
- 8) తెరువబడిన మురికి కాలువలలో ప్రవహించు సంస్కరింప బడని నీరు సమీప చెరువులలో కలవకుండునట్లుండాలి.

4. శుద్ధమైన త్రాగునీటి సరఫరా :

“నీరు, ఎక్కడెక్కడో నీరు, త్రాగడానికి ఒక చుక్కా లేదు” అనేక దేశాల త్రాగునీట పరిస్థితిని గురించి కోల్‌రిట్లీరు చాలా ఉత్తమంగా వ్యాఖ్యానించారు సమృద్ధమైనంత నీరుంది. అయితే అది కలుషితమై, త్రాగడానికి యోగ్యం కాదు. త్రాగునీరు మానవులు జీవించడానికి సహాయపడుతుంది. ఇతర జీవ సమూహాలకు సహాయపడుతుంది. అయితే కలుషిత నీరు మానవ ఆరోగ్యాన్ని నాశనం చేస్తుంది.

మానవనికి ఆహారం కంటే నీరు చాలా అవసరం. శుద్ధమైన త్రాగునీటిని సరఫరా చేయడం సముద్రాయిషు ఆరోగ్య సేవలలో మూలభూతమైనది. శుద్ధమైన నీరనగా చెత్త బ్యాక్టీరియా, క్రిములు మొదలైన వాటినుండి కలుషితం కానిది అని ఆర్థం. శుద్ధమైన నీరు సముద్రాయానికి చాలా అవసరం. శుద్ధమైన నీరు ఆరోగ్యవంతమైన జీవనానికి చాలా అవసరం. భారతదేశంలో మరియు ఇతర అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలలో శుద్ధమైన నీటి కొరత వల్ల అనేక అనారోగ్య సమస్యలు ఏర్పడుతాయి. భారతదేశంలో సురక్షిత నీటిని సరఫరా చేస్తే యాఖై శాతం రోగాలువులను తక్కువ చేయవచ్చనని నిపుణులు అందాజు వేశారు. సురక్షిత నీటి సరఫరా త్రాగడానికి, వంటకు మరియు ఇతర ఇంటి పనులకు మూలభూతంగా కానే కావాలి. అంతే కాకుండా శుద్ధమైన నీరు

మంచి ఆరోగ్యానికి ఉత్తమ కానుక అవుతుంది. వ్యక్తిగతంగా, నముదాయపు ప్రయత్నశీల కార్యాచరణాలవల్ల సురక్షితమైన నీటిని ఒదిగించడానికి సాధ్యమవుతుంది సురక్షితమైన నీరు అనగా హానికర రోగాలువలనుండి రసాయనిక పదార్థాలనుండి (దూరంగా) ఉండాలి. వంట చేయడానకి యోగ్యంగా ఉండాలి మాలిన్య రహితమైన తాగదగిన నీటిని మంచినీరు లేకా తాగునీరు అంటారు.

అభ్యాసాలు

1. ఖాళీలను సరైన పదాలతో పూరించండి.

1. నిలబడిన నీటి మీద _____ వేయడం వల్ల దోషమార్గములను తప్పించవచ్చు.
2. బావులలో _____ మరియు _____ రకాలున్నాయి.
3. చాలా చెరువులు _____ ఆధారపడ్డాయి.
4. శుద్ధమైన నీరు _____ చాలా అవసరం.

2. కింది ప్రశ్నలకు సమాధానిప్పండి.

1. వ్యధ పదార్థాల మూలాలు ఏవి?
2. వ్యధ పదార్థాలలోని గుంపులు ఏవో తెల్పుండి.
3. త్రవ వ్యధ పదార్థాల విసర్జన ఎలా చేయాలి ?
4. త్రవ వ్యధ పదార్థాలు ఏవి ?
5. ఘున వ్యధ పదార్థాలు ఏవి?
6. ఘున వ్యధ పదార్థాలు విసర్జన ఎలా చేయాలి ?
7. లోపలి మురికి కాలువల నీటిలో ఏమేమి కలిసి ఉంటాయి?
8. బావుల శుభ్రత గురించి తెల్పుండి.
9. చెరువుల శుభ్రత గురించి తెల్పుండి.

కార్యాచరణం : విద్యార్థులకు తమ ఇండ్లలో త్రవ, ఘున మరియు ఎండిన వ్యధ పదార్థాలను విభజించడాన్ని నేర్చాలి.

అధ్యాయం - 12

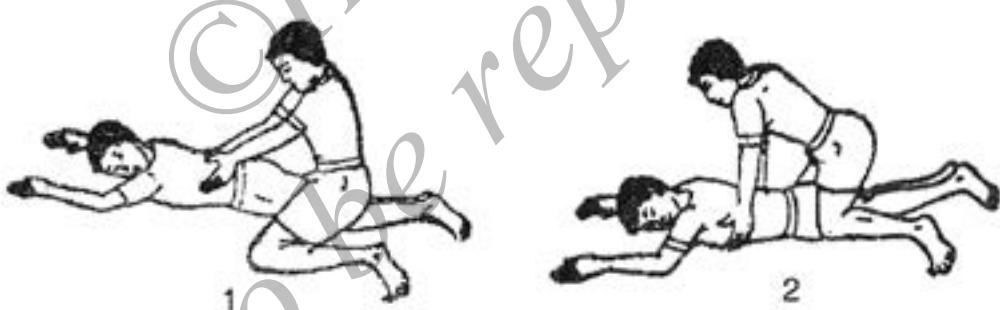
ప్రథమ చికిత్స

నీటిలో మునిగిన వారికి ప్రథమ చికిత్స

ఈ అధ్యాయంలో మీరు కింది అంశాలను తెలుసుకుంటారు.

- ॥ నీటిలో మునిగినప్పుడు చేయు ప్రథమ చికిత్స.
- ॥ వివిధ సందర్భాలలో ఉపయోగించు పట్టిలు.

నీటిలో మునిగిన వ్యక్తిని వెంటనే నీటిలో నుండి వెలుపలికి తీసి శ్వాసకు అనుకూలం చేస్తే అతని ప్రాణాన్ని కాపాడవచ్చు. మునిగిన వ్యక్తి ప్రజ్జతప్పి అతని శ్వాసక్రియ నిలబడి ఉండవచ్చు. ఈ అవస్థను శ్వాస బంధనం అంటారు. మునిగిన వ్యక్తి ఎద కింది భాగంలో కృతిమ శ్వాసక్రియతో క్రియాశీలం చేయడం చాలా ముఖ్యం.

బట్టలను వదులుచేసి ముఖంమీద గల బురద, చెత్తను శుభ్రంచేసి, అతనిని బోర్డాపడుకో బెట్టి, తలను ఒకవైపు త్రిప్పి మీరు అతనిని కాళ్ళ ముధ్యలో పెట్టుకొని మోకాళ్ళు మడిచి చిత్రంలో చూచినట్లుగా వంచండి, రెండు చేతులను అతని ప్రక్కటిముకల కింద గట్టిగా పెట్టండి, మీ చేతులను సరళంగా పెట్టి లేచినిలబడండి. దీనివల్ల మీ శరీర బారము మునిగిన వ్యక్తి ఎద కింద పడుతుంది. ఇది ఎదకింద భాగం పైన ఒత్తిడి కల్గిన్నుంది, రెండు సెకెండ్లు ఆవిధంగానే పెట్టి తిరిగి వంగిన స్థానానికి రండి. ఇక్కడ మూడు సెకెండ్లు ఆపండి. ఇప్పుడు ఒత్తిడి వదలబడుతుంది. ప్రతి సిమిషానికి 12 సార్లు ఈ చలనాలను ఊపిరి తిత్తులలోని నీరు ఖాటీ అయ్యేవరకు, శ్వాసక్రియ ప్రారంభమగువరకు కొనసాగించండి. రోగి వైపునుండి శ్వాస ప్రారంభమవుతుంది. సాధ్యమైనంత త్వరగా వైద్యుని దగ్గరకు పిలుచుకొని వెళ్లాలి లేదా వైద్యున్ని సంపర్కించాలి.

శ్వాస కోశాలలో నీరు ఖాళియైన తరువాత కూడ ఆ వ్యక్తికి శ్వాసరానిచోము, మరియు ప్రజ్జలేని స్థితి లో ఉన్న చో (కార్బోయో పల్యునరి రిసనిటీషన్) తంత్రాలని నడుపుట సూక్తము. ఇందులో క్రమబద్ధమైన కృతక శ్వాస మరియు ఎద భాగానికి వత్తడి కావాల్సి ఉంటుంది దీనిని పరిణతా అనుభవగ్నులు మరియు తెలినిన వారు నేరవెర్పవలని ఉంటుంది.

మీకు తెలిని ఉండనీ : ప్రథమ చికిత్స చేసేవారు. తాను వైద్యాధికారి అని భావించరాదు.

వివిధ సందర్భాలలో ఉపయోగించు వట్టిలు
జౌపథియక్ పట్టి : బ్యాండ ఏడ్లు

వివిధ మాదరిల బ్యాండ ఏడ్లు

ఏవైనా చిన్న చిన్న తెరిచిన గాయాలకు వీటిని ఉపయోగించవచ్చు. ప్రథమ చికిత్స కిట్లో ఈ విధమైన బ్యాండెజ్లు ఉంచడం సర్వ సాధారణం.

ఎలాస్టిక్ క్రైప్ బ్యాండెజ్

ఇవి కీళ్లను భద్రంచేయడానికి సహాయపడుతాయి. ఈ విధమైన పట్టీలు స్థితి స్థాపకత్వం గుణం కలిగి ఒత్తుడి నియంత్రించడానికి మరియు అదమడానికి సహాయ పడుతుంది. లోహంతో తయారు చేసిన క్లివ్ ల సహాయంతో ఈ బ్యాండేజ్ లను భద్రంగా కట్టవచ్చు.

రోగు రహిత చుట్టిన ప్యాడ్.

వివిధ రకాల పొడవు, వెడల్చు కొలతలలో లభించు ఈ పట్టీని తెరిచిన గాయంతో ఏర్పడు రక్త ప్రావం మరియు జబ్బును అరికట్టడానికి ఉపయోగించవచ్చు. రోగులు రహిత చుట్టిన ప్యాడ్ లను వివిధ పరిమాణపు తెరిచిన గాయాలకు ఉపయోగించవచ్చు, అవి $2' \times 2'$, $3' \times 3'$, $5' \times 9'$ లేదా ఇంకా పెద్ద పరిమాణాలలో లభిస్తాయి.

అభ్యసాలు

I. ఖాళీలను సరైన పదాలతో పూరించండి.

1. నీటిలో మునిగిన వ్యక్తిని నీటినుండి వెంటనే బయటకు తీసి శ్వాస క్రియకు అనుకూలం చేస్తే, అతని _____ రక్కించవచ్చు.
2. మునిగిన వ్యక్తి ప్రజ్జ తప్పి శ్వాస నిలిచి పోయిన స్థితిని _____ అంటారు.
3. చిన్న చిన్న గాయాలైనప్పుడు _____ ఉపయోగించవచ్చు.
4. ఎలాస్టిక్ క్రేవ్ బ్యాండేజ్ లు _____ ను భద్రం చేయడానికి సహాయపడుతాయి.
5. రోగులు రహిత చుట్టిన ప్యాడ్ ను తెరిచిన గాయంతో అగు _____ మరియు _____ అరికట్టడానికి ఉపయోగించవచ్చు.

II. కింది ప్రశ్నలకు సంఖీష్టంగా సమాధానాలివ్వండి.

1. శ్వాస బంధనం అనగానేవి?
2. నీటిలో మునిగిన వ్యక్తికి ఇచ్చే ప్రథమ చికిత్స గురించి రాయండి.
3. ఎలాస్టిక్ క్రేవ్ బ్యాండేజ్ ఉపయోగమేమి?
4. రోగులు రహిత రొండ్ ప్యాడ్ ఉపయోగమేమి?

కార్యాచరణం : ఆగష్టు నెలలో అఱకు ప్రథమ చికిత్స ప్రదర్శన జరపాలి.

అధ్యాయం-13

అంటు వ్యాధులు

ఈ అధ్యాయంలో కింది అంశాలు తెలుసుకుంటారు.

వివిధ సాంక్రామిక రోగాలకు కారణాలు, లక్షణాలు వ్యాపించే విధానాలు, నియంత్రణ మరియు ముందు జాగ్రత్త విధానాలు.

అంటువ్యాధి ఒకరి నుండి మరొకరికి సులభంగా వ్యాపించే రోగం. ఇది రోగానువులతో ఏర్పడు రోగం. ఇది మానువుని నుండి మానవునికి లేదా ప్రాణినుండి మానవునికివచ్చురోగం. స్వర్ఘ తగిలిన వస్తువు లేదా వ్యక్తుల సంపర్కంతో అంటురోగం ప్రభలుతుంది.

I. మతేరియా : మతేరియా మనదేశంలో చాలా సంవత్సరాల నుండి వీడిస్తున్న అంటురోగం. ఈ రోగం మే-సెప్టెంబర్ వరకు ఎక్కువగా చూడవచ్చు.

కారణాలు :

- నిలబడిన సీరు, చెత్తకుండి, స్నేహపు గుండి, మరికి కాలువ, బురద, మొదలగు నీటి స్ఫూర్తిలో దోషులు గ్రుష్ణువెట్టి విల్లలు చేస్తాయి. ఆ ప్రదేశాలలో గల ప్రజలకు ఈ దోషులు కుడతాయి.

లక్షణాలు :

- ప్రతి రోజు ఎక్కువ జ్వరం రావచ్చు లేదా రోజు మార్చి రోజు చలి జ్వరం రావచ్చు.
- జ్వరం, సీరసం మరియు చెమటలు పట్టి, చాలా రోజులు జ్వరం ఉంటే దానిని మతేరియాగా భావించవచ్చు.

వ్యాపించు విధానాలు :

- ఈ రోగం ‘ఎనాఫిలిన్’ అను ఆడ దోష ద్వారా ప్రభలుతుంది. ఈ దోష రోగిని కుట్టి రక్తం పీల్చుకుంటుంది. రక్తంలోని ప్లాస్మోడియం కణాలు దోష శరీరంలో కలిసిపోతుంది. ఆ తరువాత ఆరోగ్యవంతునికి కుట్టినప్పుడు ఆరోగ్యవంతుని రక్తంలోనికి ప్లాస్మోడియం చేరుకోవడం ద్వారా రోగం వ్యాపిస్తుంది.

నియంత్రణ మరియు వాటికి ముందుజాగ్రత్త విధానాలు :

- దోషులు నిలబడిన సీరు, చెత్తుకుండి, మురికి కాలువ, స్నేహపు గుంత, బురద మొదలైన సీరుగల స్థాలలో దోషులు పెరగడం వలన ఆ ప్రదేశాలలో దోషుల నిర్వాలనానికి కీటక నాశినులు చిలకరించాలి.
- కీటకనాశినులైన డి.ఐ.టి., బి.పోచ.సి., మ్యాలోఫిన్ మొదలగు వాటిని ఇండ్ల చుట్టూ ప్రకృత చిలకరించాలి.
- రాత్రి పడుకొనేటప్పుడు దోషుతెర కట్టుకొని పడుకోవాలి.
- కిటికీలకు దోషులు దూరసి వల వేయించాలి.

II. కాలరా : ఇది సామాన్యంగా మే నెలనుండి అక్షోబరు నెల లోపల ఎక్కువగా వస్తుంది.

కారణాలు :

- కలరారోగం ‘విప్రియో కాలరె’ అను సూక్ష్మ జీవినుండి వస్తుంది. కలుషిత్వమైన ఆహారం, సీరు కలరా రావడానికి కారణమవుతుంది. ఈగలు కలరాకు చాలా భయంకర వాహకాలు.

లక్ష్ణాలు :

- పదే పదే వాంతి, విరేచనాలవుతాయి బియ్యం కడిగిన సీరులాగా రోజుకు 30-40 సార్లు అవుతుంది.
- శరీరంలోని సీటి అంశం త్వరగా నష్టం కావడం వలన రోగి నిశ్యక్కుడై శరీరం చల్లబడుతుంది.
- రక్తపోటు తక్కువై, ఉదరం నోప్పి విపరీతమవుతుంది.

వ్యాపించు విధానాలు :

- ఈగలు, నుసి, దోషులు, బోధ్యింకలు మొదలైనవి సీరు, ఆహారం, మలములపైన కూర్చోని (వాలి) తరువాత తెరిచిఉంచిన ఆహార పదార్థాలపైన కూర్చోవడం వలన రోగం వ్యాపిస్తుంది.

నియంత్రణ - వాటికోరకు ముందు జాగ్రత్త విధానాలు :

- రోగి మల, మూత్ర, వాంతులను క్రైస్తవ ద్రావణం కలిపిన సీటిలో వేసి, ఒకటి - ఒకటిన్నర గంట తరువాత దానిని పాతపెట్టాలి లేదా కాల్చాలి.

- రోగి బట్టలను క్రొస్‌ఆర్డర్ ద్రావణంలో అధీ, ఒక గంట తరువాత వేడి నీటిలో మరిగించి, దానిని సబ్యూతో ఉత్పత్తి ఉపయోగించాలి లేదా కాల్పాలి.
- ఎలెక్ట్రోలో, నిమ్మరసపు నీరు, నీటి మజ్జిగ, కొబ్బరి నీటిని ఎక్కువగా రోగికివ్యవచ్చు.
- ఈ రోగ లక్షణాలు కనిపించిన వెంటనే, రోగిని వైద్యుని వద్దకు తీసుకెళ్లాలి.

III. క్షయి : క్షయ ఒక అంటువ్యాధి. ఈ రోగం ఔషధిత్తులకు సంబంధించిన అవయవాలు మరియు ఇతర అవయవాలలో కూడా కనపడి పెరుగుతుంది.

కారణాలు :

- కలుషిత వాతావరణం వలన వస్తుంది.
- మానవులు మరియు ప్రాణుల నుండి ప్రబలుతుంది.
- ఇది 'మైక్రోబ్యాట్కీరియం ట్యూబరాక్యూలోనిస్' నుండి ఏర్పడుతుంది.
- రోగానువులు రోగి దగ్గడం, చీడడం ద్వారా తీవ్రంగా వ్యాపిస్తుంది.

లక్షణాలు :

- గత్థుతో కూడిన దగ్గు పద్మోదు రోజులయిననూ నయంకాదు.
- గత్థులో రక్తం వస్తుంది.
- పదే పదే జ్వరం వస్తుంది.
- ఎద నొప్పి వస్తుంది.
- జీర్ణశక్తి మందగిస్తుంది.
- బలహీనత పెరుగుతూ వెళ్లుతుంది.

ప్రబలు (వ్యాపించు) విధానాలు :

- రోగి ఎక్కడంటే అక్కడ ఉమ్మివేయడం ద్వారా రోగం వ్యాపిస్తుంది.
- సీదునప్పుడు, దగ్గునప్పుడు నోటికి బట్టలను అడ్డంగా పెట్టుకోకున్నచో రోగం వ్యాపిస్తుంది.
- సిగరెట్, గుట్టు మొదలైనవి చాలామంది ఫీల్చుడం వలన రోగం ప్రబలుతుంది.

నియంత్రణ - వాటికోరకు ముందు జాగ్రత్త విధానాలు :

- రోగి ఎక్కడంటే అక్కడ ఉమ్మివేయరాదు. చీదునప్పుడు దగ్గునప్పుడు అడ్డంగా బట్ట పెట్టుకోవాలి.
- క్షయ రోగాన్ని ట్యూబర్ క్స్యూలిన్ డి.పి.ఐ ప్యారిషైట్ ప్రోటీన్ పరిక్షత్ తెలుసుకోవచ్చు.
- 30 సంవత్సరాల లోపలి వారంతా బి.ని.జి. సూదిమందు వేయించుకోవాలి.
- రోగ సంకేతాలు కనబడిన వెంటనే వైద్యుడి వద్దకు పిలుచుకొని వెళ్లాలి.

IV. శీతల విష జ్యోరం :

కారణాలు :

- నీరు, పాలు, కలుషిత ఆహార పదార్థాలు, శగలు ఈ రోగానికి కారణాలు.

లక్షణాలు :

- శీతల విష జ్యోరం కొనసాగిన జ్యోరం మరియు ఈ జ్యోరం 3-4 వారాలైనమా నయంకాదు.
- శరీరం వేడి ఎక్కువై, తల నొప్పి వస్తుంది.
- ఉదరం నొప్పి నీళ్ళ విరేచనాలు ఎక్కువగా అవుతాయి.

వ్యాపించు (ప్రబలు) విధానాలు :

ఈ రోగం శీతల విష జ్యోరాణువులు నుండి వస్తుంది. రోగానువులు రోగి మల మూత్రాలలో బయటపడుతాయి. శగలు ఈ రోగానువులను వ్యాప్తిచెందే వాహకాలు. ఈ రోగం నీరు, పాలు, కలుషిత ఆహార పదార్థాల ద్వారా ప్రబలుతుంది.

నియంత్రణ - వాటికోరకు ముందు జాగ్రత్త విధానాలు :

- రోగి మల మూత్రాలను నీటి మూలాలకు దూరంగా ఉంచాలి. వాటిని పాతిపెట్టాలి. రోగి మల విసర్జన తరువాత చేతులను సబ్బుతో కడుక్కోవాలి.
- కాచి చల్లార్చిన నీటిని త్రాగాలి.
- పాలను బాగా కాంచి ఉపయోగించాలి.
- పరిసరాలను శుభ్రంగా పెట్టుకోవాలి.

- శీతల విష జ్యూరానికి వ్యతిరేకంగా ఇనాక్స్యూలేషన్ చేయించుకోవాలి.
- ఆహార పదార్థాలను మూని ఉంచాలి. ఆహార పదార్థాలను వేడిగా ఉన్నప్పుడు ఉపయోగించాలి.

మీకు తెలిని ఉండనీ : వ్యక్తిగత శుభ్రత కాపాడు కోవడం వలన చాలా రోగాలదినుండి రక్షించుకోవచ్చు.

V. ఇన్ ప్లూయెంజా : ఇన్ ప్లూయెంజా అనునది ఒక అంటువ్యాది. దీనిని ప్లూ అను సంక్షిప్త పేరుతో కూడా పిలుస్తారు.

కారణాలు :

- కలుషిత వాతావరణం.

లక్ష్ణాలు :

- రోగికి నీరసం, చలి జ్వరంతో బాధ పడుతాడు.
- గొంతు, తల నొప్పి వస్తుంది.

వ్యాపించు (ప్రబలు) విధానాలు :

- గాలిద్వారా రోగ గ్రస్తుడే రోగాలువులను వ్యాపింప చేస్తాడు. రోగి నీరు సంపర్కంతో కూడా రోగం వ్యాపిస్తుంది.
- ఇన్ ప్లూయెంజా వైరస్తో రోగం వ్యాపిస్తుంది.

నియంత్రణ - వాటి కౌరకు ముందు జాగ్రత్త - విధానాలు :

- రోగి ఉపయోగించిన వస్తువులనుండి మరియు రోగి సంపర్కానికి దూరంగా ఉండాలి.
- చీదునప్పుడు, దగ్గునప్పుడు కరవప్పం అడ్డంగా పెట్టుకోవాలి.
- రోగి బట్టలను వేడి నీటిలో మరిగించి సబ్బుతో ఉత్తికి ఆరవేయాలి.
- రోగికి భోజనానికి, త్రాగడానికి ప్రత్యేక పాత్రలు ఉపయోగించాలి.
- శోషిక ఆహారం సేవన మరియు క్రమబద్ధంగా వ్యాయామం చేయాలి.
- విశ్రాంతి తీసుకోవాలి. మంచి గాలి కాంతి ఉండేచోట నివసించాలి.

మీకు తెలిని ఉండనీ : ఇటీవల డెంగుయ్య, చికున్గున్యా అనురోగాలు తీవ్రంగా ఉన్నాయి. ఇవి ప్రబలడానికి ముఖ్యంగా దోషలు కారణమవుతాయి, సద్గాలం దోషలకు దూరంగా ఉండాలి.

అభ్యాసాలు

I ఫాశీలను సరైన పదాలతో పూరించండి .

1. మలేరియా రాకుండా ముందు జాగ్రత్త కొరకు కిటకీలకు _____ దూరాని వల వేయించాలి.
2. కలరా నియంత్రణకు _____ క్రిమినాశిని చిలకరించాలి.
3. క్షయరోగం _____ నుండి సంక్రమిస్తుంది.
4. ఇన్ పూయెంజా సంక్లిష్ట పేరు _____ .

II కింది ప్రశ్నలకు ఒక వాక్యంలో సమాధానమివ్వండి.

1. మలేరియా రోగం ఏ దోషమల్ల ప్రబలుతుంది?
2. కలరా రోగం ఏ రోగానువుతో ప్రబలుతుంది?
3. కలరా రోగి బట్టలను ఏ ద్రావణంలో వేయాలి?
4. క్షయ ఏ అవయవానికి సంబంధించిన రోగం?
5. శీతల విష జ్వరం ప్రబలానికి కారణాలేవి?
6. ఇన్ పూయెంజా రోగం ఆరికట్టడానికి ఒక ముందు జాగ్రత్త విధానం తెల్పండి?
7. కాలారా రోగలక్షణాలేవి?

III కింది ప్రశ్నలకు రెండు - మూడు వాక్యాలతో సమాధానిచ్చండి.

1. అంటు వ్యాధులు ఎలా ప్రబలుతాయి?
2. మలేరియా రోగ నియంత్రణ మరియు ముందు జాగ్రత్త విధానాలు తెల్పండి.
3. క్షయ రోగం రావడానికి కారణాలేవి?
4. ఇన్ పూయెంజా ప్రబలు విధానాలు తెల్పండి.
5. క్షయ రోగ లక్షణాలేవి?

కార్యాచరణ : ప్రతిసారి ఆపోరసేవించడాని ముందు మరియు తరువాత చేతులను శుభ్రంగా కడుగుకొను అలవాటు పెంచుకోండి.

అధ్యాయం - 14

జీవన్ శైలి నుండి వచ్చే - రోగాలు

ఈ అధ్యాయంలో మీరు కింది అంశాలు తెలుసుకుంటారు.

ఈ జీవన్ శైలిలో వచ్చే రోగాలైన రక్తపోటు, హృద్రోగాలు మరియు మధుమేహాలకు కారణాలు, ముందు జాగ్రత్తా విధానాలు.

జీవన్ శైలి రోగాలు అంటు వ్యాధులు కావు. అవి ప్రజల నడవడిక, జీవనం సాగించు విధానంతో వచ్చు పరిస్థితి. (దీనికి వ్యతిరేకంగా అంటు వ్యాధులు ప్రజల నడవడికకు సంబంధం లేనివి)

మానవులు సమాజంలో విజ్ఞానాభివృద్ధి నుండి, సమాజ ఉన్నతి కారణంతో, తన జీవనంలో తీవ్రగతిలో పరివర్తనలుచెంది, సామాన్యంగా ఇలాంటి జబ్బులను కల్గించు పరిస్థితులకు కారణమవుతున్నారు.

తప్పు జీవన్ శైలితో ప్రజలలో కనబడునటువంటి కొన్ని సామాన్య శరీర అవ్యాప్తాలు, రోగాలు కింది విధంగా ఉంటాయి.

- 1) అల్జైమర్స్ వ్యాధి
- 2) ఉబ్బనం (అస్త్రమా)
- 3) క్యాస్టర్
- 4) రెండవ నమూనా మధుమేహం (శర్క్రూర్ రోగం)
- 5) హృద్రోగాలు
- 6) మూత్రపీండాల రోగాలు
- 7) సిరుత్తుపాం
- 8) బోజ్జుతనం

కారణాలు :

జీవన్ శైలి రోగాలకు ముఖ్యంగా చేడ్డ ఆహార విధానం, శారీరక కార్బోచరణాల కొరత, ధూమపానం, అధిక మధ్యపానం, తక్కువ ప్రమాణపు నిద్ర మొదలగునవి కారణాలు. అదే విధంగా అధిక ఒత్తీడి, జీవితంలో సామాజీకరణపు శూన్యం, అధికంగా ప్రయాణం చేయడం, ఆహారసేవనాలో నిర్దిష్టమైన విధానం లేకుండుట, ఆహారసేవనా అభ్యాసాలను పదే పదే మార్చడం, మొదలైన జీవన్ శైలి అభ్యాసాలు కూడా ఇలాంటి రోగాలకు కారణాలు.

జీవనశైలి రోగాలను అరికట్టడం

జీవనశైలి రోగాలను మన జీవనశైలి మార్పుకోవడంవలన అరికట్టవచ్చు. మన చెడు జీవనశైలి యొక్క హానికర పరిణామాలను కింది విధానాలతో ఎదుర్కొవచ్చు.

- 1) ప్రతిరోజు వ్యాయామాలు చేయడం.
- 2) సమతూలన అహారం సేవించడం.
- 3) అనవసర అహారసేవనను తక్కువ చేయడం.
- 4) క్రోష్టులు మరియు ప్రాణీకత లేని అహారసేవన తప్పించడం.
- 5) అహారసేవనలో మంచి అభ్యాసాలను వృద్ధిచేసి, స్వర్ణ సమయపాలన చేయడం.
- 6) శరీర మరియు మనస్సుయొక్క ఉల్లాసాన్ని పెంచడానికి యోగాభ్యాసాలు చేయడం.
- 7) ధ్యానం అభ్యాసం చేయడం.
- 8) తమ స్నేహితులు జతలో చింతనలు పంచుకోవడం.

కార్యాచరణం : గ్రామీణ ప్రదేశాలలో నివసిస్తూ, వ్యవసాయ పనులు చేయువారిలో మరియు నగరాలలో నివసిస్తూ వైపు కంపెనీలలో పనిచేయువారిని సందర్శించి, ఇద్దరిలో గల ఆరోగ్య స్థితిగతులను పోల్చండి.

స్నాల కాయం

స్నాలకాయం అనేది ఒక వైద్యకీయ స్థితి. వ్యక్తి దేహంలో అధికంగా కొష్టు సేకరణ అవుతుంది అవ్యక్తి ఆరోగ్యంపై దుష్పరిణామాలు కలుగుతాయి. స్నాలకాయానికి కారణాలు ఆనకం. ఆరోగ్యసమస్యలు ఎక్కువపుతాయి. జీవన నాణ్యత చెడిపొతుంది. ఇది అన్ని వయసుల వారిని పీడించే సమస్య.

స్నాలకాయం వివిధ రోగాలకు కారణమవుతుంది. గుండె జబ్బులు, చెక్కర రోగము (ముఖుమేహం) క్యాస్సర్ ఎముకులకు సంబంధించిన వ్యాధులు, లాంటివి ఎక్కువగా కనబడుతాయి స్నాలకాయం కావడానికికారణాలనేకంగా ఉన్నా: అధిక అహార సేవన, శారీరిక పరిశ్రమ అంట కాయకట్టం ప్రముఖ కారణాలు, దీనిని కోలోవుటకు నియమిత అహారము మరియు సూక్ష్మమైన శరిరం శ్రమించే కార్యక్రమాలు చేపట్టాలి. స్నాలకాయం పెరిగి శరీరిక మానసిక వ్యాధులు తో బాధపడే బదులు ముంజాగ్రత్తలో దానిని ముదటి నివారించుట శ్రయస్కరము.

స్నాలకాయత రక్తపోటు

అర్థం :

రక్తం మన శరీరంలోపల సంచరించునప్పుడు రక్త నాళాల గోడలకు వ్యతిరేకంగా చేసే ఒత్తుడిని రక్తపోటు అంటారు. ప్రతినిత్యం రక్తపోటు మారడం సహజం. అయితే ఎక్కువ ప్రమాణంలో

నిరంతరంగా ఉన్నచో, ఆవ్యక్తికి తీవ్ర రక్తపోటు ఉండని చెప్పవచ్చు. తీవ్ర రక్తపోటుకు మరొక పేరు “హైపర్ టైషన్”.

రక్తపోటు రెండు సంఖ్యలతో కూడుకొని ఉంటుంది. సిస్టాలిక్ మరియు డయాస్టాలిక్. 120 సిస్టాలిక్ ఒత్తిడి మరియు 80 డయాస్టాలిక్ ఒత్తిడి గల వ్యక్తికి $120/80$ లేదా “120 పైన 80” రక్తపోటు ఉంటుంది.

- సిస్టాలిక్ విలువ హృదయం సంకోచించినప్పుడు రక్తం శరీరంలో ఎంత వేగంగా చలిస్తున్నదో చూపుతుంది.
- డయాస్టాలిక్ విలువ హృదయం కొట్టుకునే మధ్యలో హృదయం విశ్రాంతిలో ఉండి, అందులో రక్తం నింపునప్పుడు, రక్తం ఎంత వేగంగా చలిస్తున్నదో చూపుతుంది.

పెద్దలకు రక్తపోటు $120/80$ ఉండాలి. ఎక్కువ రక్తపోటు అనగా $140/90$ ఉంటుంది. ఈ రెండు సంఖ్యల మధ్యగల స్థితిని ప్రీ హైపర్ టైషన్ గల ప్రజలు రక్తపోటు పెరగడా న్ని ఆపదానికి లేదా నిదానం చేయడానికి తమ జీవనశైలిని మార్చుకోవలసిన అవసరం ఉంది.

అధిక రక్తపోటుకు కారణాలు :

చాలా ఎక్కువ రక్తపోటుకు నిర్దిష్టపైన కారణాలు చెప్పడానికి సాధ్యం కావుటటికీ, సామాన్యంగా తెలిసిన కారణాలేవనగా ఎక్కువగా శరీర బరువు, మద్యపానం, వంశపొరంపర్యం, ఎక్కువ ఉప్పు తినడం మరియు వయస్సు పెరగడం.

వ్యక్తి క్రియాలుడు కానిచో పొట్టుషియమ్ మరియు కాల్వియమ్ స్తరెనంత సేవించి లేదా శరీరం ఇన్నులిన్ ఉపయోగించడానికి సాధ్యం కాని స్థితి ఉన్నచో కూడా రక్తపోటు ఎక్కువవుతుంది.

రక్తపోటు ఎక్కువయితే, అది రక్తనాళాలను, హృదయాన్ని మరియు మూత్ర విండాలను నాశనం చేస్తుంది. దీనివల్ల హృదయాఘూతం, మెందడు అఘూతం మరియు ఇతర సమస్యలు కలుగుతాయి. చాలా ఎక్కువ రక్తపోటు శరీరానికి హోని చేయునప్పుడు, ఏ లక్షణాలను కలగకుండా ఉండటం వలన, దానిని “మౌనంగా నరికేది” అంటారు.

లక్షణాలు :

తీవ్ర రక్తపోటు సామాన్యంగా ఏ లక్షణాలు కలుగనీయదు. అతి తీవ్రపోటుతో తలనొప్పి, దృష్టిహీనత, వాంతి వచ్చేటటువంటి పరిస్థితులు రావచ్చు.

రోగ స్వభావ పరీక్ష

ఎక్కువ మంది ప్రజలు వేరే ఏదో కారణంతో వైద్యున్ని కలవడానికి వెత్తినప్పుడు, తమలో గల రక్తపోటు గురించి గుర్తిస్తారు. ఒక వ్యక్తియొక్క రక్తపోటు $140/90$ మూడు లేదా ఎక్కువ సందర్భాలలో కనిపించినప్పుడు అతనికి తీవ్ర రక్తపోటు ఉంది అనవచ్చు.

చికిత్స :

రక్తపోటును జీవనశైలిలో ఆరోగ్యవంత మార్పులు చేయడంవలన తక్కువ చేయవచ్చు. ఇలాంటి మార్పుల నుండి ఎటువంటి పరిణామాలు లేనిచో, ఔషధాలతో చికిత్స చేయాలన్నింటుంది.

రక్తపోటును అరికట్టు విధానాలు :

జీవనశైలిలో మార్పులు చేయడం వలన రక్తపోటును అరికట్టువచ్చు. కొన్ని మార్పులు కింది విధంగా ఉంటాయి.

- శరీర భారాన్ని ఆరోగ్యకర స్థాయిలో ఉంచడం, లేదా పెరిగిన శరీర భారాన్ని తక్కువ చేయడం.
- ఉప్పు మరియు ఉప్పుతో కూడిన ఆహారం అలాగే తిండి పదార్థాలను తక్కువ చేయడం.
- దిన నిత్య వ్యాయామాలు చేయడం.
- రక్తపోటును అరికట్టే ఆహార విధానాన్ని అభ్యాసం చేయడం.
- ఇలాంటి ఆహార విధానంలో ఎక్కువగా పండ్లు, కూరగాయలు అలాగే తక్కువ కొవ్వులుగల పాల పదార్థాలను సేవించాల్సి ఉంటుంది.

హృద్దోగాలు :

హృదయం మరియు దాని రక్తనాళాలకు సంబంధించిన రోగాల గుంపును హృద్దోగాలు అంటారు. హృద్దోగాలు హృదయం సంకోచ సామర్థ్యంపైన పరిణామం పడుతాయి. కవాటాలను పాడుచేస్తాయి లేదా రక్తనాళాలను సన్న బరుస్తాయి. దీనికి అనుగుణంగా, జీవాణువులో ఉత్పత్తియగు ఏపం, రోగాలను తెచ్చే క్రిములు హృదయం మరియు దాని రక్తనాళాలను హోని కల్గిస్తాయి. హృద్దోగాల గుంపులో ప్రాపర్ టెప్సన్ (తీవ్ర రక్తపోటు), అతిరొఱ్ఱు రోసిన్ (రక్తనాళాలను సన్న బరచడం), హృదయ నాళాల రోగాలు మరియు ప్రైక్ (మొదుదు ఆఫూతం), ఉన్నాయి .

అర్పిరియస్క్ రాలిసిన్ (రక్త నాళాలు సన్న బడటం) :

అర్పిరియస్క్ రాలిసిన్ అనగా రక్తనాళాలు సన్నబడటం లేదా గట్టికావడం. అది హృదయ రక్తనాళాలను కలసినప్పుడు దానిని హృదయ రక్తనాళాలు రోగం అంటారు. ప్లాక్ అను క్రొవ్వు అంశం మరియు ఖనిజాంశాలు హృదయ రక్తనాళాలపైన కలసినప్పుడు, అవి రక్తనాళాలను సన్నం చేస్తాయి లేదా గట్టి చేస్తాయి. దీనివల్ల హృదయానికి రక్త కొరత(ఇశ్చేమియా) ఏర్పడుతుంది,

దీనివల్ల హృదయం నోపి లేదా హృదయా ఘాతం సంభవిస్తుంది. రక్తనాళాలు గట్టి పడటంవలన, రక్తం ప్రవహించడానికి అడ్డుపడి, రక్తపోటుపెరుగుతుంది. అతిరోష్ణ రోసిన్స్ తో శరీర భాగాలన్నింటి రక్తనాళాలో ఇలాంటి రోగాలకు లోనుకావచ్చు.

హృదయ రక్తనాళాల రోగం :

హృదయ రక్త నాళాల పై ప్రభావంతో హృదయానికి రక్తం దానినుండి లభించే పొష్టికాంశాలు కొరతను కల్పించు స్థితిని హృదయ రక్తనాళాల రోగం అంటారు. లోకమంతటా ప్రజల చావుకు ఇది ముఖ్యమైన కారణం. అర్ధిరియస్సేరాలిసిన్ హృదయ రక్తనాళాలు రోగాలకు ప్రముఖ కారణం. హృదయ రక్తనాళాల రోగాలకు కారణమగునటువంటి అపాయకర అవయవాలనగా పైపర్ టెప్పన్, ధూమపానం, రక్తంలో తీవ్రస్థాయి క్రొవ్యులు, ఎక్కువ క్రొవ్యులుగల అహార విధానం, వ్యాయామ కార్బాచరణాల కొరత, బొజ్జు, మధుమేహం, ఒత్తిడి, తమ జీవన శైలిలో మార్పులు చేయడం వలన, హృదయం రక్తనాళాల రోగాలను అరికట్టువచ్చు.

ష్టోక్ (మెదడు అఘాతం) :

మెదుడుకు చాలినంత ఆమ్లజనితో కూడిన రక్తసరఫరా కానప్పుడు లేదా మెదుడు రక్తనాళాలు కొట్టుకొన్నప్పుడు ష్టోక్ (మెదడు ఘాతం) కలుగుతుంది. ష్టోక్ మెదడు రక్తనాళాలలోని అడ్డంకుల వలన లేదా అవి కొట్టుకోవడం వలన కలుగుతాయి. నియంత్రణలేని పైపర్ టెప్పన్ (తీవ్ర రక్తపోటు) మెదడు ఘాతాలకు ముఖ్యకారణం.

హృదీగాలను అరికట్టడం :

40 నుండి 60 మధ్యవయస్సుగల వ్యక్తులలో హృదయాఘాతాలకు ముఖ్యంగా జీవన శైలుల అంశాలు కారణాలు. ధూమపానం, తీవ్ర రక్తపోటు, రక్తంలో ఎక్కువ ప్రమాణంలో క్రొవ్యు అంశాలు, వ్యాయామ కార్బాచరణాల కొరత మొదలగునవి హృదయాఘాతం మరియు హృదీగాల అపాయం పెంచేటటువంటి అంశాలు. వీటిలో ఒకదాన్ని నియంత్రిస్తే ఇతర అంశాలు పాటికి అవిగా నియంత్రణలోనికి వస్తాయి. ఉడాహరణకు, దిననిత్య వ్యాయామ కార్బాచరణాలవల్ల, కొలెస్టరాల్ (క్రొవ్యుల అంశం), రక్తపోటు, శరీర బరువు మరియు ఒత్తిడి ప్రమాణాన్ని నియంత్రించవచ్చు.

ఉత్తమ ఆరోగ్యానికి కింది అంశాలు పాటించడం చాలా అవసరం.

- ఆరోగ్యకర శరీర బరువు పాటించడం.
- ఆహారంలో క్రొవ్యుల అంశం తక్కువ చేయడం.

- ఆహంతో ఉపు సేవనం తక్కువ చేయడం.
- వేడి పదార్థాలు, చిరుధాన్యాలు, పండ్లు, కూరగాయలతో కూడిన ఆహార విధానం పాటించడం.
- వారంతో ఐదు సార్లు, రోజుకు కనీసం 30 నిమిషాలంత సాధారణ వ్యాయామ క్రియలో పాల్గొనడం.

మీకు తెలిసుండనీ : క్రమబద్ధ, నియమిత ఆహారసేవనంతో జీవన్శైలినుండి వచ్చే రోగాలను అరికట్టవచ్చు.

మధు మేహం (చక్కెర వ్యాధి) :

వాహానం చలించడానికి పెట్రోలు ఆవసరం ఉన్నట్లుగా, గూడాకోస్ మవకు శక్తి సమకూర్చు ముఖ్యమైన అంశం. మనకు గంజి, చక్కెరలాంటి శర్కర విషాదులనుండి గూడాకోస్ లభిస్తుంది. ఉదాహరణకు, అన్నం, గోధుమ, ధాన్యాలు, పండ్లు, కేక్ మొదలగునవి. శరీరానికి ఆవసరమైన ప్రమాణంకంటే ఎక్కువగా గూడాకోస్ లభిస్తే ఆలాంటి ఎక్కువ గూడాకోస్ విత్తాశయంతో సేకరించబడుతుంది. శరీరం గూడాకోస్ స్థాయిని నియంత్రించడానికి అసాధ్యమైనప్పుడు రక్తంలో అధిక గూడాకోస్ ఏర్పడి, మధుమేహం అను స్థితిని కల్గిస్తుంది.

రక్తంలోని గూడాకోస్ స్థాయి విత్తల (పాంక్రియాన్) ఉత్పత్తి అయ్యే ఇన్సులిన్ అను పొషికారక సత్యపు (రసాయనిక సాగింపువాడు) సహాయంతో నియంత్రించబడుతుంది. రక్తంలోని 80 నుండి 120 మి.గ్రా.ఓ. ఉంటుంది.

మధుమేహ పరిణామాలు

రక్తంలో గూడాకోస్ నిరంతరంగా పెరిగితే, అది రక్త నాళాలకు నరాలకు హోని కల్గిస్తుంది. మధుమేహపు ఇలాంటి సమస్యలనగా కండ్లు, నరాలు, మూత్ర విండాలను నాశనం చేయడం హృద్యోగం, మెదడు ఘూతం, పండత్వం మరియు కాళ్ళ సమస్యలకు కారణం కావచ్చు.

- దహిక
- పదే పదే మూత్ర విసర్జన
- ఆయాసం లేదా బలహీనం
- దృష్టి హీనత
- శరీర బరువు తక్కువ కావడం

మధు మేహపు 1వ నమూనా :

మధు మేహంలో 10-15 శాతం 1వ నమూనా అవుతుంది. ఇది ఏ వయస్సులోనైనా రావడానికి అస్కూరమున్ననూ, ఎక్కువ 30 సంవత్సరాల లోపల కనబడుతుంది.

ఇలాంటి నమూనా మధు మేహంలో పిత్తుశయ గ్రంథిలో ఇన్స్చులిన్ ఉత్పాదన నిలబడిపోవడం వలన గ్లూకోస్ కండరాలు, ఇతర జీవకణాలలో ప్రవేశించడానికి అసాధ్యమవుతుంది. దీనిపల్ల రక్తంలో గ్లూకోస్, కీటోన్ స్థాయి వేగంతో పెరుగుతాయి.

చికిత్స :

శరీరంలో ఇన్స్చులిన్ కొరత ఏర్పడినప్పుడు, రోజుల్లో చాలాసార్లు సూదిమందు ద్వారా బాహ్యంగా ఇన్స్చులిన్ ఇవ్వాలి. దీనికి స్వరేన ఆరోగ్యకర ఆహార విధానం, నిరంతరంగా గ్లూకోస్ స్థాయి పరిశీలన చేయాలి.

మధు మేహపు 2వ నమూనా :

ప్రజలలో ఎక్కువగా మధు మేహపు రెండవ నమూనా కనబడుతుంది. ఈ నమూనా చక్కుర వ్యాధి సామాన్యంగా 30 ఏండ్లు దాటిన వారిలో కనబడిననూ, ఇది అధిక శరీర బరువు గలవారిలో, వంశపారంపర్య జీవన్శైలినుండి ఏర్పడు అధిక బరువు, క్రియాశీలత్వం లేని జీవనంలో కల్గుతుంది.

చికిత్స :

రక్తంలోని గ్లూకోస్ స్థాయి, ఒత్తిడిని నియంత్రించడానికి ఆరోగ్యకరమైన ఆహార విధానం పాటించడం వ్యాయామ కార్బూచరణాలలో పాల్గొనడం మొదటి అడుగు. క్రమేణ మధు మేహస్నీ నియంత్రిచడానికి కొన్ని దశలలో మధుమేహం నియంత్రించు బోషధాలు, ఇన్స్చులిన్ సూది మందు ఉపయోగించవచ్చు.

ఆభ్యాసాలు

I భాటీలను పూరించండి.

1. సాధారణ రక్తపోటు విలువ _____ ఉంటుంది.
2. తీవ్ర రక్తపోటును _____ అని అంటారు.
3. జీవన్శైలి రోగాలను అరికట్టు విధానాలలో _____ కూడ ఒక్కటి.
4. ప్రైట్ _____ రోగం.
5. స్ఫూర్తిలకాయానికి _____ మరియు _____ కారణము

- II కింది ప్రశ్నలకు ఒక వాక్యంలో సమాధానమివ్వండి.
1. జీవన్‌శైలి రోగాలు అనగానేమి?
  2. మనం ఒక వ్యక్తికి ఎప్పుడు తీవ్ర రక్తపోటు గలదని అంటాం?
  3. హృద్యోగాల అర్థం రాయండి.
  4. మధుమేహం అనగానేమి?
  5. మధుమేహపు వివిధ విధానాలు ఏవి?
- III కింది ప్రశ్నలకు రెండు లేదా మూడు వాక్యాలలో సమాధానమివ్వండి.
1. జీవన్‌శైలి రోగాల వివిధ విధానాలు ఏవి?
  2. రక్తపోటు అర్థం రాయండి.
  3. అతిరోష్ణై రోసిన్ అనగానేమి?
  4. ప్రైట్ (మొదడు ఫూతం) అనగానేమి?
  5. హృదయ నాళాల రోగం అనగానేమి?
  6. సిస్టోల్ మరియు డయాస్టోల్ అనగానేమి?
  7. వివిధ హృద్యోగాలు ఏవి
  8. స్వాల్కాయెం వలన వచ్చేజబ్బులు ఏవి?
- IV కింది ప్రశ్నలకు మూడు లేదా నాలుగు వాక్యాలలో సమాధానాలివ్వండి.
1. జీవన్‌శైలి రోగాలకు కారణాలు ఏవి?
  2. జీవన్‌శైలి రోగాలను అరికట్టు విధానాలు ఏవి?
  3. అధిక రక్తపోటును అరికట్టు లేదా నియంత్రించు విధానాలు రాయండి.
  4. హృద్యోగాలను ఎలా అరికట్టవచ్చు?
  5. మధుమేహ పరిణామాలు, కారణాలు రాయండి.
  6. అధిక రక్తపోటుకు కారణాలు, లక్షణాలు ఏవి?
  7. మధుమేహపు 1వ నమూనాను వివరించండి.
  8. మధుమేహపు 2వ నమూనాను వివరించండి.

కార్యాభిరణాలు : 1. ప్రతిరోజు వేకువ జామున లేదా సాయంకాలం తమకు ఆసక్తిగల క్రీడా కార్యాభిరణాలలో పాల్గొనండి.

2. మీకు సమాపంలోగల వైద్యున్ని మీ పాతళాలకు ఆహారానించి, ఆరోగ్య మార్గదర్శనం పొందండి.

అధ్యాయం-15

జాతీయ సమైక్యత

ఈ అధ్యాయంలో మీరు కింది అంశాలు తెలుసుకుంటారు.

- ॥ అర్థం, మహాత్యం మరియు అవశ్యకత
- ॥ జాతీయ సమైక్యత్వాన ప్రభావం చూపే అంశాలు
- ॥ వ్యాయామ విద్య, జాతీయ సమైక్యత.

అర్థం :

ఐక్యత అనగా, ఒక వ్యవస్థయొక్క వివిధ భాగాలు సంయోజనం చెంది అఖండంగా ఉండటం. ఐక్యత సాధించడమనగా, ఒక వ్యవస్థలోని అన్నిభాగాలు పరస్పరం పూరకంగా సుసంయోజనంతో కార్యం నిర్వహించడంతో పాటు అఖండ కర్తృత్వ శక్తిని పరిణామపరంగా చేయడమే అవుతుంది. ఈ విధమైన ఐక్యత సాధించుచుప్పుడు వ్యవస్థలోని ప్రతిభాగం అఖండంతో గుర్తింపబడటంతో పాటు తనలో కొన్ని మార్పులు చేసుకోని అఖండ లక్షణాలను పొందాల్సి ఉంటుంది. అయితే ప్రతిభాగం అఖండంతో ఐక్యమయిననూ తన వ్యక్తిగతాన్ని కాపాడుకోని, తన కార్యక్రమత, కర్తృత్వ శక్తులను అభివృద్ధి చేసుకోవాల్సి ఉంటుంది. అనగా ఒక వ్యవస్థలోని ప్రతి భాగం తగిన స్థాయిలో తన వైశిష్ట్యాన్ని పొందిననూ అఖండపు అవిభాజ్య అంగంగా ఉండటమే ఐక్యత అనిపించుకొంటుంది.

సమైక్యత అనగా, సమాజంలోగల వ్యక్తులందరికీ తాము సమాజంలోని ఒక అవిభాజ్య అవయవమనే భావన ఉండాలి. సమాజంలోని ప్రతి వ్యక్తి తానుగల సమాజం, రాష్ట్రం, దేశంలో గుర్తింపబడాలి. అలాగే ఆ సమాజపు విలువలను, రీతి-నీతులను నడవడికలను తనదిగా చేసుకోవడమే సమైక్యత. ప్రతియొక్కరికీ తనదే అయిన వ్యక్తిగత ధ్వయోద్ధేశాలున్నప్పటికీ సామాజికంగా అందరితో కలని అభివృద్ధిలో తన వ్యక్తిగత అభివృద్ధి ఉండాలని అర్థం కావడం వలన సామాజిక అభివృద్ధికి పూరకంగా నడుచుకోవడమే సమైక్యత. సమాజం కేవలం వ్యక్తులలో మాత్రమే కాకుండా అందులో కులం, మతం, వర్గం(జాతి), నమ్మకాలు మొదలగు వాటి ఆధారంగా అనేక కుటుంబాలు మొదలైనవి ఉంటాయి. విభిన్న సముదాయాలు, సంఘ-సంస్థలు తమతమ ధ్వయోద్ధేశాలను, నిర్వహణలను సమగ్ర సమాజ ఉన్నతికి, అభివృద్ధికి పూరకంగా ఉండునట్లు రూపీంచుకోవాల్సి ఉంటుంది. ఒక సమాజం గురించి ప్రజలందరిలో ఏకరూప భావనలు వారి ఆచార-విచారాలలో రీతి-నీతులలో వ్యక్తమగున్నదే సమైక్యత అనిపించుకొంటుంది.

అనేకానేక విభిన్న సమాజాలలో రూపించబడిన దేశం అపనరణ వైచారికత్వంతో (Divergent or Lateral thinking) ప్రగతి సాధిస్తుంది. అందువల్ల సమాజంలో వైవిధ్యతను, విభిన్న విచారాలను ప్రోత్సహించాలి, అలాగే సహించాలి. ఇలాంటి ప్రవృత్తి, మనోవృత్తి ప్రజాతంత్రపు పునాది అవుతుంది. సహానం సమైక్యత యొక్క ఒక మంత్రం. దేశ ప్రజలు తమ ధార్మిక నమ్రకాలు, వర్గాలు, భాషలు మొదలగు సాంస్కృతిక సంకుచిత సరిహద్దు దాటి మనమందరం ఒకటే ప్రాంత ప్రజలం అను విశాల హృదయం కల్గియుండటమే జాతీయ సమైక్యత.

మహత్వం -ఆవశ్యకత

1. ప్రజాతంత్రంలో విభిన్న విచారాలు, వైవిధ్యమయం అనివార్యమయినట్టే సమైక్యత కూడా అంతే ఆవసరముంది. అన్యాల సంస్కృతి, సంప్రదాయం, నడక-నుడి, రీతి- రివాజాలు, నమ్రకాలను సహించడం, వాటిని మర్యాదతో మాడటం జాతీయ సమైక్యత యొక్క సారాంశం. ఈ మనోధర్మమే ప్రజాతంత్రపు ముఖ్యసంకేతం. సహానం, పరస్పర మర్యాదలనుండే వ్యక్తిగత స్వాతంత్ర్యానికి, మానవ హక్కుకు ప్రాముఖ్యం వస్తుంది.

2. జాతీయ సమైక్యత యొక్క మరొక లక్షణమైన పరస్పరం విశ్వాసం, నమ్రకాలు పరుల గురించిగల భయం, ద్వేషం, సంశయాలన్నీ దూరమవుతాయి.

3. దేశంలోని వివిధ భాషలకు, మతాలకు సంబంధించిన సంఘ-సంస్థలు, ప్రజలు తమతమ ధ్యేయాద్దేశాలను, ఆచార-విచారాలను జాతీయ ధ్యేయాద్దేశాలకు పూరకంగా ఉండునట్లు రూపించుకోవడం వలన దేశ దక్షత, కర్తృత్వశక్తి అభివృద్ధి చెందుతుంది.

4. విభిన్న విచారాలు, వైవిధ్యమయాలు పరిచ్చిన్న వైచారికతకు (convergent thinking) దారి కల్పించాలి. పరిచ్చిన్న వైచారికత సమాజంలో సృజనాత్మకతను ప్రోత్సహించడం వలన సమాజం ప్రగతి సాధిస్తుంది. ఇది సమాజంలోని సమైక్యతతోనే సాధ్యమవుతుంది. అందువల్ల జాతీయ సమైక్యతతో జాతీయ ప్రగతి సాధ్యమవుతుంది.

జాతీయ సమైక్యతైన ప్రభావం చూపే అంశాలు :

1. సాంస్కృతిక అంశాలు : దేశ వివిధ సముదాయాలకు తనదే అయిన అభివ్యక్త స్వరూపాలుంటాయి. భాషలు, బట్టలు -ఆభిరణాలు, కళలు, సాహిత్యం, వాస్తుశిల్పం, భోజనం- ఉపచారం, రీతి-నీతులు, మతం, సంప్రదాయం, నడక-నుడి, సంప్రదాయ- విధానాలు, నమ్రకాలు మొదలగునవన్నీ సముదాయం నుండి సముదాయానికి, స్థలం నుండి స్థలానికి భిన్నంగా ఉంటాయి. ప్రతి సముదాయంలో కూడా విభిన్న నమ్రకాలు గలవారు, ఆచార- విచారాలుగలవారు ఉంటారు. ఒకే దేశంలోగల వేర్చేరు సముదాయాలవారు, సామాజంవారు,

ప్రదేశంవారు తమ తమ సంస్కృతి, మతం, భాష, రీతి-నీతులే శేషమనే సంకుచిత భావనలు, ప్రతిష్ఠ, అహంకారాలన్నీ సామాజిక మరియు జాతీయ స్వేచ్ఛత్వాన నకారాత్మక ప్రభావం వడుతుంది. అన్య సంస్కృతులలోని ఉత్తమ గుణాలను గుర్తించడం మరియు వివిధ సంస్కృతులలోని సామ్యతను గుర్తించు విశాల హృదయాన్ని పెంచాలి. సకారాత్మక మనోవృత్తిని దేశ ప్రజలలో విద్య ద్వారా పెంచాలి.

2. మానసిక వికాస అంశాలు : ప్రతి సమాజంలో, సముదాయంలో సంఘ-సంస్థలలో, ప్రతి గుంపులో ప్రతి ఒక్కరు కూడా అతనికి లభించే అవకాశాలాధారంగా మానసికంగా భిన్నంగా ఉంటాడు. అతని తెలివిస్తాయి, విషయం గ్రహించి అర్థించుటకొను విధానం, సమస్యలకు పరిష్కారం కనుగొను విధానం భిన్నంగా ఉంటాయి, ఇలాంటి వ్యత్యాసాన్ని పట్టణ వాసులలో మరియు గ్రామీణ వాసులలో చూడవచ్చు. ఇదికూడ దేశ ప్రజలలో సామరస్యం తీసుకురాలేదు. అందువల్ల దేశ ప్రజలందరికీ సమానావకాశం కల్పించడం అందరి కర్తవ్యం, బాధ్యత కూడా అవుతుంది.

3. శారీరక స్వరూప అంశాలు : మానవులందరి సమగ్ర స్వరూపం ఒకటే అయినప్పటికీ వివిధ కులాల మానవులు భిన్న భోగోళిక ప్రదేశాలలో వికాసం చెంది ఉండటం వలన పైకి భిన్నంగా కనబడుతారు వారి శారీరక ఆకార స్వరూపాలు భిన్నంగా ఉంటాయి. ఈ లక్ష్ణాలను ఆయా సముదాయంలోని సభ్యులు వంశపారంపర్యంగా పొంది జన్మిస్తారు. ఇలాంటి శారీరక స్వరూపంలోని భిన్నత్వం కూడా జాతీయ స్వేచ్ఛతను ఆటంకం కల్గిన్నంది. అయితే మానవులందరిలో జరిగే శారీరక క్రియలు ఒకటే అవుతాయి. అందరి జీవనంకొరకు కావలసిన అమ్లజని, ఆహారం, నీరు ఒకటే. అందరి మూల ప్రవృత్తులు ఒకటే. ఏ కులంలో కూడా మేలు-కీడు లేదనే భావన అందరిలో వచ్చినప్పుడు మాత్రమే జాతీయ స్వేచ్ఛత సులభమవుతుంది.

4. ఆర్థిక అంశాలు : వ్యక్తి-వ్యక్తుల మధ్య, సముదాయం-సముదాయాల మధ్య ఆర్థిక భిన్నత్వం వారి బౌద్ధిక వికాసం - వారు పొందిన జీవన సైపుణ్యం మొదలగు వాటిమీద ఆధారపడి ఉటుంది. వ్యక్తులు లేదా సముదాయాలలోని ఆర్థిక అసమానత జాతీయ స్వేచ్ఛతను ఇబ్బంది కల్గిన్నంది. వారి భవిష్యత్తు సంతతుల (వంశాల) విద్య, మానసిక వికాసం, వారికి లభించాల్సిన అవకాశాల పైన ప్రభావం చూపుతుంది. అందువల్ల పేదలు-శ్రీమంతుల మధ్య ఆర్థిక అంతరాన్ని తక్కువ చేయడం సమాజపు బాధ్యత.

5. భోగోళిక అంశాలు : మానవులు దేశమంతటా, ప్రపంచమంతటా వివిధ భోగోళిక ప్రదేశాలలో నివసిస్తుంటారు. ఆమునివసిస్తున్న ప్రదేశం తమ వ్యక్తిగత ఆస్తిగా భావిస్తారు. అక్కడ లభ్యమయ్యే వైసర్గికవనరులన్నీ తమకొరకు మాత్రమే అని భావిస్తారు. వారు పరులనుండి ఆక్రమణాను వ్యతిరేకిస్తారు. ఒక దేశంలో పరిపాలనా సౌకర్యం కొరకు భోగోళికంగా వేర్చేరు

రాష్ట్రాలుగా విభజించబడి ఉంటాయి. ఒకే దేశపు వివిధ రాష్ట్రాల వారు పరస్పరం ఆక్రమణ చేయరు. రాష్ట్ర సరిహద్దులు కేవలం కాల్పనికం. దేశ వైసర్గిక వనరులు సార్వజనిక ఆస్తులు వాటిపైన అందరికీ సమానమైన హక్కు ఉంటుంది. వాటి దురుపయోగంతో మిగిలినవారు తమ అధికారంనుండి వంచితులవుతారు. మన సహాయుల హక్కుల బాధ్యతను సంరక్షించడం మనందరి కర్తవ్యం ఇలాంటి మనోభావంతో మాత్రమే జాతీయ స్వమైక్యత సాధ్యమవుతుంది.

వ్యాయామ విద్య - జాతీయ స్వమైక్యత

వ్యాయామ విద్య, క్రీడలు వివిధ స్థాయిలలో వివిధ రీతులతో, వివిధ సముదాయాలలో స్వమైక్యతను కల్గించు సామర్థ్యం కలిగాయి క్రీడలకు, వ్యాయామ విద్యకు వాటి కార్యాచరణాలే సాధనలు. క్రీడలను, వ్యాయామ విద్యను నిర్వహించు వ్యక్తులు తమకు తెలిసో, తెలియకో సముదాయాల స్వమైక్యతకు పూరకంగా ఉంటారు. క్రీడలు, వ్యాయామ విద్య వ్యక్తులలో స్వమైక్యతను వికసనం చెందించు విధానాన్ని ఇక్కడ చర్చించడమైంది.

వ్యాయామ విద్య పిల్లలలో సాంస్కృతికంగా ఐక్యము కల్గిస్తుంది ఒక పారశాల పిల్లలలో వివిధ మతాలవారు, సాంస్కృతిక నేపథ్యం కలిగినవారు ఉంటారు. వారందరి భాషనేపథ్యం ఒకటే అయినపుటికీ ఎఱి ఆచార - విచారలు, నమ్రకాలు భిన్నంగా ఉంటాయి. అయితే వ్యాయామ విద్యయొక్క వర్గంలో ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థులను విభజించునప్పుడు లేదా పారశాల అంతర్గత పోటీలకు నిలయాలను నిర్మించునప్పుడు లేదా పారశాల క్రీడా జట్లను ఎన్నుకోనునప్పుడు ఎన్నుకోను మానదండ్రాలాధారంగా వస్తు నిష్పంగా చేయాలి ఉదాహరణకు వారి ఎత్తు, బరువు లేదా ఎఱి వేరే ఏడైనా శారీరక సామర్థ్యము మానదండ్రాలవుతాయి. ఈ విధంగా చేసినప్పుడు పిల్లలందరి ఆచార-విచారాలు, నమ్రకాలను తక్కువ చేసినట్లు అవుతుంది. అనగా ఎఱి నమ్రకాలు లేదా ధార్మిక ఆచరణలన్నీ సమానమవుతాయి. అందువల్ల పిల్లలు తమ తమలో వ్యవహరించునప్పుడు లేదా పోటీ చేయునప్పుడు తమ కులం, మతం, ఆచార-విచార నమ్రకాలన్నింటినీ ప్రక్కనపెట్టి తమ సామర్థ్యము ఆధారంగా పెట్టుకుంటారు.

దీనివల్ల పిల్లలు పారశాల జట్లుకు ప్రాతినిధ్యం వహించి, అంతర్ పారశాలల క్రీడలలో పాల్గొన్నప్పుడు తమ జట్లులో మాత్ర మేకాక, వివిధ ప్రదేశాల జట్లులో కూడా తమలాగనే సామర్థ్యం అధారంగా క్రీడాకారులనే జ్ఞానం కల్గించాలి. దీనివల్ల పిల్లలు తమ పారశాలలో ఉన్నట్లుగా సముదాయాలన్నింటిలో భిన్నత్వాలుంటాయి. అదేవిధంగా అందరూ తమ తమ సామర్థ్యము ఆధారంగా ఎన్నుకోబడుతారని తెలుసుకుంటారు. అందువల్ల తమ కులం, మతం, ఆచార-విచారాలు, నమ్రకాలన్నీ తమ తమ ఇళ్ళకు మాత్రమే పరిమితం కావాలి. బయటికి వచ్చినప్పుడు మనమంతా ఒకటే అను భావన వస్తుంది.

పిల్లలు, యువతీ - యువకులు, వృద్ధులు తమ పారశాల సముదాయం, జిల్లా, వలయం, రాష్ట్రాల క్రీడా జట్లకు ప్రాతినిధ్యం వహించునప్పుడు వివిధ ధార్మిక, సాంస్కృతిక నేపథ్యం గల ఎఱితో వ్యవహరించాలి దీనివలన కూడా వారంతా తమ తమలోగల భిన్నత్వం, సామ్యత గురించి అనోపచారికంగా చర్చించుకొని అర్థం చేసుకోగలరు.

పీల్లలు తమ రాష్ట్రానికి ప్రాతినిధ్యం వహించి, జాతీయ స్థాయి క్రీడలలో పాల్గొనునప్పుడు తమ తమ రాష్ట్రాల సరిహద్దులు దాటి వెళ్లుతారు. ఇలా తమ రాష్ట్ర సరిహద్దుదాటునప్పుడు తమకు ఎటువంటి ఆటంకాలు కలుగకుండుట వారి అనుభవానికి వస్తుంది. అందువల్ల రాష్ట్ర సరిహద్దులు కేవలం అనుకూలాలకు మాత్రమే అను భావన కల్గించడం వలన, వారిలో “వాస్తవంగా మనమంతా ఒకటే” అనే భావన కల్గుతుంది.

క్రీడలు వ్యక్తిత్వ వికాసానికి, సామర్థ్యాల అభివృద్ధికి సమానమైన అవకాశాలు కల్గిసాయి. వ్యాయామ విద్య, క్రీడలలో తర్ఫీదు భౌతిక స్వరూపంగా ఉంటుంది. ఇలాంటి సందర్భంలో క్రీడాకారుల మత, శ్రద్ధ, భాష, ఆచార - విచారాలు మొదలగువాటి ఆధారంగా తర్ఫీదు నివ్వడానికి సాధ్యంకాదు. క్రీడలు, శారీరక కార్బోచరణ ఏదో ఒక సముదాయపు తోత్తుకాదు. త్యతియుడు కాదనే నెపంతో ఏకలవ్యనికి ద్రోణాచార్యుడు విలువిద్య సేర్పడానికి నిరాకరించినట్లుగా ఇప్పుడు మతం, వర్షాల ఆధారంగా ఎవరికి తర్ఫీదును నిరాకరించరాదు. పోటీలో గెలిచినవారు ఎవరైనా కాని, అతనిని విజయ వేదిక పైన ప్రథమ స్థానంలో నిలపాల్సి ఉంటుంది కదా?

పీల్లలు, యువతీ - యువకులు ప్రక్క రాష్ట్రాల వారితో ఉండనిలేదా దూర రాష్ట్రాలవారితో ఉండని పోటీలో దిగినప్పుడు, ప్రత్యర్థులు శారీరక వర్షం, స్వరూపాలు భిన్నంగా ఉన్నప్పటికే సామర్థ్యాల స్వరూపాలన్నీ ఒకే శక్తి కూడా శక్తి. వేగం వేగమే, అయితే వారు వాటిని కల్గిన ప్రమాణం మాత్రం భిన్నంగా ఉండి, తమ ఓటుమి-గెలుపు ఈ సామర్థ్యాల ప్రమాణాల భిన్నత్వం ఉంటుంది. ఈ భిన్నత్వం తమ తర్ఫీదు విధానం, తమ బద్ధత, శ్రద్ధ మరియు సమర్పణలో తమ తర్ఫీదు విధానం, అణిగి ఉంటేనే మనకు వస్తూయి. పిల్లలలో ఇలాంటి భావన ఉధృవించినప్పుడు వారు తమప్రత్యర్థిని మెచ్చుకొని, గౌరవిస్తారు. ప్రత్యర్థి ఏ ప్రదేశం వాడైనప్పటికీ, ఏ మతం వాడైనప్పటికీ, ఏ భాష వాడైనప్పటికీ అతని సంప్రదాయ విధానాలు ఏమైనప్పటికీ, ఏవి కూడా వ్యక్తి అభినందనకు, గౌరవానికి ఆటంకం కల్గించరాదు.

అందువల్ల క్రీడలు, వ్యాయామ విద్య సాంస్కృతిక స్మేక్యతకు ఒక సాధనం లేదా మాధ్యమమై, జాతీయంమాత్రమే కాకుండా అంతర్జాతీయ స్మేక్యతకు ఉత్తమ వేదిక అవుతుంది. ఈ దృష్టితో క్రీడలు స్మేక్యతకు ఉత్తమ వేదిక అవుతుంది. ఈ దృష్టితో క్రీడలు స్మేక్యతకు ఉత్సేరకంగా (catalyst) కార్బోం నిర్వహిస్తాయి. ఉదాహరణకు గత మూడు - నాలుగు సంవత్సరాల నుండి జరుగుతున్న ఐ. పి. ఎల్. క్రికెట్ పోటీలలో ప్రపంచమంతటా దేశాలన్నింటి క్రీడాకారులు ఎటువంటి భేద భావాలు లేకుండా వివిధ జట్లలో పాల్గొంటారు. వెస్టిండిస్ దేశానికి చెందిన క్రిస్తోఫర్ నేట్జర్స్ పోటీలలో బెంగుళూరు రాయల్ చాలెంజర్స్ జట్లులో విదేశియులందరూ అత్యంత దక్కతతో ఆట్లాడినారు.

మాకు తెలిసుండనీ : జాతీయ పండుగలు, క్రీడా కార్బోచరణాలలో పాల్గొనడం వలన జాతీయ స్మేక్యతను అభివృద్ధి చేయవచ్చు.

అభ్యాసాలు

I ఖాతీలను సరైన పదాలతో పూరించండి.

1. అఖండం యొక్క _____ అంగం కావడమే ఐక్యత అనిపించు కొంటుంది.
2. సహానం _____ ఒక మంత్రం.
3. వ్యాయామ విద్య పిల్లలలో _____ ఐక్యతను కల్గిస్తుంది
4. త్రీడలు వ్యాయామ విద్య _____ సమైక్యతకు ఒక సాధనం మరియు మాధ్యమం _____ ప్రగతి సాధ్యం.
5. జాతీయ భావైక్యతవో _____ ప్రగతి సాధ్యం.

II కింది ప్రశ్నలకు ఒక్కొక్క వాక్యంలో సమాధానమివ్వండి.

1. ఐక్యత అనగానేమి?
2. సమైక్యత అనగానేమి?
3. జాతీయ సమైక్యతలో సాంస్కృతిక అంగాలేవి?
4. జాతీయ సమైక్యతలో ఆర్థిక అంశాలేవి?

III కింది ప్రశ్నలకు రెండు-మూడు వాక్యాలతో సమాధానమివ్వండి.

1. ఐక్యత సాధించడం అనగానేమి?
2. జాతీయ సమైక్యత ఏదో తెలపండి?
3. సమైక్యత మహాత్మాలను తెల్పండి?
4. జాతీయ సమైక్యత వైన ప్రభావం చూచే అంశాలేవి?
5. వ్యాయామ విద్యవలన జాతీయ భావనలు ఎలా కల్పతాయి?

కార్యాచరణం : విద్యార్థులు జాతీయ పండుగులను తమ తమ ఇండ్స్ట్రీలో ఫార్మిక పండుగలు లాగా ఆచరించాలి.

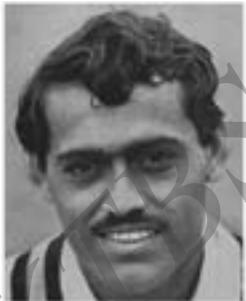
మికు ఇది తేలిని యుండని

ఆగ్నియ ఇంగ్లాండులో క్రి.స. 16 వ శతాబ్దంలో క్రికెటు అట పుట్టింది. 18వ శతాబ్దంలో భారతదేశంలో కూడ అటలలో చేరి 19 మరియు 20 వ శతాబ్దంలో ప్రపంచమంతా వ్యాప్తి చెంది ప్రసిద్ధి యైనది 1844లో బెష్ట్ క్రికెట్ పంద్యాలు ప్రారంభమైనాయి. 1877లో మాన్యతచెందెను ప్రపంచంలో పుల్చబాల్ తరువాత అత్యధిక జనప్రియమైన రెండవ అటగా పెలసింది. ఈ అటలో కర్రాటుక అటగాళ్ళు ప్రపంచ రికార్డును చేయగలిగారు. వారిలో ప్రసిద్ధులైనవారు

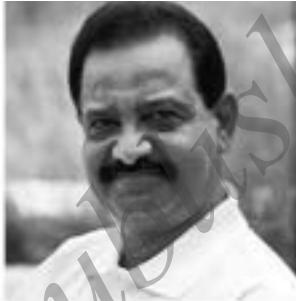
ఇ ఇ యన్ ప్రసన్న

బి.యన్. చంద్రశేఖర్

జి, ఆర్. విశ్వనాథ్

ఆప్ స్పిన్ బోలర్

లెగీస్పిన్ చాలర్

బెష్ట్ బ్యాట్స్ మాన్

అనిత కుంట్లె

రాహుల్ డ్రావిడ్

వెంకటేం ప్రసాద్

తైట్ బోలర్

బెష్ట్ బ్యాట్స్ మాన్

బెష్ట్ బోలర్

దీపా కర్నర్క

దీపా కర్నర్క గారు 9.8.1993 న త్రిపుర
అగ్రంలాలో జన్మించారు. ఆమే తన 6 వ సం
వత్సరమలోనే జిమ్మాషిస్ట్స్కు పాదార్పణ చేశారు
ఈమె ఒళంపిస్క్స్లో భాగం వహించిన ముట్టముదటి
భారతీయ మహిళగా కిర్తి పొతుల య్యారు. 52
సంవత్సరాల తరువాత జిమ్మాషిస్ట్స్ క్రీడలో ఒలం
పిస్క్స్లో భాగం వహించిన భారతీయ మహిళగా
కూడ కిర్తి పొందారు. 2016 రియో ఒలంపిస్క్స్లో
మహిళల వర్క్ష్ జిమ్మాషిస్ట్స్లో నాల్గవస్థానాన్ని
పొందారు.

గ్యాస్టోలో 2014 జూలైనేలలో నడవిన కామన్ వెల్ క్రీడా కూటములో కంచు పదకాన్ని గెలిచారు.
కామన్ వెల్ క్రీడా పోటిలలో పదకం గెలుచుకొన్న ప్రథమ భారతీయ మహిళగావేరు పచ్చింది.

ఆశిష్ కుమార్ తరువాత ముత్తానికి జిమ్మాషిస్ట్స్లో రెండవ క్రీడాకారిణిగా నెసినారు.

2015 వర్క్ష్ అర్పిస్క్స్ జిమ్మాషిస్ట్స్ పంద్యాలలో అంతిమ ఫుట్టం పరకు చేరిన ముదటి భారతీయ
అటగార్టగా కిర్తిగడించారు.

2016 రియో పలంపిస్క్స్లో భాగం వహించడానికి ఆర్పత పొందిన ప్రపంచంలో ఏకైక మహిళా జిమ్మాషిస్ట్
దీపాకర్నికర్.

ఇప్పటి గమనించాల్సిన ముఖ్య విషయమెంటె జిమ్మాషిస్ట్స్ క్రీడాకారులకు ఉండరాని వెడల్పు
పాతాలున్నను తన నిరంతర కృషితో తన జరీర స్వాస్థుతలను సరిపడమ కొంటూ సాధన చెంయడానికి
ప్రోత్సహించి ఆమెకు తర్వాదు నిచ్చిన పర్యాయ దారులైన పోమ్ సంది మరియు బన్వేశ్వర సంది గార్ల
బెస్ట్ ట్ర్యూమ్సు ప్రశంసనియం.